

בעזרת השם יתברך

ספר

האשל ברמה

מסורת העוף כרך א'

תוכו רצוף אהבה, בירור הלכה בדיון שאין לאכול שום עוף אלא במסורת - אדם כשר שאכלו - שקבלו מאבותיהם שהוא טהור - והאוכל עוף בלי מסורה אוכל ממש עוף טמא (שו"ת דברי חיים).

*

תשובות מוקני הרבנים ומנהיגי ישראל נ"ע, ולהבחיל"ח שליט"א, שהעוף ה"ברוילער" שהכלל ישראל אוכלין בכל רחבי תבל, יש לה מסורה חזקה, והם כשרים למתהדרין מן המתהדרין, אף להמודקדקין בכשרות ביותר.

*

פרטי כל מארבעה נסיעות שנסעו הרבנים הגה"צ שליט"א לברר שהעוף הברוילער כשרותם ומסורתם ברורים, וכל החששות שערערו עליה נתברר שאין בהם ממש, והם בתכלית הכשרות וההידור, ועומדת תחת השגחת הבר"ץ דעדה החרדית.

*

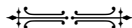
אודות הכת חדשה שחידשו "תורה חדשה" רח"ל בענין מסורת העופות, לטהר טמאים ולטמא טהורים, ומלעיגים על אבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע.

*

תשובות מוקני הרבנים ומנהיגי ישראל נ"ע, ולהבחיל"ח שליט"א, שהעופות החדשים, "בראקעל" "תרנגול-לעגהארן" - יש עליהם חששות חמורות - ואסור לאכלם.

*

מוסר השכל - שלא לחפש חדשות, רק לילך בדרך אבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע - מוקנים אתבונן על כן פקודיך נצרת.

אשר אספתי ולקטתי ממקומות הנאמנים וברורים
בחמלת ה' עלי בזכות אבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע ועכ"א

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג יצ"ו

בן אאמז"ר החסיד האמיתי איש החסד כש"ת מוה"ר שלום לויפער זצ"ל

י"ז סיון תש"פ

פה ברוקלין נ"י יע"א

ספרים הקדושים שנסדר מחדש ע"י המו"ל

• הוצאות אמרי שפר •

מבשר צדק
 עם מפתחות
סידורו של שבת
 בכרך אחד - ב' כרכים - עם מפתחות, / ב' כרכים עם מפתח ענינים
עבודת ישראל
 בכרך א' / ב' כרכים
צפנת פענח
 ב' כרכים עם מפתח ענינים / מהדורא גדול - מהדורא רגיל
קיצור ראשית חכמה
 ב' כרכים, עם מפתחות
שער התפלה
 בכרך אחד - ב' כרכים, עם מפתח ענינים
תולדות יעקב יוסף
 סדר בראשית
תורת אמת
 מהגה"ק מאפסא זי"ע-שכתב הגה"ק מראדאשיץ זי"ע
תפארת שלמה על התורה
 ב' כרכים עם מפתחות, / ג' כרכים עם מפתח ענינים
תפארת שלמה על המועדים
 ב' כרכים עם מפתחות - ב' כרכים, עם מפתח ענינים
ספה"ק לפרשיות הקיץ (שלח-תבוא, אבות)
 דגל מוחנה אפרים-אוהב ישראל / עבודת ישראל / מאור ושמש / תפארת שלמה / באר מים חיים

אהל תורה
 ב' כרכים, עם מפתחות
אוהב ישראל
 בכרך אחד - ב' כרכים - עם מפתחות, / ב' כרכים עם מפתח ענינים
אמרי שפר דאראג
 תפארת שמואל, סיפורי שמואל, האשל ברמה
באר מים חיים
 ג' כרכים / ה' כרכים עם מפתחות
בן פורת יוסף
 ב' כרכים עם מפתח ענינים
ברית שלום
 עניני ברית מילה
דגל מוחנה אפרים
 בכרך אחד עם מפתחות, / ב' כרכים עם מפתח ענינים
חובות הלבבות ע"פ מרפא לנפש
 עם מפתחות
יסוד העבודה
 תפלה
כתונת פסים
 ב' כרכים עם מפתח ענינים. באמצע העריכה
לחם דמעה
 על מגילת איכה - מבעל מדרש שמואל על אבות
מאור ושמש
 ב' כרכים עם מפתחות. ב' כרכים עם מפתח ענינים.

• ספרי המו"ל •

האשל ברמה, על התורה ומועדים, שו"ת
 שנת תשס"ז - מצורף בתוכו בירור הלכה שאסור לעשות ולראות שחוק של חיות וכל המסתעף בזה, ובברכת משנה הבריות שמברכין רק על פול וקוף, וטעם שהשמיטו בשו"ע הקיפוף. ולכמה פוסקים יש מצות עשה בידיעת והכרת הסימנים להבדיל בין הטמא והטהור. ודברי הראשונים והאחרונים שאסור לעשות משחקים ע"י אחיות עינים. - **הטוב והישר** על סוגיות הש"ס - ושו"ת מבנו של המחבר הג"ר צבי הירש לויפער שליט"א
האשל ברמה, על התורה ומועדים, שו"ת
 שנת תשס"ח - גם מצורף בירור הלכה ותשובות מגדולי ישראל בענין לולבים הגדלים בשדות של מחללי שביעית ה"י. - וביאור שיטות הראשונים והאחרונים אם יש בלולב קדושת שביעית.
האשל ברמה, על התורה ומועדים, שו"ת
 שנת תשס"ט - צורף בתוכו בירור הלכה ותשובות מגדולי ישראל בענין לולבים הגדלים בשדות של מחללי שבת ה"י, ושיקחו אך ורק משדות שבעליהם שומרי שבת קודש.

האשל ברמה, מסכת סנהדרין
 פרק חלק, ב' כרכים
האשל ברמה, מסכת מכות
 באמצע העריכה
האשל ברמה, מסכת הוריות
 באמצע העריכה
האשל ברמה, קצירת הטים
 ג' כרכים
האשל ברמה, עצי מגלגלין
 ומצורף בתוכו בירור הלכה שלא ללוש עם בתי ידים "הענדטשוך".
האשל ברמה, מגלגלים של מצה
האשל ברמה, לולבי שביעית
האשל ברמה, נפש חיה
האשל ברמה, מצה מלוחה
האשל ברמה, מסורת העוף

מכירה ראשית
"הוצאות ספרים אמרי שפר"
 25 Ross St. Brooklyn, NY 11249
 Tel. 718.260.8177 • Fax. 718.260.8178

מפתח הענינים

תשובות מזקני הרבנים ומנהיגי ישראל נ"ע, ולחב"ח שליט"א, שהעוף
הברוילע"ר שהכלל ישראל אוכלים, יש לה מסורה חזקה, ושאינ עליה שום
חשש, וכשרים למהדרין מן המהדרין, אף להמדקדקין בכשרות ביותר.

*

עוף החדש "בראקעל" יש עליהם חששות חמורות, ואסור לאוכלם.

- הגאון הגדול גאב"ד בני ברק זצ"ל אב תשע"ז.....ו
שני תשובות חדשות - מהגאון הנ"ל כסלו תשע"ט.....יב
הגאון האדיר ראב"ד דעדה החרדית שליט"א ב' אלול תשע"ז.....טו
כ"ק אדמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א ה' אלול תשע"ז.....כ
כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א, כ"ק הראב"ד שליט"א - והבד"ץ שליט"א, ודייני
קהל יטב לב ד'סאטמאר שליט"א ח' תשרי תשע"ח.....כד
הבד"ץ והראב"ד דעדה החרדית שליט"א וכ"ק הגאב"ד שליט"א אב תשע"ט.....כו
וועד השחיטה שע"י העדה החרדית כסלו תש"פ.....כח

*

תשובות מהרבנים הגה"צ שליט"א - שהעוף הברוילע"ר שהכלל ישראל
אוכלים יש לה מסורה חזקה, ושאינ עליה שום חשש, וכשרים למהדרין מן
המהדרין, אף להמדקדקין בכשרות ביותר.

*

עופות החדשים "בראקעל" - "תרנגול-לעגהארן" יש עליהם חששות חמורות
- ואסור לאוכלם.

- הגה"צ גאב"ד אודווארי שליט"א.....ל
דרשת הגה"צ הגאב"ד אודווארי שליט"א.....לט
הגה"צ אבדק"ק טשאטה שליט"א.....נא
הגה"צ רבי משה בראנדסדארפער שליט"א אבדק"ק ור"מ היכל הוראה ירושלים.....סא
הרה"ג רבי עמרם יעקב הכהן בינדער שליט"א רב ומו"ץ בבני ברק ומרבני וועד הכשרות שע"י
הבד"ץ דעדה החרדית - נעתק מקונטרס בכשרות שי"ל שבט תש"פ - פרטי כל - ובירור הלכה...סז
הרה"ג רבי חיים רוטער שליט"א דומ"ץ ומח"ס ושו"ת שערי חיים.....עה
הרה"ג רבי יודא שיין שליט"א לעיקוואד.....פא
הרה"ג רבי שמעון אברהם אינדיג שליט"א אבדק"ק ריבאטיטש.....פו

פרק א' דין מסורה

עלה א' - אין לאכול שום עוף בלי מסורת וחומר האיסור לאכול בלי מסורת קה
 סימני עוף טהור - לא נתפרש מן התורה קה
 שיטת רש"י אין לאכול אלא במסורת קה
 שיטת רבינו תם קו
 שיטת רבינו משה ב"ר יוסף קו
 שיטת הרז"ה בעל המאור דכשכף הרגל וחרטומו רחב בידוע שאינו דורס קז
 קיי"ל כשיטת רש"י דאין לסמוך על הג' סימנים ואין אוכלין עוף אלא במסורת קז
 המחבר פוסק כשיטת הבעל המאור הרז"ה - והרמ"א פוסק דאין לסמוך אף על שיטת הרז"ה ואין לאכול
 שום עוף אלא במסורת, וכן נוהגין ואין לשנות - ובתרנגולים גם להמחבר בעינן דוקא מסורת קח
 אע"ג דאנו רואין בה "כל" סימני טהרה אפ"ה היא "טמאה", ואין להתיר רק במסורת קט
 עוף שיש לו מסורת אפילו אין בו שום סימן מהג' סימני טהרה מותר, כל כמה דלא חזינן דדורס - אם יש
 מסורת הוי כמכיר הכ"ד עופות קי
 התוספות יו"ט כתב דאף הרמב"ם ס"ל דעוף אינו נאכל אלא במסורת ולא מהני ג' סימני טהרה קיא
 גם הערוך השלחן כתב שהרמב"ם ס"ל שאין לאכול עוף אלא במסורת - דברי רבינו הרמ"א נכונים וברורים
 וחלילה להתיר בלא מסורת קיב
 כל הסימנים שבעולם לא מהני להתיר אלא מה שנמסר לנו מאבותינו. ובמסורת אפילו אין בו ג' סימנים
 מותר קיב
 האוכל עוף בלי מסורה אוכל ממש עוף טמא קיג
 בלא מסורה לא נאכל שום עוף - הפלפול הוא למותר ואינו רק פלפול של הבל - לדינא ודאי אסור לאכול
 בלי מסורה - והאוכל אותם אוכל טריפה קיד
 מסורת לא משום חומרא מחמירין רק הוא ממש ספק קטז
 זולת המסורת המה ספק טמאים קטז
 זולת המסורה אי אפשר להתיר קטז
 ע"י שינוי מעט אין ראיה מדזה טהור זהו נמי טהור - יוכל להיות אף שהם בתמונה אחת זה טהור וזה טמא -
 אין להתיר מדבריות שאין עליו מסורת אע"פ שהם כמו הבייתות שהם טהורות קטז
 המתיר בלא מסורה בודאי הוא טועה מאד קיז
 אין להתיר עוף מפני שהוא "תרנגול" קיח
 מאן ספין מאן חשוב להתיר בלי מסורת קיח
 אין לנו דרך אחרת להתיר רק ע"י מסורת קיח
 בלי מסורת תליא בפלוגתא אי הוי חשש דאורייתא או דרבנן קיט

*

עלה ב' - פירוש מהו "מסורה" קכ
 שזכור הוא באדם כשר שאכלו קכ
 שמסרו לנו אבותינו שהוא טהורה קכ

קב.....שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור - שקבלו מאבותיהם שהוא טהור.
 קכא.....אין לאכול שום עוף אלא במסורת - שקבלו בו שהוא טהור.
 קכב.....ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור נאמן.
 קכג.....מדינה שלימה אוכלין.
 קכד.....מסורת ע"י מדינה חשובה שקבלו כן.
 קכה.....מסורת בידם מאבותיהם "שהיו אוכלים אותו".
 קכז.....קבלת ומסורת אבותיו.
 קכח.....כשראה אדם כשר אכלו אמרין מסתמא הי' לו בקבלה שהוא טהור איש מפי איש.
 קכט.....כשאדם כשר אכלו אף דלא ידעין טעמו ונימוקו זה נקרא מסורת - כשנהגים לאכול זה בודאי נקרא
 קכץ.....מסורת.
 קל.....מסתמא נתברר לו בירור גמור שהוא טהור - בודאי היתרו פשוט.
 קלא.....הורגלו בה ת"ח ונהגו לאכול יש לסמוך על מנהגם וקבלתם.
 קלב.....כשקבלו מאבותיהם סתמא שהי' מחזיקים כן עפ"י הוראת ב"ד שבזמנם - כשזכור באדם כשר שאכלו ודאי
 קלג.....עפ"י הוראת ב"ד מומחים עושה מעשה, וחזקה על הב"ד שלא יצא תקלה מתחת ידם.
 קלד.....סומכין על מסורת ואין לומר דלמא מדעת' עביד שנאמר וְאַל תִּבְזוּ כִּי יִקְנֶה אָמֶךָ.
 קלה.....אין לנו אלא דברי הרמ"א ופה שאסר לן לאכול בלא מסורת הוא התיר לן לאכול במסורת.
 קלז.....חילוק במסורות בין כשהצדיק עצמו אוכל, או רק התירו לאכלם.
 קלח.....ביאור בדרך אגדה על לשון רש"י אדם כשר שאכלו.
 קלט.....תמצית היוצא להלכה ולמעשה.
 קלא.....העוף המשובח הברלוע"ר.

*

פרק ב'

הברולע"ר יש לה מסורה חזקה, ואין עליה שום חשש, וכשרים למהדרין מן
 המהדרין, אף להמדקדקין בכשרות ביותר

עלה א'.....אין שום חשש על הברולע"ר אולי מערבין בתוכה עוף שאין עליה מסורת.
 ב', הקארני"ש יש עליה מסורה ברורה.
 עליה ב'.....(א) מסורת הברולע"ר והקארניש - מהגאון בעל שבט הלוי זצ"ל.
 (ב) הוראה ברורה מבעל "שבט הלוי" שיש סוגי לעגהארן שאין לה מסורה, ומדקדי הלכה פרשו מזה.
 (ג) סילוף נורא בדברי השבט הלוי - והאבן ישראל, על העוף הקארניש.
 עליה ג'.....עדות ותשובות מגדולי ומנהיגי ישראל, שהעוף הברולע"ר - שהורכב מעוף הקארניש והראק,
 יש לה מסורה חזקה, ושאין בה שום תערובות מעופות שאין להם מסורה
 עליה ד'.....קפא

- א) העוף ה"ברוילער" יכולה להיות י"ב חודש, ועוד יותר
 ב) הביצים מהעוף הברוילער הם כד וחד
 ג) יסכר פי דוברי שקר שאומרים שאינה יכולה להיות י"ב חודש, ושהביצים הם כד וכד.
עלה ה'.....
 הבירורים וחקירות ודרישות - נסיעה א' - נסיעה ב' - נסיעה ג'. - שעשו "איגוד וועדי הכשרות"
 בבירור כשרות הברוילער
 עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א
עלה ו'.....
 נסיעה ד'
 ע"י איגוד חמשה "וועדי הכשרות"
 וועד הכשרות ביד"צ העדה החרדית - וועד הכשרות דקהל יטב לב - וועד הכשרות נירבאטור -
 וועד הכשרות מגד יהודה - וועד הכשרות דהא"ו י"ו
 להעמיד השגחה על תרגול הברוילער
 עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"י מ'סאטמאר שליט"א
עלה ז'.....
 פרטי כל
 מהנסיעה שנסעו הרבנים הגאונים והמומחים לברר שהעוף הברוילער כשרותם ומסורתם
 ברורים בתכלית הכשרות וההידור, ואין בהם שום ריעותא וחשש כל דהו

*

מכתבים

- א) תמוז תשע"ט.....
 ב) אלול תשע"ט.....
 ג) א' וירא תש"פ.....
 ד) מוצש"ק וירא תש"פ.....
 ה) כרוזא קרא בחיל.....
 ו) ג' טבת תש"פ.....

בעזה"ת

האשל ברמה

מסורת העוף

*

העוף הברוילי"ע"ר

תשובות מזקני חרבנים ומנחיני ישראל נ"ע,
ולחב"ח"ח שליט"א, שהעוף הברוילי"ע"ר
שהכלל ישראל אוכלים, יש לה מסורה
חזקה, ושאין עליה שום חשש, וכשרים
למהדרין מן המהדרין, אף להמקדקין
בכשרות ביותר

עוף החדש

"בראקעל" יש עליהם חששות חמורות,
ואסור לאוכלם

הגאון הגדול גאב"ד בני ברק זצ"ל

אב תשע"ז

*

שני תשובות חדשות - מהגאון הנ"ל

כסלו תשע"ט

*

הגאון האדיר ראב"ד דעדה החרדית שליט"א

ב' אלול תשע"ז

*

כ"ק אדמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א

ה' אלול תשע"ז

*

כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א

כ"ק הראב"ד שליט"א - והבד"ץ שליט"א

ודייני קהל יטב לב ד'סאטמאר שליט"א

ח' תשרי תשע"ח

*

הבד"ץ והראב"ד דעדה החרדית שליט"א

וב"ק הגאב"ד שליט"א

אב תשע"ט

*

וועד השחיטה שע"י העדה החרדית

כסלו תש"פ

RABBI MOSHE Y. LANDA
RABBI OF
BNEI-BRAK, ISRAEL

משה יהודא לייב לנדא
בן הרב הגה"ח מוהר"ר יעקב זלצה"ה
רב אב"ד דבני-ברק

כ"ק וכ"ג האדמו"ר מוהרר"א שליט"א מסאטמר

שלו' ורוב ברכה.

אקרא בקול גדול אוי מה הי' לנו. דורות לא עלה על דעת הבע"ד להכשיל יהודים יראים ושלמים המהדרים ונוהרים לאכול כשר ומהודר. גם הזקן וכסיל הבין היטב שאי אפשר להכשיל יהודים כאלו, במאכלות אסורות, עופות טמאים וכדו' ר"ל.

ואילו בעת הזאת החליט להתלבש גם על כאלו שמוסרים נפשם על כשרות בהידור ולהכשילם ר"ל.

זה כבר כעשרים שנה, אשר החלו לערער על העופות ששוחטים בארץ, שאין להם מסורת ולא התענינו כלל איך נותנים הכשר לעופות והאם נותני ההכשר גם הם יודעים שיש סימן פ"ב בשו"ע. כאשר הוכיחו להם דלא ידעי מאי דקא אמרי, לא חששו לכתוב לפולים נגד המפורש במחבר בשו"ע וכדו'.

כתוצאה מערעורים אלו, החליטו בסוד לפני ב' או ג' שנים, להביא עופות חדשים אשר לא ידעום אבותינו ולהתחיל מסורת חדשה ונפתחה הדרך לפני הבע"ד ר"ל. כשם שהביאו העופות כאן בא"י הביאו בארה"ב ובצרפת. הם אומרים בפירוש כי חדלה מסורת בישראל ולכן חייבים ליצור מסורת חדשה ואם אין מסורת בישראל ימצאו מסורת אצל הגוים והביאו עופות אשר אומרים בשם הגוי שעופת אלו לא נשתנו מאז מתן תורה. לא בדקו האם דברי הגוי אמת ובודאי לא יודעים לבדוק האם אין עופות אלו מן העופות הטמאים או אולי נתערבו בהם עופות טמאים. ובפרט בימינו אשר רבו הדרכים לבדוק ולמצוא מהנעשה רבות בשנים וכמו שיתבאר להלן. על כגון דא אין מלים להסביר ורק לצעוק אוי מה הי' לנו.

בכל השנים לא פרסמנו איך היתה המסורת ואיך נתנו הכשר על העופות. כיון שידוע שהמתעקשים להטיל פסול וחסרון, ימצאו דרכיהם, (וכמבואר בשו"ת תולדות יצחק, קאמארנא, קונטרס דרך נשר סי' ג').

אך בראותי המצב ודרכי הבע"ד. החלטתי לא עוד עת לחשות. מי יודע אם לא כל מיני הכשרים אשר הכשילו את הציבור, הם אשר הביאו המצב הנורא הזה.

בתחילה כאשר תושבי חו"ל הגיעו ארצה מחו"ל התחילו להשתמש בעופות שגידלו הערבים ואשר כולם הכירו את העופות שאכלו אותם גם בחו"ל.

אחר שנת תשי"ב-תשט"ו, התחילה התפתחות של טיפוח עופות בארץ, הי' יהודי חרדי שרצה להקים חות טיפוח עופות. היו מפעלים בחו"ל אשר טיפחו אפרוחים. היו צריכים לברר על עופות עם מסורת. הגענו לבית שחיטה של סטמר שהיו בקשר עם חברת "אנטרפ" אשר טיפחו אפרוחים. נתברר על עוף המכונה "קורניש אדום" ועוף "קורניש לבן" שיש להם מסורת, עוף "ליגורן לבן" שיש לו מסורת וכן עוף המכונה "פלימוט רוק" שיש לו מסורת.

מצידוף עוף המכונה "פלימוט רוק" עוף עם מסורת. עם הקורניש הלבן שיש לו מסורת הגיעו האפרוחים ארצה או הביצים לטיפוח אפרוחים. מאז ועד היום האפרוחים שנקנים בארץ הם מהזוג הזה. אמנם לא מאותו מפעל אשר כבר לא קיים אבל מאותו צידוף. כל המומחים יודעים להכיר את התרכובת הזאת. אין שום הכלאה אחרת לאפרוחים.

אני יודע שמוציאים לעז על תערובת גנים. גם מוצאי הלעז יודעים היטב שעדיין אין חשש כזה. כל החידושים של שיטת הגנטיקה היא בתחילת הדרך ולדעת כל המומחים לפחות יקח עוד חמש שנים עד שיוכלו להשתמש בשיטת הגנטיקה ואולי עוד יותר. בפרט לגבי העופות הטמאים עדיין לא נחקרו נושאי הגנטיקה וממילא אי אפשר להשתמש בה. הם מקדימים לחקור את השטחים שיש בהם יותר ענין. בע"ה ידונו הרבנים בשאלות שיבואו. בדרך אגב, יש כאן כמה מומחים אשר עוסקים בשיטת הגנטיקה בזרעים ובבעלי חיים והם אומרים שבכלל אי אפשר לערב גנים בין שני מינים.

אלו שהביאו העוף החדש השתמשו בו רק כנקבה ואילו הזכר לקחו את ה"קורניש" שמשתמשים בעופות כאן ואשר עליו הם מערערים על המסורת שלו, כדי לקבל צבע לבן לנוצות וכבר עומדים בדור הרביעי וסומכין על "אין חוששין לזרע האב" שזה לא רק דיעבד אלא מחלוקת בהלכה וזה מעשה ישראל ולא מעשה גוי! והוא ממש נגד פסק החתם סופר המובא בפתחי תשובה. אשר כאשר נתערבו זכרים שאין להם מסורת ברוב זכרים כשרים והאפרוחים שנולדו מעורבים והכשיר החת"ס בתנאי שלא ניכר שום שינוי באפרוחים מצד זרע האב דכיון שהאב לא השפיע כלל אין חוששין לזרע האב. אילו בדין צבע הנוצות נשתנו מצד זרע האב ובכל זאת רוצים לסמוך שאין חוששין לזרע האב. וכל זה נעשה בסוד. האין יד הבע"ד באמצע? ידוע לי אשר כבר חזרו על התהליך ד' פעמים. כלומר ולד התערובת של הקורניש הלבן והברקאל עירבו אותו שוב עם ברקאל וולדם ערבבו שוב עם ברקל כדי לקבל צבע לבן.

א. שמעתי משוחטים שלמדו שחיטה לפני 30 שנה ויותר, כי בארה"ב יש שם משחטות שלמות אשר שוחטים שם עופות ללא מסורת כלל בגלל רבאים שהנהיגו קולות. ולכן השוחטים החרדים לדבר ה' מזהירים את תלמידיהם להזהר מעופות טמאים וממילא בקיאותם בארה"ב בעופות טמאים יותר ממקומות אחרים. שוחטים בעולם יודעים איזו עופות שוחטים אבל בדרך כלל אינם מכירים את הטמאים. אחרת הדבר בארה"ב.

ב. גם ידוע הנאמר בגמ' נאמן הצייד לומר עוף זה התיר לי רבי הצייד וכתב הש"ך, אבל אינו נאמן לומר עוף זה התיר לי רבי החכם.

ג. והנה גברא רבא המבקש עילום שמו, ירד לעומק הבירור בענין העוף המדובר המכונה "ברקאל" הן בהלכה ובספרי שו"ת והן להבדיל אלף הבדלות בספרות המומחים ופרסומיהם לפני שנים על הסטורית העוף הזה. הוא שלח ממצאיו להרה"ג מוהר"ר שמואל ברנדסדורפר והרר"ש העבירים אלי. בחדשי השי"ת זיכנו בפרי עמלו.

לפני מאה ושלשים וחמש שנים פרסמו כי ההעדפה בעוף ה"ברקאל" היא בגלל הביצים העגולות שהוא מטיל. ומסבירים מעלת הביצים העגולות כי החלמון שלהם גדול בשליש

או רבע מביצים שהם כד חד, ואף מסבירים שעיסה שצריך לה 18 ביצים עגולות של ה"ברקאל", בביצים כד וחד יצטרכו 24 ביצים. ויאלצו להשתמש בחלמונים בלבד. לא הצלחתי לראות הביצים שלהם כי שומרים על סודות. גם לא רצו שאגיע ללול העופות לראותם והגעתי ללא הסכמה ואז נאלצו לפתוח לי. יתכן שאחרי שערכו את הזכר של הפטם שלנו שהוא הזן הנקרא "קורניש" כנ"ל, נשתנו הביצים לכד חד (כי כידוע מכרו כאן ביצים של העוף המיובא ואיני מאמין שאפשר הי' למכור ביצים עגולות כד וכד) אבל הביצים של ה"ברקאל" כאשר שניהם הם מאותו המין זכר ונקבה, הן עגולות. תוך כדי כתיבה הביאו לי ידיעה כי פגשו את המוכר של הביצים ושאלו אותו האם הביצים היו רגילות או משונות. וענה הי' חלק היו משונות וחלק רגילות, ושאלתי שיש ביצים משונות וענו לי שכיון שרק חלק משונה זה בסדר. בדרכ"ת סי' פ"ב סק"ו הביא מצ"צ הראשון ששמע שיש אווזות שיש להם סימן טומאה דהיינו שאין ביצים שלהם כשאר ביצים שראשן אחד כד ואחד חד צריך להזהר שלא לאכול מאלו האווזות. עוד כתב שם בדרכ"ת, שוב ראיתי דאתי ליד הספר כו"פ עם הגהות כת"י של הגאון בית מאיר ז"ל וראיתי שכתב הגאון בעל בית מאיר בענין זה בגליון בסוף הקונטרס פני נשר וז"ל ומכ"ש אם נודע שמין זה, אף רק איזה מהם, הטילו ביצים בסימני טומאה בלי ספק הם אסורים כחזיר!

עוד הביא לנו נספח משנת 1904 שאז כינו את העוף "ברקאל החדש" כי הרכיבו אותו עם עוף הנקרא "סיברייט", עוף שאין לו שום מסורת. ה"סיברייט" מטיל ביצים קטנות כביצי יונה. ובספר תולדות יצחק מקאמארנא בספר דרך נשר סי' ג' עמוד קי"ד שנשאל על תרנגולים צעירים שמטילים ביצים בגודל ביצי יונים והשיב שהם טמאים!

בנוסף לזה יש ספרות על כמה הכלאות שהברקאל עבר במשך השנים אחרי 1904 ושמות העופות שהוכלאו בו ורחוק מאד לומר שזה העוף הכשר מדור דור.

מבואר בפמ"ג שפ"ד סק"ב, שבמקום שיש מסורת לאיסור לא תועיל שום מסורת להיתר ואפי' מאה עדים.

והנה העיד השו"ב בערקוביץ כי לפני כ-20 שנה אמר לו חברו, שוחט מבוגר שהעוף הזה "ברקאל" מקובל כעוף טמא. וכן שמעתי במלפון מכ"ק שליט"א בשם שני שוחטים ותיקים, שהעוף הזה מקובל כעוף טמא.

גם ידוע אשר גדולי עולם חששו מצבע כעין שחרות במקור ושינוי בצבע הרגלים. בעיני ראיתי שיש שחרות במקור וצבע הרגליים. מאמי ע"ה שצעתי בילדותי כי רגלי העופות היו צהובים וכאן מביאים לנו עופות אשר רגליהם בגוון שחור או אפור, ואומרים אין צורך במסורת, הן הן העופות.

גם מופיע בז'ורנל של שנת תרע"ד שהיתה הכלאה ב"ברקאל" עוף המכונה קוצ'ין אשר ידוע שאין לו מסורת, והיתה תוצאה במראה הביצים.

ידוע לי שבתורכיה שוחטים העופות האלו וגם ביררתי על כשרות השוחט שם שאומר מי שלימדו מלאכת השחיטה הי' שוחט אותם הנקבות בלבד כי הזכרים קשה לאכלם ובישולם קשה. מ"מ אין ידוע מתי התחילו לשחוט עופות אלו ואיזה תלמידי חכמים היו שם שיכלו לקבוע מסורת. זה שלפני מאה וחמשים שנה הי' שם הגאון בעל חקרי לב עדיין לא אומר לנו שאז שחטו העוף הזה. הרי יתכן שלפני כמה עשרות שנים או בזמן מלחמת העולם השניה ומבלי ת"ח התחילו לשחוט ועתה נאמר שיש שם מסורת ובפרט כאשר בארה"ב אומרים בפירוש שהוא מקובל כעוף טמא.

גם, היום כ"ב מנ"א ביקרתי כלול ונסינו להעמיד תרנגולים ע"ג מוט כמבואר בשו"ע ויש לי 9 תמונות איך הוא חולק רגליו. וכבר העידו כבר רבנים מעיה"ק ירושלים שהעוף הזה חולק אצבעותיו!

ולסיכום הדברים יאמר:

א.אנו שאין אנו בקיאים בעופות הטמאים המפורשים בתורה ובשמותיהן אין אנו אוכלים עוף אלא במסורת.

ב. העופות הנשחטים בארצנו והנקראים עופות פטם, כשרותן במסורת ממש ואין עליהם שום מקום לערעור.

ג. הכתוב בקונטרס מסורת העופות, כי אמנם העוף "ברקאל" אין לו מסורת ואין שום עדות של מסורת עליו אלא שהוא התרנגול הפשוט שאכלו בכל תפוצות ישראל אינו מקובל כלל כאשר שוחטים אינם יודעים ואינם מכירים את העוף ששחטו בכל תפוצות ישראל. דברים אלו הם נגד יסוד אמונתנו, שהתורה הזאת לא תהי' מוחלפת.

ד. העוף המכונה "ברקאל" שהביאו לכאן ולארה"ב ולצרפת איננו יודעים על מסורת, להיפך אנו יודעים שהי' מטיל ביצים שהם כד וכד והוא סימן טומאה. אנו יודעים שהגויים, כמסית לפי תומו לפני מאה ושבעים ושלוש שנים (הרבה שנים לפני שהוקמה החברה של גוים "נאמנים" ששומרת על העוף מהכלאה ועל סמך דבריהם הביאו העופות) כבר כינו אותו "ברקאל החדש" בגלל שהכליאו בו עוף טמא כנ"ל. גם הוא חולק אצבעותיו הרי מכל צד ופינה אין מקום לויכוח שהוא עוף טמא.

הדבר הקשה מכל, שהנושא הוא בעיקרי האמונה ומי יודע מה יביאו עלינו. חייבים לקרוא לציבור להרבות תפילה ובקשה ולעורר רחמים רבים. והשי"ת ישמרנו ויצילנו מן השעות הקשות וירחם על עמו ישראל.

ואל הנגידים אשר השקיעו ממון רב בענין וזה למעלה משנתיים ששמרו הכל בסוד כמזם. ברצוני לומר אני מבין היטב שהפסד ממון הוא כאב גדול. גם אני כואב את כאבכם. אך בכל זאת אומר כי אתם צריכים לעשות סעודת הודאה על אשר נצלתם ברגע האחרון מלהביא מכשול עצום לבית ישראל. כי איך תוכלו לעמוד בדיון על האכלת טריפות לאלפים ורבבות ואין לאל ידכם להפסיק המכשלה. הקב"ה ימלא חסרונכם ותחשב לכם המחשבה שהיתה אצלכם בטעות תחשב לכם לטובה כי לטובה

ברמה

מסורת העוף

האשל

יב

כוונתכם ותקבלו שכר על הפרישה, אלף פעמים ככה. ותתברכו בשנה טובה ומתוקה,
כתיבה וחתימה טובה.

ולכבוד קדושתו וגאוונו העומד בפרץ, אומר כבר הי' לעולמים בימי הגאון החסיד
מקאמארנא כמבואר בספר תולדות יצחק בקונטרס פני נשר סי' ג' ועל מנהיגי ישראל
לעורר רחמים להצלת המצב.

בכל הכבוד הראוי ובברכת כוח"ט

משה יהודא לייב לנדא

רב אב"ד דבני ברק.

* * *

שני תשובות חדשות מהגאון הגדול ר' משה יודא לייב לאנדא זצ"ל

תשובה א' - ח' בסלו תשע"ט

From: הרב משה י. ל. לנדא

Date: Fri, Nov 16, 2018 3:00 AM

To: 'chicken;'

Cc:

Subject: RE:א"שליט"א בקשת הרה"ג ר' של

שלו' וברכה. הבנתי מיד, שיד אלו שרוצים להוציא לעז על העופות הכשרים כדי
להכניס עופות ללא מסורת ממון בסיפור הזה. ועתה כשהגיע האימייל שלכם נתברר
שכך הדבר.

העופות ששלחתם הם Farm Chicken שמעורב במ לפחות שלשה זנים אולי בתוכם
גם קורניש. וצודקים אלו שאומרים שעופות אלו אין הם מסורת. הקורניש הכשר, מדובר
על הקורניש התעשיתי

קורניש לבן. הביאו אותו ארצה מארה"ב אשר בזמנו הועד עליו ברור שיש לו מסורת ואינו דומה כלל לעופות בווידיאו ששלחתם. המומחים כאן מבחינים ברור שהעופות שיש לנו הם מאותם העופות שפיתחו

כאן בארץ כל השנים, כולל הקורניש התעשיתי. וכפי שאנו שומעין הם גם העופות שמשתמשים בשחיטת סטמאר במונרו. והשי"ת יצילנו מן הרוצים להכשילנו בעופות ממאים.

תשובה ב' מהגאון הגדול הנ"ל

On May 17, 2019 3:09:50 PM EDT, M L <@gmail.com> wrote:

שלו' וברכה. אני כתבתי שאלו אינם הקורניש האורגנילי. הקורניש האורגנילי שהוא הקורניש התעשיתי הוא העופות שנשלחו לארץ מארה"ב והי' להם מסורת ומהם פיתחו את העופות שמשתמשים כאן בארץ ומהם עדיין מגדלים החברות הגדולות בעוף הפטם בארה"ב "קוב" ו"רוס" ונאכלים במסורת כשבעים שנה והם גם נמכרים בארץ וגם בארה"ב, ומכירים את העופות וקונים מהם רק את אלו. והם מסומנים ע"י החברות "קוב 500" ו"רוס 308". כאן בארץ יש שתי חברות אשר מגדלים רק את העופות הנ"ל. בעופות האלו מעורב הקורניש האורגנילי ואילו הקורניש שמכרו לכם אינו תואם כלל את הקורניש שיש לחברות הנ"ל. הקורניש שלחם הוא קורניש אורגנילי בלי תערובת מזנים אחרים והחברות הנ"ל עירבו אותם עם זנים בעלי מסורת אשר גם הם ידועים לנו. אנו מקבלים אך ורק את המספרים הנזכרים ולא שאנו סומכים על החברות אלא על מביעות העין בעופות שמגדלים מהם שאין בהם שום שינוי. ולא כמו התמונות ששלחתם לנו אשר השינויים בהם בולטים מאוד וכל רגיל בעופות רואה שאינם מעופות המסורת.

בודאי היינו שמחים אם החברות היו מוכנים לגלות לנו אי אלו חדושים עשו במספרים אחרים והיינו יכולים לדעת מה מצב הכשרות של המספרים האחרים כי מי יודע מה ילד

יום. כיום אין בארץ קונים למספרים אחרים, אך מרחוק נראה לי שיש יד ישראל באמצע שאינו מעונין בדבר.

שאלת כב' אם האבות אינם כשרים כיצד יתכשרו התולדות, אינה מובנת כלל. ההפרש בין עוף תעשיתי. כאשר לוקחים עוף כדי לפתח ממנו תולדות, לוקחים רק זן נקי שאין בו תערובת והחברות האלו שומרים לעצמן זן נקי בכמה חלקי תבל, שמא יקרה אסון באיזה מקום ויכחד הזן שהם משתמשים בו. על הזן הנקי הם מנסים לפתח תערובת מזון נקי אחר. נסיונות כאלו לוקחים לפחות שלש שנים כדי להגיע לדעת את טבעיות זן א' וזן ב' ומה התוצאה מן העירוב, כמו חזה גדול או רגליים גדולות וכדו'. אף יקחו זנים מעורבים אף פעם לא יגיעו לדעת מה מיוחד בזן הזה ומה מיוחד בזן הזה ולא ידעו איך לנסות לערב, כי יש להם תערובת של כמה זנים. הם מחפשים לדעת את המיוחדות בכל זן שלפניהם ואז יכולים לערב זן שני ולנסות מה התוצאות. אחרת הוא בעופות המכונים FARM CHICKEN אשר מתערבים באופן מקרי במשק שתרגולת דגרה על ביצים של חברתה ונולד אפרוח מזון מעורב ושוב נתערב אפרוח מביצה זרה ושוב נתגדלה התערובת, ביצים כאלו אי אפשר לקחת לפיתוח זנים כלל. אם הדברים מובנים לכם תבינו ששאלתכם "אם האבות אינם כשרים כיצד יתכשרו התולדות" אינה במקומה כלל וכלל. לא מנסים לפתח זנים רק מזנים טהורים ממש. ולידיעתכם כי החברות הנזכרות, מוציאים ממון רב על שמירת גידול עופות מזנים טהורים ממש ואפי' זנים שאינם מצויים כבר הם ממשיכים לגדלם כדי שיוכלו להמשיך ולגדל את הסבתות שהם מוכרים כי הם חייבים להיות מזון טהור ולא מעורב. אחרת מיד יכירו שינויים בוולדות ויחזירו להם את המשלוחים שלהם.

הארכתי מדי כי ראיתי כי אינכם מצויים אצל הנושא הזה ואני מכבד זאת. כל האריכות אינה ממצות ת"ת רק כאלו שהפקירו אותם שיתענינו בעניני כשרות למעשה, אין להם ברירה ומוכרחים להתענין גם בחלק המלוכש בגשמיות ממש. אין ספק שלעסוק בהל' עירובין ומקוואות מרגישים יותר את הת"ת כנגד כולם.

ואומר שלו'.

משה שמרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים

ראש הישיבה

מח"ס מועדים וזמנים ושו"ת תשובות והנהגות ועוד

בעיה"ק ירושלים ת"ו

בס"ד

יום חמישי ב' אלול תשע"ז

אודות מה שמערערים לאחרונה על העופות שכל בית ישראל אוכלים זה עשרות שנים בכל מקומות מושבותיהם, וטוענים שלא נתברר מסורת על הקורני"ש ועל הרוק שהם אבות העופות שלנו [המכונים פטמים], ולכן לדבריהם יש לאסור את כל העופות שלנו לאכילה כיון שנולדו מעופות בלי מסורת, ועוד טוענים שיש לחשוש שמא עושים הכלאות בעופות מזנים אחרים שלא נודע מסורת עליהם, ומה עוד שלדבריהם יש שינוי בצורת העוף טהור בשנים האחרונות, ואין לנו מסורת על צורת העוף החדשה, ועל כן רוצים הם למצוא תחליף לעוף המקובל אצלנו, ולהתחיל לאכול מעתה רק עוף מזן אחר המכונה "בראקל" שלפי דבריהם עדיין לא הוכלא, ומשתדלים לגדלם ולהפיצם לתוך בית ישראל.

הנה ראשית דבר, כיון שנהגו כל בית ישראל - ובכללם גם גדולי וצדיקי עולם - לאכול את העופות המקובלים אצלנו, זה לכשעצמו כבר מספיק בכדי להכשיר את העופות, וחס ושלום מלפקק על כל עם ישראל ועל גדולים וצדיקים במשך הרבה שנים ולומר שכולם נכשלו באכילת עוף טמא, ודבר זה עדיף גם ממסורת, ועל כן אין לנו להיכנס במשא ומתן האם העופות כשרים או לא, אלא אם באנו לדון אין לנו אלא לדון מדוע הם כשרים, אך המציאות בוודאי ברורה שכלל ישראל כולו בכל מקומות מושבותיהם בראשות גדולי וצדיקי עולם לא נכשלו באכילת עופות טמאים.

וכבר כתב הנצי"ב (שו"ת משיב דבר ח"ב סי' כ"ב) שעופות שנהגו ישראל להחזיקם בחזקת טהרה, יש להתירם גם אם לא נודע מה מקורם, וכלשונו שם: "תדע שהיתר

העוף אינדיק שאנו אוכלין היו הרבה מערערים עליהם בשעה שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להיתר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו להיתרא ואין ראיה לאסרם", עיי"ש וגם כאן מאחר שעם ישראל החזיקו את העופות שלנו במהרה זה שנים רבות, הרי זה גופא נחשב כמסורת ועדיף ממסורת.

ומה שטוענים על הכלאות הנעשים מידי שנה בעופות מזנים אחרים שאינם ידועים, ביררתי הדבר אצל גדולי המומחים בארץ ובחו"ל, והם טוענים בתוקף שלא נעשים הכלאות מזנים אחרים מלבד העופות הידועים לנו, ומלבד זאת לדברי המומחים אין מקום כלל לחשוש הכלאות בעופות טמאים ממש, כי גם אם אפשר להכליא טמא וטהור יחדיו בכדי להוליד וולדות מהם וולדות, אבל אין זה רווחי, ולכן מצד המציאות אין מקום לתלות את העופות בתולדת עוף טמא ממש.

ומה שטוענים העוררים שיש שינוי בצורת העוף שלנו מצורת העוף שהיה נראה בעבר, ולדבריהם אין לנו מסורת להכשיר את העוף בצורתו החדשה, דע ששקר בפיהם, דביודעי קאמינא שאין שום שינוי בצורת עוף טהור זה שנים רבות, והעידו לפני מומחי כשרות ויהודים זקנים בארץ ובחו"ל שאין שום שינוי בצורת עוף טהור, [והשינוי בגובה הרגלים והגדלת החלקים הנאכלים בעוף וכדו', היה גם פעם במיעוט העופות המצויים בינינו, ומהמיעוט הזה הפרו והרכו עופות רבים בשיטות ידועות, ועכ"פ אין זה שינוי בצורת העוף הטהור].

ב] ולגבי העוף הגדל בבלגיה הנקרא "בראקל", שלפי לדבריהם עוף זה לא הוכלא, ומשווקים את בשרו לאכילה, ויש מהם שגם אוכלים ביצים רק מביצי עוף זה, הנה הם מביאים עדויות מכמה שוחטים שמעידים ששחטו עוף כזה ולכן לדבריהם יש לזה מסורת. אבל ביררתי אצל אחד מהשוחטים שהעידו ששחט עוף זה, ואמר לי שלא זה היה העוף שהיה מצוי בכל המדינה, אלא כאשר ממנו לשוחטו היה שוחט, ושאלתי האם בדק וחקר עליו אם הוא כשר או ששחט מכל מה שהביאו לפניו בלא דרישה וחקירה, והשיב ששחט בלא שום בדיקה וחקירה, ופשוט שאין זה בגדר מסורת, דמסורת היינו

דווקא כשבמדינה שלמה אוכלים אותו בקבלה מאבותיהם, ולא כשיש איזה שוחטים שהודמן לידם לשחוט עוף כזה.

לאחר מכן ביררנו אצל שוחטים אחרים, והוברר שגם מה ששחטו לפעמים, לא היה אלא עוף אחר הדומה לו במראהו החיצוני, והוא הנקרא "בלדי", והבראקל במראהו מטעה לחשוב שהוא העוף הבלאדי כיון שהם באמת דומים במראיתם הכללי, אבל באמת ישנם שינויים רבים ביניהם, כפי שנתברר לי מכמה מומחים שינויים רבים בין הבלאדי לבראקל, ולא אוכל להיכנס לכל הפרטים כי רבים הם, אך זה וודאי שהבראקל שונה מהבלאדי. [ויש אומרים גם שהבראקל חולק את רגליו ואינו מיישר עצמו אחר כך כדוגמת העופות שלנו שגם כאשר חולקים את רגליהם הם מיישרים עצמם לאחר זמן מועט].

וביררנו אצל מספר מומחים המתמחים בתחום זה, המכירים היטב את הבלאדי לצורותיו השונות, ואף מכירים את התפתחות גידול עופות הבלאדי באיזור זה במהלך חמישים - שישים שנה האחרונות, ולדבריהם השינויים שבין הבלאדי לבראקל, אינם רק שינויים קלים, אלא הם במהותם שני עופות שונים, ויש ביניהם הרבה שינויים, כגון במבנה הגוף שהבראקל יותר צר וגבוה ומתאים לצורת עופות קרב, וגם נוצות הבראקל הם מוארכות וצרות ללא הסיומת העגולה האופיינית לעופות עם מסורת, וגם המעוף שלו יותר גבוה משאר עופות ביחס למשקלו, [ובשונה מעוף להגורן שמשקלו מועט, וגובה המעוף מותאם למשקלו], וגם זנבו מוארך יותר מעוף הבלאדי, והוא שונה גם בטעם ובצבע בשרו מעוף הבלאדי.

ודע שעוף הבראקל בעצמו לא היה נשחט בירושלים ובארץ ישראל, שהוא היה מצוי באיזור בלגיה, ולפני קרוב למאה שנה התחיל להתמעט מאוד והוכרז כעוף בסכנת הכחדה, ולפני כארבעים שנה לא נשארו אלא עופות בודדים בכל העולם מעופות אלו, ולאחר מכן החלו לגדלו בשנית, והיה מצוי באיזור בלגיה, וכל המעידים על ראיית בראקל בארץ, לא ראו אלא תרנגולים דומים לאלו המכונים בלדי, ומאידך, בבלגיה גופא

שהוא מקום גידול הבראקל, העידו בפני יושבי בלגיה, שאין שום מסורת בבלגיה על אכילת הבראקל.

ולכן הדבר פשוט וברור שאסור לאכול עוף הבראקל, וגם בדק הגרמי"ל לנדא שליט"א המציאות ומצא שאין שום היתר והכריז עליו לאיסור, ודין העוף כמפורש בדברי חיים (יו"ד ח"ב סי' מ"ה) שכלא מסורת ברורה דינו כעוף טמא, ואפילו כל גדולי ישראל יתירו הוא באיסורו עומד.

וראוי לתקן שכל שוחט שישחט עוף כזה, הוא נפסל בכך לשחיטה אצלנו, וכל מי שאוכל מעוף זה, אינו יכול להיות משגיח כשרות אצלנו, וראוי לכל אחד לדעת שאם חלילה יתפשט הדבר, יהא עליו לבדוק בשעה שמזמינים אותו לאכול אצל אחרים, [ובמיוחד בבני ברק] שאין מאכילים אותו מעוף זה.

ולפני כשבוע שחטו באשדוד כשבעת אלפים עופות מעוף ה"בראקל", וזה כמה שנים שהם כבר מוכרים את ביצי הבראקל לאכילה ביוקר - וטוענים שזה מהודר, ולכן אני קורא לרבנים ואדמו"רים בארץ ובגולה, להכריז שהעופות והביצים שלנו כשרים ומהודרים, ובית ישראל אינם נכשלים ח"ו במריפות, ומכח התורה"ק אוסרים לאכול ולהאכיל את העוף החדש.

ומבואר בזה"ק שבשעה שהשטן בא לקטרג שעם ישראל חוטאים, אומרים לו הבא עדים, והוא יורד למטה ומביא מה ששומע מרבנים המקטרגים על ישראל, ולכן ראוי לנו לפרסם האמת שאין כאן נדנוד חשש, והקב"ה נהנה שבניו לא חטאו.

ובלונדון ראיתי אצל האדמו"ר משאץ הרה"צ רבי שלום מוסקוויץ זצ"ל, שהיה תקיף בדעתו שמצות מכונה הם חמץ גמור וכשיטת הגה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל, אך מ"מ אחר ימי הפסח היה מעמיד על שולחנו מצות מכונה, והיה אומר "לפני הפסח אמנם זה מוחזק אצלנו כחמץ גמור, אך עכשיו לאחר הפסח חלילה לי לומר שיהודים אכלו חמץ, ש"יהודים אינם אוכלים חמץ" ח"ו, ולכן העמידם על שולחנו להורות שאין בזה חשש חמץ שעבר עליו הפסח.

ועובדא הוי בהגה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זצוק"ל שהגיע לארץ בשנת השמיטה, וביקר אצל מרן הגאון רבי ראובן בענגיס זצ"ל, וסיפר לו שהביא עמו מחוץ לארץ את כל מאכלו, ואפילו חלב לקח עמו, ושאל אותו הרב בענגיס זצ"ל מה עניין חלב ושביעית, והשיב שכשם שאין שותים בפסח חלב של בהמה שאכלה חמץ, כך גם יש לחוש שלא לשתות חלב בהמה שאכלה ספיחי שביעית, וכיון שבארץ ישראל הפרות אוכלות ספיחי שביעית, החלב נאסר בשתיה, ולכן הביא עמו חלב מחו"ל.

הקול יצא בירושלים שהרה"ק מסאטמאר זצ"ל אוסר שתיית חלב ארץ ישראל בשביעית, והגיעו הדברים אף לאוזני מרן הגאון דבריסק זצ"ל, ומרן זצ"ל רגז מאוד ואמר, "מאחר שנהגו כל בית ישראל לשתות את החלב אין להרהר אחר מנהג ישראל, ובפרט בדבר משקה הנוגע לחיי נפש", וכשהגיעו דברי מרן הגרי"ז זצ"ל לאוזני הרה"ק מסאטמאר זצ"ל, הצטער מאוד והיה לו הרבה עגמת נפש, ושלח מיד להודיע להגאון דבריסק זצ"ל שדעת שניהם שווה שאין להרהר על מנהג כל ישראל, ובחינם טפלו עליו עלילות שקר, ורק משום שבלא"ה הביא עמו מאכלו מחו"ל, הביא עמו גם חלב, אבל לא פקפק ח"ו על מנהג כל ישראל.

וידוע שבזמן הבית יוסף נחלקו המנהגים אם צריך לעשר פירות הגויים שגמרם גוי, ורובם נהגו כהרמב"ם שאין מעשרים פירות של נכרי, והבית יוסף שמע שיחידים מחמירים בזה כשיטת התוס', וכינם יחד את חכמי צפת, וגזרו בנידוי חרם ושמטא שעוד כל ימי עולם לא יעשר אדם לקוח מהגוי לחומרא, שלא ניתנה תורה להיעשות כשני תורות שכל אחד יעשה לעצמו חומרות כרצונו בפרהסיה נגד מה שפשט בכל ישראל, ולא כמו היום שמטילים מום בית ישראל קדושים שנכשלו ונכשלין.

ויש לרבנים ובתי דינים ואדמורי"ם לפרסם שעם ישראל לא עברו ח"ו על אכילת מאכלות אסורות, והעופות שלנו כשרים ומהודרים, ועוף הבראקל אסור באכילה, ובזכות זה הקב"ה יגן עלינו ונזכה בקרוב לקבל פני משיח צדקינו.

הנני המצפה לרחמי שמים מרובים באמת

משה שטרנבוך

אהרן טייטלבוים

אבדק"ק סאטמאר

בעז"ה

כי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו, שלום וישע רב לכבוד ידידי
האי גאון וגדול, מגדולי עמודי הכשרות בדורינו, כש"ת
רבי משה יהודא ליב לאנדא שליט"א
העומד על משמרת הקודש
רב אב"ד עיר התורה והחסידות בני ברק בארצה"ק תו"ב

אחר הושטת שרביט הכבוד אודיענו על קבלת מכתבו בדבר שאלת העופות אשר
חדשים מקרוב באו הנקרא 'בראקל', ונפלאות נראיתי בדברי מעב"ת שליט"א שעומד
בראש הר ה' נכון ונישא עיר מלאה חכמים וסופרים, ועיניו כיונים על צרכי העיר
ותושבי, ישמח מש"ה במתנת חלקו כאב"ד נאמן נושא את משא עבודת הקודש לפקח
על עסקי מתא וצרכי הדור, לעמוד בראש מערכת הכשרות בעיר גדולה לאלקים עם
אלפי תושבים מיסודו של אביו הגה"צ זצ"ל, ומשם יתד ופינה לאחינו בני ישראל יראים
ושלמים מדקדקים בכשרות בכל תפוצות ישראל, ועל של עכשיו ביותר אור כגבור חלציו
ולקח קסת הסופר במתניו לקנא קנאת ה' ולעמוד על המשמר כפי ראות עיניו בדת תורה
הבהיר, ובמקום גדולת תורתו שם ענותנותו שלא חס על עמלו במירחא דגופא ומירחא
דגברא רבה דכוותי' כדי לברר דברים ברורים כשמלה לאמיתה של תורה ולהורות את
בני ישראל הכשרים הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד לדעת את האסור ואת
המותר, ואשרי הדור שהגדולים נמלכים בקטנים לברר דין אמת לאמיתה של תורה
להעמיד הדת על תילה מיד ולדורות לאחב"י מדקדקים בכשרות למהדרין מן המהדרין.

הן בהיות השאלה נוגע גם לבית השחיטה פק"ק קרית יואל יצ"ו, אשר ממנו מספקים
בשר עוף בשחיטה מהודרת לאלפי אלפים מאחב"י המדקדקים בכשרות פה ארה"ב יצ"ו,
ישבנו כסאות למשפט עם שוחטים ותיקים וגדולי המורים הבקאים היטב בליבון הלכתא

ומציאות הדברים להבדיל בין הטהור והטמא, וגם לרבות עם מגדלי עופות ומומחים בעיניים אלו לברר מציאות הדברים, והובא לפנינו העוף החדש 'בראקל' לפרוש הדברים כשמלה, ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות. וראיתי בהם איך שהוא משונה בכל צורתו ומהותו מהתרנגולים אשר אנו רגילים בהם, הן בצבע החרטום (עי' דרכי תשובה סימן פ"ב סק"ו, שהביא דברי הפוסקים שחרטום שחור הוי שינוי) ובצבע הרגלים (עי' שו"ת אבני צדק לק"ז הייטב לב זצללה"ה יו"ד סי' כט, ששינוי בצבע הרגלים הוי שינוי), הן בקולו שצועק בקול משונה יותר מתרנגולים הרגילים, והן בצבע הכרבות שלו שהוא משונה בצבעו ותוארו, וכמו כן הוא עוף יעופף שלא כהרגלו של תרנגול המצוי אצלנו ובפרט לפי גודלו.

כל זה ראיתי בעיני וכן העידו לפני כמה שוחטים מובהקים שעוף זה משונה בפרטים הללו מהעופות שהיו רגילים אצלנו ובדור העבר, ובכגון דא כבר הורה זקן ק"ז מרן הגה"ק הדברי חיים זצללה"ה (אבה"ע סי' פ"ב, ובעוד כמה תשובות) ששינוי כזה צריכה מסורה מיוחדת על עוף זה ואין למידין מתרנגול לתרנגול. וכה העלה בנו מרן הגה"ק משינאווא זצללה"ה (שו"ת סי' כ') בביאור לשון המחבר (יו"ד סי' פ"ב סעיף ב') שכ' 'עוף טהור שנאכל במסורת והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור' דנראה כוונתו שאם יבא עוף חדש שיהי' ג"כ בתמונה זו, רק שעוף כזה לא היה עוד מקודם באותו מקום אין המסורה של מין המצוי מועיל, עכתו"ד. וכן כ' גם במכתבו להרה"ק מהר"מ מדעעש זצ"ל בזה"ל, זה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין, הגם שדומין להם בתמונתו והשינוי מעט אין אנו רשאים לאכלן עד שיהי' ידיעה שנאכלין במקום שיש בני תורה ויראת שמים, עכ"ל, וכ"ש בעוף הזה שיש להם שינויים גדולים, כמ"ש לעיל. ולכן הורינו הלכה למעשה שלא להכניס עוף זה בבית השחיטה דפה. וכך נגמר הדין ע"י גדולי המורים שבארץ הקודש ה"ה מעב"ת הדר"ג שליט"א, ואתו עמו מכתבו הבהיר לאמיתתה של תורה של ידידי הגאון הגדול המפו' דרופתקא דאורייתא רבי משה שמרנבוך שליט"א ריש בי דינא רבא בירושלים עיה"ק, ובכך בודאי ישראל קדושים יתנזרו מבשר עוף זה בכל מקומות מושבותיהם.

ובענין העופות הרגילים אצלינו זה עשרות בשנים, ירד ירדנו מלפני קרוב לעשרים שנה באלה מסעי יחד עם רבנים גדולי תורה והוראה שליט"א למקום גדול התרנגולים והעופות לברר כל פרט ופרט לאשורו, ותיקונים גדולים עשינו על מקור מוצא העופות הנשחטים פק"ק, בפיקוח תמידי במשך כל השנים על משמר כשרות העופות שיהא ראוי לעלות על שלחן אהב"י המהדרין בכשרות. גם כעת ביום ד' פ' ראה העל"ט ישבנו כסאות למשפט והתוועדנו יחד עם ידידי הגאון רבי שלום אליקים נעציל בערקאווויטש שליט"א דיינא רבא דפק"ק קרית יואל יצ"ו, ואתו עמו ידידי הגאון רבי יהודא משולם דוב פאלאמשעק שליט"א אב"ד ומח"ס שו"ת מגד יהודה, הם העומדים על משמרת הכשרות של בית השחיטה דפק"ק, וברדנו בבירור גמור אחרי כמה חקירות ודרישות, בירור אחר בירור, שהעופות הללו כשרים ומהודרים ואין עליהם שום ערעור או חשש כלל, ואדרבה הם הם העופות שיש להם המסורה ועלו על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן גדולי הדור מאז ומקדם.

ובנוסף לזה ראוי לציין מה שהאריכו גדולי ישראל למעניתן, שאין לערער ולהוציא לעז על עוף טהור שיש לה ד' סימני הכשרות שנאכל כבר רבות בשנים, גם אם אין לה המסורה שחייב אותנו הרמ"א, וכמו שהביא בדרכי תשובה (יו"ד סי' פ"ב) בשם שו"ת משיב דבר (יו"ד סי' כב) לענין האינד"ק, שהיו הרבה מערערים עליהם בשעה שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להיתר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו להיתרא ואין ראייה לאסרם, אין לנו לאסרם ולהוציא לעז על אבותינו שאכלו עוף טמא ח"ו, עכ"ל. ויסוד דבריו קילורין גם לענינינו באותן העופות שנאכלין כבר זה שבעים שנה על ידי המוני בית ישראל ורבנים גדולים צדיקים מפורסמים אשר מימיהם אנו שותים.

גם אני שמעתי את נאקת מעכ"ת שליט"א, אשר דיונים כאלו העומדים ברומו של עולם הנוגע לכלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ויש בהם צדדים רבים בכללי הפסק ואופני הדיון, מקומם אך ורק על שלחן מלכים גדולי תורה והוראה עם מסורת העבר הנושאים בעול הציבור בדיעה מקיפה בטיב ההלכה ומציאות הדברים, להם משפט

הבכורה וגודל האחריות לדון בהשכל ודעת להורות את עם ה' האסור והמותר, ולא כל אברך וצורב שיש לו עט סופר. ותיתי לי' למעב"ת שליט"א שבעומדו בראש מערכת הכשרות בעירו נכנס בעובי הקורה לברר דעת תורתו הבהיר בכבוד ראש למען כבוד שמו ית'.

בזה אצא בברכת שים שלום טובה וברכה מול מעב"ת שליט"א, שיזכה עוד רבות בשנים לעמוד על משמרת התורה והעמדת הדת על תילה, למען יאריך ימים על ממלכתו מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ובפרוס עלינו השנה החדשה יזכה להכתב בספרן של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים וארוכים, ובקרוב נזכה לשמוע רגלי מבשר ציון בביאת גוא"צ בב"א.

ע"ז באעה"ח יום א' לס' למען ייטב לך והארכת ימים, ה' לחודש אלול תשע"ז לפ"ק

הק' אהרן מייטלבוים

Beth Din (Court) of
Cong. Yetev Lev
D'Satmar

בית דין עדק
דקהל יטב לב
ד'סאטמאר

הגה"צ רבי ישראל חיים מנשה פריעדמאן שליט"א
ראב"ד

הרה"ג רבי חיים דוד כ"ץ שליט"א
חבר הביד"ץ

הרה"ג רבי יקותיאל יהודה פילאק שליט"א
חבר הביד"ץ

הרה"ג רבי שלמה יהודה וויינבערגער שליט"א
חבר הביד"ץ

לשאלת הרבים בנוגע כשרות העופות הנאכלין כהיום ברוב תפוצות ישראל,
ונמכרין בבתי מקולין שע"י קהלתינו הק'.

דעתינו, דאין כאן חשש ופקפוק, והעופות הרי הם בחזקת כשרותן,
ומותר לאכלן אף למדקדקים בכשרות ביותר.

וכדי שיהי' לבנו נכון ובטוח שברכות הימים לא יתערב ח"ו עופות אסורים
בתוך העופות הנאכלים, נשתדל להעמיד עינא פקוחא עד מקום שירינו
מגעת, אצל מקומות גידול העופות, שהכל יהי' נעשה בתכלית הכשרות,
ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמי נהר.

והמקום יהא בסעדינו שלא יצא מכשול מתחת ידינו, ושלא נכשל ח"ו
במאכלות אסורות.

וע"ז באעה"ח יום ה' ה' דעשי"ת תשע"ח לפ"ק

חיים דוד כ"ץ

דומ"ץ קהל יטב לב ב.פ.
וחבר ביד"ץ דקהל יטב לב
דסאטמאר

משה מנחם מירנויער

דומ"ץ סאטמאר מאנטריאל

שלמה יהודה וויינבערגער

אבר"ק פאיע
וחבר ביד"ץ דקהל יטב לב דסאטמאר

שמעון כ"ץ

דומ"ץ סאטמאר מאנסי

לייבוש פריעדמאן

דומ"ץ ביהמ"ד הגדול
דסאטמאר

ארי' ראזענפעלד

דומ"ץ קהל ויואל משה דסאטמאר ק"י

הגני מצרף דעתי לדברי הרבנים דייני קהלתינו שליט"א, אחרי ששמעתי הדין
ודברים בנוגע כשרות העופות הנמכרים והנאכלים אצלינו כל השנים, פשוט
הדבר שמותרים לאכלם לכתחילה בלי שום פקפוק, ואין בכל אלה
להוציאם מחזקת כשרות שיש עליהם, וחלילה להוציא לעז על המון בית
ישראל שנכשלו כל השנים.

החותם בברכת גמח"ט

הק' ישראל חיים מנשה פריעדמאן

ראב"ד דקהל יטב לב דסאטמאר

הגני מצטרף לדעת הרבנים חברי הביד"ץ ודייני קהלתינו שליט"א הנ"ל,
והשי"ת יעזור שזכות מרן רביה"ק זי"ע שהעמיד יסוד הכשרות לבית המקולין
שע"י קהלתינו הקדושה, יגן עלינו להנצל מכל מכשול ותקלה.

כו"ח בברכת גמח"ט ח' תשרי תשע"ח לפ"ק

הק' יקותיאל יהודה טייטלבוים

אבדק"ק סאטמאר

ברמה

מסורת העוף

האשל

כו

BETH DIN TZEDEK
OF THE ORTHODOX
JEWISH COMMUNITY
261A STRAUSS ST.
JERUSALEM

FAX 02-6221317 פאקס

טל. 02-6236550 TEL

P.O.B 5006 ת.ד.

בית דין צדק

לכל מקהלות האשכנזים

שע"י "העדה החרדית"

פעיה"ק ירושלם תוכב"א

רח' שטראוס 26/א

ב"ה

בשורה טובה

לציבור המהדרין בבשרות

הגנו בזה בענין העופות הנאכלים ע"י אחינו בנ"י הע"י בארה"ק ובחו"ל, וזה זמן ומנים טובא שנדרשנו לרינונים ושמועות שונות ומשונות במסורת העופות, ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א שכתב (יו"ד סי' פ"ב ס"ג) ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור, וכן נהגו ואין לשנות.

ולמותר להאריך בדבר כשרות המאכלים ומהרת שולחנם של ישראל שהמה מיסודות דת תורה"ק וקדושת עם ישראל תלוי בו כידוע מחו"ל, והנה דבר זה כבר עלה על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן ורבתינו הגאון"צ הביד"צ בראשות מרנן מאריהו דארעא קדישא זצוק"ל דנו בזה וגם אנו הח"מ הסכמנו שיש מקום לסדר שיהיה תחת פיקוח והשגחה על צד היותר טוב.

וע"כ אנשי בשורה אנו היום: אשר אחרי יגיעה רבה והשתדלויות גדולות, וברוב סייעתא דשמיא הגענו לכך שמגדלי ומטפחי העופות הגדולים בחו"ל שהם מקור העופות הנאכלים גם כאן בארה"ק הסכימו לפתוח את שעריהם לפני ולפנים, ולהראות את כל אשר נעשה בהם מאז לפני עשרות בשנים, ואת כל אשר המה עושים כהיום הזה, וגם לקבל על עצמם פיקוח והשגחת הביד"צ מהיום והלאה על כל הנעשה שם בע"ה.

ולכן אחרי הבירור ובדיקת סדר הגידול ע"י שליחינו המיוחד הי"ו, הנאמן ויודע ובקי בתהלכות היצור אשר הוכנס בסוד העניינים לפני ולפנים במקום גידול וטיפול העופות,

ונודע בבירור ואיגלאי מילתא שאין שינוי לא בזכרים ולא בנקבות זה שנות דור משך עשרות רבות של שנים, ויכולים אנו בעזהשי"ת להודיע לציבור בבירור גמור שהעופות הללו המצוין אצלינו (פטם - ברוילער) הם עופות מהורים במסורת מדור דור, והם המה העופות שעלו על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן גדולי וצדיקי הדורות זיעובי"א, ויאכלו ענווים וישבעו בלי שום חשש ופקפוק כלשהו.

והשי"ת יעזרנו על דבר כבוד שמו שלא יצא מכשול ותקלה מתח"י, ונוכל להמשיך לעמוד על משמרת הכשרות המהודרת, עדי נזכה בקרוב לבנין ציון וירושלם בבוא לציון גואל בב"א.

הכו"ח יום י"א מנחם אב תשע"ט הביד"צ דפעה"ק ת"ו

נאם משה שטרנבוך נאם אברהם יצחק אולמאן

נאם יחושע ראזענבערגער נאם יעקב מענדל יאראוויטש נאם יהודה במתגרי"י פישער

הריני מצטרף לדברי הבית דין צדק

יצחק טובי' ווייס

ברמה

מסורת העוף

האשל

כח

ועד השחיטה

שע"י העדה החרדית

רח' שטראוס 26/א | 02-6232335 | פקס 02-6509797 | בעיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

כ' כסלו תש"פ

לציבור המהדרין בכשרות

בהמשך ובהתאם להודעת רבותינו הגאון"צ מרן הגאב"ד והביד"צ שליט"א

מיום י"א מג"א תשע"ט העעל"ט

הננו בזה לאשר כי עופות הפטמים (ברוילער)

מקו COBB 500

של חברת המיפוח והייצור

COBB-VANTRESS. Siloam springs. Arkansas.

U.S.A.

נבדקו ונמצאו שהם עופות מהורים במסורת מדור דור, והינם כשרים למהדרין מן

המהדרין תחת פיקוח והשגחת הבד"ץ שליט"א

יאכלו עניים וישבעו ללא שום חשש ופקפוק

וועד השחיטה

שע"י העדה החרדית

ירושלים

שמעון ווייס

שמואל בהגה"צ מהר"מ זצללה"ה

בראנדסדארפער

בעזה"ת

האשל ברמה

מסורת העוף

*

העוף הברויל"ע"ר

תשובות מהרבנים הגה"צ שליט"א
שהעוף הברויל"ע"ר שהכלל ישראל אוכלים
יש לה מסורה חזקה, ושאיין עליה שום
חשש, וכשרים למהדרין מן המהדרין, אף
להמקדקין בכשרות ביותר

*

עופות החדשים

"בראקעל" - "תרנגול-לעגהארין"
יש עליהם חששות חמורות - ואסור
ללאכלם

*

הגה"צ נאכ"ד אודווארי שליט"א

*

דרשת הגה"צ הנאכ"ד אודווארי שליט"א

*

הגה"צ אבדק"ק משאמה שליט"א

*

הגה"צ רבי משה בראנדסדארפער שליט"א

אבדק"ק ור"מ היכל הוראה ירושלים

*

הרה"ג רבי עמרם יעקב הכהן בינדער שליט"א

רב ומו"ץ בבני ברק ומרבני וועד הכשרות שע"י הבר"ץ דעדה החרדית
נעתק מקונטרס בכישרות שי"ל שבט תש"פ

פרמי כל - ובירור הלכה

*

הרה"ג רבי חיים רומער שליט"א

דומ"ץ ומח"ס וש"ת שערי חיים

*

הרה"ג רבי יודא שיין שליט"א

לעיקוואד

*

הרה"ג רבי שמעון אברהם אינדיג שליט"א

אבדק"ק ריבאטיטש

Yaad Hakashrus D'ubray
RABBI S. D. KRAUSZ
 227 RUTLEDGE STREET
 BROOKLYN, N.Y. 11211
 TEL. (718) 305-6777
 TEL. (718) 388-5355

שמואל דוד קרוין
 אבדק"ק אודווארי
 רב בקטענסטורער ביהמ"ד בית ישעי'
 ברוקלין, נוא יארק יע"א

ב"ה

יום חמישי לסדר אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל - ה"י שבט תש"פ לפ"ק

**שוכט"ם למעלת כבוד ש"ב הגה"צ המפורסם, סיני ועוקר
 הרים, גודר גדר ועומד בפרץ, ה"ה מוה"ר אברהם לויפער
 שליט"א אבדק"ק וראה"כ דאראג, ובעמח"ס האשל ברמה,
 מגי"ש בביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב ד'סאטמאר זה יותר
 מעשרים שנים.**

אחדשה"ט באה"ר, קבלתי הספר האשל ברמה מסורת העוף, ועברתי על דבריו, ונהנתי
 מאוד מדבריו היקרים, ומצאתי כי הוא מלא וגדוש, בבירור ההלכה והמציאות למעשה
 במוטו"ד, ובאמת יש לי הכרת הטוב למעלת כת"ה שליט"א, שלקח מעתותיו היקרים
 להעמיד הדת על תילה.

והיות שעלה בזכרוני החיבה יתירה שהראה כ"ק אאמו"ר זצ"ל כל השנים למעלת כת"ה
 שליט"א, החלטתי לבוא בכתובים להשיב למעלת כת"ה שליט"א.

ובעיקר שיש לי הרבה דברים להעיד בענין מסורות העופות, מיותר מחמשים שנה
 העל"ט, שקבלתי מאת כ"ק אאמו"ר הגה"ק מאודווארי זצ"ל יו"ר בית הוראה
 דהתאחדות הרבנים בעל שו"ת דברי שלום, שהי' רב זקן מגדולי הוראה ששימש עוד
 בהוראה באיראפע, בעת שהלכתי אתו ביחד הרבה שנים למקום ששחטו העופות,
 ורצייתי זה כמה זמן להעלותם בכתב יושר דברי אמת, שיהי' למשמרת למען ידעו כל בית
 ישראל, להבדיל בין הטמא והטהור, והיות כת"ה שליט"א עוסק בענין מסורות העופות,
 ראיתי בזה זמן מוכשר להוציא הדברים מכח אל הפועל, ובזה החלו בעזר צורי וגואלי.

זהירות במסורות העופות באמריקא על ידי הרבנים מייסדי הישוב

ראשית כל אני מרגיש חובה לנפשי, לספר מה ששמעתי מאמו"ר זצ"ל כמה פעמים בהזהירות בקביעות מסורות העופות, שהי' להדור הקודם חסידים הראשונים זקני הרבנים הגאונים נ"ע שבאו מאיראפא ביחד עם מרן רבינו הק' מסאטמאר זי"ע, והשוחטים יראי ה' מרבים, למען ידעו דור אחרון, כי לא אלמן ישראל, ואל תחשוד את אבותיך, שסמכו על אנשי אמריקא, ולא דקדקו ח"ו במסורות העופות, רק אדרבה דקדקו בדקדוק יתירה להעביר המסורות מאיראפא לאדמת אמריקא.

סיפר לי אמו"ר זצ"ל שבאו ונתקבצו ביחד הרבנים והשוחטים, ודנו על כל עוף ועוף, אם יש לנו מסורה עליה, ורק אחרי שהי' מוסכם בין הרבנים והשוחטים שיש להעוף מסורה, ועיינו בהענין ביחד עם מרן רביה"ק זי"ע, קבעו לשחטו להציבור לאכילה, וכל העופות ששחטו השוחטים הותיקים הי' אחרי הבירור שיש לה מסורה ברורה, וקבעו שיכולים לשחטו במסורת להציבור, ובמשך השנים כשבא עוד שוחט ותיק לאמריקא חקרו ודרשו גם אצלו במסורות שקיבל בעירו ממקום מושבו.

וגם אני בעצמי זוכר מלפני חמשים שנה, שהי' דיון על עוף זה ועל עוף זה אם יש להתירו במסורות או לא, ואני זוכר שהי' כמה פעמים מדובר בבית אמו"ר זצ"ל, במסורות העופות.

ולדוגמא אספר עובדא אחת מה שאני זוכר, שהי' סופר זקן אחד שכבר הי' באמריקא מקודם המלחמה, שנתפרסם שיש לו נוצה לצורך כתיבת סת"ם, שהי' נוצה נאה ומהדורת, ואחד מזקני הרבנים שאלו אותו מאין נוצה זו בא, והשיבו הסופר הותיק שהוא בא מעוף פלוני, (ואיני זוכר כעת מאיזה עוף שאמר שהוא בא), ונעשה מבוכה בין הרבנים, אם יש להתיר להשתמש עם נוצה זה, דמבואר בקסת הסופר (סימן ג' סעיף ו') דיש להסתפק אם מותרין לכתוב בנוצה של עוף טמא (דב"ש סוף סי' קס"ד) יעי"ש. וזכור אזכור, שבררו אז הרבנים מאיזה עוף שבא ליד הסופר נוצה זו, וחקרו ודרשו על המסורות שלו, כדי לברר אם יש להתירו להמשיך להשתמש בנוצה זו. ואינו זוכר למעשה מה הי' הפסק אז בענין נוצה זו, אבל אני זוכר המעשה, ואיך שהי' המדובר בבית אמו"ר זצ"ל בפרטי מעשה הלז.

ועובדא זו כדאי להשתמש לדוגמא, למען ידעו דור אחרון, שהי' להרבנים הותיקים נ"ע מייסדי הישוב באמעריקא, ידוע ברורה ובקיאות בקביעות מסורות העופות. ואמר לי אאמו"ר זצ"ל כמה פעמים שעל כל עוף ועוף שמשתמשים בה לאכילה, דנו עליה וקבעו במסורות.

אאמו"ר זצ"ל הי' בקי במסורות העופות ולמדו אצל הגאון רבי וואלף ראזענבערג זצ"ל דומ"ץ דעברעצין

עוד אגיד שאאמו"ר זצ"ל הי' בקי מאוד במסורות העופות, ואספר מה ששמעתי מאאמו"ר זצ"ל גופא דעובדא היכי הוי איך שלמד מסורות העופות בבהירות יתירה כל כך. שבעת ששימש ברבנות לפני המלחמה השני' עוד בשנת תרצ"ו, בהעיר אודווארי יע"א, הי' לו עבודה מיוחדת בענין מסורות העופות, שבעיר אודווארי הי' שוק גדול של עופות עקספארט ואינפארט שבאו לשם במסילות הברזל באנע"ן עם עופות מכמה מקומות והובילוהו משם לכמה מקומות, על כן בהיותו משמש כרב העיר אודווארי, הי' שואלים אותו כמה פעמים על מיני העופות שהביאו לשם דרך עירו להשוק.

ופעם אחת הביאו לאודווארי עוף אחד משונה קצת ממה שהי' רגיל בו, ונתעורר ספיקות אצלו בענין המסורות, אז נסע לדרכו להגאון רבי וואלף ראזענבערג זצ"ל דומ"ץ דעברעצין ונקרא בלשון חיבה רבי וואלף דיין, ושהה שם בדעברעצין יותר משבוע שלימה ללמוד אצל הגאון רבי וואלף דיין, פרטי דיני מסורות העופות, ולמעשה הכריע הגאון רבי וואלף דיין להחמיר בענין העוף הזה, אף שהי' לה רק מעט שינוי.

גם אמי מורתי הרבנית הצדיקת מרת הענמשא מרים בת כק"ז הגה"ק ר' ישראל אברהם אלטר לאנדא אבד"ק עדעלין בעמח"ס שו"ת בית ישראל, שהי' חתן המופת הדור רבינו הגה"ק רבי ישעי' לע קערעסטינער זצוק"ל, היתה בקיאה במסורות העופות, שסיפרה לי, שנתגדלה בקטנותה בבית זקינה בקערעסטיר, שכידוע הי' לו הכנסת אורחים גדול, והיות שהי' צריכים לבית זקינה הגה"ק רבי ישעי' לע זי"ע הרבה עופות להאכיל תמידין כסדרן להאורחים, הי' מביאים לקערעסטיר הרבה עופות למכור לשם, וכיון שהי' צריכין לבדוק העופות אם יש להם איזה שינוי המצריך עליה מסורה מיוחדת, ראתה שם איך

שבדקים כל עוף שהביאו לקערעסטיר אם יש לה איזה שינוי המצריך עליה מסורה חדשה, וכן עשו בכל פעם שהביאו עופות שבדקו אותם אם הוא דומה להעופות שהי' רגילין בהם או יש להם איזה שינוי, ובכל שינוי הלכו לשאול להאב"ד דשם הרב גינו זצ"ל, אם זה חשוב כשינוי הצריך מסורה מיוחדת, ואמי ז"ל סיפרה לי, שבכל שינוי הקפידו לשאול להרב גינו זצ"ל, ואף בשינוי בכרובלת לחוד הלכו לשאול להרב גינו זצ"ל אם זה חשוב שינוי או לאו, וכן עשו אנשי בית כק"ז רבי ישעי' לע זצ"ל בחיים חיותו וגם אחרי כן המשיכו ההכנסת אורחים והי' רגילין לבדוק כל העופות שהביאו לשם מכל שינוי, ועל ידי כן היתה בקיאה במסורות העופות שקיבלה ולמדה שם הדק היטב. וגם אחרי כן כשאאמו"ר זצ"ל נתעלה לישב על כסא הרבנות באודווארי, הי' אמי ז"ל מסייע בענין מסורות העופות, וגם שם למדה הרבה בכל השינויים מתי דחשוב משונה מהעופות הרגילין ומתי לא. וגם פה בארה"ב הלכה כמה פעמים לבית השחיטה ביחד עם אאמו"ר זצ"ל והקפידו לאכול רק העופות שקיבלו במסורות, והקפידו מאוד על השינויים, שלא יהי' בהם שום שינוי ממה שהי' רגילין בהעופות באינדערהיים.

ועוד זאת אספר לדור האחרון קושט דברי אמת, בענין מסורות העופות, שכן הי' הסדר לפני המלחמה השני' באינדערהיים שכל אחד אנשים ונשים הי' בקיאים בהעופות שיש להם מסורה ומותרים לאכול, ובכל עת שראו איזה שינוי על העוף, הי' מהם שהי' בקיאים בעצמם אם הי' נוהגין בשינוי זה להקל, ומה שלא ידעו הלכו לשאול להרב, וגם אמי מורתי ז"ל היתה בקיאה בזה. והרבה יש לדבר מזה, אבל עוד חזון למועד אי"ה.

מסורת הרא"ק והקארניש הלבן והשחור והאדום

ובזה נבוא להעיד על המסורות שקבלתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל מה שנוגע למעשה על העופות.

זכרנו ימים מקדם זה יותר מחמשים שנה שלוותי את אאמו"ר זצ"ל, והתחלתי ללוות אותו עוד בשנת תשי"ט, והלכנו ביחד להבית השחיטה, לשחוט לצורך משפחתו תרנגולים לאכילה, והי' שם כמה שוחטים וותיקים יראים ושלמים, ואמר לי אאמו"ר זצ"ל שהעוף הנקרא קארניש יש לה מסורה, והוא העוף ששוחטים לאכילה, וגם העוף הנקרא

פלימוטרא"ק יש לה מסורה ושוחטים אותה לאכילה, והעוף הנקרא לעגהארען לוקחים ממנו הביצים.

וכן ראיתי כמה שנים ששחטו שם הקארניש והפלימוטרא"ק, והי' שם קארניש הלבן, והקארניש האדום, והקארניש השחור, וכל השוחטים שחטו הקארניש בלי להבחין בין המראות, הן הקארניש השחור, והן הקארניש האדום, והן הקארניש הלבן.

רק אני זוכר שאאמו"ר זצ"ל לקח לעצמו רק הקארניש הלבן, אבל השוחטים היראים האחרים שחטו גם הקארניש במראה שחור והקארניש במראה אדום, (ואולי בעצמו לקח רק הקארניש במראה לבן, כיון שבביתו הכשיר העוף לאכילה המליחה והדחה, ובקל יותר לנקות העוף כשהנוצות הם במראה לבן מאותן שהם במראה שחור או אדום).

והיות שיש אנשים שמטילים ספק במסורות העוף הנקרא קארניש, אני מרגיש חובה לעצמי, להגיד בתורת עדות, שאצלי ברור כשמש, בלי שום ספק, ששחטו העוף הנקרא קארניש לאאמו"ר זצ"ל לצורכו לאכילה, וגם הרבה שוחטים וותיקים יראים ושלמים שחטו הקארניש לאכילה.

וגם אני זוכר שראיתי שם גם כ"ק הגה"צ מריסקעווא זצ"ל בעמח"ס האורחות המשפטים, שהי' תלמיד מובהק מהגה"ק מרן בעל העצי חיים זי"ע, איך שהוא בא להבית השחיטה, לשחוט שם עופות הקארניש, והי' דבר פשוט שהקארניש יש לה מסורה ברורה.

מסורת הברוילער - וזהירות הגה"ק מסקולען זצוק"ל לבדוק על מסורת העוף

(ב) העוף הברלויע"ר שאנו אוכלים אותו כהיום, אני זוכר שהשתמשו בו כל השנים, וזה יותר מחמשים שנה שאוכלים אותו כל בית ישראל, וגם אאמו"ר זצ"ל אכל עוף זה בהמשך השנים.

והנני בזה להעיד שהעוף הברווילע"ר שאוכלים כהיום בכל בית ישראל, אין בו שום שינוי לא בהצורה ולא בשאר דברים, ממה שהשתמשו בו מלפני חמישים שנה, ואינו מובן כלל מה שמערערין שיש בו איזה שינוי, והכל יפצה פיהם, שדבר זה ברור אצלי כשמש בצהרים, שעוף הברווילע"ר שאוכלים כהיום בכל בית ישראל, הוא הוא העוף הברווילע"ר שאכלו לפני חמישים שנה בלי שום שינוי כלל.

ופרט אחד אני רוצה לחרוט עלי גליון, מה שראיתי זה כחמישים שנה, אצל כ"ק הגה"ק מסקולען זצוק"ל בעל נועם אליעזר איך שה' נזהר בענין מסורות העופות, כשהייתי משמש כראש הכולל בקראונהייט"ס בבית מדרשו בשנות תשל"א תשל"ב תשל"ג.

שכידוע ה' לכ"ק הגה"ק מסקולען זצוק"ל חומרות גדולות בענין השחיטה ומליחה, וזכרתי ששחטו לצרכו לאכילה העוף הנקרא ברוילע"ר, ובכל פעם לפני השחיטה ה' דרכו ליקח העוף ולהסתכל עליו אם הוא עוף שיש לנו עליה מסורה, ורק אחרי שהסתכל היטב על העוף וראה שיש לנו עליה מסורה אמר להשוחט לשחוט העוף, וגם כששחטו לצרכו העוף הנקרא ברוילע"ר לקחו לפני השחיטה והסתכל עליו ואמר שיש לנו מסורה עליה, ושחטו לצרכו לאכילה.

צריך מסורת על הלעגהארן החדש

ג) ועל של עתה באתי, בענין הלעגהארן החדש של הקאמפעני החדש "תרנגול פארמס" שהביאו עוף מהקאמפעני דיקאלב שהאריך בזה כת"ה שליט"א, על זה אען ואומר, היות שהרגלתי בעוף הלעגהארן כל השנים, מאז מלפני חמישים שנה שהראה לי אותה אאמו"ר זצ"ל בעת שלוותי אותו והלכנו ביחד להבית השחיטה, וזכור אזכור שאמר לי אז, שהקארניש אנו שוחטים לאכילה, והלעגהארן משתמשים להביצים, ואני זוכר הצורה של הלעגהארן מאז.

על כן הלכתי לראות העוף, ותיכף ומיד כשהסתכלתי עליו נוכחתי לדעת שזה אינו אותו העוף הלעגהארן שהרגלתי בו כל השנים, מאז מלפני חמישים שנה, וראיתי שיש בה כמה שינויים, מהלעגהארן הישן, ועמדתי להשתומם שזה מין עוף חדש לגמרי, ואיך יכולים

לומר להציבור הרחב שהביאו העוף הלעגהארן שהשתמשו בהם כל השנים, במקום שאינו נראה כהעוף הלעגהארן שהשתמשו בו אלא כמין עוף אחר לגמרי.

וגם שאלתי לשוחטים יראים, ואמרו לי שזה אינו העוף הלעגהארן שהשתמשו בו, והוא עוף אחר לגמרי דיש לו הרבה שינויים, וצריך עליה מסורה, ובלי מסורה אין לאכלו.

הלעגהארן החדש יש בה כמה שינויים מהלעגהארן הישן

ולדוגמא אכתוב איזה שינויים שראיתי על העוף הלעגהארן החדש של "תרנגול פארמס":

א[כל העוף משונה לגמרי: ובאמת אניד שבעצם כל העוף נראה כמשונה לגמרי, רק יש למצוא בה דברים שדומה לעוף שיש לנו מסורה עליה, שבדרך כלל כשדנין על עוף אם הוא משונה או לאו, דנין על איזה שינויים שיש לה אם חשוב שינוי להצריך לה מסורה חדשה או לא, אבל העוף הלעגהארן החדש הוא משונה לגמרי, רק שהוא בדומה באיזה דברים להעופות שיש לנו מסורה עליה. וממילא דבר פשוט שצריכין עליה מסורה חדשה ובלי מסורה אין לאוכלם.

ב[כרכולת משונה: תיכף כשראיתי העוף הלעגהארן החדש, ראיתי הכרכולת הכי גדול ומשונה, אשר לא ראיתיו כהנה מעולם, ומלבד מה שכל התרנגולת נראה משונה מהלעגהארנס שאנו רגילין בהם מכבר, מ"מ ביותר משונה הכרכולת הזו שהוא עבה וגדולה וכפותה למטה הרבה מאוד, עד שנראה משונה מאוד, ובודאי צריכין מסורה חדשה, על שינוי זה בפני עצמו, ובצירוף שאר השינויים.

ג[מחוסר שמאלץ: עוד ראיתי שינוי, שבדקתי עליה אם יש לה שומן הנקרא "שמאלץ", כי ראיתי מעודי כי כל התרנגולים שיש לנו עליה מסורה הי' להם הרבה שמאלץ שהשתמשו בהם לצורך חג הפסח, ובתחלה כשבאו לאמעריקה, ולא היה אז שמן (אוויל) בהשגחה, השתמשו עם השמאלץ כל השנה, שכן הי' בכל העופות עם מסורות שהי' להם שמאלץ. והלכתי כמה פעמים לבדוק הלעגהארן החדש אם יש לה שמאלץ, ולא

מצאתי עליה שום שמאלץ, וזהו דבר תמוה אצלי מאוד, כי לא הי' לנו עוף במסורות רק אותן שיש להן שמאלץ, וזהו נחשב לשינוי שנצרך עליה מסורה בפני עצמה.

ד] הכבד משונה: עוד בדקתי הבני מעיים של העוף הלעגהארן החדש של "תרנגול פארמס", ונפלה עיני תיכף על הכבד של העוף, שהוא משונה מאוד, כי לא נמצא אצלינו בכל העופות שיש לנו עליה מסורות, שיהי' הצורה של הכבד משונה בצורתו, כהכבד הזה. ולדעתי הוא שינוי גדול הצריך לזה מסורה חדשה, מחמת שינוי הזה, שבדאי צריך להעוף החדש הזה מסורה חדשה.

ה] מעופף משונה: שמעתי מאת הר"ר חיים לויקי שליט"א כי כשהביאו הלעגהארן החדש הזה אצלו לתוך האפים שלו בהא"ו י"ו, הי' העוף מעופף עד הגג, וכן כ"ת שליט"א סיפר לי כן ששמע מאת השוחטים שכשהביאו העוף הלעגהארן החדש לאחרונה לתוך הבית השחיטה בירדסבור"ו פענסלוועניא לשחטו כשהי' מגודל, הי' מעופף משונה מאוד, שבכל פעם הי' מעופף ממקום למקום, אבל בפעם הזאת אף שהי' מגודל, ראו עליה דבר שינוי מאוד שהי' מעופף למעלה עד הגג, וכל השוחטים תמוהו על זה מאוד. וזה דבר שינוי דחשוב אצלי כדבר משונה הצריך עליה מסורה חדשה.

ואם הי' עליה שינוי זו בלבד הייתי דן בזה מכל הצדדים לראות אם זה חשוב שינוי גדול, אבל כיון שמלבד שינוי זה כל העוף משונה, וגם יש לה שינויים הג"ל שיש לה כרכולת משונה ושאין לה שמאלץ וגם הכבד משונה מאוד, נראה דמה שמעופף חשוב ג"כ שינוי. ודבר פשוט שזהו עוף חדש הצריך מסורה, וכבר נהגו כל בית ישראל כדברי הרמ"א (יו"ד סימן פ"ב) דאין לאכול שום עוף אלא במסורת. ובני ישראל יוצאין ביד רמ"ה, וילמדו תועים בינה.

ובזה אסיים דברי, וצרופה ברכתי למעלת כת"ה שליט"א שיזכה להמשיך בעבודתו הקדושה הן בהרצאת שיעורין כסדרן, והן במה שאוחז מעשה אבותיו מאז לעשות חסד בחלוקת הדגים מדי שבת בשבתו לעניי העיר, ובחלוקת החבולת לצורך חג הפסח, וגם בהחסדים שהתחיל לאחרונה שפתח קרן אלמנות ויתומים להחיות רוח שפלים ולב נרכאים, לעשות נחת רוח לאבי היתומים ודיין אלמנות, שבזה עלה מעלות רמות שלא

ברמה

מסורת העוף

האשל

לח

זכו בה רק יחידי סגולה, ויזכה מעכ"ת שליט"א להוציא ספריו הנחמדים להעמיד הדת על תלה, ונזכה כולנו להתברך בברכה שלימה, ותחזינה עינינו במהרה בשוב השי"ת לציון בהתגלות כבוד שמים, וכבוד מלכותו לנצח בביאת משיח צדקינו בב"א.

וע"ז באעה"ח לכבוד השי"ת ולכבוד תוה"ק.

הק' שמואל דוד קרויז
אבדק"ק אודווארי יצ"ו

בית המדרש בית ישי' ד'אודווארי

נשי' דרה"ק רבן של ישראל, מופת הדור, טוב ומטיב לישראל, רב ומושיע

רבי ישי' לע קערעסטירער זי"א

נתייסדה ע"י כ"ק מרן הגה"ק בעל דברי שלום זי"ע - בנשיאות בנו כ"ק הגה"צ אב"ד שליט"א

227 Rutledge Street - Brooklyn, New York 11211

ב"ה

דברים חוצבים להבות אש *

שנשמעו מפי כ"ק מרן הגה"צ רבי שמואל דוד קרויז שליט"א
גאב"ד דקהילתנו הקדושה אודווארי יצ"ו

בסעודת רעוא דרעוין שב"ק משפטים שקלים דהאי שעתא תש"פ לפ"ק במעמד
שומעי לקחו יותר ממאה אנשים חסידים ואנשי מעשה הע"י

[לאחר הדרוש מענין הפרשה פתח ואמר בזה"ל]

אין אמת'ן האב איך נישט געוואלט רעדן פון דעם ענין, נאר אזוי ווי פאריגע וואך
נאכדעם וואס איך האב געשריבן א בריוו פאר מיין קרוב דאראגער רב, וואס איז זיך
מוסר נפש מציל צו זיין אידישע קינדער פון צוברעכן אונזער הייליגע מסורת און ח"ו
נישט לאזן נכשל ווערן מיט מפוקפק'דיגע עופות רח"ל, צוליב די מענטשן וואס מאכן
אוועק די הייליגע מסורה וואס מיר האבן מקבל געווען מאבותינו ורבותינו הקדושים
מצוקי דור ודור בענין כשרות וטהרת העופות, וואס אבותינו ורבותינו הק' האבן געגעסן

* כל הדברים האלו ביחד עם ההערות שמתחת לקו עברו תחת שבט הביקורת של כ"ק
מרן הגאב"ד שליט"א כדי להוציא דבר שלם ומתוקן, והסכים על כל הנכתב כאן שכולם הם
כנים ואמיתיים ואין בו שום טעות או חסרון הבנה והשי"ת יעזור שלא תצא מכשול מתחת
ידינו.

דאחי די עופות איבער א יוכל יארן און זיי האבן דאס אויך גענוצט בריים ביי סעודות קדושות און סעודת מצוה שבתים וימים טובים וכדו', און די באצאלטע און אומבאצאלטע מענטשן זענען געקומען פארדרייען די יוצרות און פאקטן כדי מהפך צו זיין הקערה על פיה רח"ל.³

³ כדי שהקורא יבין כל הענין על בוריו אנו מביאים כל ההשתלשלות הדברים כסדרן, כפי מה שסיפרו לנו אחד מנאמני בית כ"ק מרן הגאב"ד שליט"א: - ונספר לפניכם השתלשלות הדברים שעבר על רבינו שליט"א מקודם שכתב המכתב הראשון, שלא הי' במהירות ובבהלה, רק במתינות, אחרי ששמע כמה חדשים כל הצדדים, וקיים הפסוק שמוע בין אחיכם, ודיבר באריכות עם המתחדשים הרוצים להביא להציבור המדקדקים עוף חדש ומערערים על העוף הישן שנאכל על ידי אבותינו ורבותינו נ"ע זה יותר משבעים שנים, ושמע דבריהם הדק היטב כל הצדדים, ורק אחרי שעיין וראה בדבריהם שאין בהם ממש, בענין הערעור על העוף הישן הברוילע"ר הנאכל על ידי כל בית ישראל זה יותר משבעים שנים במסורת, וגם שהעוף החדש שקוראים לעגהארן של המפעל דיקאלב שרוצים להביא למאכל לאחינו בנ"י המדקדקים בכשרות הוא משונה מאוד, הוציא לאור מכתבו, וכתב באר היטב מה שקיבל בענין מסורת מכ"ק מו"ר אביו זצ"ל, ושהעוף החדש הלעגהארן של דיקאלב הוא משונה בכמה שינויים וצריך עליה מסורה חדשה, וגופא דעובדא הכי הוי.

והנה באמצע הקיץ שנת תשע"ט, שמע שרצו איזה אנשים להביא עוף חדש למחנה בני ישראל, חשב אז להיות שיש לו בקיאות במסורת העופות שקיבל מאת אביו אדמו"ר זצ"ל ומאמו ז"ל, שילך ויראה לראות העוף, אם מוכר הוא אצלו מהעופות שיש לנו מסורת עליהם.

והלך לבית המקולין, לראות העוף החדש, ותיכף כשפגש העוף, ראה שהוא עוף משונה שאין לנו מסורה עליה. אלא שלא החלט תיכף למעשה, שהוא עוף משונה, רק עיין היטב בהעוף מכל הצדדים, ועוד בא להמקולין לראות העוף כמה פעמים, ובכל פעם שבא לראותו פעמים ושלוש פעמים, נתחזק אצלו יותר ויותר, שהוא עוף משונה שאין לנו מסורה עליה, ואין לאכלו בלי מסורה.

ואז גילה דעתו להמקשיבים לקולו, שהעוף החדש לעגהארן של המפעל דיקאלב הוא עוף משונה ואין לנו מסורה עליה, ואין לאכלו בלי מסורת.

שמוע בין אחיכם

ובתחלת זמן החורף שנת תש"פ כשיצא השמיעה שהרב נטה להחמיר בענין העוף החדש, באו אליו הכת החדשה, לטעון כנגדו שהעוף החדש הוא עוף המהודר ביותר וכו', והשיב להם שאני מוכן לשמוע כל דבריהם, ולקיים שמוע בין אחיכם, ולעיין בכל דברים

וכדי שלא יהא עוד ידם נטויה וועלן מיר טייטשן דעם פסוק, ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, וואס איז דער לפניהם זאגט רש"י הק' צוויי פשמים, איינס כשלחן הערוך וכו', די צווייטע אז מ'טאר נישט גיין ח"ו לערכאות של עכו"ם.

הדק היטב, אולי יש ממש בדבריהם. וכן עשה שהרשה להם לבוא אליו. והביאו אליו תמונות מהעוף החדש, ואמר להם בזה"ל אני רואה על העוף החדש הזה שהוא משונה, והם הביאו אליו רק תמונות, להסביר לו עפ"י התמונות שהוא עוף מהודר, אבל הוא לא נסתפק בזה, והלך בעצמו עוד הפעם כמה פעמים לראות במו עיניו הלעגהארן החדש, ועוד יותר עשה שלא סמך על עיון העוף בבית המקולין כשעמד בחוץ בלי יישוב הדעת היטב כל כך, אלא שנכנס בפנים לתוך הבית המקולין ועיין במתינות מאוד כל העוף מכל הצדדים, וגם פתח לראות העוף מבפנים הדק היטב האברים הפנימיים, ואחרי העיון כמה פעמים בהעוף החדש, נוכח לדעת, שאי אפשר לו להתירו בשום פנים ואופן, כי הוא משונה מכף רגל ועד ראש, מבחוץ ומבפנים, כמו שכתב כמה שינויים במכתבו הראשון, (א) שהכרבות משונה, (ב) שמחוסר שמאל"ץ שומן, (ג) שהכבד משונה, (ד) שמעופף משונה, (ה) ושכל העוף נראה משונה. ואחרי העיון בהעוף כמה פעמים מבפנים ומבחוץ כנ"ל הוחלט כי עוף משונה, ואמר להם כי אני על משמרתי אעמודה, כי יש בה הרבה שינויים, ואין לנו מסורה עליה, ובלי מסורת אין לאכלו.

וכאן רציתי לספר לפניכם איזה ענינים שהי' כואב לו להרב מאוד מאוד, כשבאו אליו האנשים לדון על העוף החדש שהוא עוף מהודר.

(א) שוחד: מה נאמר ומה נדבר, שכואב לו מאוד, שיתפרסמו הדברים, ולא יאומן כי יסופר, שאלו האנשים המכנים עצמם בשם מהדרין, הציעו לו, שאם יכתוב להם מכתב שהעוף שלהם הוא מהודר, יתנו לו, רבבות דולארי"ם, בחליפין. וזה הדבר היה כואב לו מאוד מאוד, מרא דאברהם, הרי מדובר כאן מחשש מאכלות אסורות, שרוצים להאכיל עוף שיש עליה חשש עוף טמא מחמת שאין לנו מסורות עליה, ואם יש רב אחד שעומד וצועק שהעוף הוא מלא שינויים מהמקובל במסורת, באים אליו ומדברים על לבו ליתן לו רבבות דולארי"ם שיכתוב בחליפין מכתב להכשיר העוף שהוא בעצמו עומד וצווח שאין לנו עליה מסורה, הישמע כזאת בישראל. וחשב לעצמו אז, מי יודע מה שיכול עוד לצאת מכת אנשים האלו רח"ל שעושים מעשים כאלו ואיזה חורבן יכולים להביא להכלל ישראל, ובעיקר הדבר היה כואב לו שלאילו אנשים רוצים ליתן הנאמנות להביא עוף חדש בישראל, הכי יכולים לקרוא עליהם אנשים נאמנים, אתמהה.

(ב) תרנגול מששת ימי בראשית: עוד אומר, שרגיל על לשונם של אלו האנשים, שהמציאו עוף המהודר ביותר, שהוא העוף התרנגול, מששת ימי בראשית, בלי שום שינוי. מרא דאברהם, כל המסורה של אבותינו ורבתינו שאכלו העוף כמו שפירש"י דמסורה הוא

שפעטער שטייט אין די סדרה ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו פארוואס שטייט פונקט ביי די ענין פון טריפות "אנשי קודש", און נאך א קשיא פארוואס שטייט אנשי קודש פארוואס שטייט נישט סתם קדושים תהיו וואס איז דאס "אנשי".

נאר עס שטייט פאריגע וואך ווהר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש איז דאך שווער די גמרא זאגט דאך אין יומא אז אש של מעלה האט נישט קיין רוייעך.

נאר דער תירוץ איז אז "מפני" איז טייטש "בעפאר" אזוי ווי "לפני" דאס הייסט אז דער בארג האט גערייכערט "בעפאר" דער הייליגער באשעפער איז אראפגעקומען מיט פייער און נאכדעם האט דאס טאקע מער נישט גערייכערט.

כשראה אדם כשר שאכלו, כל זה בטל ומבוטל לפי דבריהם המסולפים, ורצונם רק להדר אחרי העוף שהי' מששת ימי בראשית, ולבטל כל המסורה מישראל רח"ל. וענה רבינו הרב ואמר בדרך צחוק מכאוב, דאם עוף הלעגהארן החדש הזה היה בששת ימי בראשית, בודאי הביא נח להתיבה מזה העוף רק שנים שנים כמובן וילמד סתום מן המפורש.

ג) אנשים צעירים שלא שמשו כל צרכם: עוד דבר מוזר, שכל העוסקים בענין זה שבאו אליו בכל השלשה חדשים, הי' אנשים צעירים בני כ"ה שנים או שלשים שנים, הגם שהי' בני תורה, אבל אברכים שלא שמשו כל צרכם, כולם הי' פחות מבן ארבעים לבינה, הי' רגיל על לשונם דברים בלי טעם, ודיברו על כל גדולי ישראל, בלי בושה. וזה הדבר לעצמו מראה שכל השערוריא אינו נפתח מגדולי ישראל רק דמיונות שוא של איזה אברכים צעירים הצריכים להתייגע ביותר בהתוה"ק בלי להתערב בדברים הנוגעים למנהיגי ישראל. כמ"ש המחבר יורה דעה (סימן רמ"ב סעיף י"ג) וז"ל, תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה שוטה רשע וגס רוח, ועליו נאמר רבים חללים הפילה, וכתב הרמ"א שם וז"ל, ותלמידים הקטנים הקופצים להורות ולישב בראש להתגדל בפני ע"ה, מרבים מחלוקת ומחריבים העולם, ומכבין נרה של תורה יעו"ש.

ד) הוצעת לעז: והדבר שכאב לו ביותר מכל הדברים הנ"ל, הוא ההוצאות לעז על כל גדולי ישראל שבדורינו ושמדור הקדום, כי האברכים האלו, דיברו בשאט נפש על כל גדולי ישראל, שכולם אכלו מאכלות אסורות, עופות טמאים רח"ל, כי לפי דעתם אמרו שהעוף הקארניש אין לנו מסורה עליה, ויש בה חשש עוף טמא, וזהו מה שאכלו כל גדולי ישראל זה יותר משבעים שנה, ולדעתי זה דבר הצריך לכאוב מאוד מאוד עד דכדוכי של נפש, איך שיכולים להגיע, כשמתחילים לעורר על איזה ענין בלי דעת ובלי יראת שמים, לאן הגיענו, הישמע כזאת, שיסתובבו אברכים באיצטלא דרבנן כאילו שבאו להעמיד הדת על

אזוי דא אויך, בעפאר מ'לערנט די תוה"ק דארף מען וויסן די מענטשליכע משפטים די גמרא זאגט אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם אם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים אויב די פריערדיגע האלט מען אז זיי זענען געווען מלאכים דאן זענען מיר מענטשן, אויב ח"ו נישט, מ'וויל זיך איבערקלוגן אויף זיי איז מען גארנישט קיין מענטשן נאר חמורים, דאס מיינט ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, בעפאר מ'וועט אנהייבן צו לערנען, אזוי א בחינה ווי דרך ארץ קדמה לתורה, אז אשר תשים לפניהם, מ'זאל לייגן פאר די אויגן וואס די "לפניהם" זאגן, וואס די פריערדיגע האבן געזאגט און מקבל זיין זייערע רייד ושותה בצמא את דבריהם.

תילה, ולדבר על כל גאונים וקדושים בארץ ובגולה, שנכשלים רח"ל במאכלות אסורות, ולא הי' כזאת בישראל מיום מתן תורה.

ה) מחליפים פרה בחמור: עוד אחת אדבר, שיכולים לחשוב ולהבין, כאילו שבאו אנשים לעורר על העוף הנאכל בתמימות וביראת שמים, ובמקום זה מביאים מהודר יותר מזה, אבל שניהם אינו אמת, הן שהאנשים המעוררים הם מדברים על כל גדולי ישראל שנכשלו רח"ל במאכלות אסורות בחשש עוף טמא, והן שהעוף שרצונם להביאו במקומו הוא בעצמו הוא מלא שאלות חמורות מחמת רוב השינויים שיש לה שצריכין עליה מסורה חדשה, ונמצא שמחליפין עוף המהודר ביותר, שאין לנו מסורה מהדורת ומבוררת כל כך כמו העוף הברוילע"ר, עם עוף המפוקפק מאוד עם כמה שינויים המצריכים עליה מסורה חדשה, ובלי מסורות אסור לאכלן.

ועתה נחזור להשתלשלות הדברים, אחרי שאמר להם דעתו כי העופות האלו הם מלא שינויים מהעוף הלעגהארן הישן שהרגלנו בו, ואי אפשר לו בשום פנים לכתוב להם מכתב להתירו ח"ו, ואדרבה הוא מוכן לצאת לאור במכתב להודיע בשער בת רבים דעתו דעת תורה בזה שהוא עוף עם כמה שינויים ואין לנו מסורה עליה ואין לאכלו בלי מסורה.

הוסיפו לבקש ממנו, שימתין להם והם יביאו עוד ראיות לדבריהם, וכן עשה והמתין כמה שבועות, וכן עשו כמה פעמים, כשרצה לצאת במכתבו, בקשו שימתין להן עד שיביאו עוד ראיות, והמתין עליהם במתינות, עד שהוחלט בדעתו כי כבר קיים שמוע בין אחיכם במילואו, ואע"פ שבאיסור והיתר לא שייך שמוע בין אחיכם רק בדיני ממונות בין אדם לחבירו.

אז כשראו שדעתו בהחלט שאין לאכלו, באו אליו בטענה חדשה, דהיות שיש רבנים המתירים, על כן לא אצא לגלות דעתי ברבים, ובקשו מהרב שלא להתערב בכל הענין. וכאן אספר לכם עוד ממה שעבר עלי לא יאומן כי יספר, שבאו בבקשה שנית להציע שוחד, שאם

און יעצט דעם צווייטן פסוק ואנשי קודש תהיון לי, זאגט דער הייליגער קאצקער רבי זי"ע, ואנשי קודש, מענטשליך הייליג זאלט עמם זיין, קודם זאל מען זיין א מענטש און וויסן וויאזוי מ'דארף זיך אויפצופירן, וויאזוי ווייסט מען אז מען איז א מענטש, און וויאזוי איז מען א מענטש? נאר אז מען ווייסט אז וואס די פריערדיגע וואס זענען געווען מלאכים האבן געטון דאס איז אמת ויציב. נאכדעם קען מען אנהייבן צו זיין הייליג.

און כדי צו פארשטיין דעם צווייטן חלק פסוק ובשר בשדה טריפה, איז לכאורה שווער

עכ"פ לא אצא במכתבי כנגדם, יתנו הון רב לבית מדרשו, והעיקר דהיות שיש רבנים מתירים שלא להתערב בהענין לגלות דעתי ברבים דאסור לאכלו.

אבל בחסדי השי"ת לא נתרגש מהם כלום, וענה ואמר להם, דהיות שאיני רואה בין הרבנים שיכולים להעיד כל כך איך שזקני הרבנים מדור הקדום עוסקי במסורת העופות כמו שקבלתי בענין זה מאבי זצ"ל, מוכרח אני לצאת בשער בת רבים להודיע לכל הרוצים לשמוע דבר ד', איך שזקני הרבנים מדור הקדום נ"ע מייסדי הישוב היה להם זהירות וידיעה ברורה ובקיאות במסורת העופות, ועיינו בהענין יחד עם מרן רבינו הקדוש מסאטמאר זי"ע ואחרי כן קבעו לשחטו להציבור לאכילה, ולהזהיר את הצבור החרידים לדבר ד' שלא להכשל במאכלות אסורות, שהעופות החדשים משונים וצריכים עליהם מסורה חדשה.

וכן היה לו הנאה שדבר גדול עשה לצאת בכתובים במכתבו הראשון, להעמיד מסורת בישראל, כי קראו אליו עשרות רבנים מובהקים גאונים וצדיקים והודו לו מאוד, ולא הספיקו להודות לו על הטוב שעשה עם הכלל ישראל במכתבו הראשון שהעלה עלי גליון המסורת שקיבל בענין העופות, וכמו שהתבטא אליו הגאון המובהק שליט"א דומ"ץ בק"ק סאטמאר, "אודווארי רב, איהר האט מטהר געוועהן אמעריקא", וכן חיזקו אותו והודו לו כמה רבנים מובהקים, על המסורת שמסר עלי גליון. וכולם אמרו שכל מה שכתב שהעמידו מסורה ברורה באמעריקא אחרי המלחמה על ידי הרבנים הגאונים נ"ע ביחד עם רביה"ק, עלה על לבם שכן הי' באמת, אלא שלא ידעו להביא עדות ברורה בזה, עד שהגיע המכתב מה שקיבל מכ"ק אביו זצ"ל.

תשובות הגאון הגדול רבי משה יהודה ליב לאנדא זצ"ל במסורת הקארניש

ולתועלת הענין, אעתיק דברי הגאון הרב לאנדא זצ"ל, בתשובה שכתב באימעיל להמסלפים האלו, ששלחו אליו ווידיאו עם איזה עוף שקראו אותם קארניש, ושאלו מאת הרב לאנדא אם יש לנו מסורה עליה, והשיב בחזקה דברים ברורים ומפורשים, שהעוף שרואין על הווידיא אינו הקארניש, אבל על הקארניש יש לנו מסורה ברורה, וז"ל:

בענין ציורי הקארניש אשר נשלח עפ"י בקשת הרה"ג ר' שליט"א.

פארוואס פונקט אין פעלד, אינדערהיים מעג מען דען יא עסן טריפות? נאר כדי צו פארשטיין וויל איך דערציילן א מעשה, און הגם איך גלייך נישט צו דערציילן מעשיות ביי שלש סעודות רעוא דרעוין נאר יעצט איז שוין מוצשב"ק וועל איך דערציילן.

שלו' וברכה. הבנתי מיד, שיד אלו שרוצים להוציא לעז על העופות הכשרים כדי להכניס עופות ללא מסורת טמון בסיפור הזה. ועתה כשהגיע האימייל שלכם נתברר שכך הדבר.

העופות ששלחתם הם Farm Chicken שמעורב במ לפחות שלשה זנים אולי בתוכם גם קורניש. וצודקים אלו שאומרים שעופות אלו אין הם מסורת. הקורניש הכשר, מדובר על הקורניש התעשיתי קורניש לבן. הביאו אותו ארצה מארה"ב אשר בזמנו הועד עליו ברור שיש לו מסורת ואינו דומה כלל לעופות בווידיאו ששלחתם. המומחים כאן מבחינים ברור שהעופות שיש לנו הם מאותם העופות שפיתחו כאן בארץ כל השנים, כולל הקורניש התעשיתי. וכפי שאנו שומעין הם גם העופות שמשמשים בשחיטת סטמאר במונרו. והשי"ת יצילנו מן הרוצים להכשילנו בעופות טמאים.

והוסיף הגאון הרב לאנדא בתשובה נוספת, אחרי שהשואל רצה להפוך דבריו הראשונים, חזר הרב לאנדא להעמיד דבריו ביתר ביאור, וז"ל:

שלו' וברכה. אני כתבתי שאלו אינם הקורניש האורגנילי. הקורניש האורגנילי שהוא הקורניש התעשיתי הוא העופות שנשלחו לארץ מארה"ב והי' להם מסורת ומהם פיתחו את העופות שמשמשים כאן בארץ ומהם עדיין מגדלים החברות הגדולות בעוף הפטם בארה"ב "קוב" ו"רוס" ונאכלים במסורת כשבעים שנה והם גם נמכרים בארץ וגם בארה"ב, ומכירים את העופות וקונים מהם רק את אלו. והם מסומנים ע"י החברות "קוב 500" ו"רוס 308". כאן בארץ יש שתי חברות אשר מגדלים רק את העופות הנ"ל. בעופות האלו מעורב הקורניש האורגנילי, ואילו הקורניש שמכרו לכם אינו תואם כלל את הקורניש שיש לחברות הנ"ל. הקורניש שלהם הוא קורניש אורגנילי בלי תערובת מזנים אחרים והחברות הנ"ל עירבו אותם עם זנים בעלי מסורת אשר גם הם ידועים לנו. אנו מקבלים אך ורק את המספרים הנזכרים ולא שאנו סומכים על החברות אלא על טביעות העין בעופות שמגדלים מהם שאין בהם שום שינוי. ולא כמו התמונות ששלחתם לנו אשר השינויים בהם בולטים מאד וכל רגיל בעופות רואה שאינם מעופות המסורת.

וכל הרואה דברי הרב לאנדא הנאמרים באמת וצדק, יראה הסייעתא דשמיא, וזכות הרבים, שהי' ליה להאי גברא רבא הרב לאנדא זצ"ל, שתיכף ומיד תפס כוונת אלו השואלים, באיצטלא דרבנן, וענה להם בתקיפות, שהעוף ששלח לו על ידי ווידיאו אינו

אין זומער תשכ"ב איז געווען א פארעם מיטן נאמען "מיוליק" אין פארקסוויל נאנט צו אונזער ישיבה בית ישעי', און דארט פלעגן מיר שטענדיג נעמען "חלב ישראל" מיט אונזער אייגענע טעפ, ווייל דעמאלטס איז נאכנישט געווען קיין טראקס וואס האבן א פרידו"ש צו קענען ברענגען מילך פון שטאט.

און דעמאלטס האט כידוע ר' מענדל ראזען ע"ה געמאכט דארט א תיקון גדול א מעיין מקוה, און כנהוג דארף מען כשר'ן א מעיין און מ'דארף האבן דערפאר די גדולי הרבנים, האט מיין טאטע זצ"ל גערופן די גדולי הרבנים, דעם ברך משה זצ"ל און דער קאשויער רב זצ"ל, צו זיין דארט ביים כשר'ן דעם מעיין, און נאכן כשר'ן דעם מעיין כדת וכדין און ווי די מנהג רבותינו זי"ע זענען די רבנים געגאנגען זעהן דעם הלוך ילך פונעם פארם און זיי האבן דארט געזען הינער זכרים און נקבות און זיי האבן ארומגערעדט פונקטליך וועלכע עופות האבן א מסורה און וועלכע עופות נישט, די ראוד איילענד האט א מסורה אויך די נוא העמפשייר האט א מסורה, און די ראק האט א מסורה, און די קארניש האט א מסורה גט, די לעגהארן האט א מסורת אז דערפון פלעגט מען עסן די אייער.²

אזוי אויך נאך וואס מ'האט אנגעהויבן צו מישן דעם ראק מיטן קארניש וואס מ'רופט די ברוילער האט דאס אויך א מסורה ברורה אלע צדיקים האבן דאס געגעסן, רבינו הק' מסאטמאר און אלע צדיקים סקווערער רבי, סטראפקובער רב, סקולענער רבי, אויך שפעטער דער ריבניצער רבי וואס איז געווען א שוחט

הקארניש, אבל על הקארניש שאנו אוכלים יש לנו מסורה ברורה עליה. וגם אני אודה ה' בכל לבב שהניחנו בדרך האמת, להגיד דברים ברורים שקבלתי מאאמו"ר זי"ע מסורת על העוף הקארניש.

כל זה ראיתי חובה לנפשי לספר לפניכם, ובבקשה שיעלו כל זה עלי גליון, למען ידעו דור אחרון, אל תחשוד את אבותיך, זה קרוב לשבעים שנים שאנו אוכלים ב"ה עופות במסורת, שביירו לנו אבותינו ורבותינו מייסדי היישוב פה באמעריקא תיכף אחרי המלחמה, בדם לבבם, ובראשם רביה"ק זי"ע.

² הוסיף כ"ק הגאב"ד שליט"א: וזאת לדעת בבירור, שהלעגהארן שהיה שם ושהרגלתי בה כל השנים אינו דומה כלל להעוף שבעלי "תרנגול פארמס" אומרים שהוא הלעגהארן.

אינדערהיים אויסער די גרויסע באקאנטע גאונים וצדיקים צעהלימער רב פאפער רב שארמאשער רב וואוידעסלאבער רב און וואס איז שייך מסורה מער פון דעם.

ס'זענען דא וואס זאגן אז זיי האבן געטראפן דעם תרנגול מששת ימי בראשית, און אויב מ'זאגט זיי אז ס'איז נישט די עופות פון אונזער מסורה, זאגן זיי מיט גרויס חוצפה אז פון דעם איז א רא' אז נאר זייערע עופות האבן די מסורה און נישט די עופות פון אונזער מסורה, אויף דעם קען מען זאגן אז אויב ס'איז אמת אז זייערע עופות איז פון ששת ימי בראשית, טרעפן מיר ביי נח אז פון אלע עופות האט מען אריינגענומען שנים שנים, און נאר פון די טהור'ע האט מען גענומען שבעה שבעה, און די עופות זענען מסתמא פון די אנדערע.

און ס'איז ידוע די מעשה ביים הייליגן צאנזער רב זי"ע, וואס זיין זון הרה"ק ר' של' אליעזר זי"ע האט מכתיר געווען דעם טאטן ז"ל אין יאר תרצ"ו צו זיין רב אין אודווארי מיטן כח פון זיין טאטן דעם הייליגן רבן של כל ישראל רשכבה"ג צאנזער רב זי"ע בעל דברי חיים. איז געווען א מעשה ביים צאנזער רב איז געקומען א איד א חשוד בנים און צאנזער רב האט אים געגעבן קרויט האט ער נישט געוואלט עסן ער האט געזאגט אז ער עסט נישט דברים הצריכים בדיקה, האט אים צאנזער רב געזאגט, אז אויב אזוי האט ער נישט געטארט חתונה האבן ווייל מ'דארף אויך מאכן בדיקות, אין פשטות צריך לבדוק באחיה וכדו', האט דער הייליגער צאנזער רב אים געזאגט אז ער זאל עסן קרויט וועט ער געהאלפן ווערן מיט א בן זכר וכן הוה.

עכ"פ קומט אויס אז אויב איינער וויל זיך נישט פארלאזן אויף רבותינו הקדושים שרפי מעלה זי"ע און איז ח"ו מוציא לעז אויף זיי, דער יעניגער איז גארנישט קיין מענטש, ווי די גמרא זאגט אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, האט מען אים ממילא נישט געגעבן די תורה און די מצוות, ווייל ער איז נישט קיין מענטש נאר א חמור, און א חמור איז פטור מן המצוות.

און לויט דעם איז דאס פשט אין פסוק "ואנשי" מ'זאל זיין מענטשן, און גלייבן אז אונזערע רבי'ס זענען געווען מלאכים, "קודש", נאר אזוי קען מען זיך פירן הייליג און זיין

אפגעהיטן בקדושת המאכלים, אבער "ובשר בשדה" פלייש פון פעלד, עופות וואס זענען נתחדש געווארן פון פאשענען אין פרעמדע פעלדער צווישן גוי'אישע ביכער, "טריפה" איז טריפה, "לכלב תשליכון אותו" זאגט רש"י אף הוא ככלב, אז ווער עס גלייבט אין די גוי'ישע פעלדער וכו'.... רח"ל.

און דאס איז אויך די פשט פון די צוויי אופנים פון רש"י ז"ל, אז אזוי ווי די תורה"ק זאגט אז מ'זאל נאר גיין לויט "לפניהם" ווי מ'האט מקבל געווען פון די פריערדיגע, זאגט רש"י איינס כשלחן הערוך אז ווען מ'גייט אויף דעם וועג איז עס כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, און צווייטנס איז השמר והזהר נישט גיין לערכאות של עכו"ם נישט נעמען קיין טריפה'נע יסודות פון גוי'אישע ביכער ווייל דאס טוט נאר חרוב מאכן די תורה הקדושה.

עכ"פ איז א דבר ידוע אז נאר לויט וואס מיר האבן מקבל געווען דארפן מיר נאכגיין, און אפילו ביי זאכן וואס מ'האט מקבל געווען מקיל צו זיין טאר מען נישט מחמיר זיין, ווי ס'איז ידוע ביי איסור חדש וואס איז א דאורייתא לויט כמה פוסקים, האט דער רבי זי"ע געזאגט אז מ'זאל נישט מחמיר זיין, ווייל די צדיקים תלמידי בעש"ט האבן נישט מחמיר געווען, כ"ש ביי מסורת העופות וואס משה רבינו האט אנגעכאפט יעדעס עוף און געזאגט את זה תאכלו, און דאס איבערגעגעבן פאר חכמי כל דור ודור, אז נאר לויט די קבלה זאל מען עסן און עפעס אנדערש נישט.

כל ימי גידלתי בין החכמים איך האב נאך גענומען די הוראה אויף שולחן ערוך מכל גדולי הדור הקודם בשנות תשכ"ז, ווי אויך קבלה אויף ניקור מגדולי המגקרים פון קראקא און פעסט. מען איז אליין געגאנגען מפי הקבלה שקיבלנו דור אחר דור. אזוי וויא ביי סמיכה דארף מען זיין סמוך דור אחר דור ביז משה רבינו ע"ה מפי הגבורה.

פונקט דעם פרייטאג האט מיך אנגערופן איינער פון די חשובסטע בעל קורא'ס פון די שטאט וויליאמסבורג און האט מיר געזאגט אז א פאר פרומע יונגעלייט פארפירן אז פרשת זכור הבעל"ט זאל מען לייענען זכר מיט א סגול אויך מיט א ציר"י כנהוג און מען

האט זיך גע'טענה'ט. עס איז געבליבן אז מען וועט מיך אנפרעגען און וויאזוי אני הקטן וועל זאגען אזוי וועט עס בלייבן.

האב איך גענטפערט אין לנו אלא מה שקיבלתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע וואס איז געווען אינאיינעם מיט רביה"ק מסאטמאר זי"ע אין לאגער בערגען בעלזען בשעת ימי הזעם רח"ל און לא זזה ידו מתחת יד רבינו זי"ע עס איז אנגעקומען פרשת זכור ביי פרשת כי תצא און די גאונים רבנים דארטען האבען נאר געוואלט אז מען זאל לייענען אויך זכר עמלק מיט א סגו"ל פאר די יודען וואס האבען נישט יוצא געווען פרשת זכור, און דער רבי זי"ע האט בשום אופן נישט געלאזט מחמיר זיין נאר מען זאל לייענען איינמאל מיט א ציר"י אזוי וויא מען האט אלעמאל געלייענט האמשיג עס קען זיין א ספק דאורייתא כמובן.

עס איז דא עפעס א קונטרס מיטן נאמען משיב כהלכה, פון איינעם וואס האט זיך דא געדרייט ביים טאטען ז"ל, וואס ער שרייבט רח"ל אז פונקט ווי די סנהדרין האבן אויך זיך געקענט טועה זיין און האבן נאכדעם געדארפט ברענגען א קרבן, די זעלבע זאך האבן זיך ח"ו די צדיקים אויך געקענט טועה זיין רח"ל, אבער רבותי געוואלט! דארטן האבן די הייליגע סנהדרין איינגעזען אז זיי האבן געמאכט א טעות ווי ס'שטייט אז הודע אליו חמאתו, ונודעה החמאת אשר חמאו אינם חייבין בקרבן עד שיוודע להם ויודו, אבער דא ווער האט איינגעזען, קליינע מענטשן וואס האלטן זיך גרעסער פון די פריערדיגע? וואס זיי זענען זיכער ביי זיך אז זיי מאכן נישט קיין טעות? חס מלהזכיר, אבותינו ורבתינו הק' האבן זיכער נישט געמאכט קיין טעות, ח"ו, זיי האבן נישט מודה געווען ווייל זיי האבן נישט געהאט אויף וואס, א טעות מאכן נאר די פארפירערס.

דער אייבערשטער האט געמאכט א נס אז זייער עוף וואס האט נישט קיין מסורה, און וואס איז לכאורה נישט דער זכר פונעם לעגהארן, נאר עטליכע מתחדשים האבן געוואלט חרוב מאכן די ביסל מסורה וואס מיר האבן נאך בדור השפל, זענען זיי געגאנגען אויספאפן אז דאס איז דער זכר פונעם לעגהארן, דער עוף האט נישט קיין טעם

וריה און נישט קיין שמאלץ, און די עופות וואס אונזערע רבי'ס האבן געגעסן זענען געווען פעטע עופות, ווי ס'שטייט אין יעב"ץ און נאך מקומות מפני מה עופות שבבבל שמנים שמפני שלא היובאותה קללה, עכ"פ דאס איז א געפערליכע זאך חרוב צו מאכן אונזער מסורת.

מיט דעם איז פארענטפערט פארוואס ביי קדושת "כתר" וואס מען איז מקדש דעם אייבערשטענס נאמען ביי מוספין, זאגט מען קודם מלאכים המוני מעלה נאכדעם עס עמך ישראל, הלא אידען האבען דאך א בחירה און צוברעכען זייער יצר הרע און די מלאכים האבען דאך נישט קיין בחירה. קומט דאך די יודען פריער (כן הקשו הראשונים ז"ל), ועוד די הייליגע גמרא זאגט אין שחיטת חולין (מסכת חולין) אז אין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה עד שישראל אומרים למטה שנאמר ויריעו כל בני וגו' נו פארוואס שטייט קודם מלאכים

נאר דער תירוצ' איז אז מלאכים מיינט מען די פריערדיגע צדיקים וואס זיי זענען דא געווען אויף די וועלט, און אויך געהאט א בחירה, קודם זענען זיי, נאכדעם קומען די היינטיגע יודען קבוצי מטה. די זעלבע בחינה אז מען האלט זיי פאר מלאכים המוני מעלה זעמיר אונז ישראל קבוצי מטה אבער אויב ח"ו מ'וויל זיי איבערקלוגען דעמאלס ח"ו קען מען אפשר נישט זאגען שירה און כתר פארן מלך חי וקים.

[ואח"כ האריך לבאר כוונת הפייטן ושקל אשא וכו']

דער אייבערשטער זאל העלפן משנכנס אדר מיט אלע ישועות בזכות אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, אזוי ווי ס'שטייט אין שיר השירים אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן אין די טריט פון אבותינו ורבותינו הק' וואס האבן זיך מוסר נפש געווען על כל קוץ וקוץ פון די תוה"ק, און זייער זכות זאל אונז ביישטיין להפקד בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם און מ'זאל געהאלפן ווערן בתשועת עולמים, און מ'זאל זוכה זיין צו עסן פונעם לויתן, און זיך פירן אזוי ווי אונזערע עלטערן, וואס האבן נישט געגעסן קיין טריפות און עופות טמאים ה' ישמרנו, און מ'זאל זוכה זיין צו ביאת בן דוד במהרה דידן בקרוב ממש ובהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

מאיר יודא טענענבוים

אב"ד ור"מ נטע שורק ד'טשאטה

קרית יואל יצ"ו

ב"ה

שלומים מרובים כטל וכרביכים ישפע להון מן שמיא על
המאיר לארץ ולדרים בחיבוריו הנפלאים, איש המעש ומזכה
את הרבים, מרבה פעלים לעמוד דברים על מתכונתה, וברוך
אברהם לקל עליון המרבה כבוד שמים וכבוד תורתו ית"ש,
מריה דאברהם יהא בעזרו להוציא מחשבתו מכח אל הפועל,
ה"ה הרה"ג מו"ה רבי אברהם לויפער שליט"א, אבדק"ק
דאראג יע"א

אחדשה"ט כראוי וכנכון הנני בזה להשיב על שאלתו בענין העופות החדשים מבית
החרושת "דיקאלב", ובעיצומה של יום קרא התרגנו"ל לה בשם "לעגהארן", אם יש
לאכול עוף זה. וגם שאל ישאל בענין שאלת טריפות הנולד בעופות הללו עכ"ז
שחטוהו ומכרוהו, ובאמת אין דבר זה צריך תלמיד והוא אך למותר, כיון שכל מציאות
העוף הלזה יש בו חששות ועדיין לא נתברר מסורתה כאשר אבאר בקיצור נמרץ.

הנה אין לנו אלא מה שכתב הרמ"א ביו"ד סי' פ"ב ס"ג וז"ל, ואין לאכול שום עוף
אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור עכ"ל, ומיניה לא תזיע, ובעוף שיש לו מסורת רק
בא לפנינו עוף בדומה ויש בה שינוים, הנה כבר ביאר בארוכה בדרכי תשובה (שם ס"ק
ז"ך) מהרבה אחרונים דבאם יש שינוי גדול או צריך מסורה חדשה על עוף זה, וידועים
דברי מרן אדמו"ר הקדוש משינאווא זי"ע שכתב אודות חבר אוואזא (מאסקאווי
כמשמעות השאלה) הנדפס בספר אילה שלוחה שנדפס על ידו הקדוש וכתב "שאין

^א וז"ל לאשר זכני השי"ת להתחיל בזכות הרבים אודיע דעתי בדבר חבר אוואזא גדולות
שבאו מחדש במדינתנו ויש מתירין אותן, מצאתי א"ע מחויב בדבר להודיע כי אין ההיתר
ברור כי מי שרוצה להתיר ע"י בדיקת סימנים בודאי הוא טועה מאוד כי מי הוא שיבא אחרי

להתירם בשום אופן, ועיי"ש בדרכי תשובה שנסתפקו בדבריו באם שינוי של גידול העוף הוא שינוי להצריך מסורה חדשה, אבל זה ברור שאם יש להם שינוי באורך צווארם הוא שינוי גמור, ועי' במ"ש זקני בשו"ת נטע שורק חיו"ד ס"י ח' אות ב' וז"ל, מה ששאל בעופות שצאוורן חלק בלי נוצות ואדום אם רשאים לשוחמן, הנה התרגולים באים מארץ באסניע וכאן אין עלי' מסורת ויען שנשתנו אלו מתרגולת שלנו קיי"ל שעוף אינן נאכל בלי מסורת או סימנים, לכן אין שוחמן אותם עד שיתברר שיש שם במדינת באסניע מסורת עליהם, ולענין הכלים אין לנו לאסור וכו' עכ"ל, וכן העיד בדרכי תשובה בשם אביו הגה"ק בעל שם שלמה בתרגולת הבאים ויש להם שינוי גדול בצווארם שאין

הרמ"א ז"ל לדחות דבריו חלילה, שכתב בפירוש שאפילו על חרטום רחב וכו' שהרז"ה כתבו אין אנו אוכלין אלא במסורת וסיים ואין לשנות, ומי הוא בדור האחרון שיפסוק לשנות מדברי הרמ"א חלילה ואם ירצה להתיר מטעם שאין זה שינוי מה שהם גדולים הרבה מאותם שאנו אוכלין עד עתה גם זה טעות כי גמרא מפורשת בפרק אלו טריפות דהרבה עופות יש שדומין לטהורים רק שהם בשינוי קטן וטמאין הם כמו דאיתא בדף ס"ג אמר רב יהודא אריכי שוקא שריא גיצי אסורי יעוי' ברש"י שם ד"ה אלא אינהו מי ידע בהו שכתב וז"ל כלום מכירן שלא יהא א' דומה לזה והוא טמא עכ"ל, הרי דיש טמא שדומה לטהור ע"כ צריך שיהי' בלי שום שינוי שיהי' פשוט לכל שזה הוא העוף הנאכל, ולדעתי שזה כונת המחבר בסי' פ"ג שכתב בזה"ל והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור כו', ולכאורה שפת יתר הוא דהא כתב מקודם עוף טהור נאכל במסורת ומסורת הוא שעוף כזה נאכל ומה צריך עוד להתנות שיהי' פשוט באותו מקום שזה עוף טהור ואין לומר דכוונתו שצריך להיות דוקא באותו מקום הלא בסעיף ה' הביא פלוגתא אם מקומות שאין להם מסורת יכולין לאכול על סמך מקום שיש להם מסורת ואיך סתם כאן שצריך שיהי' פשוט באותו מקום אלא ודאי דכוונתו הוא לבאר דלא מיקרי מסורת רק אם אין שום שינוי ודבר פשוט הוא לכל רואה העוף שזה הוא העוף הנאכל מקודם, אבל אם אין מורגלין בעוף כזה אין זה מסורת.

ע"כ לפענ"ד אין לסמוך על המתירין נגד דעת הרמ"א שכל מדינות בני אשכנז אינם נוטים מדבריו וחלילה לשנות, ויאמרו נא המתירין מאי הפרש יש בין בר אווזות הבר שכל ישראל פורשין מהן ובין אותן שאנו אוכלין רק שהחרטום וצפורנים שלהם שחורים הגם דהכו"פ מאריך בהיתירם אבל קבלו ישראל דעת הצ"צ שאוסר אותם, ושלא לזוז מדברי הרמ"א שלא לסמוך על שום סי' רק במסורת ברורה.

דברי הבעה"ח יום ג' לסדר והבדלתם בין הבהמה הטהורה וגו' א"ך למב"י תרנ"ה לפ"ק.

להם נוצות וגם מראה אדום שאין לאכלם וצריכה מסורה חדשה, וכן מבואר בכל הפוסקים בשינוי גדול שצריך מסורה חדשה ואין לסמוך בזה שהוא דומה לתרגומות דידן.

והנה העוף הזה הבא מחדש מבית החרושת "דיקאלב" אין זה עוף הלעגהארן שיש לה מסורת שאכלו אותו ואת ביציהם, ומה גם שיש לה שינויים בינה לבין הלעגהארן, ובפרט שיש לה שינוי גדול שכרבלתו גדולה וכפולה מאוד גם מעת נעוריו, ולא כן עוף הלעגהארן שכרבלתו בקומה זקופה, ואם נמצא לפעמים לעת זקנתם שכרבלתו כפופה הנה הוא רק מכח זקנותם וחולשית, ולכן כרבלתא יכפוף רק במיעוט עופות, ולפי"ז העוף החדש הדיקאלב צריך מסורה, ומה שקראו לה לעגהארן לא אוליין בתר שמא רק בתר העוף ולא מפקינן בשמיה.

ובאמת יש לחוש לזה שכרבלתו כפולה שהוא העוף הטמא הדוכיפת המבואר בגמ' חולין דף ס"ג ע"א שהודו כפות ופירש"י כרבלתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם והוא עוף גדול כתרגומל ע"כ, וא"כ עוף הזה שיש בו אלו הסימנים ואין להם מסורה בוודאי הוי שינוי גדול ואין לך שינוי גדול מזה שיש בה דמיון לדוכיפת, ואף אם הי' בא לפנינו עוף כזה עם מסורה ישינה ממקום מוחזק בכשרות ומת"ח מובהקים כבר כתב בכנה"ג שיכולים לאכלם ע"י מסורה, אבל זה ברור שבאם אין להם מסורה אסור לאכלם.

והנה מה שהעסקנים רימו את הרבנים במראות והביאו לפניהם עוף אחר לגמרי, ובזה רצו להתחזק מסורה על העוף "דיקאלב", דבר זה א"צ לפנים שבטל ומבוטל כמובן, ואדרבה דבר זה בעצמו מחזיק שאין לה מסורה, רק אפי' אם הי' מביאין לפניהם עוף ה"דיקאלב" אין זה מחזיק מסורה, ועדיין לא שמענו מעולם כשמביאין העוף לפני רבנים נעשה עי"ז העוף מוחזק במסורה. ואם היו רוצין לדון על מסורת העוף ה"דיקאלב", היו צריכין להביא לפני הרבנים במעמד שוחטים מובהקים יר"ש הבקיאם במסורה ויש להם מומחיות וקבלת מסורת טהרה, הלעגהארן ביחד עם העוף ה"דיקאלב" והיו דנים עליהם ועל השינויים שביניהם, והיו חוקרים ודורשים אם שחטו

עוף כזה, וכמ"ש הרמ"א אין לאכול אלא במסורה שקבלו בו שהוא טהור, וכתב בכנה"ג בהגהות ב"י אות ל' וז"ל הבא להעיד מסורה חדשה שאין מכירין אותם יצטרך שהיא בר סמכא ומעיד על אנשי מדינה זו או מדינה אחרת שהיא מנהג פשוט לאכול, או שמקובל מפי אדם גדול דכדאי לסמוך עליו על עדותן דוודאי דייק שפיר אבל אינש דעלמא דאסהיד שראה ושמע מאינש דעלמא אהא לא סמכינן דילמא לא דייקו שפיר ובשינוי מעט מתהפך ועביד דטעי ועל כי האי גוונא קאמר תלמודא והוא שיהא בקי בהם בשמותיהם וזה אינו נמצא בכנה"ג, עכ"ד הכנסת הגדולה בשם המהרי"ל. וכתבו האחרונים דאם בימי המהרי"ל שהיא לפני ארבע מאות שנה כתב כן, כ"ש האידנא שנשתכחו התורה לא שייך כלל שיהא בקי בהם בשמותיהם, ויש מקומות שסמכו על בר בי רב דחד יומא, ועי' בכ"ז בדרכי תשובה סי' פ"ב ס"ק י"ז. וא"כ ק"ו בן בנו של ק"ו. אלו העסקנים אשר כל שפתותיהם מרמה ושקר וכל מגמתם לסתור הישנים אשר קבלנו דור אחר דור. מלבד שהם משוחדים לתאוות הניצוח שאין להם שום נאמנות להחזיק עוף חדש.

ובפרט שהחזיקוהו במסורת רק ע"י בקיאים בכתבי העכו"ם וכוזביהם שמכחישים בבריאת העולם, והן המה שהעידו על עוף זה שלדעתם עוף זה מוחזק בלי תערובות, אוי לדור שכך עלתה בימיו לעקירת התורה כזה רח"ל. וע"כ פשוט וברור שאסור לאכול עוף הנקרא דיקאלב אשר קראוהו בשם תרנגול, בלתי אם יתברר בבירור גמור ע"י רבנים מובהקים שאין להם שום שוחד של נגיעה ושום שוחד לסתור דעת רבנים הקודמים ע"י שישאלו שוחטים המוחזקים בכשרות לידע באם אכלו אותו באיזה מקומן של שבחים, אבל כעת שעומד בבירורו שהוא עוף חדש שלא אכלו אותו בשום מקום, אסור בהחלט לאכלם.

{ב}

ולענין הכשר כלים כבר כתב בשו"ת אבני צדק חיו"ד סי' כ"ט, כבר יונה הבר, שיש להם סימנים כשרים אבל אין להם מסורה, שאין צריך להכשיר הכלים רק ימתין עד אחר מעל"ע, ואז מספק יכול להתיר הכלים, דאחר מעל"ע אף להאוסרים אינו רק ספק

דאורייתא שאנו חוששין שמא דורס הוא, ולכן אחר מעל"ע שכבר נותן טעם לפגם ואינו אלא מדרבנן יש להתיר, וכן כתב זקני בשו"ת נטע שורק הנ"ל שאין צריך להכשיר הכלים.

אבל י"ל דכל מה שכתבו כן הוא בעוף שאין לה מסורת ויש להם כל סימני טהרה, אבל עוף הזה שכרבלתו כפופה וא"כ יש בהם חשש דוכיפת, אף אם הי' בא לפנינו במסורה ממש מותר, אבל כעת שאין להם מסורה, חוששין לזה שעוף הזה הוא חמור משאר עופות שאין להם מסורה, ויש לחוש שמא צריך להכשיר הכלים.

ומה גם שיש עוד חששות כמ"ש בשם כמה רבנים שחולק את רגליו ולא נתברר היטב הדבר, ע"כ בוודאי חמור עוף הלזה יותר משאר עופות שאין להם מסורה, ויש לחוש. ואיני אומר בזה בוודאי, כיון שהוא אחר מעל"ע והוי ספק דרבנן, אבל למיחש מיהא בעי.

ובאמת לפלא על הרבנים המכשירים שבמקום שנפלו ספק כזה, הרי צריכים לברר הדבר ולחקור עליהם, רק השיבו בדברי ביטול ושחוק, והרי שאנו רואים בדורות הקודמים עד כמה טרחו ויגעו לברר הדבר וליתן להם מסורה חדשה, ואיך דחו דבר זה בקש, וכי זהו תורה, וכי זהו דרך הלכה, וכי זהו הדרך להאכיל בני ישראל עוף חדש שאין להם מסורה.

ובפרט כשבאים ללגלג על עופות הנאכלים בכל מקומות מושבותיהם של בית ישראל, וענו ואמרו שרוצים להדר ולהחמיר בעוף הזה, בעת שכמה קולות וקלקולים יש על עוף הזה אפילו לשיטתם, ולמה לא פנו לדברי המעריצים ליתן להם מקום ולברר הדבר היטב, ושמעתי שיש רבנים שהוציאו לעז על עופות שכל בית ישראל אוכלים אותם זה שבעים שנה בדברים שאין הדעת סובלתן, אבל נפלו בגדר הוצאות לעז, וכמ"ש הטו"ז או"ח סי' קס"א סק"ו² דגם להחמיר בדבר יש בה הוצאות לעז על הדור

² וז"ל: וראוי לנהוג כו'. כתב ב"י ונכון להתנות ולומר שאינו מקבל עליו דבר זה בתורת חובה דשמא לא יזדמן לו פעם א' כ"כ מים לא יצטרך להחמיר כמנהגו וכן ראוי להתנות בכל דבר שאדם רוצה להחמיר על עצמו עכ"ל, ונראה דיש חשש בחומרא זאת מפני הרואים

ההוא, ולא דוקא על הדורות הקודמים עיי"ש, וב"ש וב"ש כשהם מלגלגים על הראשונים והקדמונים, ופמכו ידיהם על המשכילים הבקיאים בספרי העכו"ם, ובהמפיצים בכל העולם דברי שטנא וקנטר על גאוני ישראל מקימי התורה, ודברי בוז וקלון על רבותינו הק' נ"ע.

אבל התשובה לזה הוא דנגיעת של שוחד, לא של ממון, רק נגיעה של רצון של ניצוח, זה היא מסורתם כידוע ואין להאריך בזה, וכבר כתב בשו"ת שואל ומשיב "דנגיעה של ניצוח יותר חמור מנגיעת ממון,

שיסברו שעיקר הדין כן הוא, ולפעמים יראו אחרים שאין נוטלין אלא כפי הדין, ויאמרו עליהם שאוכלין בלא נטילה כראוי ויהיה כב' תורות ח"ו בעיניהם, ותו דיוציאו לעז עליהם כדאיתא פ"ק דגיטין לענין שאין לעשות חומרא בגט, וכן איתא באשר"י פ"ק דפסחים בענין ברכה דעל ביעור חמץ שי"ל כן אע"ג דטפי עדיף לומר לבער, לפי שצריך להודיע שג"ז שפיר ולא יטעו לומר אם בירך כך לא יצא הבאתיו לקמן סי' קס"ז ס"ב. ע"כ נ"ל שגם הש"ע לא כתב כן אלא אם הוא בפ"ע לא בפני רבים, ולעד"נ דהמיקל בכ"מ בזה לא הפסיד, כיון שקי"ל הלכה כדברי המיקל בנט"י כדאיתא סימן ק"ס סי"א, ואין זה בכלל אנא משאי מלא חפני מיא כו' דשם מיירי במקום נטילה משא"כ שלא במקום נטילה כנלע"ד.

^י וכמ"ש הרא"ם בתשו' (סי' כ"ד) וז"ל דהרי אפי' אוהב ושונא כשרים להעיד, ואין זה אלא מפני שאינם חשודים להעיד שקר בעבור האהבה והשנאה לעבור על אזהרת לא תענה בריעך עד שקר, והא דפסילי לדין לא מפני שהם חשודים להטות הדין, אלא מפני שענין הזכות והחובה מבצבץ באדם בלא כיון רשע שאפי' האהבה מועטת לבו נוטה לזכות ובשנאה מועט לבו נוטה לחובה עכ"ל, ובשו"ת מהרש"ל (סי' ל"ג) כתב דאף שמדינא אוהב ושונא כשרים להעיד, אבל לולי דמסתפינא מרבתי וחבירי אמינא דשונא גמור פסול להעיד ע"ש, ובתומים (סי' ל"ג סק"כ) שקיל וטרי הרבה בדברי המהרש"ל ונראה דגם הוא נוטה לזה, והטעם כתב בשו"מ (מהדורא א' ח"א סי' נ"ג) דאהבת הניצוח והשנאה היא נגיעה יותר גדולה מנגיעת ממון.

ובוודאי לא יחזרו בהם כפי אשר העתקתי בספרי משו"ת בית אברהם בקונטרס משפט שלוי' אחר שהאריך בהיתר העופות כותב שם וז"ל, וידעתי כי יש מקום תפיסה עלי על צאתי מן הדרך הישרה לבלתי הוציא דבר למשפט וכ"ש לתתו בדפוס עד שישאו ויתנו תחלה החכמים החולקים בו בינם לבינם, וזה מדרכי התורה ומיראת החכמים, אך הנה אין מנהג חכמים בזה אלא כדי לעמוד על האמת, ואני רואה כי אלה החכמים שאסרו ואעפ"י שהם גדולים בחכמה ומוחזקים בחסידות ולא הוחזקו לישא חרפה אפי' על עצמם, מ"מ כבר

ולסיומא דמילתא אכתוב מה שאמרתי ביום הצלה של איתן אדונינו מרן רביה"ק זי"ע כ"א כסליו, בעת סעודת הודאה להודות לאל יתברך, לשאלת רבים למה כשיש רבנים המחמירים שלא לאכול עוף שלנו אף כי בטעות יסודם, עכ"ז הלא המה מחמירים בכל מקום, וא"כ כשיש צד להחמיר, למה לא נעמוד על אותו הצד של המחמירים הללו, וכמה וכמה אנשים דפקו על דלתי בשאלה זו. ותשובת הדבר פשוט וברור משני צדדין, א' שאין זה חומרא רק קולא כמו שחזינו וראינו אצל העוף החדש שלא נתברר מסורתו והתירו אותו, ועוד לא הספיקו בזה אלא אף באופן שבא בחששות גדולות בשאלות חמורות של מריפות, עכ"ז התירוהו, כיון שהם מחמירים מותר להם להקל בכמה וכמה חששות, כמו שכבר ראה ראינו במלגלגים בשאר ענינים שקמו אנשים בלבוש מעוטף בטלית של צביעות, וקורין לה שם חדש "חומרות", וכל מגמתם ותכלית שלהם שלא לסמוך על דורות הקודמים, ומהור בעיניהם לומר שהקודמים ח"ו מעו או נכשלו באיסור כהנה וכהנה, ודבר זה ישתקע ולא יאמר בזה, והוא עקירת כל התורה בולה ח"ו, ובוודאי אלו העוקבים לילך ולבקש מקומות אשר לא שערם אבותינו אין להם סייעתא דשמיא, והמכשולות באים להם ע"י שבטחו בכח נפשם ואין להם עזר אלקי כמו שהארכתי בספרי פוקח עורים בארוכה, ולהיות כי הוא מחמיר נופל בחששות ומתיר אסורים שלא עלה על הדעת של שום רב כידוע ומפורסם, ע"כ באמת לאמיתו אין המה מחמירים אלא קלים המקילים באיסורים, ולא אוכל להעמיד עצמי לצד של

נעשו נוגעים בדבר המשפט הזה אחרי שכבר עשו מעשה והכריזו במקהלות והעבירו קול בבתי כנסיות על אסור דבר זה, כמו שהאריך בענין כיוצא בזה הרלב"ח בתשובותיו בראש אגרת הסמוכה בסוף הספר, (דמשוו להו לחכמים שעשו מעשה בהוראה נוגעים בדבר משום דאית להו כסופא למיהדר בהו, והביא שם ראיות לדבר וכתב שאפי' באמוראים אשכחן דכותי' ע"ש), וכיון דהוי נוגעים בדבר ודאי תו לא חזו זכותא להיתרא ומה בצע בהתוכחי עמהם אחרי אשר ידעתי כי הם יעמודו על דעתם ואינו רואה מוכיח זה אלא מחלוקת שאינה לש"ש (היפך שם הקונטרס הזה שנקרא משפט שלוי), על כן נתתי דברי בדפוס ואתם החכמים המעיינים תכתרו אמת ומשפט שלום שפטי בשעריכם שערים המצוינים בהלכה, עכ"ל.

מקילים כאלו, וקורא אני עליהם מקרא שכתב כי שתיים רעות י' עשה עמי, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות נשברים, ותחת קבלת אבות ומסורת בית ישראל, בנו להם חזקת כשרות לפי דעת גוים חוקרים וכופרים כאשר הארכנו בספרי, והעתקתי דברי שו"ת החבצלת השרון י" תנינא יו"ד סימן כ"ו עיי"ש.

י' ופירוש רש"י, שתיים רעות. - אם המירו יראתם בכיוצא בה יש כאן רעה אחת ועכשיו שאותי עזבו שאני מקור מים חיים, ללכת אחרי העכו"ם שהם כבורות של מים מכונסין ונשברין ונסדקין ומימיהם נבלעים בסדקיהם, הרי שתיים רעות.

¹⁰ מה דמחו ליה אמוחא של שו"ב אחד שרצה להשתמש בדעת חכמי אומות העולם בזה, ומכח זה רצה להתיר גם אווזות הבר מטעם שהם מין אחד עם אווזות הבייתים. וזה לשונו. - והנה אשר כתב שמקודם שאעיין בקונטרסו אקרא את ההעתקה בשפת אשכנז מחכמי הטבע שכתבו בזה בעניני העופות. ונראה שכ"ת עשה לו זה ליסוד מוסד, ועל פיהם עשה כטועים את כל חכמי הדור גאוני עולם שלפנינו שהרעישו עולם בעניני עופות הגדולים קאבריצער, ומהם הגאון מהרש"ק מבראדי והגה"ק מסאנדז והגאון בית שלמה וכהנה וכהנה אדירי התורה ארזי הלבנון, ולפי דעת כת"ה כולם טעו, ומבטל דבריהם נגד חכמי הטבע. ואנכי לא כן עמדי, וכלל גדול בדינו שאין אנו סומכים אף על הרופאים רק בסכנת נפשות משום דספק נפשות להקל ואף נגד הרוב חוששין למיעוטא בסכנת נפשות, לכך חוששין גם לדבריהם, אבל לא להקל על דברי תורה.

והנה פגיעתו בכבוד כל גדולי התורה הנ"ל גרם לו שחשד בכשרים לומר שטעו, ולקח בגופו שהוא טעה לגמרי בענין זה. דהנה כל המציאה שמצא בההעתקה מחכמי הטבע הוא שיש מינים חלוקים, כמו מיני תרנגולים אווזים וכדומה, ויש במין א' ראססען חלוקים שנעשו על ידי הרכבה, וכולם מין אחד הם. וכמו שכתב שיש ביונים לבד יותר מה' מאות מינים. והנה מי יאמר לו שאנו מכחישים זאת, והרי הוא ש"ס מפורש חולין (ס"ג ע"ב) דמאה מיני עופות טמאים יש במזרח וכולם מין איה הם. וכן מפורש בתורה העורב למינהו, ודרשו מזה חז"ל לרבות כל מיני עורב.

ועם כל זה אשאלהו וכי לא מוכרח הוא להודות דאם נמצא ראססע אחת שאין לה סימני טהרה שהיא אסורה אף שהיא ממין הטהור, דאי אפשר לו להכחיש ש"ס מפורש בתרנגולא דאגמא בחולין (ס"ה ע"ב) ונדה (נ' ע"ב) דאסור, ובין לתירוצ' ראשון שבתוספות שם שמין אחד הם לגמרי, ובין לתירוצ' השני שבתוספות שם דתרנגול ותרנגולתא דשם שני מינים הם, על כל פנים נכנסים שניהם בסוג מין תרנגולים, דשמם מוכיח עליהן, רק בעל כרחו הכוונה דהם ראססען חלוקים, ואפילו הכי התרנגול שאין לו סימני טהרה אסור. וכן מבואר בש"ס נדה הנ"ל דתרנגול ברא הוא עוף טמא, והרי כ"ת כותב שגם עוף בייתי שלנו מקורו מעוף יערי, ומהאי טעמא מביא בשם בית דין מאמשטרדם להתיר ווילדע גענו וכדומה (אף

אבל באמת אפילו אם יאמר אדם שבודאי לא יאכל מהעוף החדש, אבל מותר להחמיר על עצמו שלא לאכול מהעופות שנוהגים לאכול בכל תפוצות ישראל, ויאכל רק בשר בחמה וכדומה, וכי אין רשאי להחמיר על עצמו, והתשובה על זה הוא, כיון שאין שום מקום להחמיר, ואין בו שום פקפוק, אסור לן לעמוד עצמינו עמהם, כמו שמצינו בזה סמך מן התורה בפרשה זו שאנו עומדין בה פרשת וישב, שהשבתים שבמי ייה התווכחו עם יוסף הצדיק באם מפרכסת מותר כמבואר ברא"ם ובפרשת דרכים בדרך

שהמנהג הוא להיפך). ובעל כרחו תרנגול ברא דקאמר הש"ס דהוא עוף טמא הוא משום שאין לו סימני טהרה. ומוכח מזה דאף בסוג מין אחד נמצא שחלוקים, שיש מהן שיש להם סימני טהרה, ויש שאין להם, וחכמי הטבע לא יכחישו זאת, דכמו דחלוקתן בראססען על ידי הרכבה גורמת כמה שינויים בגופם, כן יכול לגרום אשר ראססע אחד יהיה להם סימני טהרה וראססע אחד לא, אף שהם תחת סוג מין אחד.

ואם כן הרי כל עיקר שאין אנו סומכים על סימנים רק על המסורת, הוא מטעם שכתב הרשב"א בחידושו לחולין משום דאין אנו בקיאים בסימני טהרה אין אנו סומכים רק על מסורת, אם כן גם כשבאה לפנינו ראססע חדשה, ואנו צריכים שיהיו להם סימני טהרה, דבלא סימני טהרה אי אפשר להתיר שום עוף בעולם, דאין לנו אלא מה שאמרו חז"ל דבסימני טהרה תליא מילתא, וכיון דאין אנו בקיאים בסימני טהרה איך אפשר לנו להתיר שום ראססע חדשה הבאה לפנינו בלי מסורת אף שהיא מסוג מין טהור, דהרי כבר ביררנו דבמין אחד גם כן יש מהם שיש להם סימני טהרה, ויש שאין להם, כמו תרנגול דאגמא ותרנגולתא דאגמא ותרנגול ברא, ולזה אנו מודים דחלוקת הראססען על ידי הרכבה או שאר דבר גורמת השינוי גם בסימני טהרה, וכל דבר שנתחדש ונשתנה יצא מחזקתו הראשונה כמבואר בכמה מקומות בש"ס, וממילא צריכין אנו לבדוק בסימני טהרה, ואין אנו בקיאים.

ומוכרחים לסמוך רק על המסורת, והמסורת להקל באה, דאנו סומכין כיון דאכלו אותם בעלי תורה וודאי אחת משתי אלו, או דקיימא לן כתירוץ השני שבתוספות נדה הנ"ל דגם בעוף אמרינן היוצא מטהור כמל או פרה, ואם כן אמרינן ודאי ידעו דהרכבת אותה הראססע נעשה על ידי שני מיני עופות טהורין בין הזכר ובין הנקיבה לדעת האוסרין זה וזה גורם בד"ז, או אף לתירוץ הראשון שבתוספות נדה דבעוף לא אמרינן היוצא מטהור טהור, מכל מקום אמרינן מדאוכלין אותם ודאי מקובל בידם מאבותיהם ואבות אבותיהם עד חכמי הש"ס שיש להם סימני טהרה, ובלי מסורת כזאת אי אפשר לנו לאכול שום עוף מראססע חדשה.

ואם כן מה ראיא מביא לנו כ"ת מחכמי הטבע, אחר דהתורה גזרה עלינו דכל מין עוף שבעולם אינו נאכל רק בסימני טהרה, ואם אין אנו בקיאים צריכין למסורת.

ארוכה, שהשבטים סברו דיש להם דין ישראל ויוסף הצדיק החמיר בזה, וכ"כ בא לידי מחלוקת שדנו אותו למיתה, ולכאורה הדבר צריך תלמוד וקשה להולמה, וכי לא הי' אפשר בידם של שבטי י-ה להחמיר על עצמן ולעמוד עצמן על הצד של המחמירים של יוסף הצדיק גאון ישראל וקדושו, וכי הי' מצוה לאכול מפרכסת, ולמה לא החמירו בדבר, אבל הדבר הברור בזה הוא שאם עפ"י תורה מותר וכן הוא הדין, אין שום צד להחמיר, ואדרבה יותר טוב לברר הענין ולא לצדד לחומרא, ולכן השבטים שביררו שכן הוא הדין לא נמו מדרכם להחמיר.

וכן מבואר בשו"ע סי' קנ"ח לומר ברכת המוציא לחם מן הארץ, אף שמוציא לכו"ע יותר טוב דוודאי להבא משמע, ובלשון הרא"ש בפ"ק דפסחים, ובלשון הר"ן ז"ל בשם הראב"ד, שכתבו דמה שמברכין על ביעור חמץ ולא לבער היינו משום דאמרינן בברכות (ל"ח ע"א) לענין המוציא או מוציא דיותר יש לברך המוציא משום דמברכותיו של אדם ניכר אם הוא תלמיד חכם, דלעולם יש להשמיע חידוש בענין הברכות עיי"ש באריכות. וא"כ כיון שהעוף שאנו אוכלים אין בו שום פקפוק, וכל הערעורים בטלים ומבוטלים, אין כאן שום מקום להחמיר, ולהיות מצד המחמירים.

קצרתי עד מאוד במקום שאמרו להאריך שאין בכחי עתה להאריך, והשי"ת יעזור שיחא לך סייעתא דשמיא להוציא הדבר לאמיתו ולהאכיל לבני ישראל מאכלות כשירות, ושלא להתפטם באיסור חלילה, שזה גורם קלקול באמונה, וכמ"ש הרמב"ם באיגרת המובא בספרי התולדות, ויתן לך השי"ת כח בבריות גופא ונהורא מעליא, ונזכה כלנו יחד לביאת גו"צ בב"א.

ועזבאעה"ח כ"ד לחודש כסליו ערב חנוכה תש"פ לפ"ק

פה קרית יואל יע"א

הק' מאיר יודא טענענבוים
אבדק"ק נמע שורק ד'משאמה

סא

ברמה

מסורת העוף

האשל

MOSHE BRANDSDORFER

RABBI OF

HEICHAL HORO'OH

JERUSALEM

3 ZONNENFELD ST. TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער

אב"ד ור"מ היכל הוראה ירושלים

נשיא בתי ההוראה "היכל הוראה" בארץ הקודש

מייסד אומדן מרן חקנה בשם זי"ע

מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות

פניה"ק ירושלים תוכביא

בס"ד יום חמישי י"ד כסלו תש"פ לפ"ק

בס"ד, יום רביעי יג כסלו תש"פ לפ"ק

לכבוד הרבנים החשובים

הרב הגאון אברהם לויפער שליט"א אברק"ק דאראג ומח"ס האשל ברמה ניו יורק
והרב הגאון יהושע הרשקאוויטש שליט"א דומ"צ בית הוראה נטעי גבריאל ומח"ס
תורת העוף בארא-פארק ניו-יורק

על דבר מה שנשאלתי על ידי מעכת"ר שליט"א בענין התרנגולים החדשים המכונים
בשם לעגהורן שנתעוררה המחלוקת במקומכם יש מתירים באמרם שהוא הזן שיש עליו
המסורת מדורות עברו, ויש אוסרים וטוענים שאמנם הוא דומה לזן שהוא אך יש בו
כמה שינויים ולכן נחשב לזן אחר ודינו כעוף שאין עליו מסורת.

ראשית אבוא להעיר למה הרחקתם עדותכם לשאול בנדון שההוראה מסורה בידי
החכמים שבאותו מקום, ואני במערב ואתם במזרח, ובפרט שבמקומכם בארה"ב בניו
יארק שהיא עיר ואם בישראל מלאה חכמים ויודעי הלכה, ועל כן איני יכול ואיני רשאי
להורות לכם הדרך תלכו בה, ואין דברי אלה אלא הבעת דעתי האישית בלבד.

והנה עד עתה לא אביתי להכנס לפרטים בענין העופות לעגהארן הנ"ל כי ביודעי
קאמינא כי כבר היה הדבר כאן בארץ ישראל לפני כשנתיים ימים כשהביאו לכאן עוף
הבראקל והיה בדעתם להאכילם לכל בית ישראל ועשו תחבולות שונות והתחילו
בהשקט ובצנעא הביאו עופות והתחילו לגדל אותם ואף הצליחו לשחוט מהם כמות וגם
העלו אותם על שולחנם של כמה וכמה מאחינו בני ישראל שלא עמדו על עיקר הדברים

וכל זאת באיצטלא של תיקון העולם כיון שלדבריהם כל התרגולים המצויים בידינו במשך השבעים שנה האחרונים אסורים באכילה מחמת התערובת.

עד שקמו גדולי ארץ ישראל והצליחו להסיר המסוה מעל פני העוף הבראקל שיש עליו חשש גדול של עוף ממא מחמת שאין לו מסורת וכבר חשבתי ששקעו המריכות, והן עתה אחרי שגדולי ארץ ישראל עמדו על סרחונם החליטו לרחק עדותם ולהגיע לארה"ב ולטמאות את שולחנם באצטלא של עוף אחר חדש, ואף שאולי כוונתם לטובה אך אנו מסורת בידינו דברי הרמ"א שכל בני ישראל יוצאים ביד רמ"א שכתב (יו"ד סי' פב ס"ג) שאין לך שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור, וכן נהגו ואין לשנות, וכבר כתבתי באריכות דברים בספרי היכל הוראה חלק ה' הוראה נה-נו ע"ש, וכן אלו שכבר נכשלו באכילתו של העוף בראקל צריכים להכשיר את הכלים, והוא הדין בעוף לעגהארן החדש הנ"ל כמו שפסק הדרכי תשובה סי' פב אות א.

ובאמת שלפני כששה חדשים כבר נשאלתי על העוף הלעגהארן החדש מכמה מרבני חו"ל ואמרתי להם את הנלעג"ד שאסור להשתמש בהם כמו כל עוף שאין מסורת.

ודיברתי עם מרן הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א ואמרתי לו שמה שהיה כאן בארץ ישראל עם עוף הבראקל חוזר ונשנה עכשיו בארה"ב עם עוף אחר, ואמר לי שדעתו דעת תורה היא שגם הלעגהארן הנ"ל אסור וחיישינן ביה לעוף ממא.

ושאלתי אותו אם כדאי לעורר את רבני ארה"ב אודות הלעגהארן החדש ואמר לי אחר שלארץ ישראל ודאי לא יביאו את עוף הלעגהארן כי כבר נכוו ברותחין עם עוף הבראקל, וחזקה על הרבנים דשם שהם יטפלו בזה ויגיעו למסקנה שהגיעו אליה רבני ארץ ישראל.

אולם עתה אחר שמכתלי הכתבים שכתבתם לי ראיתי שעדיין הסערה בעינה עומדת והן ולאו ורפיא בידי הרבנים דשם ועדיין מסתפקים בזה [ולענ"ד כל הספק שהם מסתפקים בה הוא מחמת שאינם יודעים המציאות לאשורה והמערערים על העופות

הישנים מטים את לבם לחשוב אולי יש אמת בדבריהם] ובפרט בראותי בהכתבים שאלו המביאים את העוף הלעגהארן משתמשים באותם תחבולות כפי שהשתמשו בזמנו בפרשת הבראקל, אמרתי לנפשי לא עת האסף הקנ"ה והחוב מוטל עלינו לעוררם על הענין להצילכם ממאכלות אסורות שגם כאן בארץ ישראל אילולי שנתעוררו הרבנים דפה היה ח"ו עולה בידם לממא את שולחנם של ישראל רח"ל.

הנה, פשוט הדבר שעוף הלעגהארן החדש אין זה העוף הלעגהארן שהשתמשו בו כלל ישראל בדורות עברו, ובפרט כשאנו רואים השינויים בכרבות שאינו עומד זקוף אלא מוטת לצדדים דהוי שינוי גדול ממש, ואין אנו מכירים שכלל ישראל השתמשו בעופות שכרבלתם שמוטה כמו העוף הלעגהארן הנ"ל, [ואפשר אולי שנמצאו כמה עופות יחידים שכרבלתם שמוטה קצת אבל לא ראינו מעולם שכל התרנגולים של אותו המין כרבלתם שמוטה] ובה פשוט דלכו"ע הוי שינוי גמור ואסור בלא מסורת מיוחדת, ככל עוף טמא וכמבואר בחכמת אדם (הל' סימנים טהורים כלל לו סעי' ט) וז"ל: ואם בא לפנינו עוף שאין אנו מכירים אותו כלל לא שייך בו מנהגי מדינה וכו', אך בזמן הזה אין לסמוך כלל על שום אדם, ואסור לאכול רק מה שהוא פשוט וידוע שהוא טהור, עכ"ל.

וכבר הבאנו שם בספרי היכל הוראה דברי מרן הגאב"ד המנחת יצחק בשו"ת (ח"ב סי' פה) חבל פוסקים שאין לזוז מדברי הרמ"א אפילו זיו כל שהוא, דכתב דאין עוף טהור נאכל אלא במסורת "שקבלו בו" שהוא טהור וכן נהגו ואין לשנות.

והנה מה שהביאם לחפש אחר הלעגהארן החדש הוא כידוע מחמת שיש להם טענות על העוף הישן שכלל ישראל משתמשים בו, וטוענים שיש בו תערובת של מינים אחרים וזה אינו התרנגול הישן שיש עליו מסורת, וזה הביאם לחפש אחר עוף אחר ומצאו את עוף הבראקל ולאחר שלא צלחה דרכם בס"ד, הביאו זה עתה העוף לעגהארן החדש. ובכן ודאי תמהים אתם מהיכן הגיע המין לעגהארן החדש למגדלי העופות בארה"ב, וכשבידרתם אצלם הם דחו אתכם בקש שבת היום פסח היום עד שלאחר בירורים מצאתם שהם מאיזה מדינה באירופה ואפשר מהולנד ופרנמש (צרפת).

ועתה אגלה אונכם כרכיל מגלה סוד בבחינת לפני עור לא תתן מכשול שאותם שמביאים עכשיו את עוף הלעגהארן הם הם בעלי הבראקל ומאותו מקום באירופה שהביאו אז את הבראקל הביאו עתה את העוף הלעגהארן החדש, ובאמת כבר מצאו העוף הלעגהארן החדש הנ"ל כשחפשו אחר עוף שיענה לדרישותיהם וכמו שנמצא תחת ידי זכרון דברים ממסע חיפוש תרגומים במדינת בלגיה שכתב הר"ש ציפער הי"ו ששלחו אותו אלו שהוציאו לעז על העופות שעלו על שולחנם של ישראל כל השנים, לחפש אחר תרגומים שאין בהם חשש תערובת במדינת בעלגיא, ביום ד לפרשת וישלח יא כסלו תשע"ה (שם עמ' 3), ושם מצא עוף הבראקל, וגם ראה שם עופות המכונים בשם לעגהארן והוא כותב שם להדיא שהם אינם דומים כלל ללעגהארן הידוע כאן כמטילי בצים למאכל, והוא מוסיף בסוגריים: אולי בעתיד יהיה אפשר לקחת מהם לגדל בצים עם מסורת אחרי שנחפש היטב את מקורם ושיהיה גזע נקי, עכ"ד.

הנה לך שהוא כותב להדיא שלעגהארן הנ"ל אינו דומה ללעגהארן הידוע כאן ובכל זאת מוסיף דאחר שיבדוק היטב את מקורם ושיהיה גזע נקי אזי יהיה אפשר להשתמש בהם והוא סותר את עצמו שבתחילה כתב שאינו דומה ללעגהארן הידוע כאן ואם אינו דומה הרי צריך עליו מסורת ומה יועיל לו לבדוק מקורם ולבדוק אם גזעו נקי אחר שאינו דומה ללעגהארן הידוע כאן.

וזה מה שכתבתי בספרי היכל הוראה הנ"ל שהבאתי דברי האגרות משה יו"ד ח"א סי' לד שאסור לאכול שום עוף אם לא ימצאו להם מסורת טובה מפי עדים נאמנים שהיו בישוב שקיבלו מסורת על עוף זה, ואיך נוכל לסמוך על הגוי בין שיהיה מהולנד או מצרפת כדבריהם או מבלגיה בעת שאין לנו שום עדים נאמנים מהמקום באירופה שמשם הביאו העוף על מסורת העוף הלעגהארן החדש.

וודאי שהם ממשיכים בשיטתם להכשיר הבראקל וגם הלעגהארן החדש על אף שצריך עליו מסורת שאין בידינו, וכשנכשלו עם הבראקל מצאו בקעה חדשה להתגדר בה והביאו את הלעגהארן החדש ממקום הנ"ל הנזכר בזכרון דברים של הר"ש ציפער הי"ו.

והנה יותר ממה שכתבתי נשאר על לוח לבי כידוע לרבנים פה באה"ק כל מהלך הענינים לפני כשנתיים ימים ואין כאן המקום להאריך בזה.

ועליכם לדעת שכל הסערה שנתחוללה בשעתו היתה לאחר שהם הביאו את עוף הבראקל מחמת הערעור שהוציאו על העוף הישן [ובאמת שכבר בשנת תשס"ד כבר נתעורר הענין הנ"ל היו שרצו לפסול העופות ועל זה כתב אאמו"ר זצוק"ל בתשובת קנה בשם ח"ד סימן מו אל הגאון הרב יהודה משולם דוב פאלאטשעק שליט"א חבר הבר"צ דהתאחדות הרבנים שאין בעופות שלנו שום חשש ויאכלו עניים וישבעו].

וזה מקרוב אמר לי הרה"ג ר' פנחס בינדער שליט"א מומחה גדול בכל הדברים הנוגעים לכשרות במחלקת הכשרות של העדה החרדית פניה"ק ירושלים תו"ב שבדק את הדברים מקרוב והיה במקום שמגדלים העופות שכולם משתמשים בהם כל השנים לבדוק אם יש בהם חשש תערובת ומצא שלא דובים ולא יער ואין לדברי המערערים שום אחיזה במציאות והם כולם בבחינת הרוצה לשקר ירחיק עדותו, ויכול להוכיח בברירות עם כל המסמכים שנמצא תחת ידו וכל אחד ואחד ממבקשי האמת.

ועל סמך עדותו כתבו הבר"צ דפניה"ק שליט"א במסמך הנמצא תחת ידי [שקיבלתי מידידי הרב גבריאל פאפנהיים שליט"א יו"ר ועד הכשרות דהעדה החרדית] מיום יא מנחם אב תשעט וז"ל: "... ולכן אחר הבירור ובדיקת סדר הגידול ע"י שליחנו המיוחד הי"ו הנאמן ויודע בתהלוכות היצור אשר הוכנס בסוד הענינים לפני ולפנים במקום גידול וטיפוח העופות, ונדע בבירור ואגלאי מילתא שאין שינוי לא בזכרים ולא בנקבות זה שנות דור משך עשרות רבות של שנים, ויכולים אנו בעזהשי"ת להודיע לציבור בבירור גמור שהעופות הללו המצויין אצלנו (פטם - ברוילער) הם עופות טהורים במסורת מדור דור, והם המה העופות שעלו על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן גדולי וצדיקי הדורות זיעועכ"א, ויאכלו עניים וישבעו בלי שום חשש ופקפוק כלשהו" "... עכ"ד. ועל זה באו על החתום כל חברי הבר"צ שע"י העדה החרדית וחותרם הבר"צ.

ובזה סרה תלונתם של המביאים העופות החדשים בראקל ולענהארן החדש ואין אנו צריכים לא לדירם ולא לדכוותם שהביאו לנו עוף חדש ממרחקים שלא ידענו מהיבן

בא ומי מאבותינו ראה אותם ואכל אותם, ולסמוך על עדותם של גוים אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר, ולא מפיהם אנו חיים אלא מפי ש"ס ופוסקים וזאת התורה לא תהיה מוחלפת.

ובאמת שכבר כתבתי שאין אתם צריכים לדידי להיות שיש במחיצתכם רבנים גדולים שיש בידם הכח והממשלה להורות לרבים את המעשה אשר יעשון ולא ראיתי להעלות הדברים על הכתב אלא מאחר שלאחרונה פנו אלי כמה רבנים מארצכם ומתוך דבריהם הבנתי שאינם מכירים המציאות כדבעי וגם שאלו שעסקו בזה הם יהודים מארץ ישראל וגם הרבנים שבארץ ישראל כבר דנו בזה לכן ראיתי חוב לנפשי להעלות על הגליון את אשר העלתה מצודתי מתוך הכרת הענין והאנשים העומדים אחר הערעור ואחר החידוש מקרוב. ויהי רצון שלא נכשל במאכלות אסורות אכ"ר.

ועל זה באתי על החתום בס"ד

משה בראנדסדארפער

רב ור"מ היכל הוראה ירושלים

מיסודו של אאמו"ר גאון ישראל מרן רבי מאיר זי"ע הקנה בשם

נ"ב:

רצו"ב ב' מסמכים שהוזכרו במכתבי:

זכרון דברים מר"ש ציפער הי"ו-השליח שחיפש התרגומים באיזור בראקל בבלגיה.

פסק הבר"צ דהעדה החרדית אודות כשרות העופות שאוכלים עד היום.

הרה"ג רבי עמרם יעקב הכהן בינדרער שליט"א

רב ומו"ץ בבני ברק ומרבני וועד הכשרות שע"י הבר"ץ דעדה החרדית

נעתק מקונטרס בכשרות שי"ל שבט תש"פ

עוף הפטם

אודות החוברת שיצאה לאור בנושא כשרות עופות הפטם, ובחוברת רישומים והערות לאחר פגישת הג"ר משה שאול קליין שליט"א עם אאמו"ר הרב פנחס בינדר שליט"א מראשי ועד הכשרות שע"י בד"ץ העדה החרדית. היות וגם אני הקמץ השתתפתי בפגישה זו, ונוכחתי לראות שיש בחוברת זו אי דיוקים רבים, הנני מרגיש חובה להעמיד דברים על דיוקם.

ראשית דבר, המערערים מרבים לצטט דברי בעל שבט הלוי (שו"ת שבט הלוי ח"י סי' קיג) בנידון העופות שלנו, שלדבריו טעון תיקון, ושוכחים לציין את הנתון המכריע, והוא שבעל שבט הלוי מעולם לא התנזר מאכילת עופות, כי סבר שעפ"י החלכה העופות מותרים וכשרים, (וכפי שיבואר בחלק ב). וכל אלו המבקשים להתלות בדבריו, ולהחמיר באלף דוחקים, אינם אלא בבחינת אשר התרת אסרתי.

אלה המוציאים לעז על גדולי ישראל וכלל ישראל שאכלו, ועדיין אוכלים, עופות טמאים עתידין ליתן את הדין. וראה בתרומת הדשן (סי' עד) שכתב וז"ל: "ולא רצו המנהיגים שהיו בעיר להניחו לעשות (דהיינו לתקן בהתאם למערערים), כדי שלא להוציא לעז על הראשונים, כי יאמרו הכול, שחללו שבת בהוצאה והכנסה בטלטול".

יסודי ההיתר הם כדלהלן:

1. הרב פנחס בינדר שפקיע שמייה בחקירות ובדרישות בשדה הכשרות, הורשה יחד עם רבנים נוספים, להיכנס במקום גידול העופות לפני ולפנים, ולא הגבילו אותו בשום הגבלה, הסתובב בלולים רבים וראה כמו עיניו את העופות. משך מספר ימים דרש וחקר מספר רב של גנטיקאים מומחים ומגדלים, חקר כל מדען ומגדל בפני

עצמו, שלא בנוכחות חברו, ולא נמצא שום סתירה בדבריהם. מדברי כולם עולה תמונה ברורה ומוכחת, שהשבחת גזע העוף שאנו אוכלים, היא כבר דורי דורות השבחה מהכלאות אך ורק של מין במינו, והוברר הדבר שכל הכלאה של עוף חיצוני, ייחשב אצלם כאסון.

2. העובדות בשטח מוכיחות צדקת דבריהם, מאחר שכל העופות שראה בשטח, דומים להפליא בצורתם ובתבניתם לעופות שמקדמת דנא, ללא שינוי כלשהו, ולו שינוי מזערי. (ראה תמונות בסוף הקונטרס). ולדברי המערערים, שמכליאים מינים ממינים שונים, היה אמור לראות אצל המגדלים עופות משונים בתוארם ובצורתם. עובדה זו שומטת את הקרקע מתחת רגלי המערערים, כי לדבריהם שמערבים מינים שונים, היה צריך לראות שינויים רבים בתואר ובצורת התרנגולים.

3. ומאחר שלא נמצא שינוי כלשהו בעופות, גם לא שינוי מזערי, הרי זה ידיעה בלתי אמצעית שלא הכליאו מינים אחרים, ואין צריך לאמירת הנכרי, להאמין לו מדין אומן. ובסמוך יתבאר דין חזקה אומן לא מרעא אומנתיה. (וידוע בהל' התרת עגונות, ההבדל בין טביעת עין לבין סימנים, שסימן מובהק הוא ידיעה באמצעות הסימן, וטביעת עין היא בגדר הכרה ברורה, מפני שהיא הכרה וידיעה בלתי אמצעית, הכרה וידיעה שאין אחריה הרהור).

4. כל חברה, אפילו קטנה, שיש לה סודות, והסודות הם סוד הצלחתה, מוכרחת לשמור תיעוד של הסודות, שאם לא כן היא מסתכנת בקריסת החברה במקרה של איבוד הסודות, כגון במקרה של מוות מדעני החברה. על אחת כמה וכמה, חברה בסדר גודל של מעצמה, האחראית על גידול עופות לצרכני כל העולם כולו, בוודאי שסודותיה מתועדים בפרוטרוט בספרים ובמחשבים. הרב פנחס בינדר בשעה שביקר במשרדי החברה, הפתיע אותם בדרישה להיחשף לתיעוד בספרים ובמחשבים, לאחר דין ודברים נענו לדרישתו, לא לפני שחתם על הסכם סודיות, ואכן ראה את התיעוד המאשר, שאמנם אין מכליאים כי אם מין במינו, והשבחת הגזע היא אך ורק מהמין עצמו.

5. לאחר כל החקירות והדרישות, התברר כי טענת המערערים, שמכליאים עופות כדי להשביח מקחם, היא טענת הבל וחסרת שחר לחלוטין, כי לא זו בלבד שהכלאה עם מינים אחרים לא ישביח מקחם, אלא ההיפך הוא הנכון, יכחיד מקחם, כי כל העסק שלהם עלול לקרוס, אם יכניסו גנים זרים לתוך הקווים הסגורים שלהם, ועל זה הם שומרים מכל משמר.

6. החברה המגדלת את העופות, חתמה חוזה עם בד"ץ העדה החרדית על פיקוח הדוק מכאן ולהבא.

7. בחוזה הוכנס סעיף, לפיו התחייבו להודיע לבד"ץ לפחות ששה חודשים מראש, על כל שינוי שמתכננים לבצע בגידול העופות.

8. החברות מודעות לכך, שאם יתגלה ששיקרו ולא סיפקו מידע אמת, הרי הם חשופים לתביעה ייצוגית בסכום של מיליארדים בגין הונאת צרכני עוף כשר, אשר תביעה זו עלולה להמיט ולגרום לקריסת החברה המגדלת.

ומעתה נבוא לבאר את ההיתר מדין חזקה אומן לא מדעא אומנתיה,
ויתברר שאין כל צל של חשש הלכתי:

א. הגה בגמ' חולין (צז א) איתא, אמר רבא אמור רבנן בטעמא, ואמור רבנן בקפילא, ואמור רבנן בס'. הילכך מין בשאינו מינו דהיתרא, כגון תרומה בחולין בטעמא, דאיסורא בקפילא. מבואר בזה, שאיסור שנתערב בהיתר, מבררים ע"י קפילא נכרי שהוא טבח אומן, ונאמן הוא. וכתב הטור (יו"ד ריש סי' צח) וז"ל, דאיסורא כגון חלב שנתערב בבשר, יטעמנו קפילא גוי, אם אומר שאין טועם בו טעם חלב מותר. כתב הרשב"א, ואין צריך שיהא אומן בכך, אלא אפילו סתם בני אדם, שכל טעם שאינו נרגש לסתם בני אדם אינו טעם. וכתב עוד, ואם הוא אומן, אפילו יודע שסומכין עליו נאמן, שאינו מפסיד חזקתו. ויש מי שאוסר עד שיהא אומן ומסיח לפי תומו. וכ"כ אדוני אבי הרא"ש ז"ל, שצריך שלא ידע שסומכין עליו באיסור והיתר, עכ"ל. ובב"י (שם ד"ה ומדברי הרמב"ם) הביא דברי התוספות והר"ן והרמב"ם,

דכולהו ס"ל דסמכין על קפילא נכרי, אע"פ שאינו מסיח לפי תומו, וכדברי הרשב"א הנ"ל, שחזקה אומן לא מרעא אומנתיה. ובנכרי שאינו קפילא, סמכין על דברי הרמב"ם והרשב"א, דנאמן הוא באופן שהוא מסיח לפי תומו, עכת"ד.

ב. והנה להלכה כתב המחבר בשו"ע (צח א) וז"ל, איסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו, כגון חלב שנתערב בבשר, יטעמנו גוי, אם אומר שאין בו טעם חלב וכו', מותר. וצריך שלא ידע שסומכין עליו, עכ"ל. הנה הזכיר נאמנות גוי במסיח לפי תומו. אבל נאמנות קפילא אומן, מכוח חזקה שאומן לא מרעא אומנתיה, לא הזכיר כלל. אמנם בדברי הט"ז מבואר, שסומכים על נאמנות אומן. דהנה נאמנות נכרי המסיח לפי תומו, כתבו הרשב"א בתורת הבית (ב"ד ש"א טז א). והקשו עליו, דהלא בגמ' (ב"ק קיד ב) מבואר, שסמכין על עכו"ם מסיח לפי תומו, רק לענין עדות אשה, ובמידי דאורייתא אינו נאמן, וא"כ אם טעם כעיקר הוא דאורייתא, לא מהניא בזה מסיח לפי תומו. ובט"ז (שם ב) כתב ליישב, שמסיח לפי תומו שאינו נאמן בדאורייתא, זהו רק במילי דבעינן לדין עדות, אבל כשאין צריך רק הוכחה, סמכין על מסיח לפי תומו, אף בדאורייתא, עכת"ד. ומעתה נאמנות מסיח לפי תומו, מקור דין זה הוא בגמ' (ב"ק שם). ולפ"ז הא דאמרינן בגמ' ואמור רבנן בקפילא, על כרחך נאמנות קפילא היא מכוח חזקה שאין אומן מרעא אומנתיה, ונקטינן כן להלכה.

ג. ובש"ך (שם ב) כתב ליישב, הקושיא דהלא מסיח לפי תומו מהניא רק לענין עדות אשה. וכתב לתרץ, דהא דמהניא הכא גוי מסיח לפי תומו, הוא מפני שהיא מילתא דעבידי לאיגלווי, ואיכא למיקם עלה דמילתא, ע"י טעימת קפילא, לכן נאמן גוי מסיח לפי תומו. ולדבריו, דין מסיח לפי תומו בטעימת תבשיל, לא ילפינן לה ממסיח לפי תומו בעלמא, דבעלמא אינו נאמן כי אם לעדות אשה. והכא שנאמן היינו טעמא שהיא מילתא דעבידי לאיגלווי, ואיכא למיקם עלה דמילתא. ובאמת י"ל שאין צריך שיהא מסיח לפי תומו, שהרי אף אם יודע שסומכין עליו לענין איסור והיתר, אינו משקר בדאיכא למיקם עלה דמילתא. ולסניף בעלמא, בעי נמי שיהא מסיח לפי תומו. אלא דצ"ע מנא לן דין זה, דכל דאיכא למיקם עלה דמילתא, נאמן גוי מסיח

לפי תומו. ועל כרחך צ"ל, דהא דאמרינן בגמ' (חולין שם) ואמור רבנן בקפילא, היינו נכרי המסיח לפי תומו, וקפילא לאו דוקא.

ד. אמנם להלכה, אף הש"ך סובר, דסמכינן על אומן עכו"ם, מכוח חזקה דאין אומן מרעא אומנתיה. דהניה בשו"ע (יו"ד סי' שב ס"ב) כתב הרמ"א וז"ל, ואסור לומר לעכו"ם לתפור לו בגדים בחוטי קנבוס, אע"פ שפשתן יותר ביוקר, דנקל לתפור בפשתן מבקנבוס. אבל אם נותן לו חוטי קנבוס שרי, ולא חיישינן לאיחלופי, מאחר שיש לעמוד על הדבר וכו', ע"כ. וכתב הש"ך (שם ד), דכיון דהוא אומן, לא מרעא אומנתיה, מאחר שיש לו לעמוד על הדבר. ומקור דבריו הוא במגיד משנה (מאכלות אסורות פ"ח ה"י). וראה עוד בש"ך (יו"ד סי' קנה סק"ג), שמותר להתרפאות אצל נכרי אומן, דלא מרעא אומנתיה.

ה. והנה כתב הרמ"א (צח שם) דאין נוהגים עכשיו לסמוך על טעימת עכו"ם, ומשערים הכל בשישים. וכתב בהג' רע"א, דהיינו טעמא דאין סומכין על טעימת עכו"ם, מאחר ואנו חוששים לכל השיטות שנאמרו בנאמנות של עכו"ם, ובעינן נאמנות של אומן ושל מסיח לפי תומו, שניהם גם יחד. ולכן למעשה א"א לסמוך על טעימת עכו"ם. כי לדעת הסוברים דבעינן קפילא, א"כ נאמנותו היא מחמת חזקה אומן לא מרעא אומנתיה. ויתכן שבמסיח לפי תומו ליכא לחזקה דלא מרעא אומנתיה, שכאשר אומר לפי תומו, ולא בתור אומן, אינו זהיר שלא לערער אומנתו. וכשאומר בתור אומן, אין כאן מסיח לפי תומו, עכ"ל ד.

ו. ובחור"ד (שם ביאורים ב, חידושים ד) כתב לבאר פסק הרמ"א, דס"ל דנקטינן כדעת רש"י והרמב"ן, שאף כאשר ברי לן שאין טעם איסור, אכתי צריך שישים, ולא מוטעם גריעותא דנאמנות עכו"ם אתינן עלה, ונקט להלכה, דאומן נאמן אף בלא מסיח לפי תומו. וצ"ע בדברי רע"א, דהנה בשו"ע (שב שם) ובש"ך (שם) מבואר, דמותר ליתן לאומן נכרי חוטי קנבוס שיתפור מהם בגד, מפני דחזקה אומן לא מרעא אומנתיה. הרי דלהלכה ס"ל לרמ"א, דסמכינן על אומן נכרי משום דלא מרעא אומנתיה.

ז. וראה בשו"ע (יו"ד סי' קיד ס"ה) שכתב המחבר וז"ל, יין רימונים שמוכרים לרפואה, מותר ללקחו מהתגר אפילו שלא מהחבית, אע"פ שדמיו יקרים מהיין, משום דכיון דאית ביה קפידא, לא מרע נפשיה, ע"כ. ומקור הדברים הוא בדברי הר"ן (ע"ז יא א בדפי הרי"ף ד"ה האי) וז"ל, אבל במקומותינו נהגו ליקח יין רימונים מן העכו"ם, וכן דעת הרמב"ם (מאכא"ם פי"ז הי"א), וכן נראה לי דשרי, דכיון דיין של רימונים לרפואה מוכרים אותו, ואיכא קפידא אם נתערב בו חומץ אם לאו, הלכך ללוקחו מן התגר שרי, דכל היכא דאיכא למקפד טפי עלה דמילתא, תגר לא מרעא נפשיה, ואע"ג דליכא למיקם עלה. וראה לדבר, מדאמרינן בפרק התכלת (מנחות מג א), הלוקח טלית מצויצת מן השוק וכו', מן העכו"ם מן התגר כשרה, מן ההדיוט פסולה, וטעמא דמילתא משום דתגר לא מרעא נפשיה, ואע"ג דליכא למיקם עלה דמילתא, דתכלת אין לה בדיקה, כיון דאיכא קפידא טובא לישראל, עכ"ד.

ח. והנה בשו"ע (או"ח סי' כ ס"א) כתב המחבר, הלוקח טלית מצויצת מישראל, או מתגר א"י (ואומר שלקחן מישראל נאמן) כשר, דכיון דתגר הוא, חזקה שלקחה מישראל, דלא מרעא נפשיה. וכתב במ"א (סק"א), ע' ביו"ד (קיד ה) דגם בשאר איסורים סמכינן אתגר, היכא דאיכא קפידא טובא. ומ"מ צ"ע, דמשמע התם דוקא בדבר דאיכא קפידא באומנתו, כגון יין רימונים שמערבין בו חומץ, דהוה זיוף גם לעכו"ם, אבל הכא גבי ציצית, יש לחוש שנטוה שלא לשמה, ולא מרע נפשיה בזה, תדע דאטו מי שרי לקנות בשר מנכרי תגר כשאומר שהבשר כשר, משום דלא מרעא נפשיה. לכן צ"ל דדוקא גבי טלית מקילינן, משום שאין דרך נכרי לעשות ציצית בבגד, ולכן נקט טלית מצויצת, אבל ציצית אסור לקנות מנכרי, אפילו הוא תגר. והא דמביא הר"ן (שם) ראייה מציצית לענין יין רימונים, לא מביא אלא ללמוד דסמכינן בתגר על סברא דקפידא, עכ"ד.

ט. ובשו"ת נוב"י (תנינא או"ח סי' עב) הקשה על המ"א, דאם ההיתר בציצית הוא משום צירוף שאין דרך נכרי לעשות ציצית, א"כ כיצד יליף הר"ן דינו מציצית, הלא שאני ציצית דאיכא בזה צירוף, שאין דרך עכו"ם לעשות ציצית. עוד הקשה, שהרי

הר"ן בע"ז (שם) ועוד ראשונים, מפרשים דלהכי קונים ציצית מן התגר, משום דלא מרעא אומנתיה, והמ"א כתב, דהטעם הוא דאין דרך לנכרי לתלות ציצית בטלית. ולא משמע כן בדברי הראשונים.

י. ולכן דחה בנוב"י דברי המ"א, וכתב שלכן אין קונים בשר מתגר נכרי, דאין הטעם דחיישינן שיזייף התגר, אלא חוששים שמא לקח מישראל שאמר שהבשר כשר, ובאמת הבשר אינו כשר. עוד כתב, דתגר נכרי נאמן שלא זייף, רק שלא עשה מעשה לזייף, כגון בטלית מצוייצת, שאם תאמר שזייף, הרי הזיוף הוא במעשה, שתלה הנכרי הציצית, ולכן נאמן, שלא חיישינן שזייף במעשה, וכן הוא ביין רימונים, שאין חוששים שעשה מעשה לזייף, אבל לקנות בשר מתגר נכרי, חיישינן שישקר, דהחשש הוא שמא רכש הנכרי את הבשר לעצמו, וברכישתו לא היה זיוף, ואח"כ ימכור לישראל ויאמר שהבשר כשר, שאין כאן זיוף במעשה, אלא בדיבור, ובדיבור חיישינן שישקר, עכת"ד.

יא. וצ"ע דהנה בטור (יו"ד ריש סי' צח) כתב, שסומכים על טעימת נכרי, דהוה מסיח לפי תומו. הרי שסומכים על נכרי שאינו משקר סתם, וא"כ מדוע נקט בנוב"י, דנכרי לא זייף רק במעשה, אבל בדיבור ישקר. ובפמ"ג נראה, שנקט דברי השו"ע (יו"ד קיד שם) כפשוטו, שכתב (או"ח סי' רנג מ"ז ס"ק יח), דסמכין על אומן דלא מרעא אומנתיה בדבר שיש בו קפידא מרובה, אף אי ליכא למיקם עלה דמילתא, מפני שיפסיד הרבה, ע"כ. משמע שאף בדיבור לא ישקר.

יב. ולהאמור, שכתב בנוב"י שאין נכרי מזייף במעשים, במקום דאיכא קפידא טובא, והרי בנידון דידן איכא קפידא טובא שלא להכניס מין אחר, (כמו גבי ציצית שישנו קפידא טובא לישראל, כמש"כ הר"ן בע"ז), ולא זייפו במעשה, והכנסת עוף ממין אחר להכלאה, הוה בגדר מעשה. ולדעת הפמ"ג, אף בדיבור לא זייף האומן, במקום דאיכא קפידא טובא. ועוד, דבנידון דידן המדובר הוא במילתא דעבידי לאיגלווי, שהרי החברות מתעדות הכל במחשב, ומעולם תיעדו הכל בכתב, ובמילתא דעבידי לאיגלווי, לכו"ע נאמן אומן, דלא מרעא אומנתיה, וכמבואר בשו"ע (יו"ד סי' שב)

ובש"ך (שם ד), ובש"ך (יו"ד קנה ג). ועוד, שהרי אם יכליאו מינים אחרים, מוכרח שייראה השינוי בתולדות, והוא בגדר מילתא דעבידא לאיגלווי, והרי העופות שראו אצל החברות המגדלות, נראים כעופות כמקדמת דנא, ללא שינוי כלשהו, וכאמור בתחילת דברינו.

והנה חזקה דאומן לא מרעא אומנתיה, היא בגדר בירור גמור, כי חזקה המיוסדת על טבע האדם, היא בירור החלטי, ראה בשו"ת מהרי"ט (אהע"ז סי' כז) שכתב, שיש לחלק בין חזקה לחזקה, דהא דאמרינן רובא וחזקה רובא עדיף, היינו חזקה דמעיקרא שאינה באה לא מכוח סברא ולא מכוח רובא, אלא דאמרינן העמד דבר על חזקתו, כגון העמד טמא על חזקתו, אבל חזקה דאין אדם פורע בתוך זמנו, באה מכוח סברא דחשיב כעדים, דאנן סהדי שלא פרע, ועדיף מרובא, עכ"ד. מבואר, שחזקה המיוסדת על טבע האדם, הרי היא בגדר אנן סהדי ובירור גמור הוא. על אחת כמה וכמה בנידון דידן, שכל העופות שראו אצל מגדלי העופות, דומים להפליא בצורתם ובתבניתם לעופות שמקדמת דנא, ללא שינוי כלשהו.

חיים רוטר

דומ"צ

מח"ס רש"ת שיערי חיים

רח' חוני המעגל 20

אלעד

בענין העוף החדש בלי מסורת דמוי הלהגורן

בס"ד חודש הרחמים והסליחות תשע"ט

לכבוד הרבנים הגאונים, ומנהלי מערכות הכשרות בארצנו הקדושה,
ובחז"ל, שלו' רב לאוהבי תורתך ואין למו מבשול

יראתי בפצותי את פי בפני ראשי אלפי בני ישראל אולם מכיון דקי"ל דבאיסורא אין
חכמה ותבונה ואין עצה לנגד ה', באתי בשורות דלהלן ובוזה החלי.

הנה לפני כשנתיים ימים קמה גם ניצבה קבוצת עסקנים וצירפו עמם כמה ת"ח דפקיע
שמייהו למדקדקים במצות, וניסו להחדיר לציבור את עוף הנזיר מבראקל ובחסדי
השי"ת נסיון זה לא צלח בידם וכחבטחת השי"ת כמאמר רשב"י ח"ו שתשתכח תורה
מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו (שבת קלח ע"ב)

ויסוד טעותם היה שהם באו בערעור באמצעות מחקרים חיצוניים על המסורת הקיימת
של עוף הפטם [לאכילת בשר] ועל עוף הלהגורן [לאכילת ביצים], בתואנה שע"פ
השערות של חוקרים גויים התערבו חלילה לפני מאות שנים בשורש התרנגולים שיש לנו
מסורת עליהם עופות קרב טמאים מהמזרח הרחוק, חלילה, עי' בשו"ת קנה בשם (ח"ד
סי' מ"ו). ומטעות זו באו לאחמ"כ לטעות חמורה יותר, שניסו להעמיד מסורת מחודשת
שמבוססת על השערות ונאמנותם של כל מיני גויים וחוקרים למיניהם. הכל בבחינת
"את אשר התרת אסרתי ואת אשר אסרת התרתי". ויסוד הכל אחד, לערער ולשבש את
המסורת שבידינו ע"י מחקרים והשערות חיצוניות ובדויות, שאין להם כל שורש ויסוד
בהלכה.

והנה על אף שעוף הבראקל הוכרע ע"י מרגן ורבנן שליט"א וע"י כל ועדות הכשרות ונותני ההכשרים לאיסור, אולם אותם העסקנים שהשקיעו הרבה ממון לא קיבלו את ההכרעה, והם עדיין עומדים בדעתם שכביכול במלה מסורת מישראל, והם הם יכולים לחדש מסורת חדשה המבוססת על מחקרי גויי הארץ ה"י.

וכבר צווח ע"ז ככרוכיא הגרמי"ל ז"ל מבני ברק, במכתבו הידוע, שאף העבירו אלי להדפיסו בקונטרס "תרנגולתא דאגמא" סימן י"א: "הם אומרים בפירוש כי חדלה מסורת בישראל ולכן חייבים ליצור מסורת חדשה, ואם אין מסורת בישראל ימצאו מסורת אצל הגויים, והביאו עופות אשר אומרים בשם הגוי שעופות אלו לא נשתנו מאז מתן תורה... על כגון דא אין מילים להסביר ורק לצעוק אוי מה היה לנו".

ועתה באו עם עוף חדש דמוי הלהגורן, שהוא זן חדש שאינו דומה לה"להגורן" שלנו, שממנו אנו צורכים את הביצים, ושעליו יש לנו מסורת, ומכיון שעוף זה אינו ההלגורן שיש לנו עליו מסורת אלא רק דמוי להגורן, הדבר פשוט שהוא אסור באכילה כדון כל עוף שאין עליו מסורת, וכדנפסק בשולחן ערוך יור"ד (סימן פ"ב) ללא חולק.

והנה כיון שע"פ ההלכה הפסוקה, הגידון היחידי להכשיר עוף הוא אם זה הוא העוף שיש לנו עליו מסורת, או שזה עוף אחר שיש לו רק דמיון לעוף שיש בידינו עליו מסורת. ומאחר שהעוף החדש אמנם קוראים לו "להגורן", אבל אינו דומה לעוף ההגורן שיש לנו מסורת עליו, א"כ הדבר פשוט שהוא אסור באכילה באיסור גמור.

וביותר שלפי השינויים שרואים בו בכרבלתו, נראה לענ"ד שאינו בכלל תרנגול כלל, והוא בכלל עופות הטמאים, וכדלהלן.

אולם בהקדם רואה אני לנכון לצטט קטע מתוך יומנו של הרב שלמה ציפער [שנסע לייבא את עוף הנזיר מבראקל] והוא זכרון דברים שכתב ממסע חיפוש תרנגולים במדינת בעלגיא: "ראינו שם הרבה תרנגולים במדורים נפרדים... וגם תרנגולי לאגהארען לדבריו הם מאיטאליא: הם מטילים יותר מ-300 ביצים בשנה והם אינם דומים כלל ללאגהארען הידוע כאן כמטילי הביצים למאכל, אולי בעתיד יהיה אפשר לקחת

מהם לגדל ביצים עם מסורת אחרי שנחפש היטב את מקורם ושיהי' גזע נקי", עכ"ל. הרי מפורש בדבריהם שמלכתחילה ניסו להחדיר עוף דמוי להגורן, שגם לדבריהם "אינם דומים כלל ללהגורן הידוע", ורק שחיפשו את מקורו וטוהר גזעו לפי אותם גויים שעליהם סמכו לגבי עוף הבראקל. וממוצא דברים ע"פ הודאת בע"ד עצמם, ברור שא"א לסמוך כלל על השוואת השם בעלמא, וממילא פשוט שהוא אסור ולא יבוא בקהל ד'.

ואמנם ראיתי חובה לנפשי לבוא בכתובים לדון כדרכה של תורה על אחד מהשינויים בעוף זה, והוא ענין הכרבולת.

דהנה זן עוף זה ברובם הכרבולת שלהם שמוטה לצדדים ונופלת על פניהם, ומכיון שכל שינוי בעוף ובפרט בכרבולת דנו בזה הפוסקים, אפילו בשינוי בין כרבולת גדולה לקטנה, וביותר דמבואר בגמ' דגוף הדוכיפת הוא כתרנגול, וכל השינוי בינו לתרנגול הוא בכרבולת, לכן ראיתי לחובה להאיר בזה כמה נקודות לחשיבה.

איתא בשבת (קי ע"ב) "הרוצה שיסרס תרנגול יטול כרבלתו ומסתרס מאליו [ואע"ג דסירוס אסור בידים, רש"י] והאמר רב אשי רמות רוחא הוא דנקיטא ליה". ופירש"י וז"ל: "דההוא לאו סירוס הוא, אלא רמות רוחא נקיטא ליה לתרנגול, ומשניטל הודו הוא מתאבל, ואינו משמש אבל בסירוס אפילו ממילא אסור", ע"כ.

איברא דהרמ"א באהע"ז (סי' ה' סעיף י"ג) כ' וז"ל: "אבל מותר ליטול כרבלתו של תרנגול אע"ג דמסתרס עי"ז וכל כיוצא, דלא עביד כלום באברי הזרע", (בהגהות אלפסי פ' במה בהמה), עכ"ל. ומשמע מהרמ"א דס"ל דנטיילת כרבלתו מסרסתו אולם לא דרך אברי הזרע, ותמוה מדברי הגמ' הנ"ל, וכבר תמה בזה הט"ז (סק"ח) ובביאור הגר"א (סקל"א) כ' "לאו דוקא" אלא משום דאינו מסרס כלל אלא מונעו מתשמיש וכו' [ועי' במאירי], ואכמ"ל.

ומבואר לן דהכרבולת של תרנגול עומדת זקופה שזה הודו, וממילא שמעינן דכל שאין כרבלתו עומדת זקופה, אלא נכפפת ונשמטת על גבי פניו, לא רק דהוי שינוי מהותי

שמצריך מסורת, אלא שמשמע שאינו נכלל במיני התרנגול, שיסוד טבעם הוא שכרבותם שהוא "הודם" עומד זקוף.

וכן הוא במציאות בימינו כפי הידוע לי מקרוב, וכפי שבררתי עתה אצל בעלי לולים המחזיקים מאות אלפי עופות, שהתרנגול כשהוא צעיר ובריא הכרבות שלו אדומה [עי' בברכות ז' ע"א] וזקופה, ומאידך כשהתרנגול חולה או מזדקן הכרבות שלו ורודה ונשמטת לצדדין. ואף דיתכן דאין הוא מסתרס כשכרבלתו שמוטה לצדדין, ורק כשניטלה לגמרי דאז אמרינן דרמות רוחא הוא דנקיטא ליה, וגם אפשר דבזמנינו לאו משום שניטל הודו הוא אלא מחמת החולי והזקנה, אולם הא מיהת חזינן דתליא אהדדי, ועכ"פ ודאי דשינוי זה הוי ריעותא גדולה, שהזן הזה אינו בכלל תרנגול, וי"ל.

ועכ"פ זה ברור שצורת עמידת הכרבות היא חשובה לאין ערוך לזהות המין, וזן זה שהטבע שלו שהכרבות שלו שמוטה לצדדין, ועם כל זה הם פרים ורבים מניין לנו כלל שזה תרנגול, דהלא באופן נורמלי אצל התרנגול הידוע ומקובל אצלינו זה מורה על חולי וזקנה, והוי שינוי מהותי שהוא לבד מצריך מסורת להכשיר זן חדש זה.

ברם מה שחמור ביותר דאפשר דבאמת אינו אלא "דוכיפת", וכדפירש"י בחולין (סג ע"א) בד"ה "שהודו כפות" כרבלתו עבה, ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם, והוא "עוף גדול כתרגול" וכו', ע"כ, והלא עוף זה "הודו כפות" וגם כרבלתו עבה ושמינה, ועל ידי שהיא שמוטה היא דומה כמי שכפולה וכפותה לתוך הראש, [וא"א להגביהה שהיא מיד נשמטת בחזרה], כך שכל סימני הדוכיפת שכתב רש"י נמצאים במין זה, ודבר זה מבהיל.

עוד מצינו בעירובין (ק' ע"ב) דרך ארץ מתרגול שמפיים ואח"כ בועל וכו' הכי קאמר לה (התרנגול אומר לתרגולת) זבנינא לך זיגא דמטו לך עד כרעך [הרי דאין לתרגול נצות על הרגלים, ועי' בבן יהודע] לבתר הכי אמר לה [התרנגול לתרגולת] "לישמטתיה לכרבלתיה" דהוא תרגולא וכו', עיי"ש. ובפשטות גם מהכא מוכח דצורת תרגול [בריא שיכול לשמש], שהכרבות שלו זקופה ולא שמוטה, וכנ"ל.

אשר עלה בידיו מכל הנ"ל: א) שעוף זה בחשש עוף טמא שהוא ממין הדוכיפת. ב) גם אם אין הוא דוכיפת, אבל עכ"פ הסימן של "הודו זקוף" בתרנגול הוא מפורש בגמרא, וכל שאין הודו זקוף הוא בכלל מין אחר לגמרי וצריך מסורת מיוחדת להכשירו.

ועוד בה שלישיה, דהרי דנו הפוסקים בכמה מיני שינויים אם מקרי מין אחר אפילו בשינוי קלוש כמו שינוי בצבע הרגליים ואורכם, יעויין בחולין דף ס"ב ב' ודף ס"ג א' ודף ע"ט א', וכן בב"ק דף נ"ה א', וכן בשו"ת דברי מלכיאל ח"ד סימן נ"ו ואבני נזר סימן ע"ה סק"ב, ובשו"ת מהרש"ם חלק ח' סימן קל"ט כ' דאפילו אם יש שינוי ביחסיות הגודל בין האיברים, וכן בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סימן צ"ט לגבי שינוי מיקום גידול הנוצות, ושו"ת תשובות והנהגות למרן הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א לגבי שינוי של העדר אליה בכבשים, ובמש"כ בזה בס"ד בשו"ת שערי חיים יו"ד. ועיין במש"כ בכ"ז בס"ד ובגדרי הדברים ב"קונטרס תרנגולא דאגמא", ושם סימן כ'.

אשר לפי"ז, עכ"פ הא מיהת דשינוי משמעותי וניכר בזה שכרבותו שמוטה, גם לולי היה בחשש שזה "דוכיפת" שאסרה תורה, וגם לולי היה נאמר בגמרא מסימני ותכונות התרנגול ש"הודו זקוף", הא עכ"פ כיוון שתרגולים שיש לנו עליהם מסורת כולם כרבותם זקופה, וזה הזן החדש כרבותו שמוטה, הוי שינוי גדול ומינכר המחייב מסורת מיוחדת. ובלא זה הוא אסור באכילה, כדן השו"ע. והרי יש בעולם מאות זנים של תרנגולים, ואין אנו אוכלים במסורת אלא מספר מועט, וגם אי נימא שהוא מין תרנגול, עכ"פ הוי תרנגול אסור. וראה כע"ז בספר שו"ת חזון איש (סימן קל"ב), מכתבי אביו של החזו"א הגרש"י זצ"ל אב"ד קוסובה, שכתב להדיא דגם כרבות קצרה וקולם עבה הוי שינוי.

ושו"ר בשו"ת בית שלמה יו"ד (חלק א' סימן קמ"ח), דמבואר בדבריו להדיא דכל שינוי בכרבות בין המינים אפילו שינוי קטן, אסור לאכלו ללא מסורת מיוחדת על עוף זה. יעוי"ש שכ' בתחילת דבריו ע"פ דעת בעל הצמח צדק (הקדמון) שאפילו שינוי מועט הוי שינוי, וכ' שם להרב השואל שכ' שדעת הכנה"ג אינה כן, וע"ז כ' הבית שלמה

דגם הכנה"ג לא התיר אלא כגון שיש שינוי קטן בכרכולת באופן שאינו שינוי בין המינים, וכגון שגם במין הישן שיש עליו מסורת יש עכ"פ מקצת עופות שיש להם כרכולת כזו, אבל אם אין במין הישן שינוי כזה אז גם בשינוי מעט בין המינים, אז בכה"ג אסור לכו"ע. הרי להדיא דעת הבית שלמה דשינוי בכרכולת, אפילו שינוי מועט הוי כעוף שאין עליו מסורת ואסור ככל עוף ממא. וא"כ כל שכן בנידו"ד שכל התרנגולים הודם זקוף ואין תרנגול בריא שהודו שמוט אם לא מחמת חולי וזקנה, ולעומת זה במין החדש הוא בטבעם שהכרכולת שמוטה על הפנים והצדדים, דהוי שינוי גדול ממש, ובזה פשוט דלכו"ע הוי שינוי גמור ואסור בלא מסורת מיוחדת, ככל עוף ממא.

וזה מלבד הרבה שינויים נוספים בין הלהגורן הנאכל אצלינו במסורת לבין זה הלהגורן הזן החדש. וא"כ נמצא דבין כך ובין כך בלא"ה הוא אסור באכילה כיון שהוא זן אחר שאין עליו מסורת, וכמש"כ מרן הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א, במכתבו הראשון מעש"ק ואתחנן תשע"ז לגבי הבראקל, "דעוף משונה שאין לו מסורת דינו כעוף ממא וכמבואר בשו"ת דברי חיים (סי' מ"ה) ומסיים שם אפילו כל גדולי ישראל יכשירו דינו כמריפה". עכ"ד. ויעוי' בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סימן ל"ד) דבעופות חדשים אף אם ימצאו להם מסורת טובה, היה מהראוי שלא להתירם שלא יבואו לטעות בעופות הדומים להם.

ובזה אחתום ואבקש מפמעב"ת לשמור המשמרת בלא לזוז מהמסורת, ושלא להכניס חלילה עוף ממא שאין לנו עליו מסורת להכשירו, ושלא יחתו ושלא יראו וילחמו מלחמתה של תורה למען טהרת שולחנם של בני קדושים, ובפרט מהרה"ג מנהלי מערכות הכשרות שרבים סמוכים על שולחנם הטהור.

יתן ה' שיזכו כל הרה"ג וכל הנלווים אליהם בגמר חתימה טובה.

מנאי איסקופה הנדרסת עבד לעבדי ה'.

חיים רוטר.

הרב יהודא שיין
לעיקוואד

בס"ד

יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט תש"פ

למעלת כבוד הגה"צ החסיד המפורסם גורר גרר ועומד בפרץ, מוה"ר
אברהם לויפער שליט"א אבר"ק דאראג

באתי למלאות רצון כת"ה שליט"א להעלות עלי גליון הביקור שזכיתי לעשות אצל כבוד
הגאון בעל שבט הלוי, כש"ת הרב וואזנער זצ"ל, ואת אשר דברתי עמו מענין מסורות
העופות הברוילער הנאכלים בארה"ב, ובענין העופות הנאכלים בארץ ישראל, ובענין
העובדא של העופות הנקראים "קאביר" שאסרם הרב וואזנער זצ"ל. ולעשות רצונו
חפצתי, ובוזה החלי בעזר צורי וגואלי.

הביקור הזה אצל הרב וואזנער זצ"ל הי' בערך יותר מעשרים שנה העעל"ט, הלכתי
לבקר ולדבר עמו אודות כמה ענינים, וביניהם בענין העוף "הקאביר" שנתגדל אז בארץ
ישראל ואסרם הרב וואזנער בימים ההם, ובענין כשרות מסורות העופות הברוילער
הנאכלים בארה"ב.

הטעם שאסר הרב וואזנער זצ"ל העופות הקאביר

א] בראשונה שאלתי להרב וואזנער זצ"ל, היות שמשפחתי הם שוחטים באמעריקע
שאבי ודודיי וגם זקניי הי' שוחט ע"כ באתי לשאול ילמדנו רבינו, למה אסרו התרנגולים
הנקראים "קאביר" (Kabir), הנמכרים בארץ ישראל על ידי משפחת כ"ץ.

ושאל אותי הרב וואזנער זצ"ל, אם ראיתי התרנגולים "קאביר". ועניתי שכן ראיתי אותם,
וידוע שהם תרנגולים בריאים שאין צריכים להם שום זריקות להחזיק בריאותם, ועוד
הידור יש להם שאין צריכים ליטול הנוצות ממקום השחיטה קודם השחיטה כיון שאין
להם נוצות על צוואריהם.

והסביר לי הרב וואזנער זצ"ל, שכדי להחזיק תרנגול במסורות, צריכין שיהי' להם ד' דברים האלו, (א) שיהי' נראה כתרנגול שהי' רגיל בהן במסורות, (ב) שיהי' הולך כתרנגול, (ג) שיהי' קולו כתרנגול, (ד) שיהי' ביציו כד וחד.

ואמר לי הרב וואזנער זצ"ל, שיש להעופות הקאבי"ר חששות האלו שמביא עליהם פיקפוק לאוסרם, והוא, (א) שיש להם נוצות הגדילים עד למטה קצת על רגליהם, (ב) וגם הולכים בקומה זקופה יותר מתרנגולים, (ג) וגם קולם קצת משונים מתרנגולים הרגילים.

ועוד זאת ששאל הרב וואזנער למשפחת כ"ץ עם איזה עופות הרכיבו העוף הקאביר, ולא רצו לומר לו, כיון שהי' מחזיקים סדר התערובות "סוד" שלא רצו לגלות לאף אחד. ואמר לי הרב וואזנער זצ"ל שעל זה אמר להם למשפחת כץ, שהוא יאמר להם דבר שאינו "סוד", שהתרנגולים האלו אסורים לאוכלם.

מסורת באמעריקא חזקים ביותר שקיבלו המסורות מהרבנים והשוחטים מאיראפא

ב] ואמר לי אז הרב וואזנער זצ"ל, שבארץ ישראל החשש של מסורות הם קשה ביותר, שהמציאות בארץ ישראל הוא שכל איכר חילוני מנסה להמציא על ידי הרכבות עופות חדשים עם מעלות חדשות, ממילא עושים הרכבות עם עופות שאינם ידועים, ואינם יכולים להאמינם כמה שהרכיבם, כי אינם שומרי שבת, ואין להם נאמנות.

אבל המסורות באמעריקא הוא חזקה ברורה וטובה מאוד, שבאמעריקא קיבלו המסורות מהרבנים והשוחטים ותיקים שבאלטע היים, שאחרי המלחמה באו לאמעריקא וחזרו וייסדו היישוב על דרך המסורה. והרבנים הזקנים הביאו עמם מאיראפא כל המסורות שקיבלו שם על העופות, וגם השוחטים הותיקים הביאו עמם המסורות שקיבלו באיראפא על כל העופות, והרבנים ביחד עם השוחטים קבעו המסורות באמעריקא על כל עוף ועוף אם יש להם המסורה הברורה לאכלום, ורק העופות שהי' להם המסורה המקובלת מהאלטע היים קבעו להתיר לאכלם, אבל שאר העופות שלא הי' להם מסורה הברורה נמנעו מלהתירם.

מסורות הברוילע"ר הנרכב מעוף רא"ק מחרור וקארני"ש מחרור

ג] ועוד שאלתי מאת הרב וואזנער זצ"ל, שכידוע שהתרנגולי "ברוילער" הוא הרכב ממיני תרנגולים (רא"ק וקארני"ש, rock & cornish), כדי להשביחם בכמה שבחים, הן בענין מהירות הגידול, והן בענין חלקי הבשר הנאכלים שיהי' גדולים, וגם שיהי' רגליהם קצרה, ושהאמהות יטילו הרבה ביצים, וגם שהפסולת יהיה מעט, ועוד כמה דברים. והתרנגול הברוילער הזה נתגדל כל צרכו וראוי לשחיטה כשהוא בערך בגיל ז' שבועות, וממילא מרוויחים המגדלים בהוצאות אכילה והגידול.

ואמרתי להרב וואזנער, שמשפחתי הם שוחטים וותיקים, שזקני ואבי ודודי הם שוחטים, ואוכלים ג"כ מהעופות הברוילער.

ועניתי ואמרתי עוד, שזקני החזיק התרנגולי "ברוילער", שהם נראים ממש כאותן העופות שהיו אוכלים בבית אבותיו בווייט רוסלאנד, וגם הליכתו, וקולם, הם ממש כאותן שהי' רגילין בהם בני ישראל בווייט רוסלאנד, וגם יש להם הסימנים על הביצים שהם כד וחד.

והשיב לי הרב וואזנער זצ"ל, שכבר אמרתי לך שבאמעריקא יש להם מסורה ברורה וחזקה, שקיבלו כן מהרבנים והשוחטים ותיקים שבאו מאיראפא וקבעו מסורות על כל העופות שיכולים לאכלן, והיות שבארה"ב אוכלים התרנגולים האלו העופות המוכלאים מהעוף הראק שיש לנו מסורה עליה והעוף הקארניש שיש לנו מסורה עליה זה יותר מחמישים שנים, ויש להם כל הסימנים האלו, שנראים כתרנגולים שבאלטע היים, והליכתם, וקולם כתרנגולים, וגם ביציהם כד וחד, זהו כשלעצמו חשוב מסורה ברורה, ויכולים להמשיך לאכול במסורות העופות הברוילער שבארה"ב בלי שום פקפוק.

כמה שינויים בהלענהארן החדש שמצריך עליה מסורה חדשה

ד] ומידי דברו בענין מסורות העופות, אקדים מתחלה, שזה קרוב לחמישים שנים, כולם שוים לטובה, שאני עוסק בכשרות ומסורות העופות.

והפעם הראשון שהלכתי לעסוק בענין כשרות העופות, הי' בערך בשנת תשל"ד, והלכתי אז בשליחות הגאון רבי שניאור קאטלער זצ"ל, ואחרי כן הלכתי בשליחות הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בענין כשרות העופות, ועל כן יש לי בקיאות זה זמן רב הרבה שנים בענין כשרות ומסורות העופות.

והיות שכ"ת עוסק בענין מסורות העוף החדש שהביאו לאחרונה מהמפעל דיקאלב שקורין לעגהארן, אמרתי שמחויב אני להעלות עלי גליון, מה שעניי ראו כמה פעמים, העוף החדש הזה שקורין אותו לעגהארן, בעת שבקרתי בבית השחיטה, והי' במעמד כמה אנשים שמוכנים גם כן להעיד על זה, שיש בו כמה שינויים מהעופות שיש לנו מסורת עליהם.

א) הולכת בקומה זקופה: השינוי הראשון שראיתי תיכף על העוף החדש הזה של המפעל דיקאלב שקורין אותו לעגהארן, הוא "שהולכת בקומה זקופה", וקבלתי מאת הגאון הרב וואזנער זצ"ל, דסימן של עוף במסורות, הוא שיהי' הולך כתרנגול, אבל אם הולכים בקומה זקופה יותר מתרנגולים, אינו סימן טהרה, ואמר לי הרב וואזנער זצ"ל אז בלשון אידיש, "עס גייט מיט א שטאלצקייט, דאס איז נישט קיין סימן טהרה נאר פארקערט", שאם הולך בקומה זקופה זה אינו סימן טהרה אלא להיפך, שלא רצה הרב וואזנער זצ"ל לומר בפיו שהוא סימן טומאה, שהי' זהיר בזהירות יתירה בדבריו היוצאים מפיו, שיהי' בלשון נקייה, לכן אמר שאינו סימן טהרה. ולכן היות שהעוף החדש הזה מהמפעל "תרנגול פארמס" הולכת בקומה זקופה, הוי שינוי הצריך מסורה חדשה עליה, ובלי מסורת אין לאכלו.

ב) כרבולת משונה: עוד ראיתי שינוי על העוף החדש לעגהארן של המפעל דיקאלב, שהכרבולת שלהן הם משונים מאוד מאוד, אשר לא ראיתיו כהנה מעולם כרבולת משונה כזה. ובוודאי צריך על זה מסורה חדשה. ובלי מסורת אין לאכלו.

ג) מעופף: גם ראיתי על העוף החדש הזה שקורין לעגהארן, שינוי גדול, והוא שעף ומעופף לגבוה הרבה עד הגג, ובמהירות יתירה, וזהו שינוי הצריך על זה מסורה חדשה.

(ד) אגרעסי"וו מאוד: ומלכד מה שהלעגהארן החדש מעופף, הוא ג"כ "ווילדער עוף", שהוא עוף שאינו מקבל מרות, ואגרעסי"וו מאוד, ומעולם לא ראיתי עוף שהוא אגרעסי"וו כל כך, והוא שינוי הצריך מסורה חדשה. ובלי מסורת אין לאכול.

(ה) שינוי קול: עוד שינוי ראיתי בהעוף החדש הזה, שיש בו שינוי בהקול, משאר התרנגולים המקובל לנו במסורות. וכבר כתבתי מה שקבלתי מאת הגאון הרב וואזנער זצ"ל, דאחד מהשלשה דברים שצריך לתרנגול עם מסורות הוא, "שיהיה קולו כתרנגול", ומשו"ה אסר התרנגולים הקאבי"ר שהי' קולם קצת משונים מתרנגולים הרגילים. וגם העוף הזה משונה קולם מהתרנגולים הרגילים.

כל זה ראיתי להעיד למעכת"ה העוסק בענין זה, והי' אתי שם ג"כ כמה אנשים, המוכנים ג"כ להעיד על כל השינויים האלו, שראינו ביחד על העוף החדש הזה, באופן שכל שינוי מהשינויים הנ"ל מצריך מסורה חדשה על העוף, וכ"ש כשמחשבים כל השינויים ביחד, (א) שהולכת בקומה זקופה, (ב) שהכרבות משונה מאוד, (ג) שעף ומעופף עד הגג, (ד) ואגרעסי"וו מאוד, (ה) שינוי בקול, דבר פשוט דיש לדון עליה כעוף חדש הצריך מסורה חדשה ובלי מסורת אין לאכול.

באתי על החתום יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט תש"פ

יהוד' בן שמואל שיין

Shimon Avrum Indig
Rabbi of
Cong. K'Hal B'Nei Yissochor D'Ribotitch

שמעון אברהם אינדיג
רב דקהל
בני יששכר ד'ריבאטיטש

21 ROBERTS ROAD / MONSEY NY 10952 / Tel. 845.425.1712 Fax 845.425.1561

בס"ד

ב"ה

למעלת כבוד הרב הגאון המפורסם איש החסד, איש חיל, רב פעלים
מקבציאל, גודר גדר עומד בפרץ, לוחם מלחמת ה' השערה, הרב הגה"צ
המפורסם, מוה"ר אברהם לויפער שליט"א אבדק"ק דאראג

אחדשה"ט באה"ר, מכתבו היקר קבלתי בשמחה רבה, ומתחלה אגיד מה שקיבלתי
ממורי ורבי השארמאשער רב הגה"צ רבי יואל מארגענשטערן זצ"ל, שאמר לי פעם א'
אודות כבוד תורתו הרמה שליט"א, בזה"ל מען דארף מכבד זיין דעם דאראגער רב
שליט"א ע"כ, וממילא אני מרגיש זכיה רבה, להשיב על מכתבו הנעים, בענין מסורות
העופות.

הנה זה כמה שנים שאני עוסק בשחיטות בהמות ועופות, וזכיתי לשמש אצל כמה גדולי
הרבנים נ"ע ה"ה כבוד הגה"צ מוה"ר רבי אברהם לייטנער זצ"ל אבד"ק מאונטווידעא,
והגה"צ מוה"ר רבי רפאל בלום זצ"ל אבד"ק קאשוי בעל ברכת שמים, והגה"צ מוה"ר
רבי אליעזר חיים בלום זצ"ל אבד"ק קאשוי בעל שיח חיים, ולהבחיל"ח הרבנים הגאונים
הצדיקים שליט"א, ה"ה כבוד הגה"צ מוה"ר יחזקאל ראטה שליט"א גאב"ד קאלסבורג.
וגם זכיתי לשמש אצל גדולי השוחטים, ה"ה מוה"ר יצחק מנשה פריעד זצ"ל שו"ב דק"ק
וואלאווא, ואצל מוה"ר מרדכי יודא היילפרין זצ"ל שו"ב בק"ק סאטמאר, ומפי
תלמידיהם וכו', וראיתי בכ"ב שנים שעל"ט^{טז},

^{טז}משנת נחש"ת שפקודת מו"ר הגה"צ ממאנטווידעא וחתנו הרגה"צ מהרש"ז זצ"ל שמרה
רוחי ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים ההלכות הנ"ל, וגם אחר שקבלתי התרת הוראה
ועדד לנו מו"ר להורות לעם ה' את דרך ה' חזר ואמר לי מו"ר זצ"ל, קענסט זיין א רב און

והיות שהשתמשתי אצל גדולי הרבנים וגדולי השוחטים, לכבוד זה בשנים האחרונות הרבה בני אדם דופקים על פתחי, שרוצים לידע מה שקבלתי בענין מסורות העופות בכלל ועל העוף הלעגהארן בפרט, ומהו חו"ד בענין העוף הלעגהארן החדש שהובא מהאלאנד, אם הוא בכלל הלעגהארן שהיינו רגילין בו, או הוא נראה כעוף בפני עצמו הצריך מסורה חדשה, ולא רציתי בכלל לעיין בו כי כבודו בגדולי עולם ולחם משפט הבכורה לדון בזה ולי אין פנאי לעיין,

אבל לא בשביל זה אשיב פני גדול ריקם ובפרט שאחר העיון הטב בדבר הזה הלא ראיתי כי רבו כמו רבו האומרים שהם מבקשים לכשרות ורצו לאסור יונה ולמשרי עורבא, ועל דעת הזה לא אמרתי לעמוד מן הצד כי במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב ולא אהיה ח"ו בכלל המונע הלכה מפי תלמוד" אלא אדרבה אפרש שיחתי להעיד על כל מה שראיתי בבחינת כשופר הרם קולך, כמו שפירש הרה"ק בעל ישמח ישראל בשם רביה"ק ר"א מלוצענסק שמגיד דרשות לא יחדש דברים של מה בכך אלא תפקידו הוא לומר דברים מפי צדיקים הקודמים והמגיד לא יהיה רק כשופר ומעביר דרך פיו וקבל את האמת ממני שאמרו, כן נבוא כאן בעזהשי"ת להעתיק לבני ישראל הכשרים המשוטטים לדעת האמת מה שקבלנו מפי רבותנו עד שידינו יד כהה מגעת, בלי שום תוספת ומגרעת, וזה החלי, בעזר עושי וקוני צורי וגואלי,

מסורת העופות הנאכלים

ומתחלה אניד מה שקבלתי מסורות על העופות, וכתבתי שמות העופות כפי השמות שנזכרים עתה בשוק כדי שידעו ויבינו הקוראים ממה ידברו,

מוהל און א סופר און וואס דו ווילסט נאר, אבער שחיטה ובדיקה זאלסטו נישט אויפגעבן דיין גאנצן לעבן! ונתעודדתי הרבה ע"ז מהרה"צ מקאשוי זצ"ל בעל ברכות שמים, ובנו בעל שי"ח חיים זצ"ל עודד אותי ביותר באומרו, מעולם לא צוה אבי זצ"ל לעסוק בענינים הללו אלא אותך על כן אל נא תעזוב אותנו, ולהבחל"ח הרהגה"צ מקארלסבורג שליט"א והרהגה"צ מסענדשארץ שליט"א ועוד.

¹⁷ עיין סנהדרין דף צ"ב אמר ר' חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא כל המונע הלכה מפי תלמוד אפילו עוברין שבמעי אמו מקללין אותו שנאמר מונע בר יקבוהו לאום ואם למד מה שברו אמר רבא אמר רב ששת זוכה לברכת יוסף שנאמר וברכה לראש משביר ואין משביר אלא יוסף שנאמר וברכה לראש משביר.

(א) קבלתי מסורת על העוף הקארניש,^{יח} ששחטתי אותו ביחד עם כמה מהשוחטים הוותיקים.

(ב) קבלתי מסורת על העוף הפלימי"ט רא"ק^{יט}, ששחטתי אותו ביחד עם כמה מהשוחטים הוותיקים.

(ג) קבלתי מסורת על העוף הברוילע"ר הנאכל על ידי כל בית ישראל זה יותר משבעים שנים, וזכרתי שהשוחטים הי' אומרים שהוא תערובות של הרא"ק והקארניש, דשניהם יש להם מסורה.

(ד) קבלתי מסורת על העוף הראוד איילענד רעד, ששחטתי אותו ביחד עם כמה מהשוחטים הוותיקים.

(ה) קבלתי מסורת על העוף הנוי העמפשור, ששחטתי אותו ביחד עם כמה מהשוחטים הוותיקים.

(ו) קבלתי מסורת על מה שנקרא היום ביערד-ראק, והנקרא פאולע"ר או פאו"ל (FOWL) הישנים המטילי ביצים, האדומים והלבנים, ועוד הדומה להם^כ, ולפלא היא

^{יח} כפי מה ששמענו מהשוחטים הוותיקים כאן בארה"ב מעולם החזיקו את העוף תרנגול קארניש לעוף טהור אלא שלא שחטו מזה רק בשביל הבעה"ב החשובים כיון שהיתה עוף יקר ושוה מחירו רב, והיה מסורות ידועה על כל עוף הקארניש"ש הלבן והאדום והשחור, וביררתי זאת כבר יותר מעשרים שנה אצל אנשים נאמנים.

^{יט} והדבר המפורסם בין השוחטים וכל העוסקים במלאכת הקודש היתה כי כל עוף הנקרא ראק הוא עוף כשר עד שידוע ונראה שאין בו תרעובת דברים אחרים מהעופות שיש להם פקפוק.

^כ והעוף הנקראת יערלינג"ג שהרבה שחטו אותה ובעיקר קודם חג הפסח מפני רובוי שמנה, ראיתי שהחליפו את שמה עם העוף הנקראת עתה לעג-הארן הידוע, ואיני יודע היכן קורין לאדם נאה כושי, כי שמעתי מכמה אנשים מחליפין אותה ותמה תמה אקרא, איך אפשר להחליף העוף השמן עם העוף הנקראת לעג-הארן כי היא רזה מאוד, ידעו שמרן זצ"ל אכל יערלינג"ג שהכשירו בביתו לכבוד חג המצות בשביל שהרבנית הצדיקת ז"ל רצתה שתהי' הרבה שומן שהכשירו בית רבינו זי"ע בשביל כל האורחים שהיו שם, וכל א' שיש לו מח

שהשוחטים הזקנים ששחטו אצל מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע קורין להעופות הנקראים כהיום פלימיט ראק, ראד איילענד, ביערד-ראק והפאו"ל האדומים הישנים הכל קוראים אותן בשם יערלינג"ג^א,

ז) העוף הנקרא לעגהארן ראיתי וזכרנו ימים מקדם במאנרא שהיו אנשים שלקחו אותו לכפרות באם לא היתה בקריה עוד כפרות ואילך, (בעיו"כ אחר שעה 7:00 בבוקר) וקנו אותו אצל עים פארם שם סמוך לגלילות העיר, ושחט אותו הר"ר הערשל ווייס שליט"א שו"ב, ואמרו שם שלא יאכלנו וכמדרומה לי שאמרו כן כיון שהיתה קשה לאוכלו, וגם נהירנא פעם א' שהביאו אותה בגערטנערס פארם, ולהלן יבואר עוד בענין זה.

עוף הלעגהארן הישן והלעגהארן החדש

ובענין עוף הלעגהארן שהכניסו זה עתה לתוך המחנה, וגם באו אלי ושאלו אותי אודות עוף הזה, אם יש לי בזה מסורה, הנה עד כה לא רציתי להתערב בהענין, כי כבודו בגדולי הדור ומה לי ולהם לחוות בזה דעתי הקלושה, ועניתי ואמרתי ונוכחתי לדעת שטעיתי, כי ישראל קדושים הן אע"פ שאינם נביאים בני נביאים הם^ב, ואחרי שראיתי שכמה וכמה אנשים דופקים על פתחי לשאול חו"ד בזה, כי לא ניחא להו בענין הלעג-הארן לומר שהוא עוף ישן ששחטו אותו בימים קדמונים, לכן אזרתי חלצי להתעמק בענין

בקדקדו יבין מעצמו שאינו אותו עוף לעג-הארן הידוע לרזה, וגם אני הקטן שחטתי היערלינג כמה פעמים לצורך הרה"צ ר' חיים יודא כ"ץ שליט"א אבדק"ק סארדעהעלי ב"פ ונוכחתי לדעת שהוא עוף שמן הרבה ובעלת בשר.

^אועוד המה מעידים שרוב הביצים בימים הקדמונים היו לכטי"ג ברוי"ן, וגם יש כהיום הרבה ביצים הבאים מהפאו"ל הישנים הנמצאים לרוב ברוב חניות לייו פאלטרי ברחבי עיר נוא יארק, והפאבריקע"ן מלבנין אותן ע"י תחבולות לצורך הקונים שהם רוצים לקנות דוקא לבנים.

^בפסחים דף ס"ו ע"א ועייין שם ברש"י תראו מה יעשו ופירש שם המהרש"א אולי יהיו שם זקנים שיזכרו מה עשו, והכי נמי לנידון דידן אנו רואין מרבוי העם השואלים ומפקפקים שאינם רוצים להאמין כלל שהעוף הלעגהארן החדש היא הוא העוף אשר אכלו כאן במסורתמימים הראשונים.

הנ"ל ואחרי ראותי נשתוממתי לראות ולדעת כי אין זה בכלל הלעג-הארץ הידוע שהוא מניח הביצים ביותר בארה"ב, ובכמה דברים נשתנה צורתו, לכן נתתי לבי לראות בענין הלעג-הארץ החדש², עיינתי בהענין, וזה מה שהעליתי מצודתי בענין העוף הלעג-הארץ הישן והלעג-הארץ החדש שכבר עתה נודע בשערים מקורו שהיא של הקומפפני דיקאלב ונקראת דאט"ש לעג-הארץ.

הלעג-הארץ הנמכר על המארקט, ראיתי בפעם הראשון ששחטו השו"ב הר"ר הערשל ווייס שליט"א, וכשראיתי העוף, מיד אמרתי לו שאינו נראה כמו העופות הישנים

² אחד מן הסיבות שלא רציתי להתערב בזה הענין הוא בשביל שכל אברך שיש לו אינטערנע"ט כבר יש לו דעה בענין ואין זה דעת תורה האמיתית, אבל הראה לי הגר"י שטיין שליט"א מכתבין ממשלת ענגלאנד שכתבו שם שהביאו לעג-הארץ ממדינת אמעריקא ופטמו אותו ועירבו אותו שם במדינות ההם והעיקר בדאט"ש-האלאנד, ועל שאלת השואל הביאו כמה מינים שנתערבו עמהן ולא די שאין להם מסורה אלא יש בהם ג"כ עופות טמאין, והמתחדשים הכחישו זה והביאו מכתבים מאותו הרופא שחזר בדבר ואמר על עוף א' טמא שאין בה מאותה תרעובות בה, ובשביל זה הם רוצים לילך עם ההיתר כאילו אין שום עוף טריפה מעורבת בה, ולמעשה זהו דבר ידוע לכל שיש כמה סודות בזה שאינם רוצים לגלות ולאחרונה מצאו בה תרעובת משאר עופות אבל לא מאותן שהיו חושבין בה לכתחילה, וכפי הנראה לא כתבו כל מה שעשו כיון שיש להן בזה סוד, אבל העוף בעצמו בציוורו מעיד עליו שנשתנה, ואם באנו לדין עפ"י התוה"ק יש להדברי הראשונים סמכות שיש עופות טמאים מעורבים בה, ולא ואין סמכות להדברים האחרונים שחזרה בה, כמ"ש מרן החת"ס כמה פעמים בשו"ת שלו בתקנת עגונות, וא' מהן שבייר ביותר שיתו הוא באה"ע ח"א סימן צ"ד, שמה שכותבין טאטע"ן שיי"ן שלהם ומצאנו אותה יש עליה לסמוך כמו מסל"ת ועש"ע שאינן מזייפין, וכן פסק נכדו בשו"ת התעוררת תשובה יו"ד סימן ל"א גבי עופות, שיוכלו לסמוך על זה להלכה ולמעשה, אבל מה שכתב אתו הרופא אח"כ כי כן צו לו, ברור הוא שנאמר בו אשר פיהם דיבר שוא וכו', ואין כאן לדבריו האחרונים נאמנות כלל, ואם נאמר שאין אנו מאמינים בו לא בדבריו הראשונים ולא בדבריו האחרונים (שבזה גם אם היה ישראל אין אנו מאמינים אותו מההלכה, כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד) או שנאמין לו רק להחזרה האחרון כי רוצה המתעקש לעקש נגד התורה, או שהוא אומר שיש כמה מינים שהחליפו וכמה מינים שלא החליפו הדאט"ש לעג-הארץ הוא מאותן המינים שלא החליפו, הלא נחזי אנן העופות הדאט"ש לעג-הארץ מה שלפנינו, ומי שיש לו עינים לראות יכול לראות בבירור על העוף החילוקים שנתבררו לנו במציאות, כמה היא נשתנה בכמה דברים שגדולי הפסוקים כותבין שהוא שנוי המצריך מסורה חדשה.

הרגילים אצלינו במסורת, ואז אמר לי הר"ר הערשל שהוא היא הלעגהארן שאנו אוכלים הביצים ממנו, והיתה תמוה אצלי כי אינו נראה כמו העופות שלנו שרגלתי בו וקבלתי עליה ממנו מסורת אבל הוא אפשר שהיתה בכלל העוף הנמכר עתה בשם הקאפעני "תרנגול" שהם מכנים אותו למהדרין מן המהדרין, שהוא בוודאי נראה כעוף חדש, ובענין הלעגהארן החדש, זהו מה שהעליתי מצודתי.

(א) כל הרואה העוף הזה הדאט"ש לעגהארן של דיקאלב, רואה בעליל שאינו נראה בכלל כמו הלעגהארן הישנים, כי כל תוארו אינו נראה בכלל כמו הלעגהארן הישן, ויותר נראה תוארו קצת כהעוף ה"זילבערנע בראקל"^{כד} שנאסרה כבר ע"י גדולי הרבנים, וקצת עומדים רגליו בזקיפה כמו אדם, כמו העוף המאלע"י^{כה},

(ב) הלעגהארן הישן אינו מעופף, והלעגהארן של דיקאלב, רואים בו שהוא פורח ומעופף^{כז}, דמיון שפותחים הקופסא של העופות, מעופפים למעלה כמעט כציפור^{כח}.

וקבלתי ממו"ר הגה"צ מוה"ר רפאל בלום זצ"ל אבר"ק קאשוי בעל ברכת שמים, דעוף שרואין בו שמעופף אין לאכלו כי לא קבלנו מסורה עליה^{כט}. וכן שמעתי מתלמידי

^{כד} ועיין להלן טעם נכון למה צורתו היא כצורת הזילבערנע בראקל"ל כי יש להם יחוס אבות לגמרי והם באמת קרובין וחשש גדול עולה על גביהם ושניהם נתערבו בארץ האלאנ"ד.
^{כה} למעשה לא מצאתי תרנגול שיש לו רגלים כזה ואנו יודעין בו מסורה, ואדרבה יש כמה עופות דורסים שיש להם רגלים כזה.

^{כז} אינו דומה שמיצה לראיה ומאוד נפלאתי על זה כשראיתי איכר א' רדף אחר ארבעים תרנגולים מהרבה סוגים וכל א' ברח ישר על רגליו וכשבאו לעמוד גבוהה הקיפהו, משא"כ הלע"ג-הארן כשבא לשם פרח על העמוד כעורב, וכן שמעתי שכמשבחי הלעג-הארן הביאו הלעג-הארן ביחד עם כמה עופות להראות ל"בני תורה" את חשיבותן, כל התרנגולים שם הלכו לרעות שם על הארץ והלעג-הארן פרח תומ"י על השלחן.

^{כח} ועיין בדר"ת סימן פ"ב אות ה' שהביא בספר תורת אביגדור שראו על התרנגולים שדרכן לפרוח ביערים ולהתחבא מבני אדם, והיה לו כל צורת עוף עם מסורה, ואעפ"כ כתב שאין לסמוך על זה להקל (אבל הבצים התיר מטעם ס"ס).

^{כט} וזכרנו מעשה על שוחט ותיק ששחט עוף שהיה לו כל צורת עוף שיש עליו מסורה, והכשירו העוף כדינא ובישלו הבשר, ונתוודע אחר זה שהעוף הנ"ל פרח באויר, וצוה מרן זצ"ל להכשיר הכלים שבישלו בהם הבשר.

הרה"ג ר' משולם שטלאצבערג שליט"א שראה משוחט ותיק בעיר הבירה לאנדאן, שהביאו פעם העופות לשחיטה, וכשפתחו הקופסא התחילו העופות לעופף, ולא רצה לשחטו, כי קיבל בזה דוהו שהוא עוף מעופף הוי שינוי הצריך מסורה חדשה, וקבלה כעין זה שמענו מהרבה מורי הוראות ושוחטים,

ג) הלעגהארן של דיקאלב הוא אגרעסיוו מאוד. וסיפר לי שוחט מומחה שהלך עם רב אחד להכלוב שמגדלים בו העופות של דיקאלב, וכשנכנסו להכלוב כל העופות רצו לנגדם במהירות.

בבית השחיטה של מהדרין אני מכיר יש משגיח חשוב מאוד ושמו רבי משה אייגער, והוא עוסק כבר בשחיטות יותר מארבעים שנים, ואמר שלא ראה מעולם בבית השחיטה ווילדער עוף כמו הלעגהארן הזה, ולא היה עוף זה בבית השחיטה מיום שהיה שם ועד עתה^{כט},

ד) הלעגהארן של דיקאלב, הצוואר היא ארוך הרבה יותר מכל העופות שאנו אוכלים, וגם הרגלים הם גבוהים קצת יותר מכל התרנגולים הידועים לנו שיש עליהם מסורה^ל וגם הם דקים מאוד.^{לא}

ה) הלעגהארן של דיקאלב, האצבע יתירה שלה, אינו מבורר כל כך^{לב}, כי הוא אינו מסודר כמו שאר התרנגולים, כי בכל התרנגולים יש שלשה אצבעות לפנייהם ואחד

^{כט} עיין פרי חדש סימן פ"ו אות ה' הביא בשם צ"צ שיש מין עוף נראה כמו שלנו, אלא שאין מקבלין מרות, (והיינו אגרעסיוו) וגם הצוואר והרגל הם קצת ארוכות וכו' ומסיק הצ"צ לחוש שהוא עוף טמא, וכן העלה שם הפר"ח לחומרא.

^ל עיין בשו"ת דברי חיים ח"ב יו"ד סימן מ"ח בנידון התרנגולים החדשים אשר נבוכו העם מה לעשות וגם הגדולים נסתפקו כתב וז"ל ק: גם נדמה אינו דומה לטהורה לא בגידול רחבו וגופו וגם לא באבריו כאשר הגידו והראו לי שאברי גופו לערך אברי עופות שלנו אינם שוים.

^{לא} ועיין בשו"ת מהרש"ם חלק ח' יו"ד סימן קל"ט כתב, ומצאתי בכתבי הגה"ק אבד"ק בוטשאטש זצ"ל וז"ל, אווז א' שרגלים גבוהות יותר מהרגל וצווארה יותר ארוך שנוי ניכר, יש לחוש אולי נתערבו מצד איזה עוף טמא וגם בשנוי א' משתים הנ"ל יש חשש כי יש עופות טמאים שבהם כן, וסימן שצאוורה ארוך ורגל וכו' דהוי עוף מדברי.

מאחוריה במבורר, ושל דיקאלב כל האצבעות הם כמעט ישרים זה אצל זה, וידוע שזוהו דבר הגורם שיהי' חולקים האצבעות.

וגם שמעתי מהגאון מהר"י שטיין שליט"א אב"ד פאלטישאן וראב"ד ביד"צ אבני שיש, שהתנגולין של הפירמא דיקאל"ב הם מציאות חדשה לגמרי, והקאמפעיני מעצמם מראין תמונות מאמהות של הדאט"ש לעגהארן של דיקאלב שהם חולקים האצבעות כשהם מונחים בתוך הפארע"ם בהשקט ובשלוחה, שלא כמו העוף הישן דמתקרי לעג-הארן שאינו חולק את רגליו אלא כשהוא דחוק כפי עדותן של הגאונים^ל,

וכן בירר ביותר ידידי הרה"ג מאוד נעלה ר' יהושע הערשקאוויטש שליט"א הידוע לבעל מעשה להלכה ולמעשה מחבר ספרים ידועים וחמודים וביניהן ספר "תורת העוף", ובענין הזה שימש לגדולי עולם וביניהן ש"ב הרהגה"צ רבי מאיר בראנדסדארפער זצ"ל בעל קנה בושם מירושלים, שבירר כבר באריכות בקובץ עין חיים הרבה פיפוקים שיש על העוף הלעג-הארן החדש ושהיא מין חדש, וכן כמה שרצו לסתור דבריו כבר ביארם בחזרה היטיב היטיב וניכרין דברי אמת,

ו) הלעגהארן הישן, יש להם אצל הזכרים בכל פעם כרבולת ישר, ועפי"ר אצל הנקיבות הכרבולת נפל מעט על הצד. והלעגהארן החדש, יש לה להזכר כרבולת גדול

^לבאמת שמעתי שיש מהם שיש להם אצבע יתירה יותר טוב ויש שאין בהם כזה, וכן שמעתי מעדים נאמנים שיש מהם הרבה שחולקים את רגליהם ממש כעופות הטמאים ויש מהם שאינם חולקים כל כך, ואפשר שכיון שמעורב בהם טוב ורע אבות ואימהות כשרים וטמאים על כן יש מהם שיש להם דרך זה ויש מהם שיש להם דרך אחר, עכ"פ מעורב ביניהן הרבה עופות שיש עליהן פיקפוק גדול, והצד השווה בהם הוא דבר פשוט ששומר נפשו ירחק מהם כמו מכל דבר החדש שאסור מן התורה, ואל יאמר נשתנו העתים, יש לנו אב זקן לא נשתנה ולא ישתנה, (מרן החת"ס ז"ל בצוואתו).

^לענין להלך שהבאנו דברי בית דינו של מו"ר מקארלסבורג שליט"א ובראשם הגר"י שטיין מה שעשו בדיקה על כמה פארעמ"ס בענין הזה, וכתבם בתשובה ש"ב הגר"מ בראנדסדארפער זצ"ל וראיתי מזה העתק מקובץ פעמי יעקב/ניסן תשס"ד.

וכפוף כל כך, שלא ראינו כהנה מעולם כרבולת גדול כזה, ונראה משונה מאוד מאוד, ופקפקו הרבה על זה אם אין לה חשש דוכיפת, שפרש"י זה תרנגול הבר, וכרבלתו כפולה, ובספר הזכרון פירש על זה אומרו כרבלתו כפולה, לאו דוקא כפולה אלא עבה וכפותה על ראשו עד שנראית ככפולה, והוא מה שאמרו שם בחולין ס"ג, דוכיפת, חודו כפות, והעתיקו דבריו הרבה מפרשי רש"י,^{לד}

^{לד} ולפלא, שבספר הספרדי "אבני חן" מהרב חזקי' יוסף כהן, אשר המהדירים אחרי מה שנקרא בלשונם "העוף המהודר התרנגול החדש" הרבו להביא ראיות ממנו, כתב בעצמו בסימן קי"ד אות ד' וז"ל אות באות, דאם כבר פירש רש"י על התורה בזה הלשון, "הדוכיפת" תרנגול הבר וכרבלתו כפולה ובלע"ז הירופ"א [דוכיפת] ולמה נקרא שמו דוכיפת שהודו כפות וזו היא כרבלתו, ונגר טורא נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שאחזו (דף ס"ח ב), עכ"ל. הרי שנקט בלשונו שרק 'כרבלתו כפולה' הרי שכל כפולות במשמע בכל צורה שתהא, ואשר מתוך כך, אולי, נצטרך לחשוש בכל עוף שיש לו כרבולת כפולה בכל צורה שהיא, דאפשר זה הוא תרנגולת ברא, לא כך נקט בלשונו בפירושו על הש"ס (חולין ס"ג) בזה"ל: "שהודו כפות": כרבלתו עבה, ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם, והוא עוף גדול כתרגול, וקורין לו פואו"ן שלבי"א, עכ"ל. ומדנקט בלישניה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם, ממשמע, ש'כפילות' זו צריכה להיות בדווקא כפי 'שכפולה בתוך הראש, עכ"ל הספר הזה שם.

ולעיל סימן ט"ו כתב המחבר שם בעצמו על זה פירוש לפירושו ודבריו בכאן, ומלשון רש"י משמע בבירור אשר כפילות זו הרי הוא מינה ובה בתוך הכרבולת עצמה, עכ"ל שם, והגם שבכמה מקומות באותו הספר הרבה להשיב שלהדוכיפת אין לה שום סימן טהרה אבל אנחנו לא נקבל ממילא הרבה דברים שכתב שם בספרו כי שכח שלדעת מרן החת"ס ורוב האחרונים יש מציאות בעופות להרכיב מיני טמאים עם מיני טהורים והכי קי"ל, ואם זה ברור שהדוכיפת הוא עוף הגדול כמו תרנגול, ויש לו כרבולת משונה שהוא כפוף מינה ובה שלא מצאנו כמוהו, וגם מעשיו מוכיחין עליו שהוא עוף המדבר, (במה שמעופף, ובמה שאינו בורח מן האדם, וכו' וכו') למה לא נחשוש עליו בחשש איסור דאורייתא שיש לו תרעובת מהדוכיפת כיון שיש לו סימנים ממנו! ועכ"פ נחשוש עליו כמו כל עוף שאין לו מסורה להצריך עליו מסורה חדשה, שבאמת מסורה על זה העוף ממש איננו בכל העולם לכ"ע!

ובספר דעת תורה סימן פ"ב סוף סעי' ג' האריך במחלוקת מה הוא עוף דוכיפת, אבל זה כולי עלמא מודי שהוא דומה לתרגול, ומסיק שם בשם כמה שו"ת מה הוא, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ומסיק שם, אבל מאן מסיק בזמן הזה, ולכן יש להחמיר (בכל ספק דוכיפת).

ז) בהלעגהארן הישן וכ"ש כל שארי עופות, יש בהן שומן הרבה שקורין שמאלץ, ובהלעגהארן של דיקאלב אין לו שום שמאלץ, ואם הוא דבר קמץ אצל קצת אנשים גדול הוא מאוד, כי אם כן נהפך מסורתו לגמרי במה שאמרים עליו שהיא הוא העוף שאכלו רבותינו^{לה}, ובוה מופרך דברי עדות שמביאים בשם הרב הגאון רבי מיכל כ"ץ זצ"ל, (ביודעי ומכירי קאמינא שהיה ת"ח גדול והרבה למדתי ממנו ונהנתי ממנו בעצה ותושי'), שהוא לא דיבר מהלע"ג-הארץ, ובוודאי לא מהלעג-הארן חדשים שמקרב באו שעל פי חשבון לא ראה אותו בימיו כלל וכלל,

היחס האמיתי של הלעג-הארן החדש

וכאן הבן שואל כי הלא טעמא באו אם הן המה לעגהארן הלא המה לעגהארן והנך רואה שיש כאן עדים לדבר שאכלו לעג-הארן כפי הנזכר לעיל אם כן מה כל הרעש?

תשובה לדבר! המהדירים לשנות הדברים ממה שקבלו מאבותינו ורבותינו יתנו עידיהן ויצדקו הם בעמם! בקו' שלהם עוף השמים עמוד י"ב ממש באמצעו, מעתיק מספר הספרדי "אבני חן" מאת הרב כהן שיש ממין הלעג-הארן זנים (סוגים) (זה לשונו שם וכנראה הוא מלשונם הטמאה, אך כפי הנראה הוא בלשון הקודש שיש הרבה מיני לעג-הארן שם) ברם לא היתה שאלה של רק חשש חלוקת אצבעות אלא בשונה משאר כלל ה"זנים" (סוגים) הרגילים שבארץ ישראל עצמה היתה זו "חלוקת שתים של ממש" בסוג זון מחודש של לעג-הארן בארץ ישראל, ושם בשאלה ג' שואל אם יש עוד בנמצא העופות שיש עליהם חשש הנ"ל? תשובה: כבר לערך שלש עשרה שנה שלא מצאתי כהנה בכל ארץ ישראל, אם כן הרי לך הודאת בעל דין כמאה עדים דמי שיש מין לעג-הארן החולק את רגליו ויש מין שאינו חולק את רגליו, ולא עוד אלא שהעידו כאן שכל

^{לה}הנה שמעתי על זה תירוץ מהמתחדשים "ומהדירים" שבאמת קודם הפסח לא היה בו שומן-שמאלץ בכלל, אבל עכשיו כבר יש בו קצת שמאלץ, ובאמת הוא דבר המביא לידי גיחוך כי מה נשתנה עכשיו ה"מין" העוף מקודם לפסח? אם הרכיבו אותו במין חדש כדי שיהיה לו יותר שומן, א"כ אין זה העוף "המהודר" שלפי דעתם לא הרכיבו בו כלל ממין עוף אחר, ואם נתנו אותו מאכל חדש, אם כן אין העוף הזה בטבעו שמן ואין זה עוף שיש לו מסורה חזקה בכלל.

מיני לעג-הארן אוכלים אותן בא"י והם בעצמם מודים שהיה שם עוף אחר מסוג החולק את רגליו אלא שכחום איננו מצוי, ואפשר שהמין החולק את רגליו לגמרי הוא הלעג-הארן החדש שלנו דמתקריא דאט"ש לעגהארן מהפירמ"א "דיקאלב" ואתו לא אכלו בא"י כלל כפי עדותן הנ"ל! ויש לנו הרבה הוכחות על זה, כמו שכתבנו כמה חילוקים למיניהם בהמציאות^ל,

אלא מאי הוי עלה, להוי ידוע לכל שהשם הזה לעג-הארן אינו המציאות של עוף א', אלא הוא שם כולל לכמה עופות המטילי הרבה ביצים, וביניהן, הלעג-הארן שצבעו לבן והרי הוא יבש כעץ כידוע, והרבה ביצים כהיום כאן באמריקא הם מהמין הנ"ל, והלע"ג

^להנה בערך בשנת תשס"ד בא הג"ר הליל וויינבערגער אבד"ק סארדעהעלי ודומ"ץ נייטרא ועשו אסיפה גדולה בהתאחדות הרבנים בענין הביצים ממין הלעג-הארן ורצה הג"ר הנ"ל לאסור כל אותן הביצים כיון שהלעג-הארן הוא חולק את רגליו, והרבנים הגאונים זצ"ל ולהבחל"ח לא קבלו דבריהם, ומו"ר הרהגה"צ אבד"ק קארלסבורג שליט"א שלח בית דינו ובראשם מהר"י שטיין שליט"א לברר הדבר והלכו לכמה פארעמ"ס ופארבריקע"ן של ביצים ולא מצאו להעוף הלעג-הארן שהוא חולק את רגליו אלא כשהיה העוף במצב לא רגוע כלל, ואח"כ כתב על זה תשובה להתיר הגאון בעל קנה בושם זצ"ל וכבר נודעו דבריו לרבים, ואפשר שבא לידי הג"ר הנ"ל עוף מהעופות החדשים ובשביל זה רצה לאוסרה כפי אשר שמעתי לא הלך אלא לפארע"ס א' קטן, והבי"ד מקארלסבורג הלכו לפארעמ"ס גדולים ולכן ראו להתיר, עד כדי כך שמו"ר הרה"ק ממאנטוויידעא זצ"ל כשבא לביתו אמר להרבנית הצדיקת שתחי' שתעשה "אייער שפיז" אע"פ שדבר ידוע הוא שהחמיר לעצמו על כל דעה יחידאה שבעולם, ודבר ידוע הוא שמעולם לא ביקש מאכל ולא צוה לעשות לו איזה מאכל דוקא, וכן הרה"ק מוויזניץ מאנסי זצ"ל היה באותו הלילה אצל חתן מא"ל מנכדו והביאו לשם קוגל הנעשה עם ביצים ואכלו שם ברבים וחילק מזה שיריים כדי להראות ההיתר, ובאמת הרבה ראו כהיום מהקאמפענ"י דיקאלב תמונות הדאט"ש לעגהאר"ן העופות החדשים שהם חולקים רגליהן בהפארע"ס שלהם לגמרי ממש כהעופות הטמאים, וכן שמעתי מת"ח גדול מק"י שבחן בעצמו שהעופות החדשים הנ"ל הם חולקים רגליהם דוקא כשיש להם מרגוע ולא במקום אחר, וכן שמעתי מעדים נאמנים שראו העוף החדש חולק את רגליו באמצע הפארע"ס במקום מנוחה, והוא ממש להיפך מתשובת הקנה בושם והמציאות של הלעג-הארן הישן שהעסקנו לעיל, אלא מאי קמ"ל, ששני המיני הלעג-הארן הישן מאמריקע והחדש מהאלאנד דמתקרי דיקאלב, המה שני מינים הפיכים לגמרי כפי מה שביארנו.

הארץ החדש שהוליוכהו לפטמו ולערבו לענגלאנד"ד ולהאלאנד הנקראת דאט"ש שעל שמו היא העוף הלעג-הארץ החדש נקראת דאט"ש לעגהארץ באותו מקום שעשו מה שעשו בשנים קדמוניות עם העוף שקראו "זילבערנ"ע בראק"ל", והמעלה של עוף הזה הוא שיש לו קצת בשר שיכולים למוכרו ואיננו יבש כעץ כמו הלעג-הארץ הישן, וגם הם עושים כמה ביצים^{לז}, אם כן אפשר לעשות סחורה הן עם הזכרים לגדלם לצורך אכילה והן עם הנקבות להחזיקם לצורך גידול ביצים, שהוא דבר גדול אצלנו בארה"ב כידוע, אבל לענין הכשרות והמסורה צל"ע בזה טובא, כמו שביארנו,

אין כל חדש תחת השמש^{לח}

ואם כן צריכים אנו לחזור הפרשה שהיתה בערך לפני שלש שנים, בדבר העוף שקורין בראק"ל, והשערורי' שהיתה סביב לו,

הנה נתוודע לנו אז שהשם בראק"ל הוא שם מחזו או כפר בגבול האלאנד ודייטשלאנד שמגדלים שם עופות הרבה למיניהם וכבר הראו לי הרבה תמונות משם ואינם דומין לא בצורתן ולא בשמותיהן ואדרבה, הרבה מיני עופות חדשים נוצרו שם, ועל כולם יש להם שם הכולל "תרנגול בראק"ל", כיון שנוצרו שם, כמו שמצאנו שקורין לכל אייער-לייג-הינער בשם הכולל לעג-הארץ,

והעסקנים ששאלו לי אישתקד מה דעתי על אותן העופות עוד קודם שפירסמו המציאה הגדולה "שמצאו עוף שאין עליו שום תרעובות" ונקרא תרנגול בראק"ל, ושאלתי מהן "רצונינו לראות אותו" ולכן הראנו הצילומים מינים מימינים שונים, יש מהם שנראים כעופות הישנים ויש מהם שנשתנה צורתם לגמרי, וביניהם העוף הידוע לשמצה שנאסרה ע"י רוב מנין ובנין מגדולי ישראל, שקורין לה "זילבערנ"ע בראק"ל" ואמרתי

^{לז} הנה ראיתי ושמעתי מהרבה אנשים שהלכו לבקר מקומות הביצים ולא מצאו אלא העוף הלעגהארץ הישן, וברוב המקומות אין שם בכלל הדאט"ש לעגהארץ החדש.

^{לח} מרגלא בפי מרן רביה"ק על מאמר חז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, אז אין אמת'ן אריין איז ער דער זעלבער יצר הרע ער קומט נאר יעדן טאג מיט אן אנדערן נאמען וד"ל.

להם שלפענ"ד יש מהן שיכולים לאוכלו, ויש מהם שיש עליהן חשש גדול וביניהן הזילבערנ"ע בראק"ל, ואמרו לי אותן העסקנים שיש להבראק"ל מסורה מאחב"י מאנטווערפן, אמרתי להם אם קבלה הוא נקבל אבל אין לנו עדות ומסורה על זה^{לט}, וכפי הנראה אכלו אחינו בני ישראל באנטווערפ"ן עוף אחרת לגמרי הבאה מבראק"ל מקור התרנגולים בארץ האלאנ"ד הסמוכה לאנטווערפ"ן שיש עליו מסורה כדבעי, אלא שאיננו הזילבערנע בראקל אלא עוף אחר לגמרי, ולא שמא קגרים כי הם 'שמות העופות' מתחדשת חדשים לבקרים^ל,

^{לט} ועיין בספר עמק התשובה ממו"ר מקארלסבורג שליט"א חלק י' יו"ד סימן נ"ו וז"ל, אכן כשהראו לפנינו שני מיני התרנגולים ביחד דהיינו המין החדש הנקרא בראקל והמין הרגיל אצלנו זה כבר כמה שנים הרבה כדי להבחין ביניהם, נוכחנו שאפשר שיש ביניהן שנויים חזקים ובלטים, וע"כ אם ננקוט שהחילוק ביניהם הם חשובים הם נחשבים לשנוי הניכר, א"כ בכגון זה צריכין למסורת האיך נהגו בזה, כפי אשר קבלנו כן בשאר מיני עופות, ובסוף התשובה כתב כי מרן שליט"א לא קיבל עדיין שיש מסורת לאכול זה העוף.

^ל ולא לחינם אמרו לנו רבותינו על העופות, (חולין ס"ב ע"א, מחבר יו"ד סימן פ"ב סעי' ב') הבקי "בהם ובשמותיהם" כי בלאו הכי אי אפשר לומר עליהם מסורה, כמו שכתבו שם התוס' ד"ה בקי בהן ובשמותיהן, תרויהו בעינן דלא ליתי למיטעי, כי אם יש לנו צורת עוף א' ידוע ואין אנו בקיאים בצורתו אע"פ שיש לנו מי שעלה לו שם נאה כגון לעג-הארץ או בראק"ל והביא על שם זה מסורה אפשר שלא קרב זה העוף אל זה המסורה בכלל אם אנו יודעין צורת העוף, כי אם א' יביא לנו עוף ויאמר לנו ששמו תרנגול אפשר שהוא תרנגול חבר שהוא טמא בוודאי, וכבר יש לנו כיוצא בו גמרא מפורשת שהטעו דרדקי ע"י שם, (יבמות קכ"א ע"ב) ודלמא קמצא בעלמא בעלמא שכיב ליה ואסיקו ליה על שמיה, ואם אין אנו בקיאים בהשם שלו אפשר שבשמו ידעין כי הוא עוף טמא, כמ"ש גמ' מפורשת במס' עכו"ם (ל"ט ע"א) רבה בר בר חנה איקלע לאקרא דאגמא קריבו ליה צחנתא (פירש"י צחנתא, והוא שם דג טהור כמבואר שם בגמ') שמעיה לההוא גברא דהוי קרי ליה באטי (שם דג טמא) אמר מדקא קרי ליה באטי ש"מ דבר טמא אית ביה לא אכלמינה, לצפרא עיין בה אשכח ביה דבר טמא, קרי אנפשיה לא יאונה לצדיק כל און, ומשמע שם בדברי רבינו חננאל שכל דבריו הם דברי קבלה שבמקום ששומעין שם דבר טמא צריכים לחשוש עליו, וכבר ידועים המה דברי רש"י הק' בפרשת שמני (ויקרא י"א כ"א) וצריך שיהא שמו חגב ובזה אין אנו יודעין להבדיל ביניהן, ועל פי זה כתב הט"ז (יו"ד סימן פ"ה ס"ק א') ועכשיו נהגין שלא לאכול שום חגב אפי' בידוע ששמו חגב לפי שאין אנו בקיאים בשמותיהן, והיינו בקי מה שאמרנו, "בקיאים בשמותיהן".

והנה על העוף הזילבערנע בראקל כבר גזרו רבנן שהוא מין בפני עצמו הצריכה מסורה חדשה ויש לו כמה חששות (ואגב, המעירים והמתקנים והמחדשים התרנגול החדש הם נוטלים רוב טענותם מדבריו לכן רציתי לילך דוקא להמקור) ואעתיק פה דברי הרב אמיתי בן דוד ס"ט מה שכתב על דברי המעירים העוף הבראקל, אבל רק מה שהוא נוגע לדירן להעוף הלעג-הארן החדש דידן, ועל פי חשבון האותיות שלו, כי נשתוממתי על המראה ולא אוכל להחריש כי כל מה שכתב שם הוא ממש נראה שהוא העוף הדאט"ש לעגהא"רן החדש אלא שצבעו לבן,

באות ז-ח) כתב יש גוים שאומרים ומעידים על טהרתו של העוף הבראק"ל ולאידך גיסא יש כמה ראיות שערבו העוף הזה עם עופות שכבר אסרו רבותינו נבג"מ,

ט') חכמי גינעטיק"ס מצאו בו תרעובת דשינ"ס מימיני עופות שאינם כשרים,

יא) יש עדות שיהודי בעלגניע נמנעו מלאכול התרנגול בראקל.

י"ג) כל השוחטים שהעידו על כשרותו לא העידו אלא על כשרות הגאלדענ"ע בראק"ל הנראה כעוף שלנו, ולא על הזילבערנע בראקל שמראהו נראה מוזר,

טו) העמידו העופות הנ"ל על מעקה, וראו שהוא חולק אצבעותיו שהוא סימן טומאה בוודאי וכתב הש"ך שאפי' אם יש עליו מסורה אעפ"כ הוא עוף טמא אם הוא חולק את רגליו,

יט) כרבלתו כפולה ביותר לצד הצוואר ויש עליו חשש דוכיפת המבואר בגמ'.

כג) נוצותיו ארוכות, (יש קול קורא משוחטים בירושלים "שמעולם לא ראו תרנגול עם מסורה עם כל כך נוצות על צווארו ובוודאי הוא מין אחר לגמרי וצריך מסורה חדשה, וגם הם מסתיימות בקצה חד לא כתרגולים הרגילים).

כו) קול קריאת גבר שלו שונה מקול קריאת גבר של התרנגול.

כז) התנהגותו במה שאינו מפחד מבני אדם הוא שונה מכל תרנגול.

כח) הוא מעופף כציפור וזהו סימן שהוא תרנגול הבר.

ל) מבנה גופו בעל רגלים ארוכות וצוואר זקוף הוא כמו התרנגול הבר הידוע לנו שהוא דורס.

כל מה שהעתקנו לעיל אחת באחת, ישנו אחת לאחת בהתרנגול הדאטש לעג-הארץ חדש הנקרא בלשונם "המהודר" שכבר חשו עליו הרבנים הגאונים שליט"א ויצאה הדבר באיסור, והתרנגול החדש נעשה בדאטש-האלאנד ארץ הבראקל ע"י אותן המומחים שעשו הבראקל אלא ששם עירבו את הבראקל בדברים אסורים ועכשיו ערבו את הלעגהארץ, אבל השאלות לכשרות הם חמורים מאוד והיינו טעמא דבראקל היינו טעמא דדאטש לעגהארץ, ויש שרצו להביא קצת סמוכין להתירן מדברי איזה גדולים בדורינו מארצות המזרח, ולא עיינו קודם בדברי הדרכי תשובה סימן פ"ב או' כ"ה שאין להביא ראיה כלל בענין המסורה מארצות המזרח!^{מא}, והטעם הוא פשוט שהרבה מהמסורה שלהם בא בשיטת המחבר שלא חשש כ"כ למסורה ממש משא"כ אנו בארצות המערב שיש לנו כלל גדול ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א ז"ל, שכבר חתם דבריו שם בסימן פ"ב בסוף סעיף ג' זול"ק: ויש אומרים שאין לסמוך אפילו על זה, ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהיא טהור, ועיי"ש בדר"ת ס"ק ל"ז שביא בשם כנה"ג שצריך להיות המסורה דוקא מאדם גדול ובר סמכא שכדאי לסמוך על עדותו, וזה אינו נמצא בזמנינו כלל, וכ"כ עוד בשם המהרי"ל ועוד הרבה פוסקים שעכשיו שרבו הצרות והגלויות והשמדות אין לסמוך כלל על מסורה חדשה, ומרן גאב"ד ירושלים לא העיד על הזילכערנער בראק"ל שהוא כשר אלא אדרבה כאשר בא השאלה הנ"ל לפני גדולי

^{מא} עיין מה שכתבנו לעיל בענין דוכיפת וכמה שיש לזהר מזה, והנה אלו דברים בעצמם המה בספר בעי חיי מרבן של כל בני עדות המזרח הכנה"ג, חלק יורה דעה סימן קכ"ד, ועיין שם שמסיק שאינו רוצה לסמוך על פירושי דחוקי לטהר שרץ מן התורה, וכיון דאיכא הכי ואיכא הכי שומר נפשו ירחק מהם, והמנהג יוכיח שראיתי בקושט"א עופות רבות הנקראים וכו' ואין מי שיאכל אותם ואנשים חכמים וידועים העידו שבשאלניקי מחזיקין אותו לעוף טמא, ועיי"ש בדבריו שיש מין א' הנקרא עגלישי הינר ויש אומרים שהוא תרנגול, אבל מי שאינו בקי במסורה אסור לאוכלו ולכן היה המנהג ברוב עיירות ארצות המזרח עיי"ש, א"כ לפי זה אותן חכמים גם במסורת הספרדים בענין הזה אינם בקיאים בהן כל כך.

ירושלים ובני ברק, לא נראו להם כל העדות שהביאו להם, ודעת רוב רבני העדה החרדית היתה שלא להתירה בשביל אלו החששות שנתבארו לעיל, ולא קבלו בכלל דברי המתירים, וליתר שאת פנו להגאון הרמ"ל לנדא רב דבני ברק שיכרר האם אמת הוא מה שמדברים על העוף ההוא, והרב בא להפארע"ם של הבראק"ל פתאום וכמובן לא רצו להכניסו לבחנו מקרוב (כמו שעושים כהיום אלו המחמירים שלנו, בהדאמ"ש לעג-הארן החדש) אמר להם הרב לאנדא, הלא אתם רוצים להכניס את העוף הזה לתוך כלל ישראל לאכילה, האם אסור לי להיכנס ולבדוק אותו מקרוב? ולאחר זמן מרובה באין ברירה ניתן לו רשות ליכנס, ובחן את העופות לזמן מרובה לראות אם אמת הוא שיש בו שינויים הללו שהעתקנו לעיל, ואח"כ אמר, זה לא סתם עוף בלא מסורה! זהו עוף טמא. מאכילים נבילות וטריפות! וכן כאשר ראו אלו כי כלתה אליו הרעה באו לאמערקא ולא קיבל א' מהרבנים הוותיקים את דבריהם להתיר את העוף הזילבערנ"ע בראק"ל אדרבה דעת מו"ר הרהגה"צ מקארלסבורג ובית דינו היתה שלא לשנות מהעוף הרגיל להעוף הבראקל בשביל כל חששות דאיתניהו ביה, אם כן הוא הדין להקרוב שלו העוף הדאמ"ש-לעגהארן החדש שכבר נתבאר מתוך דברי המתירין כנ"ל שיש להם כל החששות שזכרו לעיל וזכרון א' עולה לכאן ולכאן הן להבראק"ל החדש והן להלעגהארן החדש, כי לא לחינם הלך הזורזר אצל העורב וכו' ושניהם מקור מקומם טמא וצא ובדוק על בניהן מהיכן היא ותמצאם מעיר בראק"ל מארץ דאמ"ש, ולכן כל תירוצים ושקרים שיאמרו בזה, לא יתכן בשביל זה להסתכן ע"ע לעבור באיסור דאורייתא החמורה,

היתר הביצים, לא ידעו מאי קאמרו רבנן

אבל רבו השואלים הלא אנו אוכלים מביציהם אם כן הרי לך ראייה ברורה שהוא עוף טהור? חוץ מזה שרובא דרובא של ביצים הנמצאים אינם מהעוף הזה, גם למיחש לא בעינן,^{מב} ולא אאריך כאן על דבר הזה שכבר נתברר ונתלבן כבר כמו שכ' הפרמ"ג בסימן

^{מב} והתירוץ הוא במס' שבת דף קמ"ה ע"ב, בשביל מה עופות בבל שמינים ושם באותו שורה תי' הגמ' (על קושיא אחרת, אבל עכשיו נראה שסידר זאת הש"ס בכוונה), לפי שאינן בני תורה, שאם היו בני תורה האיד לא ידעו שעל מדוכא זו כבר ישבו בה הרבה גדולי עולם

פ"ו שפ"ד ס"ק ו' אע"פ שאין אנו אוכלין בהן אנו אוכלין מביציהן, והאריכו בזה להתיר שו"ת שואל ומשיב בהדורא ב' ח"א סימן נ', ובספרו דברי שואל תחילת סימן פ"ב, ובשו"ת בית שלמה יו"ד סימן קמ"ד, ועוד כמה פוסקים, עיין בדרכ"ת בהרבה מקומות בסימן פ"ב שהביא ממש דעת כל הפוסקים להקל בזה, ובשו"ת נטע שעשעיים סימן א' הביא שמנהגינו להקל, ולא אאריך בדבר פשוט רק אעתיק מספר דעת תורה (ברעזאן) סימן פ"ב סעי' ג' שמעתיק דברי תקיפי קמאי ראשונים כמלאכים ה"ה הריב"ש בשו"ת סימן קצ"ב שמסיק שאם יש לנו ספק על עוף הבא לפנינו התורה חייב לנו לבדוק אם איננו מכ"ד עופות הטמאים, אבל אם אינו ידוע לנו מי הוא, נצטרך ע"ז מסורה וממילא אסור לן לאוכלו בלי מסורה, משא"כ ביצה שהתורה לא חייבה אלא על בדיקת כד וחד הוא היתר גמור לנו כ"ז שיש לנו על מה לתלות,

הנה יותר ממה שכתבנו לפניכם יש כאן, ומיראת האריכות הצרכתי למאן, רק ראשי הפרקים להשיב מען, ומע"כ ברוב חכמתו יבינם על כוון, וברוך רחמנא דסייען עד כען,

והנני בזה ידידו אוהבו המוקירו והמכבדו בערכו הרם

הכו"ח בברכת כוח"ט בספרן של צדיקים ביום שנכפל בו כי טוב לסדר וזה יהיה משפט וגו' מאת זבחי הזבח ג' אלול שנת תשע"ט לפ"ק פה עואב"י מאנסי יצו"א

הק' שמעון אברהם אינדיג

אב"ד ק"ק ריבאטימש

מח"ס לכל זמן, וספר כשר הדבר על הל' מריפות

שו"ב ומנקר ומוהל מומחה עם קבלה,

בעל קבלה על בדיקות ח"י מריפות, "בהם ובשמותיהם" כ"ב

וביררו וליבנו אותה כשמלה, ולפלא גדולה שדעת הקהל בשוק הוא דלא פלוג, ולמה לא מצאנו לכל א' מהם מי שישבו עיין בפנים ותראה שאינו צריכה פנים, ולא עוד אלא שהמתירים סמכו על זה בשאט נפש נגד כל דברי רבותינו ורבותינו בלי אפי' להעתיק דברים, א"כ נראה שלא למדו כלל ובושה תכסה פנינו, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה! פרש"י שאין לומדים אותה ופוק חזי הכא מאי הוי עלה!

נ.ב. הראיתי המכתב לכמה גדולי רבנים ומורי הוראות והסכימו לכל מה שנתברר במכתב הזה.

בעזרת

האשל ברמה

מסורת העוף

*

פרק א'

דין מסורה

עלה א'

אין לאכול שום עוף בלי מסורת
וחומר האיסור לאכול בלי מסורת

עלה ב'

פירוש מהו "מסורה"

פרק א'
דין מסורה

עלה א'

אין לאכול שום עוף בלי מסורת
וחומר האיסור לאכול בלי מסורת

סימני עוף טהור - לא נתפרש מן
התורה

(א) בשו"ע יורה דעה (סימן פ"ב סעיף
א') כתב המחבר וז"ל,
סימני עוף טהור לא נתפרש מן התורה,
אלא מנה הכתוב מינים טמאים בלבד,
ושאר מיני העוף, מותרים. והמינים
האסורים, כ"ד האמורים בתורה (בפרשת
שמיני ויקרא י"א פסוק י"ג-י"ט, ובפרשת ראה
דברים י"ד פסוק י"א-י"ח).

(ב) והטעם שמנה הכתיב רק מיני
הטמאים, איתא בגמרא
(חולין דף ס"ג ע"ב) תניא רבי אומר גלוי
וידוע לפני מי שאמר והיה העולם,
שעופות טהורין מרובין על הטמאין
לפיכך מנה הכתוב בטמאין, ומסיק
בגמרא משום לעולם ישנה אדם לתלמידו
דרך קצרה.

(ג) ובפירוש סוגיא זו סוגיא דנשר,
יש הרבה שיטות
ופירושים, ונזכר כאן בקצרה שלש
שיטות הצנויים על ציבור הגמרא (דף
ס"א ע"ב) שאמרו שמתוך עשרים וארבעת
העופות הטמאים המנויים בפרשת
שמיני וצפרשת ראה, עשרים יש בהם
שלשה סימני טהרה, לעורב יש שני
סימני טהרה, ולפרס ולעזניה סימן
טהרה אחד. ושלשה סימני טהרה מצוואר
צמסנה שם (דף נ"ט ע"א) (א) אכזע
יתירה, (ב) זפק, (ג) קורקצו נקלף, וכל
עוף הדורס טמא.

שיטת רש"י אין לאכול אלא
במסורת

(ד) שיטה הראשונה הוא שיטת רש"י
(דף ס"ב ע"א ד"ה והני, ודף ס"ב
ע"ב ד"ה חזיוה), העופות הטמאים אף

שיש זהם ג' סימני טהרה יכולים לדרוס, וכל עוף הדורס טמא, ולכן אפילו צא לפנינו עוף שיש לו כל שלשת סימני טהרה האחרים, מ"מ טמא הוא שמא הוא מעשרים העופות בעלי שלשה סימנים והם דורסים, ורק אם ראינו שאינו דורס הרי הוא כשר.

(ה) **ועוד** איתא בגמרא (חולין ס"ב ע"ב) א"ר פפא, תרנגולא דאגמא אסירה, תרנגולתא דאגמא שריא, וסימניך עמוני ולא עמונית. דרש מרימר תרנגולתא דאגמא אסירה, חזיוה דדרסה ואכלה. ופירש"י חזיוה דדרסה ואכלה, ראוה חכמים שדורסת ואוכלת, וכו'. ומתוך שאין אנו בקיאים בהם, נראה לי דעוף הבא לפנינו יש לומר שמא ידרוס, דהא חך תרנגולתא דאגמא היו מחזיקין במהורה ולאחר זמן ראוה שדורסת, ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת, עוף שמסרו לנו אבותינו במהורה, ושלא מסרו לנו יש לחוש, ובמסורת יש לנו לסמוך בדאמר לקמן (חולין דף ס"ג ע"ב) שעוף מהור נאכל במסורת ע"כ.

ורש"י לשיטתו דס"ל דעוף חף שיש לה ג' סימני טהרה, אעפ"כ אסור לאוכלו מחשש שמא יש בו הסימן

שדורס ועוף טמא הוא, ולכן כתב דאין לאכול עוף אלא במסורת שמסרו לנו אבותינו בטהור שאינו דורס.

שיטת רבינו תם

(ו) **שיטה** השניה הוא שיטת רבינו תם (תוס' שם דף ס"א ע"א ד"ה כל) דעשרים העופות הטמאים יש להם רק שני סימני טהרה, ועוד סימן שלישי שאינם דורסים, ולכן עוף שיש בו שלשת סימני טהרה צודאי אינו דורס.

שיטת רבינו משה ב"ר יוסף

(ז) **שיטה** השלישית הוא שיטת רבינו משה ב"ר יוסף (הובא בבעל המאור חולין דף ס"א ע"א), דהוא מהפך הגירסא בגמרא, ולדעתו לעשרים העופות הטמאים שמנה הכתוב יש רק סימן טהרה אחד מתוך השלשה, והרמב"י והרמב"ן דקו בגופם של כמה עופות טמאים ומלאו שלכולם חוץ מהעורב יש רק סימן טהרה אחד. ולכן אם צא לפנינו עוף שיש לו סימן אחד בגופו וגם ידוע לנו שאינו דורס הוא טהור.

(ח) **ולדינא** נמצא, דלשיטת הר"ת ולשיטת רמב"י, עוף שיש לו ג' סימני טהרה שצגופו, אלא שאין יודעים אם הוא דורס, הרי הוא צודאי

טהור. ולשיטת רש"י, אף שיש לו ג' סימני טהרה, יכול להיות שיהי' עוף טמא, עד שיתברר שאינו דורס.

(ט) וְלֹא־לֵבָה קיי"ל בשו"ע כשיטת רש"י דאין לאכול עוף אלא במסורת, ואין סומכין על שיטת רבינו משה ז"ר יוסף דסמך עצמו על ג' סימנים לטהר העוף.

שיטת הרז"ה בעל המאור דבשבה הרגל וחרטומו רחב בידוע שאינו דורס

(י) וְעוֹד שיטה רביעית יש, והוא שיטת הרז"ה בעל המאור, דכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז, צידוע שאינו דורס, ואם יש לו ג' סימני טהרה מותרים באכילה.

שכתב (המאור הקטן חולין דף כא עמוד א) וז"ל, וקבלנו במסורת מאבותינו ומזקנינו הקדמונים כי כל שחרטומו רחב או שיש לו כף הרגל שקורין פוט"א כמו שיש לאווז, אין להסתפק צדריסתו, צידוע שאינו דורס עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, דס"ל דכל שיש לו ג' סימני טהרה, אם חרטומו רחב או שיש לו כף הרגל

רחבה, צידוע שאינו דורס, ומותרים באכילה, אלא דמה שכתב דסגי באחד מהשניהם, או אם חרטומו רחב או שיש לו כף הרגל רחבה, מצואר צפוסקים דבעינן שניהם שיהי' חרטומו רחב וגם שיהי' כף הרגל רחבה (ש"ך סימן פ"ב סק"ז).

(יא) ויש לנו ללמוד מלשונו הזהב של בעל המאור דמה שכתב שהי' במסורת מאבותינו ומזקנינו הקדמונים, אף שהוא מלתא דמסתברא, שבמציאות אינו יכול לדורס, וזוהי הורה לנו צהורה צרורה לדורות, להכשיר עופות, צריך להיות הכל במסורת מאבותינו ומזקנינו דוקא.

*

קיי"ל בשיטת רש"י דאין לסמוך על הג' סימנים ואין אוכלין עוף אלא במסורת

(יב) וז"ל המחבר בשולחן ערוך יורה דעה (סימן פ"ב סעיף ב'), ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור.

ונאמן צייד לומר עוף זה התיר לי רבי הציד, והוא שיוחזק אותו צייד

שהוא בקי צמינים הטמאים האמורים בתורה וצממותיהם.

בוי שאינו מכירם ואינו יודע שמותיהם, צודק בסימנים, כל עוף שהוא דורס ואוכל, צידוע שהוא ממינים הטמאים. ואם אינו יודע אם דורס אם לאו, אם כשמעמידין אותו על חוט חולק את רגליו, שני הצדעותיו לכאן וצ' הצדעותיו לכאן, או שקולט מן האויר ואוכל, צידוע שהוא דורס. ואם ידוע שאינו דורס, יש שלשה סימני טהרה, הצבע יתירה, חפק, וקורקצנו נקלף ציד, לאפוקי אם אינו נקלף אלא צסכין, היה חזק ומדוצק ומניחו צשמש ונתרפה ונקלף ציד, הרי זה סימן טהרה.

ואף על פי שיש לו ג' סימנים אלו, אין לאכלו, לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס, אלא א"כ יש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור. (ל' הרמב"ם שם די"ח) ע"כ לשון המחבר שם.

(ג) **ובש"ך** (שם סק"ד) כתב וז"ל, יש ג' סימני טהרה כו', והמחבר קיצר בדבר, ולא בא אלא לומר שיש ג' סימני טהרה, ואפילו הכי אנו נוהגים לאסור, אף שאינו דורס מ"מ איבא למיחש שמא

ידרום פעם אחרת, אא"כ חרטומו רחצ וכף רגלו רחצה כשל אווז ויש לו עוד ג' סימני טהרה אז סמכין דלא דריס, וטהור, ודו"ק עכ"ל.

הרי לך הלכה פסוקה, דאף על פי שיש להעוף שלשה סימני טהרה, הצבע יתירה, חפק, וקורקצנו נקלף ציד, אפילו הכי אין לאכלו, לפי שאנו חוששין שמא הוא דורס, ונקטינן כשיטת רש"י, דרק צאופן שיש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור יכול לאכלו.

*

המחבר פוסק בשיטת הבעל המאור הרז"ה - והרמ"א פוסק דאין לסמוך אף על שיטת הרז"ה ואין לאכול שום עוף אלא במסורת, ובן נוהגין ואין לשנות - ובתרנגולים גם להמחבר בעיניו דוקא מסורת

(ד) **ואיתא** בשלחן ערוך (שם סעיף ג') יש אומרים שכל עוף שחרטומו רחצ וכף רגלו רחצה כשל אווז, צידוע שאינו דורס, ומותר באכילה אם יש לו שלשה סימנים צגופו. הגה: ויש אומרים שאין לסמוך אפילו על זה, ואין לאכול שום עוף אלא

במסורת שקבלו בו שהוא מהור, וכן נוהגין ואין לשנות ע"כ.

והיוצא לנו, דלשיטת המחבר אפשר לסמוך לטהר העוף כל שיש להעוף מלצד הג' סימני טהרה, עוד סימן שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז דאז צידוע שאינו דורס.

אבל לפי שיטת הרמ"א אין לסמוך אפילו על זה, ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור, וכן נוהגין ואין לשנות. וכ"כ בפמ"ג (מש"ז סק"ד) לצאר שיטת הרמ"א וז"ל, אלא במסורת, אף שיש לה ג' סימנים בגופו וכף רגלו וחרטומו רחב **אפ"ה** אין לאכול אלא במסורת, דהא תרנגולא דאגמא היו מחזיקין בטהרה ואח"כ ראו שדרסה עכ"ל.

טו) ובנידון תרנגולים גם לפי דעת המחבר אין להתיר העוף אלא במסורת, דבתרנגולים לא שייך ההיתר שהזכיר הרז"ה, דרק צד אווזות ואווזות יש להם כף רגלם רחבה וחרטומו רחבה, אצל תרנגולים אין להם חרטום רחב וגם אין להם רגל רחבה, לא שייך הקצלה שקיבל הרז"ה מאבותיו וזקיניו, וממילא צעין דוקא

מסורת וצאמת גם צאוזות וצר אווזות צריכין מסורת דוקא מפני שאין להם ג' סימני טהרה, שאין להם זפק (עי' יו"ד סי' כ' בבאר הגולה ובמש"ז ר') ולא קרקצנו נקלק (ע' מש"ז סי' מ"ט אות א').

*

אע"ג דאנו רואין בה "כל" סימני טהרה אפ"ה היא "שמאה", ואין להתיר רק במסורת

טז) ודעת הרמ"א מצואר יותר בדרכי משה (סימן פ"ב סק"א) וז"ל, לכאורה היה נראה לומר דאף על גב דכתבתי לעיל (דרכי משה ארוך אות ג) דהסכימו האחרונים לדברי רש"י שאין לאכול עוף אלא במסורת היינו שאינו ידוע שיש לו כל סימני טהרה, והכי משמע מדברי הרש"א שהביא צית יוסף, אצל אי אית ליה שלשה סימני טהרה שצגופו, וגם כף רגלו רחב וחרטומו רחב, דאז צודאי אינו דורס, אז פשיטא דיש להכשירו דליכא למיחש למידי, אמנם באיסור והיתר הארוך כלל נ"ו (דין י"ח) כתב דאין לאכול שום עוף אלא במסורת עכ"ל, וכן נ"ל לפסק הלכה, דהרי צמולדות אדם וחיה נתיב ט"ו אות כ"א כתב, דאומה הסיגואיני"ה המקננת צמים הגזורים

וכו' שהציא צית יוסף, ומצינו שכתב
הרא"ש צמטצה כלל כ' והציאו צית
יוסף, שהיא טמאה, הרי לך דאע"ג
דאנו רואין בה כל סימני טהרה
אפ"ה היא טמאה, ולכן אין להתיר
שום עוף על הסימנים רק במסורת,
ואף על גב דיש לדחות ראייה זו ולומר
דלמעוט כזו לא חיישינן וכמו שכתבתי
לעיל סימן נ"ז (ד"מ ארוך אות ג) לענין
טרפה אינה חיה, מכל מקום נראה דיש
להחמיר בדבר עכ"ל.

*

עוף שיש לו מסורת אפילו אין בו
שום סימן מהג' סימני טהרה
מותר, כל כמה דלא חזינן דדורס
- אם יש מסורת הוי במכיר הב"ד
עופות

(יז) וכתב הש"ך שם (ס"ק ר') וז"ל,
אלא אם כן יש להם
מסורת. ונראה דאם יש להם מסורת
שוב אין צריך לצדוק אחר שום סימן.
מיהו ודאי אי אשתכח דדריס או
שחולק את רגליו אין לסמוך על
המסורת, וקבלה בטעות הוא. וכן כתב
מהרש"ל שם סימן קט"ו, וכן כתב
העטרת זהב (לבוש סעיף ג'). אצל אם
אינו ידוע אם דורס, נראה דאפילו

ידוע שאין לו סימן מהשלשה
סימנים, דהיינו שידוע שאין לו זפק
ולא אצבע יתירה ולא קורקנו נקלף,
מותר במסורת, דהא יכול להיות
שהוא טהור רק שצריך להכיר כל הכ"ד
עופות, וביון שיש מסורת ודאי
מתחלה הבירו שאינו מהב"ד
עופות, והלכך נהי דמחמירין דאף
שלשה סימנים לא מהני היינו משום
שמא ידורס לאחר מיכן, אצל מ"מ
ודאי צמקורת מותר כל כמה דלא חזינן
דדרס, ודין זה אמת לכל השיטות
אפילו לשיטת רש"י, דהא לכל השיטות
אם אינו ידוע אם דורס אע"פ שאין לו
סימן כלל צגופו יכול להיות שהוא
טהור אם מכיר הכ"ד עופות, וביון
שיש מסורת הוי במכיר, והיינו
דכתבו מהרש"ל והעטרת זהב דוקא
דאם חזינן דדרס לא מהני מסורת,
ודו"ק היטב. וע' ס"ק ט'.

(יח) ובן כתב הש"ך שם (ס"ק ט') וז"ל,
ואין לאכול שום עוף אלא
צמקורת כו', פירוש ואז מותר אפילו
צלא צדיקה כלל. וכן מפורש צאיסור
והיתר הארוך שם. עוד כתב צאיסור
והיתר הארוך שם, דאף צמקורת צעי
שלשה סימנים, והוא תמוה צעיני
דכתבתי צס"ק ו', דצמקורת אפילו אין

האשל

מסורת העוף

ברמה

קיא

זו שום סימן מותר כל כמה דלא חזינן דדרס יע"ש.

כשאין לו הג' סימנים הוא טהור בהחלט כל כמה דלא חזינן דדרס.

(ט) וב"ה בפרי מגדים (יו"ד שפ"ד שם סק"ד) בהעמקת דברי הש"ך, וז"ל עש"ך דבמסורת כל שאין ידוע דדורס מותר אף שאין לו שום סימן בגופו, דלא כאיסור והיתר צלות ט' דכתב זע"נ ג' סימנים ומסורת עכ"ל.

ועוד, דכל שיש לנו מסורת, צמה שמסרה לנו אבותינו שהוא טהור, או שזכור הוא צאדס כשר שאכלו, אמרינן דודאי מתחלה הכירו שאינו מהכ"ד עופות, דכיון שיש מסורת הוי כמכיר הכ"ד עופות.

*

התוספות יו"ט כתב דאף הרמב"ם ס"ל דעוף אינו נאכל אלא במסורת ולא מהני ג' סימני טהרה

(א) ובצל התוס' יו"ט בספרו דברי חמודות על הרא"ש (חולין סימן נ"ט אות שכ"א) ילא לחדש דגס הרמב"ם סבירא ליה דאף שיש ג' סימני טהרה לא מהני ואינו נאכל אלא במסורת, דאחרי שהאריך בדבריו (חולין שם אות ש"ב) צביאור כל השיטות כתב (באות שכ"א) וז"ל, וכתב הצ"י שגראה מדברי רבינו (הרא"ש) שכן יש להורות, וכן כתב צתשוזה, וגם רבינו ירוחם כתב שכן עיקר ע"כ, וכבר נתבאר במעדני יו"ט דלרש"י אף הצא צג' סימנים חוששים שמה דורס, וא"כ כי קאמר הכא דלריך מסורת אפי' צצא צג'

(כ) וב"ה בפרי חדש (יו"ד סימן פ"ב סק"ד) וז"ל אלא"כ יש להס מסורת, וכתב צאיסור והיתר הארוך דאף במסורת זע"נ ג' סימנים, ואין זה מחוור, דאף אם ידוע לנו שאין לו שום א' מהסימנים דהיינו שאין לו זפק ולא אצבע ולא קורקצן, אעפ"כ אפשר שאינו דורס וטהור לכ"ע וכמ"ש צס"ק ג', ואע"ג דאנן לא סמכינן אחלת סימנין משום דחיישי' שמה ידרוס לאחר זמן, מיהו לית לן להטעות המסורת משום הכי, ואית לן למימר שהבירו הב"ד עופות מתחלה ולפיכך התירוהו, ולפיכך סמכינן אמסורות בכל גוונא כל כמה דלא חזינן דדרסה וכן דעת הש"ך ועיקר עכ"ל.

וחזינן מדצריהם הקדושים צ' נקודות, א' דמה שמסורת לנו מאבותינו דהוא עוף טהור הוא חזקה כל כך דאף

סימנים קאמר, וצקוף סעיף דלעיל
כתבתי שגם להרמב"ם בבא בג'
סימנים חוששין וכו' ע"כ.

והיוצא לנו מדבריו, דס"ל דגם
להרמב"ם אף שיש להעוף ג'
סימני טהרה צעין מסורת.

*

גם הערוך השלחן כתב
שהרמב"ם ס"ל שאין לאכול עוף
אלא במסורת - דברי רבינו
הרמ"א נבונים וברורים וחלילה
להתיר בלא מסורת

כז) ובדרך זה הלך גם הערוך
השלחן שכתב מתחלה

(יו"ד סימן פ"ב סעיף ט"ז) וז"ל, ודברי
הרמב"ם ז"ל הרבה תמוהים צעין זה,
וכבר טרחו חכמי הדורות ליישב דבריו,
ולא נתיישבו על הלכך, [עי' ריב"ש סי'
קצ"א, ובית יוסף, ולחם משנה, וברתי
ופלתי בקונטרס פני נשר]. ואחרי
שהאריך לבאר שיטת הרמב"ם מסיק
(יו"ד סימן פ"ב אות כ"ז) וז"ל, ויראה לי
צדור שזהו טעמו של רבינו הרמ"א
בסעיף ג', שעל מה שכתב רבינו הצית
יוסף, יש אומרים שכל עוף שחרטומו
רחב וכף רגל רחבה כשל אווז צידוע
שאינו דורס ומותר באכילה אם יש לו ג'
סימנים צגופו עכ"ל, כתב הוא וז"ל, ויש

אומרים שאין לסמוך אפילו על זה, ואין
לאכול שום עוף אלא במסורת שקצלו צו
שהוא טהור, וכן נוהגין ואין לשנות
עכ"ל. ואין שום טעם לכאורה לחומרא
זו [עי' פרי חדש סק"ט שחולק עליו]
ואחד מהגדולים האריך להוכיח דאווזות
הצר וצר אווזות הצר מותרים מטעם זה,
דאפילו לדעת רש"י הא"י יש להם סימן
זה, ודעת הרמב"ם היסב לשיטת הר"מ
צר יוסף שכתבנו בסעיף י"ב, אבל לפי
מה שבארנו דברי הרמב"ם דברי
רבינו הרמ"א נבונים וברורים,
וחלילה להתיר בלא מסורת. [עי'
כרתי ופלתי בקונטרס פני נשר שהאריך
לדחות דברי הנמח נדק שאסרם והוא
התירם, ולדברינו אין להתירם כי אם
ע"פ מסורת וכו'] עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, שציאר לפי דרכו
דגם דעת הרמב"ם מסכים
עם שיטת רבינו הרמ"א, וחלילה להתיר
בלא מסורת.

*

כל הסימנים שבעולם לא מהני
להתיר אלא מה שנמסר לנו
מאבותינו. ובמסורת אפילו אין
בו ג' סימנים מותר

כג) גם בחכמת אדם (שער איסור והיתר
כלל ל"ו דין ד-ו) כתב להכריע

האוכל עוף בלי מסורה אוכל ממש עוף טמא

(כד) וּמִרְיָן הִגָּה"ק מִצֵּאנוּ זִיעוּעב"י
בש"ת דברי חיים (ח"ב

י"ד סי' מ"ה) כתב וז"ל, הנה ראיתי
למעלת כ"ת רץ להמערכה צמלחמות ה'
גבורים ותן העציר נגד מרא דכולא
תלמודא רש"י ז"ל להקשות עליו מסוגיא
ערוכה כמעט צאותו הסוגיא, ואתפלא
מאד איך שכתב עם מי מדבר מעלת
כבודו עם שר התורה רש"י ז"ל, ואם כי
דבריו לפעמים מחוסרי הצנה לאטומי
מוח כמותינו, עם כל זה אם רחוקה הוא
ממך רחוקה מחמת קוצר שכלינו, איך
מי מדורינו יאמר להכריע נגד גדולי
הראשונים כאלו, ואין לנו רק לקבל
דבריהם צאהצה ולילך אחר רוב הדיעות
כאשר עשו בעלי השו"ע, ולכן אין לנו
לזוז מפסק השו"ע מחמת איזה קושיא
כידוע לנו גודל שפלות דורות
האחרונים, ולכן לפלפל בזה נגד דעת
הרמ"א (סי' פ"ב) הוא למותר, ואפילו
יצא אליהו אין שומעין לו נגד המנהג
כמבואר בגמרא, ולבן בודאי אין
נאכל שום עוף בלי מסורה, וכאשר
לדינא פסק כן הרא"ש וכמה ראשונים
כמבואר בטור וכן אנו נוהגים מעולם,

כהרמ"א צמוקף, וז"ל, אצל אם יש צו
ג' סימנים הללו ואינו יודע אם דורס או
לאו, חיישינן שמא הוא טמא, ולכן אסור
לאכול אפילו על פי ג' סימנים הללו
אפילו אם רואה שאינו דורס עכשיו
שמא ידרוס לאחר זמן, ולבן אסור
אלא על פי מסורת, רצה לומר
שהוא דבר פשוט באותו מקום
שעוף זה טהור שבך מסרו להם
אבותיהם, וביון שמסורת בידם
שזה העוף טהור אפילו אין בו ג'
סימנים הללו מותר, ולכן אין צריך
לצדוק אחר שום סימן, ומכל מקום
אפילו יש צו ג' סימנים הללו וגם
מסורת אם אנו רואים שהוא דורס אסור
שהרי ראינו שהמסורת היה בטעות
(שם). (ה) ויש אומרים שכל עוף שיש לו
ג' סימנים הנזכרים בגופו אף על גב
דאינו יודע אם דורס, אם יש לו חרטום
רחב וגם כף רגלו רחבה כשל אווזא
כידוע שאינו דורס ומותר אף בלא
מסורת (שם). (ו) אבל אנו במדינתנו
קיימא לן באותן הפוסקים דכל
הסימנים שבעולם לא מהני להתיר
אלא מה שנמסר לנו מאבותינו
וכו', עכ"ל.

והעושה נגד זה אוכל ממש עוף
זמא ע"כ.

*

בלא מסורה לא נאכל שום עוף -
הפלפול הוא למותר ואינו רק
פלפול של הבל - לדינא ודאי
אסור לאכול בלי מסורה -
והאוכל אותם אוכל מריפה

(כה) ויצוד כתב בשו"ת דברי חיים
שם, ומה שרצה לומר
דהרמ"א ז"ל מודה שכן ונדמה [חולין
ס"ה ע"א] תמוה לי היכן מצא
חילוק זה בפוסקים לצדף היתר
דשבן ונדמה, לא ימצא זה לא
בראשונים ולא באחרונים, ולכן
יטול מה שחידש, ובלא מסורה לא
נאכל שום עוף, וזפרט מי הגיד לו
בנצואה שהוא דומה לתרנגולים שלנו,
אדרבא לפי מה שראיתם בגלילותינו
רחוקים המה מתרנגולים שלנו בקומתן
ובצורתן, ומעט אשר דומים לתרנגולים
שלנו, וגם מה שזכנים אלל עופות
טהורים שלנו אין ראיה, דבשלמא אם
ישלחנו חפשי והוא יבחר ענמו עופות
טהורים הי' ראיה לרצי אליעזר
כמצואר צ"ק [צ"צ ע"ב] ובחולין
[שם], אך זה העוף הנסגר צצית או

בחצר במקום דלא שכיחי עוף טמא
בעל כרחו הוא מתחצר לטהורים
ההולכים עמו ביחד לרעות, ואם כי
י"ל דגם זה מיקרי שכן שהולכים דרך
חיצור יחד מכל מקום צודאי לא נזרף
זה לסניף להחיר: והנה לזה הפלפול
הוא למותר ואינו רק פלפול של
הבל, כי אם שניתן רשות לפלפל גם
למדודי, אך בסוגיא זו לפי עומק העיון
לא ירדתי לעומקה על שעה חדא, הגם
כי כבר יותר מארבעים שנה שלמדתי
הסוגיא בעיון רב, עם כל זה עתה אם
אצא לפלפל צריך זמן חצי שנה על כל
פנים, ולזה הפלפול הוא למותר, ולא
באתי רק למרץ מה שהקשה מעלת
כ"ת בחזק ולפענ"ד אין התחלה
לקושיות אלו וכו' (יעו"ש שהאריך), ולכן
לדינא ודאי אסור לאוכלם בלי
מסורה, ואפילו כל גאוני דורינו
יבשירו, האוכל אותם אוכל
מריפה.

ובסימון מ"ו כתב וז"ל, ובן אמרתי
בפה מלא, אפילו כל
גדולי דורינו אין בבחם להתיר מה
שהרמ"א אסרו אפילו רק
במנהגא.

*

מסורת לא משום חומרא מחמירין רק הוא ממש ספק

(כו) ובשו"ת דברי חיים שם סימן מ"ח כתב וז"ל: ק: והנה לפי הנראה מדברי הרש"א צמורה הציט ארוך [ציט ג' שער א' דף ס"ה ע"א] ונחידושו [הנ"ל] שכתב שמפני רבוי הפירושים אין לסמוך לאכול אלא במסורת וכן כתב רש"י עכ"ל. אלמא דלא משום חומרא פסק הרשב"א דאין לאכול בג' סימנים רק ספיקא פירושא דשמעתא, וכן נראה מדבריו צמורה [ס"א סי' רי"צ] שהציט הצ"י, וכן מטין דברי הלבוש [סעיף צ'], מחמת שרבו הדיעות על איזה מהן יש לסמוך, לכך אין לסמוך ולאכול שום עוף אלא אם כן יש לו מסורת, משמע דלא משום חומרא מחמירין רק הוא ממש ספק, וכן נראה מהמחבר. רק הרמ"א ז"ל דהחמיר אפילו ציט לו חרטום רחב הוא מחמת חומרא וכו'.

(כו) ובין כתב עוד שם (סימן מ"ח) וז"ל, גם מה שכתב כ"ת לומר כיון דרוצ הפוסקים מחירים, רק לחומרא אין אוכלים צלא מסורה, שוב סומכין על סימני ציטס, דנהי דלאו דאורייתא [חולין ס"ד ע"א] מהני לדבר שהוא

חומרא צעלמא, ולפענ"ד דהרשב"א והרבה מגדולי הראשונים לא משום חומרא בעלמא החמירו, רק ספק ממש הי' בעינם, וכן נראה מרבינו ירוחם והרבה ראשונים, ולכן צודאי לא סמכין אסימנים, כמו שאיתא צס"ס [צס] גבי ח' ספיקות דלא מהני צדיקת צציטס.

*

זולת המסורת המה ספק טמאים

(כח) עוד כתב צשו"ת דברי חיים (סימן מ"ח) וז"ל, ק, וגם מצואר צרצינו ירוחם נתיצ ט"ו שכתב וז"ל, והסוכן עס טמאים ונדמה להם טמא [וכן עס הטהורים טהור], וכבר כתבתי צאיזה סימנים נאכול העוף, ולעיל מזה כתב ולפיכך אין נאכל עוף אלא במסורת, אפילו יש בו כל הג' סימנים, הרי דלא מתיר בנדמה אף שיש לו ג' סימנים, ולכן לפענ"ד אין לסמוך על התירים באלו וזולת המסורת המה ספק טמאים.

*

זולת המסורה אי אפשר להתיר

(כט) ומסיים צשו"ת דברי חיים שם (סימן מ"ח) וז"ל, ק, סוף

דבר אין צדינו לחלוק על הרש"א והרא"ש והטור ורבינו ירוחם וראו"ה והאגור ורמ"א ז"ל שאין לאכול בשום טענה רק במסורת, ואפי' הרש"ל ז"ל שמקיל בג' סימנים החמיר מאד להזהר בצדיקה הרבה, ומי לנו צדורינו שיוכל לסמוך על צדיקמו, והרבה חילוקים יש למי שמצין עופות וצקי זהם, ולכן זולת המסורה אי אפשר להתיר עכ"ל ק.

*

ע"י שינוי מעט אין ראיה מדזה טהור זהו נמי טהור - יוכל להיות אף שהם בתמונה אחת זה טהור וזה טמא - אין להתיר מדבריות שאין עליו מסורת אע"פ שהם כמו הבייתות שהם טהורות

ל) וברן הגה"ק משינאווע זיעועב"י כתב בספה"ק דברי יחזקאל תשובה ה' וז"ל, ואודות אשר דרש ממני מה שכתבתי להרב דק' אינטערדאס צויצען צערגען צדצר הצר אווזות החדשים הגדולים הנה שלחתי לו כל המכתב אשר שלח לי מעכ"ת, ולפענ"ד כתבתי לו שאין לאכלן, כי גמרא מפורשת היא צחולין דף ס"ג אמר ר' יהודה נקיטנא [שקיטנא] אריכי

שקי וסימקא שרי, גויי שקי וסימקא אסירי. הרי דע"י שינוי מעט אין ראוי מדזה טהור זה נמי טהור. ומ"ש הרבנים דבאצר אחד ארוך גרוע יותר מכל אצרים גדולים, הגם דיש מקום לומר כן אבל מי מכריח זאת, הלא יוכל להיות בשם דאעפ"י שהם בתמונה א' זה טהור וזה טמא, וסימנא שוק אריך, כן הקטנים והגדולים ציותר שלא הי' מציים כמוהם, ג"כ אין המסורה ראוי מקטנים וגדולים.

וראוי' לדבר מדברי הגמ' צבא קמא דף נ"ה דפשוט להו דצשינוי מעט חד מינא הוי לגבי כלאים, וצחולין אמרו דשוק ארוך וגו' זה טהור וזה טמא, ע"כ מוכרחין אנו לחלק, דבשלמא גבי עוף טהור וטמא דעיקר החילוק הוא בצרבעה סימני טהרה ואין אנו יודעין רק עפ"י המסורה שאלו טהורין, צריך להיות בתמונתם ממש, ואם לא אין ראוי שיש להם שינוי מעט יש להם ג"כ סימני טהרה, ויוכל להיות דשני מינים הם מלד הטומאה והטהרה כמו דאמרינן צחולין הנ"ל, וא"כ מכש"כ כשכל אצרינן משונים צגדלות שאינו מצוי כאלו צהקדומים, אבל צגמ' צ"ק דחכמים ידעי דאלו השני עופות שניהם מין טהורין, דאל"כ הי' כלאים

מאד טהורות וטמאות, רק ע"י שינוי מעט פשוט להו דלא הוי כלאים.

וְלַעֲבָדָה זֶה כוונת המחבר צו"ד סי' פ"ג צ"ס"א שכתב צוה"ל, ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור עכ"ל. ולמה התנה שיהי' דבר פשוט, הלא כתב מקודם שנאכל במסורת וא"כ ממילא המסורת היא על זה העוף, ומה הנריך עוד שיהי' דבר פשוט. נראה שזה כוונתו, אם יבא עוף חדש שיהי' ג"כ בתמונה זו, רק שעוף בזה לא הי' עוד מקודם באותו מקום, כמו אנו שגדולין כאלו לא אכלנו מקודם, אין המסורה של מין המצוי מועיל. ותמהתי למה לא נביא רא"י מאווחות וצר אווחות הצר שאנו אין אוכלין אותן כפסק הנמח נדק סי' כ"ט, והלא תמונתן ג"כ כאווחות צייתי רק דגדולה הימנה ואינה שכיחה צישוב, ואם נימא דמסורה של תמונה א' מועיל אפילו א' קטן וא' גדול, כי זו התמונה מעיד שהעוף טהור כי כצר צדקוהו הראשונים נכסיר מדצרות ג"כ, אע"כ כיון דעל מדבריות אין מסורת יוכל להיות דאינם טהורות אעפ"י שבייתות שבתמונה זו טהורות הן, כן גבי קטנים וגדולים אעפ"י שעל

הקטנות יש לנו מסורת דטהורות הן אין רא"י על הגדולות וכו', עיי"ש.

לא) וְע"כ צדברי יחזקאל שם בליקוטים שו"ת וול"ק, וזה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין, הגם שדומין להם בתמונתו, והשינוי מעט, אין אנו רשאים לאוכלן, עד שיהי' ידיעה שנאכלין במקום שיש בני תורה ויראי שמים, ורא"י לדבר שצר אווחות דאגמא שקורין וילדע קאטשקעס ג"כ דומים להנהו צר אווחות הנאכלין שיש להם חרטום שחור וצפרנים שחורים מ"מ נוהגין בהם איסור, הגם כי יש שו"ת צדצר ויש מתירין, מ"מ המנהג הוא לאסורן, מ"מ צהני צר אווחות שגדולים מאד ומעולם לא היו צמדינה זו כמותם ולא התיר אותם שום גדול הדור, אסור לאוכלן עד שיהי' מסורה ברורה ממקום תורה שאוכלין אותם.

*

המתיר בלא מסורה בודאי הוא טועה מאד

לצ) ובהקדמת ספר אילה שלוחה (הובא בדברי יחזקאל החדש) כתב וול"ק, כי מי שרצה להמיר

ע"י צדיקת סימנין בודאי הוא מועה מאד, כי מי הוא שיצא אחרי הרמ"א ז"ל לדמות דבריו חלילה וכו', אין לנו אוכלין אלא במסורת וסיים ואין לשנות, ומי הוא בדור האחרון שיפסוק לשנות מדברי הרמ"א חלילה.

*

אין להתיר עוף מפני שהוא "תרנגול"

(ג) ובשו"ת לבושי מרדכי (מהדור"ק יו"ד סי' מ"ד) הוצא תשובת רצו (הגאון ר' איציק לאנדסבערג זצ"ל) שכתב להכתב סופר בשנת תרכ"ג וז"ל, ימים לא כצירים היה במחיצתי אחד מהרצנים המתירים ושאלתי על ההיתר, ואמר תרנגול אינו אלא תרנגול, דא ודא אחת הוא, והוכחתי על פניו לא כן אלפן רבותינו הקדושים (עוף נאכל במסורת), הלא מקוצלין אנחנו להחמיר במנהגי ישראל יותר מדברי תורה, ובי השם תרנגול גורם להתיר אותו, הלא גם תרנגול דאגמא בשם תרנגול יקרא, והאמת שהמה משונים מאד מאד מתרנגולים שלנו טעם ומהותם וכו' עכ"ל.

*

מאן ספין מאן חשוב להתיר בלי מסורת

(ד) ובשו"ת מכתב סופר צקי' ד' כתב וז"ל, באמת לע"ד קשה להתיר צלמי מסורת צרורה, דהיינו עפ"י צקי ורגיל ומכיר זה המין וצממו וכו' מאן ספין מאן חשיב להתיר צלי מסורת נגד דעת הש"ע, כמה קולמוסים נשתצרו וכמה דיואין נשתפכו צדורות שלפנינו להתיר צר אוזות שקורין ווילדע ענטין אשר אינם צריכים למסורת עפ"י דעת הש"ע, מ"מ חשו לדעת הרמ"א וכו', ונהגו בהם איסור צרוב המקומות, מכש"כ קו"ח צ"צ של ק"ו צדורינו זה שנתמעטו הלצצות ורצו המקילים צקלי קלות חמורות דומות צקלות איך נצוא להתיר צנקל אותן העופות וכו'.

*

אין לנו דרך אחרת להתיר רק ע"י מסורת

(ה) כתב צשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סימן צ"ח) וז"ל, ובבר סגר עלינו בש"ע ביו"ד סימן פ"ב סעיף ג' וכתב שאין עוף טהור נאכל אלא במסורת, ובן נהגו, ואין לשנות, וא"כ בבר קבלו כל ישראל אליהם

האשל

מסורת העוף

ברמה

קיט

את זה, ואין לנו דרך אחר להתיר
אלא ע"י מסורת עכ"ל.

*

בלי מסורת תליא בפלוגתא אי
הוי חשש דאורייתא או דרבנן

ל"ו) ובשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סימן

צ"ט ד"ה אמנם השני) כתב

עוד וז"ל אמנם אם באנו לדין אם דברי
הרמ"א אלו דאין שום עוף נאכל אלא

במסורת דין תורה ומחשש דאורייתא או
רק חששא דרבנן, כבר כתבתי במקום
אחר דנהו דהדרכי משה כתב דהוי רק
חששא למיעוטא ומשמע דמדרבנן
קאמר, נראה דהיינו בכף רגלו רחצה
וחרטומו רחב, אצל באינך אפשר דחשש
דאורייתא הוא וכו', וא"כ תליא חשש זה
אי דאורייתא או דרבנן ברבצת, ועכ"פ
אין לאוכלן בלי מסורת ע"כ.

*

עלה ב'

פירוש מהו "מסורה"

שיהיה דבר פשוט באותו מקום
שזה עוף מהור - שקבלו
מאבותיהם שהוא מהור

ג) ובן איפסק בשו"ע יו"ד (סי' פ"ב
ס"ב) וז"ל, ועוף טהור נאכל
זמסורת והוא שיהיה דבר פשוט
באותו מקום שזה עוף מהור, וכו'.
יש שלשה סימני טהרה, אצבע יתירה,
זפק, וקורקצנו נקלף ציד וכו', ואף על
פי שיש לו שלשה סימנים אלו אין
לאכלו לפי שאנו חוששין שמא הוא
דורס אלא אם בן יש להם מסורת
שמסרו להם אבותיהם שהוא
מהור.

והיוצא לנו מדברי המחבר, דהפירוש
של מסורת הוא, צד' אופנים,
או שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה
עוף טהור, או דיש להם מסורת שמסרו
להם אבותיהם שהוא טהור, וכמו
שפירש"י.

*

שזכור הוא באדם כשר שאכלו

א) בגמ' חולין (דף סג ע"ב) א"ר יצחק
עוף טהור נאכל זמסורת.
ופירש"י (שם) "אם זכור הוא באדם
כשר שאכלו", או שמסר לו רבו או
צייד חכם שהוא טהור. וכ"כ הריצצ"ן
(נעתק להלן אות ו').

וב"ה צאמד מהקדמונים, צפירוש
שחיטת חולין רצתי (חולין שם)
זמסורת פירוש אם זכור באדם כשר
שאכלו או שמסר לו רבו צייד ע"כ.

*

שמסרו לנו אבותינו שהוא
מהורה

ב) ועוד פירש"י דף ס"ז ע"ב, ואין
עוף נאכל לנו אלא זמסורת,
עוף שמסרו לנו אבותינו בטהור,
ושלא מסרו לנו יש לחוש, וזמסורת יש
לנו לסמוך, כדאמר לקמן שעוף טהור
נאכל זמסורת.

*

האשל

מסורת העוף

ברמה

קבא

אין לאכול שום עוף אלא
במסורת - שקבלו בו שהוא טהור

ד) וכתב הרמ"א (שם ס"ג) וז"ל, ואין
לאכול שום עוף אלא
במסורת שקבלו בו שהוא טהור,
ובן נוחגין, ואין לשנות.

והפירוש מהו מסורה, הכוונה
דבריו ג"כ שיהי' לנו
בקבלה באיזה מהדרכים האלו שהזכרנו
מפרש"י, או שמסרו לנו אבותינו שהוא
טהור, או שזכור הוא באדם כשר שאכלו,
וזו כוונתו במש"כ שקבלו זו שהוא
טהור, דפירושו או דיש להם מסורת
שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור, או
שקבלו זו שהוא טהור על ידי שראו
באדם כשר שאכלו.

*

ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא
שטהור נאמן

ה) וכתב הש"ך (יורה דעה סימן פב
סק"א) וז"ל עוף זה התיר לי
רבי הצייד - אכל אינו נאמן לומר עוף
זה התיר לי רבי חכם, הכי איתא בש"ס
פרק אלו טריפות סוף דף ס"ג. וכתב
מהרש"ל שם סי' קט"ו, ומ"מ אם
ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא

שטהור נאמן, ובפרט האידנא שאין
לנו צייד אלא מסורת ע"כ.

ובפרי מגדים (שם) מצאנו למה אינו
נאמן לומר עוף זה התיר לי
רבי חכם, וז"ל, דרבי חכם אין כלום,
שלא סמך על חכמתו וצדק בסימנים,
ושלא דורס הוא וכדומה. וע"ע בשו"ת
יהודה יעלה למהר"י אסקא זצ"ל (יורה
דעה ח"א סימן צ"ב).

והיוצא לנו מדבריו שאינו נאמן לומר
שהתיר לי רבי חכם, אכל
נאמן לומר שמקובל הוא שטהור, ובפרט
האידנא שאין לנו צייד הצקי בכ"ד מינים
עופות טמאים, מ"מ אם ת"ח מעיד על
עוף שמקובל הוא שטהור נאמן.

*

מדינה שלימה אוכלין

ו) והפרי מגדים (שפתי דעת סימן פ"ב
סק"א) כתב וז"ל, ועיין
שו"ת מהרי"ל ק' (סימן צ"ה) הציאו
הכנסת הגדולה בהגהות צ"י אות (כ"ט)
[ל], דאין לסמוך האידנא על מסורת
כלל, כי צריך שיהא בר סמכא ומקובל
מאדם גדול או ממדינה ועיר, ועכשיו
ליכא כהאי גוונא, יע"ש. ומכל מקום אם
מדינה שלימה אוכלין, יכולין בני מדינה

אחרת לסמוך עליהו, וצמנאי שיתצאר
סוף הסימן [אות י"א], דהיינו שאין
להם מסורת, לא שנהגו איסור, ולדינא
ז"ע. ועיין סימן פ"ו [סעיף א'] כזה,
יעו"ש.

עליהם ודאי לאין עדותן כלום דלולי
הוא טעות צידם (ועי' בב"י בשם תשו'
רא"ש).

*

מסורת ע"י מדינה חשובה שקבלו בן

(ח) **והבית הילל** כתב (יו"ד סימן פ"ב
סק"א) וז"ל, ואין לאכול
שום עוף אלא במסורות שקבלו זו שהוא
טהור, ונראה מה שכתב שקבלו בו
היינו דוקא מדינה חשובה שקבלו
בן, אבל על איזה מדינה שאינה חשובה
כל כך מימים קדמונים אין לסמוך
עליהם, וכ"כ צהדיא צתשובות הרא"ש
והציאו ז"י וז"ל, ודע כי אני לא הייתי
אוכל על פי מסורות שלהם, כי אני
מחזיק המסורות שלנו וקבלת אבותינו
חכמי אשכנז שהיתה המורה ירושה להם
מאבותיהם מימות החורבן, וכן קבלות
אבותינו רבותינו שצטרפת יותר מקבלת
בני הארץ הזאת, ואע"ג דאמר' עוף
טהור נאכל במסורות בעוף שאין אדם
מכיר אותו, אבל עוף המקובל מחכמי
ישראל שהוא טמא לא יאכל על פי
מסורות אחרים הפחותים מהם עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, דמסורות שקבלו
זו שהוא טהור, הפירוש,

ובן כתב החכמת אדם (כלל ל"ו אות
ט') וז"ל, ואם צא לפנינו עוף שאין
אנו מכירין אותו כלל לא שייך בו מנהגי
מדינה, ואם עד אחד מעיד עליו שהוא
מקובל מפי נאמן שעוף זה טהור הוא
נאמן, דעד אחד נאמן באיסורין, אך
בזמן הזה אין לסמוך כלל על שום אדם,
ואסור לאכול רק מה שהוא פשוט וידוע
שהוא טהור. וז"ל פרי חדש ס"ק א',
ז"ל מהר"י סג"ל בסי' ק', והצא להעיד
מסורת חדשה על עוף נכרי שאין מכירין
אותו יטורך שיהא צר סמכא ומעיד על
אנשי מדינה אחרת שהוא מנהג פשוט
שם לאכלו, או שמקובל מפי אדם גדול
כדאי לסמוך על עדותו דודאי דייק
שפיר, וחזי מאן מסהיד עליה, אבל אינש
דעלמא לא סמכין עליה כו', וזה אינו
נמצא האידנא כלל עכ"ל. ונ"ל פשוט
דאפילו ידעין דודאי שאוכלין אותו
במקום א' צריך שיהא ידוע שאותו
מקום אוכלין ע"פ ת"ח וותיקין,
משא"כ מקום חדש שנתישצ בקרוב
ואינם מנזים שם חכמים שראוי לסמוך

האשל

מסורת העוף

ברמה

קבג

שקצלו צו היינו דוקא מדינה חשובה
שקצלו כן.

*

מסורת בידם מאבותיהם "שהיו
אובלים אותן"

(ח) ואופן נוסף על מסורת מצינו
צפירוש הריבב"ן (חולין דף
ס"ב ע"ב) שכתב וז"ל, אהא סמכינן
צמסורת אם זכור הוא באדם כשר
שאכלו, או שמסר לו רצו, או
שמסורת בידם מאבותיהם שהיו
אובלים אותן. עכ"ל הריצצ"ן.

והיוצא לנו מדבריו, דאף כשמסורת
צידם מאבותיהם שהיו
אוכלים אותם חשוב מסורת, והו' מלצד
הפירושים אחרים של מסורת, שהזכרנו
דחשוב מסורות, והוא, אם זכור הוא
באדם כשר שאכלו, או שמסרו לנו
אבותינו דטהור.

*

קבלת ומסורת אבותיו

(ט) ובדרישה (יו"ד סימן פ"ב סק"א)
כתב וז"ל, אצל צאיסור
והיתר הארוך החמיר גם כזה, דכתב
שאין לאכול שום עוף אם לא בקבלת

ומסורת אבותיו ע"ש כלל נ"ו, וכן
פסק רמ"א בשלחן ערוך ע"כ.

והיוצא לנו מדבריו, שהציא מדברי
האיסור והיתר הארוך, דאין
לאכול שום עוף אם לא בקבלת ומסורת
אבותיו, הרי לנו דפירוש של מסורה,
היינו על ידי הקבלה ומסורה
מאבותיו, וכמו שאומרים באידיש
"וואס מיינ טאטע האט געגעסן און
וואס מיינ זיידע האט געגעסן".

*

בשראה אדם כשר אכלו אמרינן
מסתמא הי' לו בקבלה שהוא
טהור איש מפי איש

(י) ועוד יותר מצוה צספר לשם זבח
(חולין דף ס"ג ע"ב) להג"ר
יעקב יהודה ליב ז"ל דיינא דק"ק
אלטונא, וז"ל, צרש"י ד"ה צמסורת, אם
זכור הוא באדם כשר שאכלו או שמסר
לו רצו כו', יש לדקדק הא מסיק צסמוך
דדוקא רצו צייד, וגם לכאורה הני תרי
מילי דר' יצחק חדא נינהו, ונלע"ד דהא
דאמר עוף טהור נאכל צמסורת היינו
כמ"ש רש"י שזכור הוא באדם כשר
שאכלו או שמסר לו רצו, דאמרינן
מסתמא אותו אדם כשר או רבו
הי' לו בקבלה שהוא טהור איש

ידעינן מעמו ונימוקו זה נקרא
מסורת, מבש"ב אם נוהגים לאכלו
זה בודאי נקרא מסורת, וכמז ע"ז
האו"ה דזה כוונת ממסורת, היינו מש"כ
דהמסקנא והמנהג שאין לאכול שום עוף
אלא ממסורת היינו במסורת דאם
נוהגים לאכלו דזה נקרא מסורת
ממש, וזה לא צעין כלל צדיקת ג'
סימנים עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, דמה שפירש"י
דאם זכור הוא צאדס כשר
שאכלו, הכוונה דאף דלא ידעינן טעמו
ונימוקו זה נקרא מסורת, ומכש"כ דאם
נוהגים לאכלו זה צודאי נקרא מסורת
ממש.

*

מסתמא נתברר לו בירור גמור
שהוא מהור - בודאי היתרו
פשוט

(י) ובתפארת יעקב (חולין דף ס"ג
ע"ב) כתב וז"ל ומה
שאמר שאכלו, היינו אפילו לא אמר לו
שיועד צעמו שהוא טהור, רק ראה
אותו שאכלו מסתמא נתברר לו
בירור גמור שהוא מהור, וזהו
הפירוש עוף טהור נאכל במסורת והיינו
שפשוט היתרו, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל,

מפי איש, והא דאמר נאמן הצייד כו'
היינו אפילו אומר שרצו ציד המיר
ומקר לו שהוא טהור מסורת צעמו ולא
הי' לו קבלה משום אדם, ומש"ה צעין
שיהא צקי צהן וצממותי, וכה"ג צרצו
חכם שיודעי' שלא הי' לו קבלה שהוא
טהור אין סומכים עליו, אלא דבסתמא
אמר' שאם אומר שהוא מהור
ודאי יש לו קבלה עליו וק"ל עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, דהא דאמרינן
דאם זכור הוא צאדס כשר
שאכלו דהוי מסורת, דאמרינן מסתמא
אותו אדם כשר צודאי הי' לו בקבלה
שהוא טהור איש מפי איש.

*

כשאדם כשר אכלו אף דלא
ידעינן מעמו ונימוקו זה נקרא
מסורת - כשנוהגים לאכלו זה
בודאי נקרא מסורת

(ט) ובספר שערי ציון (סימן כ"א ענף
א' אות ד') להג"ר בן ציון
צ"ר אריה ליב זצ"ל אצדק"ק צילסק,
כתב וז"ל, במסורת פירוש, דאיתא
בגמרא עוף טהור נאכל במסורת
ופירש"י במסורת חס זכור צאדס כשר
שאכלו, הנה שמענו מדברי רש"י דאם
זכור באדם כשר שאכלו אף דלא

האשל

מסורת העוף

ברמה

קבה

וכל שראה אדם כשר שאכלו בוודאי
היתרו פשוט שאי הי' רופף לא היה
אוכלו וכו' ע"כ.

*

הורגלו בה ת"ח ונהגו לאכול יש
לסמוך על מנהגם וקבלתם

יא) וכתב בשו"ת אבני נזר (יו"ד סימן
ע) וז"ל וגדולה מזה ראיתי
צ"כ צדה לדרך [מר' מנחם תלמיד
ר"י זן הרא"ש] ז"ל וכל ארץ שהם
בני תורה והורגלו בה ת"ח ונהגו
לאכול עוף שהוא מסופק לנו. יש
לסמוך על מנהגם וקבלתם עכ"ל.

*

כשקבלו מאבותיהם סתמא שהי'
מחזיקים בן עפ"י הוראת ב"ד
שבזמנם - כשזכור באדם כשר
שאכלו ודאי עפ"י הוראת ב"ד
מומחים עושה מעשה, וחזקה על
הב"ד שלא יצא תקלה מתחת
ידם

יג) וכתב בשו"ת יהודה יעלה
להגאון מהר"י אסאד
זצ"ל (חלק א יורה דעה סימן צב) וז"ל,
וגם אותן קצת אנשים שקבלו כן

מאבותיהם, לא משמע דצ"ע
שאבותיהם היו גדולי ת"מ דוקא, אלא
דמחזיקין להו סתמא אבותיהם
היו יודעים ומחזיקים בן עפ"י
הוראת ב"ד שבזמנם. וז"ל רש"י
בחולין ס"ג ע"ב במסורת, אם זכור
הוא צאדס כשר שאכלו או שמסר לו
רבו וכו', אצל דינא קמא זכור הוא
צאדס כשר שאכלו א"ל שנדע שאותו
אדם כשר היה צקי צהן וכו', אלא גם
סתמא מחזיקין כיון שאדם כשר
אכלו ודאי עפ"י הוראת ב"ד
מומחים עושה מעשה, וחזקה על
הב"ד שלא יצא תקלה מתחת
ידם, וע"י חקירתם יפה הורו לו
ועשה על פיהם, וז"ל דמה"ט אמר
ר' יצחק סתם עוף טהור נאכל
במסורת, ולא התנה נמי דוקא שיהי'
צקי צהן וכו', משום דס"ל במסורת
שיזכור הוא באדם כשר שאכלו
ובזה א"צ יותר וכו' ע"כ.

ודיוצא לנו מדבריו, א) דהמסורת
שזכור הוא צאדס כשר
שאכלו, סגי בזה ואי"צ יותר, דא"צ
שנדע שאותו אדם כשר היה צקי צהן
וכו' אלא גם סתמא מחזיקין כיון שאדם
כשר אכלו ודאי עפ"י הוראת ב"ד
מומחים עושה מעשה, וחזקה על הב"ד

שלא ינא תקלה מתחת ידס וע"י חקירתס יפה הורו לו ועשה על פיהס.

ז) והמסורת ע"י שקבלו מאבותיהס, לא משמע דבעי' שאבותיהס היו גדולי ת"ח דוקא, אלא דמחזקינן להו סתמא אבותיהס היו יודעיס ומחזיקיס כן עפ"י הוראת ז"ד שזומנס.

*

**סומבין על מסורת ואין לומר
דלמא מדעת' עביר שנאמר ואל
תבזו בי זקנה אמך**

י"ג) ובשו"ת מהר"ס שיק (יו"ד סימן צ"ט ד"ה אמנם השלישי)

כתב זו"ל, אמנס אס יתזרר להס מסורת יש לדון דהפרי חדש והפרי מגדים צריש סי' פ"ז כ' צסס תשובת מהרי"ל סי' ק', דהאידינא אין סומבין על מסורת, והנמח נדק צסי' כ"ט הסתפק עליו דאין לסמוך על מסורת מקום אחר דלמא הורה להס גזרא כהרז"ה, ולפי"ז ה"ה דיס לחוש צנידון שלנו דלמא הורה להס כרמז"י דג' סימניס סגי, מיהו לפי ענ"ד לא הצנתי, דא"כ גס צאותו מקום יש לחוש על מסורת של אבותינו דלמא הורה להס כעין כרמז"י או כיוצא בזה, וכעין שאמרו ספ"צ

דר"ה, וע"כ שאין חוששין משום שאמרו סוף ברכות (דף נ"ד, ודף ס"ג), דאין לומר דלמא מדעת' עביר שנאמר (משלי כ"ג כ"ב) אל תבזו בי זקנה אמך, וא"כ שפיר סומבין על מסורת, ואס יש עדיס שצמקוס אחר אוכלין, למא לא נסמוך על זה, לפי הסכמת אחרונים דמסורת מקום אחר מועיל לנו, צפרט צעופות שלא היו מצויין עד האידנא ע"כ.

וייש ללמוד מדצרי, דכל שיש לנו מסורות מאבותינו, אין להרהר אחריהס שסמכו להקל על איזה נד קולא צעולס, כמו שאמרו סוף ברכות, דאין לומר דלמא מדעת' עביר שנאמר (משלי כ"ג כ"ב) אל תבזו בי זקנה אמך.

**ובדאי להציא דצרי הגמרא ומה
שפירש"י על זה, וז"ל הגמרא
(ברכות דף נד עמוד א) והתקינו שיהא
אדם שואל את שלום חצרו צסס,
שנאמר (רות ב') והנה צעז צא מצית
לחס ויאמר לקווצריס, ה' עמכס,
ויאמרו לו, יצרכך ה'. ואומר, (שופטים ד') ה' עמך גבור החיל, ואומר (משלי כ"ג) אל תבזו כי זקנה אמך; ואומר (תהלים קי"ט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. רבי נתן אומר, הפרו תורתך משום עת לעשות לה'. ופירש"י וז"ל**

ואומר אל תבזו כי זקנה אמך, למוד מדברי זקני אומתך לעשות, מה שראית שעשו הם, וזגמרא מפרש מאי ואומר ע"כ.

ועוד אמרו זגמרא (ברכות דף ס"ג ע"א) התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו וכו': מאי ואומר וכי תימא בעו מדעתיה דנפשיה קאמר תא שמע ה' עמך גבור החיל וכי תימא מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון תא שמע אל תבזו כי זקנה אמך. ופירש"י (ד"ה תא) וז"ל תא שמע אל תבזו כי זקנה אמך, אל תבזו את בועז לאמר מדעתו עשה, אלא למוד מזקני ישראל כי יש לו על מי שישמוך, שנאמר עת לעשות לה'.

הרי לנו דברים צרורים, דכוונת המהר"ם שיק לומר דכל שיש לנו מסורה מה שראנו שעשו אבותינו ורבותינו, יש לילך אחריהם בפשיטות בלי חשש, וכמו שפירש"י למוד מדברי זקני אומתך לעשות, מה שראית שעשו הם. וכמו שפירש"י עוד זגמרא, אל תבזו את בועז לאמר מדעתו עשה, אלא למוד מזקני ישראל כי יש לו על מי שישמוך.

*

אין לנו אלא דברי הרמ"א ופה שאסר לן לאכול בלא מסורת הוא התיר לן לאכול במסורת

י"ד) ובשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סימן

צ"ט ד"ה ועכ"פ השני)

כתב וז"ל ועכ"פ הרי הצ"י והרמ"א שרגילין לפעמים להביא דברי תשובת מהרי"ל וכאן סתמו דלא כדבריו, וע"כ נראה דאין לנו אלא דברי הרמ"א ופה שאסר לן לאכול בלא מסורת הוא התיר לן לאכול במסורת, וא"כ הני תרנגולים החדשים שנקראו קאקי חיינ"א או אמעראקנישע הינער, אם יתצרר ע"י צ' עדים כשרים ומוחזקים, ושדייקו לראות אותם התם והכא שאוכלין אותן בארץ ישראל או בשאר מקומות שצאו מהתם, לפי ענ"ד שנוכל לסמוך עליהן כן נראה לפי ענ"ד עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, דכל שיש לנו מסורה, שוב אין לחוש עוד, דבאופן שיש לנו מסורה לא אסר הרמ"א כלל.

*

חילוק במסורות בין כשהצדיק עצמו אוכל, או רק התירו לאכול

ט"ו) ובמורי זהב (יו"ד סימן פ"ב סק"ד) כתב וז"ל אלא במסורת.

ביאור בדרך אגדה על לשון רש"י אדם בשר שאכלו

(טז) ואידי דאמי לידן הענין דאין
הקצ"ה מציא תקלה
לנדיקים, אציא צוה מה שאמרתי צעת
הנעת השיעור שנלמד מדי יום ציומו
צביהמ"ד הגדול דקהל יטב לצ
דסאטמאר, צענין אדם כשר שאכלו
(ונדפס בהקדמתי על הספה"ק מאור ושמש)
ואמרתי לפרש דברי הירושלמי (עבודה
זרה פ"ב ה"ז) תני רבי שמעון בן יוחאי
ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם מה
הסימה הזאת אינה נגלית לכל צריה כך
אין לך רשות לשקע את ענמך בדברי
תורה אלא לפני בני אדם כשרין. ויצואר
עפ"י מה שאמרתי צביאור גמ' חולין
(דף ס"ג ע"ב) א"ר יצחק עוף טהור נאכל
במסורת, ופירש"ל אס זכור הוא באדם
כש"ר שאכלו או שמסר לו רצו או זייד
חכם שהוא טהור. ויש לדקדק תינה רצו
או חכם שיודעים הלכות על צוריים
שפיר יכול לסמוך עליהם, אצל אדם כשר
ממה נפשך אס יש לו מסורה מחכם
שהוא טהור הרי הוא בכלל מסר לו רצו,
ואס אין לו מסורה אפשר דמחסרון
ידיעה אכלתו. גס צריך ציאור מה שנקט
לשון כש"ר דיותר הול"ל צדיק או
תלמיד חכם. וציארתי עפ"י מ שאחז"ל

רש"י כתב כן וז"ל, דהא תרנגולתא
דאגמא היו מחזיקין אותה בטורה
ולאחר זמן ראה שדורסת כו' ע"כ, וכן
כתבו המוספות שהיו אוכלים אותו
תחילה, וקשה דהא פרכינן צפרק קמא
דחולין (דף ה' ע"ב) השתא צהמתן של
צדיקים אין הקדוש צרוך הוא מציא
תקלה על ידם כו' ולפי מה שכתבו
המוספות צפרק קמא דגיטין (דף ד' ע"א)
דהגנאי הוא דוקא אס הנדיק עצמו
אוכל דצר איסור, אס כן ניחא כאן,
דאפשר שהמון העם היו אוכלים אותו
על פי הוראת הגדולים ואין צוה גנאי
עכ"ל.

והיוצא לנו מדבריו, כשמחלק צין
כשהנדיק התיר והמון העם
היו אוכלים אותו על פי הוראות
הגדולים, ואין צוה גנאי, לכשהנדיק
עצמו אוכל דצר איסור, דצוה ודאי
אמרינן דאין הקדוש צרוך הוא מציא
תקלה על ידם.

ובמילא נראה דצניד"ד דכל גדולי
הדור וכל הכלל ישראל
מסלתה ומשמנה אכלו ואוכלים התרנגול
המקובל הצרוילע"ר שיש עליה מסורה
צרוכה, ואין לך מסורה חשובה יותר
מזה.

(שבת ק"ה ע"ב) כל המוריד דמעות על אדם כש"ר הקצ"ה סופרן ומניחן בצית גזיו, ופירשו בספרי קודש דאדם כש"ר היינו מי שנוהר צמדת היסוד, ומרמוז צמיצת כש"ר כי אותיות הקודמות לזה הם קר"י דאדם כשר הוא נוהר מטומאת קר"י, והמוריד דמעות עליו הקצ"ה סופרן וכו'. עוד מצינו בספרי קודש דמי שאינו נוהר ממאכלות אסורות יוכל להכשל ח"ו בקדושת היסוד. כמו שמבאר בספה"ק מאור ושמע פ' משפטים (דף שם"ט) וזל"ק, וזה אנשי קודש תהיון לי, על ידי שתהיו משומרי הצרית תלמדו תורה צטהרה ותהיו נקראין אנשי קודש. ועל ידי מה יזכה האדם לצחינה זו, אמר הכתוב וצער בצדה טרפה לא תאכלו, ר"ל על ידי שישמור האדם את עצמו ממאכלות אסורות אפילו הן רק נדנוד דרצנן, יוכל לבא שישמור עצמו מכל דבר רע, וילמוד תורה בקדושה וצטהרה עכל"ק, וצוה מבואר היטב דברי רש"י ל דכשרואה

אדם כש"ר אוכלו היינו אדם הנוהר בקדושת היסוד כנ"ל, אז יש לו הוכחה צרורה שהוא עוף טהור, שאם היה עוף טמא ונכשל צמאכלות אסורות ח"ו, מאין יש לו השמירה יתירה להיות אדם כש"ר בקדושת היסוד. וצוה מבואר היטב דברי ירושלמי הנ"ל, דאלה המשפטים אף שהם דינים שכליים אין לך רשות לשקע בהם היינו לדון בהם ולפסוק הדינים כפי עומק שכלו, אלא לפני בני אדם כשרי"ן היינו מי שהוא קדוש בקדושת היסוד וא"כ צוודאי שזהיר גם באכילתו ועי"ז השכינה שורה אללו ויכול להשיג דינים אלו, והגם שכל אדם יוכל לעסוק בתורה, אך לשקע בהם ולהשיג אמיתתה אי אפשר רק צבי אדם כשרים המוזהרין בכשרות האכילה. ומדויק היטב לישנא דכשרי"ן, דמשמעותו דמוזהר מטומאת קר"י, דזהו מופת חותך שזהיר בקדושת האכילה ע"כ.

*

תמצית היוצא להלכה ולמעשה

(יו) היוצא לנו מכל הנ"ל, שאין לאכול שום עוף רק במסורות, ובלי מסורת גם השלשה סימני טהרה לא מהני, ובפסק הרמ"א ז"ל שכתב, ובן נוהגין, ואין לשנות.

ומסורות הפירוש:

- א] אם זכור הוא באדם כשר שאכלו (רש"י)
- ב] שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור (שו"ע)
- ג] ריש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור (שו"ע)
- ד] שמסורת בידם מאבותיהם שהיו אוכלים אותו (הריב"ף)
- ה] בקבלת ומסורת אבותיו (דרישה מהאור"ה).
- ו] אם נוהגים לאכלו זה בודאי נקרא מסורת ממש (שערי ציון, אבני נזר).
- ז] אם ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור נאמן (רש"ל, ש"ך).
- ח] מדינה שלימה שאוכלין (שו"ת מהרי"ל - פרי חדש - פרי מגדים - בית הלל - חכמת אדם).

ובשיש מסורת אמרינן:

- א] ודאי מתחלה הכירו שאינו מהב"ד עופות (ש"ך) וכיון שיש מסורת הוי כמכיר כל הב"ד עופות (ש"ך).
- ב] ומסתמא אותו אדם כשר או רבו הי' לו בקבלה שהוא טהור איש מפי איש (לשם זבח) דבסתמא אמרי' שאם אומר שהוא טהור ודאי יש לו קבלה עליו (לשם זבח).
- ג] מסתמא נתברר לו ברור גמור שהוא טהור, ובוודאי היתרו פשוט שאי הי' רופף לא היה אוכלו (תפארת יעקב).
- ד] מחזקינן להו סתמא אבותיהם היו יודעים ומחזיקים כן עפ"י הוראת ב"ד שבזמנם, גם סתמא מחזקינן כיון שאדם כשר אכלו ודאי עפ"י הוראת ב"ד מומחים עושה מעשה, וחזקה על הב"ד שלא יצא תקלה מתחת ידם, וע"י חקירתם יפה הורו לו ועשה על פיהם, ובוזה א"צ יותר (מהרי"א אסאד).

האשל מסורת העוף ברמה קלא

ה] ואין לחוש על מסורת אבותינו דלמה הורה להם כרמב"י או כיוצא בזה, שאין חוששין, משום שאמרו סוף ברכות (דף נ"ד, ודף ס"ג), דאין לומר דלמא מדעת' עביר שנאמר (משלי כ"ג כ"ב) אל תבזו כי זקנה אמן, וא"כ שפיר סומכין על מסורת (שו"ת מהר"ם שיק).

ו] אין לנו אלא דברי הרמ"א ופה שאסר לן לאכול בלא מסורת הוא התיר לן לאכול במסורת (שו"ת מהר"ם שיק).

*

העוף המשובח הברלוי"ר

והנה העופות שלנו הנקרא ברוילע"ר, אכלו אותו אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, ומשתמשין בהם כל הכלל ישראל בכל קצוי תבל זה שבעים שנה, ואין לך מסורת גדולה מזה.

ועוד נקודה חשובה יש למצוא בעוף שלנו הברלוי"ר, שכל מדינות חשובות בכל העולם כולו אוכלים אותם, דבשאר התרנגולים, כל תרנגול הי' במקומו, יש מקומות שהי' להם תרנגול זה ויש שהיו להם תרנגול זה, אבל חידוש הוא הברוילער, שלא הי' בזה מימנות עולם תרנגול שהיו אוכלים אותו כל הכלל ישראל בכל קצוי תבל, בארץ ישראל, באמריקא, וביוזא"פ, ובכל העולם כולו, כל הצדיקים וחסידי אדמו"ר רבנים ודיינים ואנשי מעשה, כולם באחד ממש, אכלו מזה הברוילער, ואין לך מסורת חזקה לאיזה תרנגול, מתרנגול הזה הברוילע"ר.

בעזה"ת

האשל ברמה

מסורת העוף

*

פרק ב'

הברוילע"ר יש לה מסורה חזקה, ואין עליה שום חשש, וכשרים
למהדרין מן המהדרין, אף להמדקדקין בכשרות ביותר

*

עלה א'

א', אין שום חשש על הברוילע"ר אולי מערבין בתוכה עוף שאין עליה מסורת.
ב', הקארני"ש יש עליה מסורה ברורה.

עלה ב'

א) מסורת הברוילער והקארניש - מהגאון בעל שבט הלוי זצ"ל.
ב) הוראה ברורה מבעל "שבט הלוי" שיש סוגי לעגהארן שאין לה מסורה, ומדקדקי הלכה פרשו מזה.
ג) סילוף נורא בדברי השבט הלוי - והאבן ישראל, על העוף הקארניש.

עלה ג'

עדות ותשובות מגדולי ומנהיגי ישראל, שהעוף הברוילער - שהורכב מעוף הקארניש והראק,
יש לה מסורה חזקה, ושאין בה שום תערובות מעופות שאין להם מסורה

עלה ד'

א) העוף ה"ברוילער" יכולה לחיות י"ב חודש, ועוד יותר
ב) הביצים מהעוף הברוילער הם כד וחד
ג) יסכר פי דוברי שקר שאומרים שאינה יכולה לחיות י"ב חודש, ושהביצים הם כד וכד.

עלה ה'

הברורים וחקירות ודרישות - נסיעה א' - נסיעה ב' - נסיעה ג' - ששעו "איגוד וועדי הכשרות"
בבירור כשרות הברוילע"ר
עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"ט ט"ב מ'סאטמאר שליט"א

עלה ו'

נסיעה ד'

ע"י איגוד חמשה "וועדי הכשרות"
וועד הכשרות ביד"צ העדה החרדית - וועד הכשרות דקהל יטב לב - וועד הכשרות נירבאטור -
וועד הכשרות מגד יהודה - וועד הכשרות דהא"י י"ו
להעמיד השגחה על תרגול הברוילע"ר
עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"ט מ'סאטמאר שליט"א

עלה ז'

פרטי כל'

מהנסיעה שנמסרו הרבנים הגאונים והמומחים לברר שהעוף הברוילע"ר כשרותם ומסורתם
ברורים בתכלית הכשרות וההידור, ואין בהם שום ריעותא וחשש כל דהו

פרק ב'

הברוילע"ר יש לה מסורה חזקה, ואין עליה שום חשש, וכשרים למהדרין מן המהדרין, אף להמדרקין בבשרות ביותר.

עלה א'

א', אין חשש על הברוילע"ר שמערבין בתוכה עוף שאין עליה מסורת.
ב', הקארני"ש יש עליה מסורה ברורה.

ישראל המהדרין בכשרות וכל הצדיקים, את העוף הצרוילער המקובל במסורת, שהוא מורכב מתרנגול המסורת "פלימוט ראק", ומתרנגול המסורת "קארניש".

ובחורף תשע"ז לפ"ק נשמע הדבר שיש מרנגין עליו וחוששין שמרכיזין אותן עם עופות שאינם מקובלים לנו במסורה.

חשבתיו דרכי לסדר פרק זה עפ"י מה שאמרו (הובא בעקידה פ' נח שער י"ד) אין חכם כבעל הנסיון, על כן אסדר הדברים לפי השתלשלות הדברים שנתזרר אללי בעזהשי"ת, דבר דבור על אופניו, שיראה כל רואה שכל הערעורים אינם אלא עירבוב דברים, וכשמסדרין כל דבר ודבר לעצמו רואין שאין צערעורם כלום.

*

נתברר שכל הרינון חי' בנוי רק על מה שמצאו בכתבי הגוים, שיש מציאות לערב, ולא מצאו שום הוכחה שכבר עירבו, אבל המומחים

הרינון הראשון על העוף המקובל הברוילע"ר שמערבין

א) ב"ל השנים אכלו צאמערקא וצארץ ישראל וכל קצוי תבל, כל צית

והבקיאים כתבו ואמרו בפירוש שלא נתערב בהעוף הברווילער עופות שאין להם מסורה, רק הרא"ק והקארני"ש שיש לנו מסורה עליהם.

ז) והתחלתי לזכר הדברים, וכאשר שמעו המערערים שהתחלתי לזכר הדברים, חשצו שנתקבל אללי שיש חשש על העופות, הציאו לפני מכתבי האומות העולם. ושמעתי את כל דבריהם, וראיתי את כל המכתבים והדאקומענטן שהציאו לפני, וכל מה שהגיע לידי הראיתי למומחים הבקיאים היטב צשפת ענגליש.

זנתברר אללי ואלל כל הבקיאים והמומחים, שכל מה שרצו להוכיח מכתבי הגוים שמערצין העוף ה"צרוילער" צמינים אחרים צעופות שאין להם מסורה, אינו נכון כלל, וצסקר יסודם, וכל מה שמצאו בכתבי הגוים בזה היה רק שיש מציאות לערב, ועל יסוד זה חששו המערערים אולי העופות שלנו הם תולדות מאיזה תערובת, אבל בשום דאקומענט לא נכתב שבהעופות הברווילער מערבין או כבר עירבו בו איזה עוף אחר שאין להם מסורה.

ואדרבה המומחים והבקיאים אמרו וכתבו צפירוש שאין מערצין

שום עופות אחרים שאין להם מסורה, מלצד הרא"ק והקארניש שמשתמשים צמוך המפעלים הגדולים הראשיים לייצור הצרוילער.

וגם נחזרר אז מהקאמפאני על ידי המומחים העוסקים צכשרות העופות, שהעוף "הצרוילער" הורכב אך ורק מהרא"ק וקארני"ש שהם עופות המקובלים לנו צמסורת.

*

הרינון השני בענין "מסורת הקארני"ש"

ג) ואחר שנחזרר שלא מלאו שום הוכחה לומר שמערצין עם מינים אחרים, ונחגלה שעיקר הרינון הוא על עזם עוף הקארני"ש שאין לה מסורה, וכל מה שהשתמשו צלשון מערצין "מ'מישט" הוא רק מפני שזה דבר שיכול להתקבל לכל מי שאינו יודע מציאות הדברים, ויוכלו צזה לעשות צהלה "אין די היינטיגע וועלט מישט מען", ועי"ז חשצו שיתקבלו דבריהם, מה שאין כן כשיערערו על מסורת מקובלת מי ישמע להם, ממילא נשאר רק לזכר צענין מסורת הקארני"ש, צמה שאומרים שרק להרא"ק יש מסורת אלל לא להקארני"ש.

והנה חשש זה פשוט אינו אמת במציאות, שכל מי שקיבל מסורת העופות מדורות הקודמים אומר בפירוש שעוף הקארניש מקובל לנו במסורת וכמו שנציג דבריהם אחת לאחת צפרק זה.

ובגוף דא נריך למודעי האין נתהוה הערעור על העוף הקארניש, שלא הי' על ידי שהציאו מהעופות קארניש שמשתמשין צו לעופות שלנו אל השוחטים שיש להם מסורה מדור דור, רק שאיזה אנשים לקחו התמונות מכתי הגוים צחצוריהם שהם תמונות משונות, אשר קראו אותם הגוים בשם קארניש, ושאלו לשוחטים אם תמונה זו יש לה מסורה, וככה נתהווה הרינון על העופות, ותמונה המשונה שלקחו מכתי הגוים, אין לה שום דמיון להעוף הקארניש שלנו, ולא לאצותיהם, ולא לאצות אצותיהן, הנאכל לנו במסורת שהוא עוף טהור, והשוחטים אדרבה קיבלו שהעוף הנקרא קארניש הוא עוף הנאכל לנו במסורת, רק שלקחו מחיצורי הגוים התמונה המשונה ההוא אשר קראו אותם בשם קארניש, וזוה עשו הרעש והבלבול.

ולא יאומן כי יסופר שהמערערים כתבו שהעוף ה"קארניש" הוא עוף טמא, ולהלן צפרקים הצאים אעתיק

דבריהם, ויתזרר שכל דבריהם צנוי על קורי עכזיש על כתי הגוים וספרי מינות ואפיקורסות כנ"ל.

*

כל הרבנים והשובי"ם אמרו שהקארניש יש לה מסורה - גביית עדות משוחטים ותיקים אצל בי"ד של הנה"צ בעל "מגד יהודה" שיש להעוף קארניש מסורת

(ד) והלכתי לשאול לשו"ס מומחים, וכן לזקני הרבנים הגאונים שליט"א העוסקים בזה הרצה שנים, וכולם אמרו שמעולם ידעו שהעוף קארניש יש להם מסורה.

וגם נעשו אז גביית עדות משוחטים זקנים, בישיבת צ"ד צביתו של הגה"צ רבי יודא משולם דוב פאלאטשעק שליט"א אצדק"ק מגד יהודה, שהעידו שהעוף הקארניש הוא עוף הנאכל לנו במסורת בלי שום פקפוק.

*

המסורה על העוף הקארניש וחברוילע"ד - ושמות שאר העופות שיש להם מסורה, רא"ק, לעגהארן, ניו העמפשי"ר, ראוד איילענד רעד (ה) וישו"ב מומחה אחד כששאלתי אותו אודות המסורה על עוף

הקארני"ש, התמרמר שאינו מצין כלל מה רוצין כעת, כי מלפני חמש עשרים שנה כשהתחיל לשחוט קיבל מהשוחטים הוותיקים שכל אלו העופות הם מקובלים לנו במסורת, הרא"ק, הקארני"ש, והצרוילע"ר שהוא תערובות משני העופות האלו שיש להם מסורת, והלעגהארע"ן, והניו העמפשי"ר, והראוד איילענד רע"ד. והי' דבר פשוט כל השנים שהעוף הקארני"ש יש לו מסורה ברורה ומזקה, ואיך יכולין לערער על זה.

*

עדות מהגה"צ בעל דברי שלום
אברק"ק אודווארי זצ"ל ובנו הגה"צ
מאודווארי שליט"א דהקארני"ש הוא
מקובל לנו במסורת - וראו כמה
שוחטים וותיקים ששחטו הקארני"ש
- ועדות מהגה"צ מריסקאווא זצ"ל
על מסורת הקארני"ש - ועדות על
מסורת הפלימו"ט רא"ק

(ו) וכן ש"צ הגה"צ רבי שמואל דוד
קרויז שליט"א אברק"ק
אודווארי האריך במכתב שינא לאור על
ידו ציוס ה' פרשת יתרו דהאי שעתא
במסורת הקארני"ש שקיבל מאביו ש"צ
הגה"צ רבי שלום קרויז זצ"ל אברק"ק
אודווארי בעל דברי שלום.

ובאין המקום להודיע ששמעתי מת"ח
אחד הצקי בתמונות העופות
למיניהם, שרצה להוכיח אם הגה"צ
מאודווארי שליט"א אינו מחליף צין עוף
א' למשנהו, לקח הרבה תמונות מעופות
שונים, והראה אותם להגה"צ מאודווארי
שליט"א, ונתפעל מבקיאותו בהם, וזכרנו
הנפלאה, שהי' צקי בהם וצשמותיהם
כאשרי יושבי, צלי שום גמגום וחילוף כלל.

וד"ל: ובזה נבוא להעיד על המסורות
שקבלתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל מה
שנוגע למעשה על העופות.

זכרנו ימים מקדם זה יותר מחמשים
שנה שלוויתי את אאמו"ר זצ"ל,
והתחלתי ללוות אותו עוד בשנת
תשי"ט, והלכנו ביחד להבית
השחיטה, לשחוט לצורך משפחתו
תרנגולים לאכילה, והי' שם כמה
שוחטים וותיקים יראים ושלמים,
ואמר לי אאמו"ר זצ"ל שהעוף
הנקרא קארני"ש יש לה מסורה,
והוא העוף ששוחטים לאכילה, וגם
העוף הנקרא פלימוטרא"ק יש לה
מסורה ושוחטים אותה לאכילה,
והעוף הנקרא לעגהארען לוקחים
ממנו הביצים.

וכן ראיתי כמה שנים ששחטו שם
הקארני"ש והפלימוטרא"ק, והי'

האשל

מסורת העוף

ברמה

קלט

שם קארני"ש הלבן, והקארני"ש האדום, והקארני"ש השחור, וכל השוחטים שחטו הקארני"ש בלי להבחין בין המראות, הן הקארני"ש השחור, והן הקארני"ש האדום, והן הקארני"ש הלבן.

רק אני זוכר שאאמו"ר זצ"ל לקח לעצמו רק הקארני"ש הלבן, אבל השוחטים היראים האחרים שחטו גם הקארני"ש במראה שחור והקארני"ש במראה אדום, (ואולי בעצמו לקח רק הקארני"ש במראה לבן, כיון שבביתו הכשיר העוף לאכילה המליחה והדחה, ובקל יותר לנקות העוף כשהנוצות הם במראה לבן מאותן שהם במראה שחור או אדום).

והיות שיש אנשים שמטילים ספק במסורות העוף הנקרא קארני"ש, אני מרגיש חובה לעצמי, להגיד בתורת עדות, שאצלי ברור כשמש, בלי שום ספק, ששחטו העוף הנקרא קארני"ש לאאמו"ר זצ"ל לצורכו לאכילה, וגם הרבה שוחטים וותיקים יראים ושלמים שחטו הקארני"ש לאכילה.

וגם אני זוכר שראיתי שם גם כ"ק הגה"צ מריסקעווא זצ"ל בעמח"ס אורחות המשפטים, שהי' תלמיד מובהק מהגה"ק מרן בעל העצי

חיים זי"ע, איך שהוא בא להבית השחיטה, לשחוט שם עופות הקארני"ש, והי' דבר פשוט שהקארני"ש יש לה מסורה ברורה.

*

עדות הגאון אבדק"ק אודווארי על מסורת הברוילע"ר - עדות ברורה שהברוילע"ר לא נשתנה צורתו יותר מחמשים שנים

(ז) עוד העיד לנו ש"צ הגה"צ רבי שמואל דוד קרויז שליט"א אבדק"ק אודווארי צמכתו הנ"ל, על מסורת הברוילע"ר, ושלל נשתנה לורת הברוילע"ר זה יותר מחמשים שנים.

וז"ל: העוף הברוילע"ר שאנו אוכלים אותו כהיום, אני זוכר שהשתמשו בו כל השנים, וזה יותר מחמשים שנה שאוכלים אותו כל בית ישראל, וגם אאמו"ר זצ"ל אכל עוף זה בהמשך השנים.

והנני בזה להעיד שהעוף הברוילע"ר שאוכלים כהיום בכל בית ישראל, אין בו שום שינוי לא בהצורה ולא בשאר דברים, ממה שהשתמשו בו מלפני חמישים שנה, ואינו מובן כלל מה שמערערין שיש בו איזה שינוי, והבל יפצה

פיהם, שדבר זה ברור אצלי כשמש
בצהרים, שעוף הברווילע"ר
שאוכלים כהיום בכל בית ישראל,
הוא הוא העוף הברווילע"ר שאכלו
לפני חמישים שנה בלי שום שינוי
כלל.

*

קבלת מסורה על העוף הברווילע"ר
המורכב מרא"ק וקארני"ש, ועל
העופות, לעגהארן, פלימוט רא"ק,
ראוד איילענד רע"ר, מאת השו"ב
מוה"ר יעקב שווארץ שליט"א
ממאונט קיסקא נייטרא

(ח) גם קיבלו עדות מסורה על
הצרוילע"ר המורכב מהרא"ק
והקארני"ש צק"ק נייטרא מאונט קיסקא,
מאת השו"ב הישיש הר"ר יעקב שווארץ
נ"י ממאונט קיסקא, צמודש אצ תשע"ז
לפ"ק, ורשמו הדברים נכתב.

וז"ל רשימת דברים, במותב תלתא
הוינא ביום א' ואתחנן ז' אב תשע"ז
לפ"ק בק"ק נייטרא מאונט קיסקא
נוא יארק יע"א והובא לפנינו כמה
מיני עופות, והישיש מוה"ר יעקב
שווארץ נ"ו שוחט ומגדל עופות
מקדמת דנא בא לפנינו ואמר על
עופות אלו כדלהלן. (א) הי' לפנינו ב'

עופות ממין לעגהאר"ן white
leghorn ואמר שעוף כזה נתגדלו
כאן במאונט קיסקא בתחילת הישוב
yeshiva farm settlement לצורך
הביצים, והי' שוחטים אותם לאחר
שהיו אויסגעדינ"ט שפסקו מלהטיל
ביצים. (ב) הי' לפנינו העוף של מין
פלימוט רא"ק, (Plymouth rock),
ואמר שעוף זה נתגדלו כאן, והי'
אוכלים אותם. (ג) גם אמר שנתגדלו
כאן ג"כ המין עוף ראוד איילענד
רעד (rhode island red), והי'
שוחטים אותם. (ד) גם אמר שהי'
רגילים כאן לשחוט מין העוף
הנקרא רא"ק קארני"ש, rock
(Cornish) דהיינו שהוא תערוכת של
הפלימוט ראק עם הקארני"ש. כל
זה הי' בימיו של הגה"צ ר' חיים
מיכאל דוב ווייסמאנדל זצ"ל. וע"ז
בעה"ח אור ליום ב' ואתחנן ח' אב
תשע"ז פה ק"ק מאונט קיסקא יע"א
ע"כ.

הרי לנו שקיבלו עדות בשנת תשע"ז על
העוף הצרוילע"ר שהוא תערוכת של
העוף טהור פלימוט ראק עם העוף טהור
קארני"ש, שהי' רגילים לשחטו במאונט
קיסקא בימיו של הגה"צ רבי חיים מיכאל
דוב ווייסמאנדל זצ"ל, דהיינו יותר מששים
שנים (שהגה"צ הנ"ל נפטר בשנת תשי"ח).

האשל

מסורת העוף

ברמה

קמא

(ומיש"כ צהמכתצ צענין מסורת
הלעגהארן, פשוט שהי'
המסורה על הלעגהארן היסן שהי'
רגילין צהס מכצר, אצל לא קאי על
הלעגהארן החדש שצעלי המפעל
"תרנגול-פארמס" רויס להציא למחנה
צני ישראל לאחרונה, דעל הלעגהארן
החדש כיון שיש צה כמה שינויים
מהלעגהארן היסן נריך לזה מסורה צפני
עלמו).

*

מסורת הברוילע"ר מאת הגה"ק
מסקולען וצוק"ל - וגורל וחירותו
לבדוק על מסורת העוף

(ט) וזה ציד לנו עוד הגה"צ רבי שמואל
דוד קרויז שליט"א אצדק"ק
אודווארי צמכתצו הנ"ל, על מסורת
הברוילע"ר שקיבל מאת הגה"ק
מסקולעני זצוק"ל, וגם הזהירות ימירה
שהי' להגה"ק הנ"ל לצרר מסורת העוף
ששחטו לפניו.

וד"ל: ופרט אחד אני רוצה לחרוט עלי
גליון, מה שראיתי זה כחמישים
שנה, אצל כ"ק הגה"ק מסקולען
וצוק"ל בעל נועם אליעזר איך
שהי' נזהר בענין מסורות העופות,
כשהייתי משמש כראש הכולל

בקראונהייט"ס בבית מדרשו בשנות
תשל"א תשל"ב תשל"ג.

שכידוע הי' לכ"ק הגה"ק מסקולען
וצוק"ל חומרות גדולות בענין
השחיטה ומליחה, וזכרתי ששחטו
לצרכו לאכילה העוף הנקרא
ברוילע"ר, ובכל פעם לפני השחיטה
הי' דרכו ליקח העוף ולהסתכל עליו
אם הוא עוף שיש לנו עליה מסורה,
ורק אחרי שהסתכל היטב על העוף
וראה שיש לנו עליה מסורה אמר
להשוחט לשחוט העוף, וגם
כששחטו לצרכו העוף הנקרא
ברוילע"ר לקחו לפני השחיטה
והסתכל עליו ואמר שיש לנו
מסורה עליה, ושחטו לצרכו
לאכילה.

*

מסורת הברוילע"ר מאת מרן רביה"ק
מסאטמאר, מסקווירא, מסטראפקוב,
מריבניץ, מצעהלים, מפאפא,
משארמאש, מוואידיסלאב וכל גדולי
ישראל

(י) ודרוש דרש ש"צ הגה"צ רבי שמואל
דוד קרויז שליט"א אצדק"ק
אודווארי צמקהלות עם צצצת קודש
פרשת משפטים צעת רעווא דרעוין,
צענין מסורות העופות צכלל, וצענין

מסורות הצרילע"ר צפרט, שיש לנו עליה מסורה הצרורה מאת כל הגאונים הנדיקים נ"ע.

וד"ל: אזוי אויך נאך וואס מ'האט אנגעהויבן צו מישן דעם ראק מיטן קארני"ש וואס מ'רופט די ברוילער האט דאס אויך א מסורה ברורה אלע צדיקים האבן דאס געגעסן, רבינו הק' מסאטמאר, און אלע צדיקים, סקווערער רבי, סטראפקובער רב, סקולענער רבי, אויך שפעטער דער ריבניצער רבי וואס איז געווען א שוחט אינדערהיים, אויסער די גרויסע באקאנטע גאונים וצדיקים צעהלימער רב, פאפער רב, שארמאשער רב, וואוידיסלאבער רב, און וואס איז שייך מסורה מער פון דעם.

*

תשובה ניצחת דיש להקארני"ש מסורה

יא) וְעוֹד אִמְרָתִי תְּשׁוּבָה נִלְחַם לְמִסְוֶרֶת הַקֶּאֱרָנִי"ש, אִם הִי הַנִּידוֹן צִעוֹף שֶׁלֹא יָדְעוּ שְׁמֵעוֹרֵצ צו הַקֶּאֱרָנִי"ש, רַק לְאַחֲרֹנָה נִתְּגַלָּה שְׁמֵעוֹרֵצ צו הַקֶּאֱרָנִי"ש, יֵשׁ מָקוֹם לִומר שֶׁצִּרְיָיִן לְצַרְר הַמַּזִּיאֹת, אֲבָל צִהֵעוֹף שֶׁהִיא יָדוּע לְכָל הַשּׁוֹחֲטִים, וְלָצַר צִי רַב דַּחַד יוֹמָא שִׁישׁ לוֹ

ידיעה צענין מסורת העופות, זה כל הששים ושבעים שנים העל"ט, שהעוף הצרילע"ר הוא מורכב מצ' עופות הרא"ק והקארני"ש, ולא שמענו כל השנים שיהי' רב אחד, או שוחט אחד, או אפילו איש אחד פונה פה לדבר על העוף שאוכלים כל בית ישראל זה כל השנים שיש בזה חשש מצד העוף הקארני"ש שאין לו מסורת, במקום שכולם ידעו לומר שהצרילער הוא מורכב מצ' עופות הרא"ק, והקארני"ש. ואין לך מסורה גדולה מזה שהשתמשו צו שבעים שנה ולא נשמע שום ערעור על עוף הקארני"ש, וזה הוא תשובה ניחמת שעוף הקארני"ש הוא עוף טהור במסורת. וכל הערעור נולד רק מאיזה אנשים שמקרו ודרשו כחצי העכו"ם, שהם רק פטפוטי דברים ודמיונות שוא, כאשר יבואר צפרקים דלהלן.

*

שוחטים וותיקים מדור הקדום הי' להם מומחיות במסורת העופות, וכל עוף שמשותמשין לאכילה דנו עליה מרן רביה"ק הגה"ק מסאטמאר זי"ע, ואתו עמו הרבנים הגה"צ מדור הקדום נ"ע, עם שוחטים וותיקים, וקבעו במסורת ברורה, שיבולים לשחטו.

י"צ) וְהִנֵּה כִּשְׁהִגִּיעַ מִרְנָה רַבִּינוּ הַקְדוֹשׁ זי"ע לֹאמַעֲרִיקָה, אַחַת מִן

האשל

מסורת העוף

ברמה

קמג

העבודות הקשות שצמקדש היה, לזכר עם גדולי הרבנים זי"ע מדור הקדום ושוחטים וותיקים שהי' להם מומחיות, איזה עופות יכולים לשחוט שיש להם מסורה, והשוחטים הזקנים היו בקיאים בזה, וגם הרבנים מהדור הקדום הי' בקיאים בזה, וביחד קבעו העופות שיכולים לשחוט ללורך אחינו בני ישראל המדקדקים ככשרות, וכן העיד לנו הגה"צ רבי שמואל דוד קרויז שליט"א אבדק"ק אודווארי, צמכתו הנ"ל,

וז"ל: ראשית כל אני מרגיש חובה לנפשי, לספר מה ששמעתי מאאמו"ר זצ"ל כמה פעמים בהזהירות בקביעות מסורות העופות, שהי' להדור הקודם חסידים הראשונים זקני הרבנים הגאונים נ"ע שבאו מאיראפא ביחד עם מרן רבינו הק' מסאטמאר זי"ע, והשוחטים יראי ה' מרבים, למען ידעו דור אחרון, כי לא אלמן ישראל, ואל תחשוד את אבותיך, שסמכו על אנשי אמעריקא, ולא דקדקו ח"ו במסורות העופות, רק אדרבה דקדקו בדקדוק יתירה להעביר המסורות מאיראפא לאדמת אמעריקא.

סיפר לי אאמו"ר זצ"ל שבאו ונתקבצו ביחד הרבנים והשוחטים, ודנו על כל עוף ועוף, אם יש לנו מסורה עליה, ורק אחרי שהי' מוסכם בין הרבנים והשוחטים שיש להעוף מסורה, ועיינו בהענין ביחד עם מרן רביה"ק זי"ע, קבעו לשחוט להציבור לאכילה, וכל העופות ששחטו השוחטים הותיקים הי' אחרי הבירור שיש לה מסורה ברורה, וקבעו שיכולים לשחטו במסורת להציבור, ובמשך השנים כשבא עוד שוחט ותיק לאמעריקא חקרו ודרשו גם אצלו במסורות שקיבל בעירו ממקום מושבו.

וגם אני בעצמי זוכר מלפני חמשים שנה, שהי' דיון על עוף זה ועל עוף זה אם יש להתירו במסורות או לא, ואני זוכר שהי' כמה פעמים מדובר בבית אאמו"ר זצ"ל, במסורות העופות.

ולדוגמא אספר עובדא אחת מה שאני זוכר, שהי' סופר זקן אחד שכבר הי' באמעריקא מקודם המלחמה, שנתפרסם שיש לו נוצה לצורך כתיבת סת"ם, שהי' נוצה נאה ומהדורת, ואחד מזקני הרבנים שאלו אותו מאין נוצה זו בא, והשיבו הסופר הותיק שהוא בא מעוף פלוני,

(ואיני זוכר כעת מאיזה עוף שאמר שהוא בא), ונעשה מבוכה בין הרבנים, אם יש להתיר להשתמש עם נוצה זה, דמבואר בקסת הסופר (סימן ג' סעיף ו') דיש להסתפק אם מותרין לכתוב בנוצה של עוף טמא (דב"ש סוף סי' קס"ד) יעי"ש. וזכור אזכור, שבררו אז הרבנים מאיזה עוף שבא ליד הסופר נוצה זו, וחקרו ודרשו על המסורות שלו, כדי לברר אם יש להתירו להמשיך להשתמש בנוצה זו. ואינו זוכר למעשה מה הי' הפסק אז בענין נוצה זו, אבל אני זוכר המעשה, ואיך שהי' המדובר בבית אאמו"ר זצ"ל בפרטי מעשה הלז.

ועובדא זו כדאי להשתמש לדוגמא, למען ידעו דור אחרון, שהי' להרבנים הותיקים נ"ע מייסדי הישוב באמעריקא, ידוע ברורה ובקיאות בקביעות מסורות העופות. ואמר לי אאמו"ר זצ"ל כמה פעמים שעל כל עוף ועוף שמשתמשים בה לאכילה, דנו עליה וקבעו במסורות.

*

זקני הרבנים מדור הקדום הגה"ק בעל ברך משה מסאטמאר זצ"ל, והגה"ק רבי רפאל בלום מקאשוי זצ"ל, עסקו

במסורת העופות - מסורת הקארני"ש והנוא העמפפור והראוד איילענד

י"ג) סיפר לי הגה"צ מאודווארי שליט"א, עוד מעשה רב שממנו יכולים ללמוד ג"כ איך שהרבנים הגאונים הנדיקים מדור הקדום עסקו היטב בענין מסורות העופות.

ומעשה שהי' כך הי', כשליווה הגה"צ אצדק"ק אודווארי שליט"א את כ"ק אציו בעל דברי שלום מאודווארי זצ"ל צימות הקיץ שנת תשכ"צ לפ"ק להכשיר המקוה של מעיין שעשה רבי מענדל ראזען ז"ל בשכונת "פארקסוויל" נ. י. סמוך לשיצמו הקדושה בית ישעי' ד'אודווארי.

היו שם צימד עם אציו הגה"צ רבי שלום קרויז זצ"ל אצדק"ק אודווארי, הגה"ק מסאטמאר בעל ברך משה זי"ע, וגם הגה"ק רבי רפאל בלום זי"ע אבד"ק ור"מ קאשוי, ואחר שהכשירו המעיין כדת וכדין בכל ההידורים כמוזכר בפוסקים וכמקובל מרבתינו הקדושים נוחי עדן דור אחר דור זי"ע.

היות שאלל המקוה מעיין של רבי מענדל ראזען הנ"ל היה ה"פארס" הגדול של "מיוליק", שמן

לנו מסורה עליה, וגם הנוא העמפשייר
והראוד איילעגד שאנו אוכלין
במסורת.

וגם עוף הלעגהארן שמשתמשים לגדל
ציצים היה שם, והרצנים האריכו שם
צענין מסורת כל עוף ועוף. (ואגב, אמר
לי הגה"צ מאדווארי שליט"א דזאת לדעת
בצירור, שהלעגהארן שהיה שם ושחורגל
זה כל השנים אינו דומה כלל להעוף
שבעלי "תרנגול פארמס" אומרים שהוא
הלעגהארן).

*

עדות הגאון רבי משה יודא ליב
לאנדא זצ"ל שהבקיאות במסורת
באמעריקא הוא יותר ממקומות
אחרים, שהשוחטים הי' מזהירים את
תלמידיהם להזהר מעופות טמאים.

י"ד) העד העיד לנו הגאון הגדול רבי
משה יודא ליב לאנדא זצ"ל
רצ אצ"ד בני צרק צמכצו (נדפס בתחלת
הספר), שלאחרונה אחרי המלחמה כשיסדו
היישוב צאמעריקא, נתהווה המציאות,
שצאמעריקא הי' בקיפין יותר במסורת
העופות יותר מבשאר מקומות,
שהשוחטים הי' מזהירים את תלמידיהם
שלמדו אללם להיות שוחטים, להזהר
מעופות הטמאים.

ה"פארס" הוא לקחו כל השנים שקדמו
"חלב ישראל" לפי שבקאנטריס לא היה
אז עדיין חלב ישראל לפי שלא היה
טראקס עם פרידזשידע"ר כידוע, הלכו
הרצנים הגאונים הצדיקים גדולי ישראל
הנ"ל זי"ע לבקר ה"פארס" לראות את
ההלוח ילך של הפארס.

וגם הלכו לבקר את ה"פארס" של
התרנגולים ותרנגולת דשם, והיו
שם כל מיני עופות בין מה שמשתמשים
לאכילה וגם עופות לגדל ציצים, וסיפר
הגה"צ אצדק"ק אדווארי שליט"א
שנשאר בזכרוננו המראה הגדול הזה איך
שדיצרו הרצנים הגאונים הצדיקים הנ"ל
זי"ע, הגה"ק מסאטמאר צעל צרך משה
זצ"ל והגה"ק מקאשוי צעל צרכת שמים
זצ"ל והגה"ק מאדווארי צעל דצרי שלום
זצ"ל, ביחד צענין מסורת כל עוף ועוף,
איזה עוף שיש לנו מסורה עליה, ואיזה
שאין לנו מסורה עליה, והי' שם כמה
מיני תרנגולים, ודיצרו ביחד ועיינו בכל
עוף ועוף, והציע כל אחד דעתו
וזכרונותיו צענין המסורה שקיבל
ממקומו צאינדערהיים, והי' שם כמה
עופות שהי' להם מסורה, וכמה עופות
שהחליטו שאין לנו מסורה עליהם, וזכור
אזכור שדיצרו צאיזה עופות שהיו שם על
הפארס, כגון העוף הקארני"ש שיש

ובן כמז צמכצו הנ"ל וז"ל:

"סאטמאר", לזכר המסורת על העופות
וכו',

שמעתי משוחטים שלמדו שחיטה
לפני 30 שנה ויותר, כי בארה"ב יש
שם משוחטות שלמות אשר שוחטים
שם עופות ללא מסורת כלל בגלל
רבאי'ס שהנהיגו קולות. ולכן
השוחטים החרדים לדבר ה'
מזהירים את תלמידיהם להזהר
מעופות טמאים "וממילא בקיאותם
בארה"ב בעופות טמאים יותר
ממקומות אחרים". שוחטים בעולם
יודעים איזו עופות שוחטים אבל
בדרך כלל אינם מכירים את הטמאים.
אחרת הדבר בארה"ב, עכ"ל.

*

העיד הגאון רבי משה יודא ליב
לאנדא זצ"ל שכשרצו לברר מסורת
על עופות בארץ ישראל פנו לברר
בסאטמאר בחו"ל

ט"ו) וכשרצו לזכר צאנז ישראל חזיה
מסורת על עופות
שהציאו מארה"ב, הלכו לזכר הדבר
צארה"ב, ובן העיד הגאון הגדול
המפורסם רבי משה יודא לייב
לאנדא זצ"ל גאב"ד בני ברק צמכצו
(נדפס בתחלת הספר) שלפני שנים
בערך הגיע לארה"ב לצית השחיטה

וז"ל: אחר שנת תשי"ב-תשט"ו,
התחילה התפתחות של טיפוח
עופות בארץ, הי' יהודי חרדי שרצה
להקים חות טיפוח עופות, היו
מפעלים בחו"ל אשר טיפחו
אפרוחים, היו צריכים לברר על
עופות עם מסורת, הגענו לבית
שחיטה של סאטמאר שהיו בקשר
עם חברת "אנטרפ" אשר טיפחו
אפרוחים, נתברר על עוף המכונה
"קורניש אדום" ועוף "קורניש לבן"
שיש להם מסורת, עוף "ליגורן לבן"
שיש לו מסורת, וכן עוף המכונה
"פלימוט רו"ק" שיש לו מסורת.

*

הגאון בעל שבט הלוי העיד על
מסורות אמעריקא אחרי שייסדו
הישוב מחדש בחו"ל שהוא מוב יותר
מבארץ ישראל, שבאמעריקע קיבלו
המסורת מהרבנים והשוחטים ותיקים
מאייראפא

ט"ז) גם הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל הי'
דעמו דמסורת מהרצנים
והשוחטים שצאמעריקא כשנתיסדה
הייסוד מחדש צאמעריקא אחרי המלחמה
השניה, הי' צרמה גבוה יותר משאר

מקומות, ואפי' יותר מצאריך ישראל, כי צאו הרבנים והשוחטים הוותיקים מאיראפא, והציאו המסורת לכאן, וכן העיד לנו הגר"י ש"ן שליט"א במכתבו (נדפס בתחלת הספר) מה ששמע מאת הגאון בעל שבט הלוי שהמסורת באמעריקא מקובל יותר מהמסורת שצאריך ישראל.

וז"ל: ואמר לי אז הרב וואזנער זצ"ל, שבארץ ישראל החשש של מסורת הם קשה ביותר, שהמציאות בארץ ישראל הוא שכל איכר חילוני מנסה להמציא על ידי הרכבות עופות חדשים עם מעלות חדשות, ממילא עושים הרכבות עם עופות שאינם ידועים, ואינם יכולים להאמינם במה שהרכיבם, כי אינם שומרי שבת, ואין להם נאמנות.

אבל המסורת באמעריקא הוא חזקה ברורה וטובה מאוד, שבאמעריקא קיבלו המסורות מהרבנים והשוחטים ותיקים שבאלטע היים, שאחרי המלחמה באו לאמעריקא וחזרו וייסדו היישוב על דרך המסורה. והרבנים הזקינים הביאו עמהם מאיראפא כל המסורת שקיבלו שם על העופות, וגם השוחטים הותיקים הביאו עמהם המסורות שקיבלו באיראפא על כל העופות, והרבנים

ביחד עם השוחטים קבעו המסורות באמעריקא על כל עוף ועוף אם יש להם המסורה הברורה לאכלום, ורק העופות שהי' להם המסורה המקובלת מהאלטע היים קבעו להתיר לאכלם, אבל שאר העופות שלא הי' להם מסורה הברורה נמנעו מלהתירם.

*

נתברר שהעוף הברוילע"ר - הוא העוף המהודר ביותר

טו"צ) הנה עסקתי צוה הרבה לפני שלשה שנים לזכר הדברים, אצל לא העליתי אז על הכתב כל פרטי הדברים שנתברר אללי אז, כי למה אכניס ראשי צין ההרים הגדולים, ולא חשבתי שאצטרך עוד לכתוב צענין הזה, אצל השבתי תשובה צרורה לאנשים מדקדקין צמנות שרצו לידע מה שציררתי, להיות שנתברר דאין חשש כלל שמערצין עופות שאין להם מסורת לתוך העוף המקובל הצרוילע"ר, וגם על הקארני"ש יש לנו מסורה טהרה וצרורה כמו שאמרו כל הרבנים והשוחטים, וגם ילאו מכתבים מגדולי ישראל שאין צוה שום חשש, ממילא נמצא שאין כאן שום מקום להחמיר צוה, והם כשרים למהדרין מן המהדרין.

עלה ב'

- (א) מסורת הברוילער והקארניש - מהגאון בעל שבט הלוי.
 (ב) הוראה ברורה מבעל "שבט הלוי" שיש סוגי לענהארן שאין לה מסורה, ומדקדקי הלכה פרשו מזה.
 (ג) סילוף נורא בדברי השבט הלוי - והאבן ישראל, על העוף הקארניש.

מסורת הברוילער והקארניש מהגאון
 בעל שבט הלוי זצ"ל - עדות
 משוחטים שהברוילע"ר צורתו
 כהעופות שבאיראפע בוויים
 רוסלאנד - עדות שביצי הברוילער
 הם בד וחד

(א) גם הגאון הגדול בעל שבט הלוי
 זצ"ל היה אצלו דבר פשוט שהעוף
 קארניש והצרוילע"ר יש להם מסורה,
 וגם שיצא מאד את מסורת הרבנים
 והשוחטים הוותיקים שצאו מאיראפע
 לאמעריקא וקבעו מסורות איזה עופות
 יכולין לאכול, כמו שהעיד לנו הגר"י ש"ן
 שליט"א צמחצו (נדפס בתחלת הספר).

וז"ל: ועוד שאלתי מאת הרב וואזנער
 זצ"ל, שכידוע שהתרנגולי "ברוילער"
 הוא הרכב ממיני תרנגולים (רא"ק

וקארניש, rock & cornish), כדי
 להשביחם בכמה שבחים, הן בענין
 מהירות הגידול, והן בענין חלקי
 הבשר הנאכלים שיהי' גדולים, וגם
 שיהי' רגליהם קצרה, ושהאמהות
 יטילו הרבה ביצים, וגם שהפסולת
 יהיה מעט, ועוד כמה דברים.
 והתרנגול הברוילער הזה נתגדל כל
 צרכו וראוי לשחיטה כשהוא בערך
 בגיל ז' שבועות, וממילא מרוויחים
 המגדלים בההוצאות אכילה והגידול.
 ע"כ באתי לשאול אם צריכים
 לחשוש להעופות הברוילע"ר
 שנתערב בעופות שאין להם מסורה.

ואמרתי להרב וואזנער, שמשפחתי
 הם שוחטים וותיקים, שזקני ואבי
 ודודי הם שוחטים, ואוכלים ג"כ
 מהעופות הברוילער. ועניתי ואמרתי

עוד, שזקני החזיק התרנגולי "ברוילער", שהם נראים ממש כאותן העופות שהיו אוכלים בבית אבותיו בווייס רוסלאנד, וגם הליכתו, וקולם, הם ממש כאותן שהי' רגילין בהם בני ישראל בווייס רוסלאנד, וגם יש להם הסימנים על הביצים שהם כד וחד.

והשיב לי הרב וואזנער זצ"ל, שכבר אמרתי לך שבאמעריקא יש להם מסורה ברורה וחזקה, שקיבלו כן מהרבנים והשוחטים ותיקים שבאו מאיראפא וקבעו מסורות על כל העופות שיכולים לאכלן, והיות שבארה"ב אוכלים התרנגולים האלו העופות המוכלאים מהעוף הראק שיש לנו מסורה עליה והעוף הקארני"ש שיש לנו מסורה עליה זה יותר מחמישים שנים, ויש להם כל הסימנים האלו, שנראים כתרגולים שבאלטע היים, והליכתם, וקולם כתרגולים, וגם ביציהם כד וחד, זהו כשלעצמו חשוב מסורה ברורה, ויכולים להמשיך לאכול במסורות העופות הברוילער שבארה"ב בלי שום פקפוק.

*

ערות הרה"ג רבי חזקיהו יוסף כהן שליט"א בעל שו"ת אבני חן על מסורת הרא"ק ומסורת הקארני"ש ועל מסורת הברוילע"ר - הרה"ג הנ"ל שליט"א הי' השואל בתשובה הידוע של השבט הלוי בחלק י' סימן קי"ג, והחזיק להקארני"ש במסורת

(צ) וידידי ש"צ הרב הגאון רבי יהודה פירטה שליט"א דומ"ץ המאחדות הרבנים, ומו"ל בצית הוראה דקהל יטב לב, הראה לי שהרה"ג רבי חזקיהו יוסף כהן שליט"א בספרו שו"ת אבני חן (כרך ב', סימן ק"ד) כתב במסורת התרגולים הפטם שאנו אוכלים שהם מורכבים מהעוף הראק ומהעוף הקארני"ש שיש לה מסורה ברורה שעופות אלו היו נאכלים בכל השנים על ידי שלומי אמוני ישראל המהדרין מצלי כל חשש ופקפוק כל שהוא,

וז"ל: תרגולי "הרוק" הם תרגולים גדולים וכו', והם למעשה ההורים ומטילי הביצים של אפרוחי הפטם שאת בשרם אנו אוכלין, והם משמינים מהר גם מטבעם וכו', אלא שהאמת לאמיתה היא, שהשם רוק איננו מבטא כלל וכלל את המציאות הנכונה באלו התרגולים שכן מדובר בהכלאה של זכר ונקבה משני מיני

שלומי אמוני ישראל מבלי כל חשש
ופקפוק כל שהוא, וד"ל.

*

הסילוף בדברי השבט הלוי

ג) הנה להלן צפרק ג' יצואר כל
הסילופים שעשו המערערים,
ומהם הסילופים מתשוצות גדולי ישראל,
והמערערים נקטו לעצמם דרך להעתיק
חלק מדברי הרבנים הגאונים נ"ע
בתשוצתיהם, ומסלפים ומקצרים דבריהם
באופן שיהי' נשמע איזה ערעור על העוף
הצרוילע"ר, במקום שכל המעיין בדבריהם
רואין שלא דיצרו כלום מהעוף הצרוילער
רק מעופות אחרים.

ואחד מן הסילופים הוא דברי השבט
הלוי בחלק י' סימן קי"ג, שכתב
ו"ל,

"ונתברר למעלה מכל ספק שמינים
שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין
תרנגול עוף שאין לנו מסורה עליו
ובמשך הדורות מדקדקי ההלכה
פרשו ממין זה", עכ"ל השבט הלוי
שם.

והמערערים הולכים ומפרסמין
כאילו השבט הלוי קאי
על העוף ה"קארניש" שהוא העוף הזכר

תרנגול שונים ונפרדים, הזכר הוא
מהמין תרנגול הקרוי בשם תרנגול
קורניש, והנקבה היא מהמין הקרוי
בשם תרנגול רוק, התוצאה שרוצים
להפיק מזה ההרכבה שכן סוג
הקורניש הוא תרנגול גדול מאוד
והרוק הוא עוף שמן מאוד, ויחדיו הם
מצליחים להביא לעולם את תרנגולי
הפטם הנוכחיים, וזאת היא הסיבה
שאין שום פורפוציה בין גודל
הזכרים לבין גודל הנקבות באופן
מוגזם, כי הם בעצם שני מיני תרנגול
נפרדים. עופות אלו היו נאכלים בכל
השנים על ידי שלומי אמוני ישראל
המהדרין מן המהדרין מבלי כל
חשש ופקפוק כל שהוא.

הרי דברים צרורים עדות מהרה"ג
בעל אבני חן, שהציא המסורות על
שני העופות האלו הקורניש והרוק
שמהם נולדים התרנגולים הפטם שאנו
אוכלים.

ובגוף דא נריך למודעי, שהתשוצה
מהשבט הלוי נדפס בספרו אבני
חן בדרך א', ודברים הנ"ל נדפס בדרך
ב', ולפי דברי המערערים שהשבט הלוי
כתב על העוף הקארניש שאין לה מסורה,
האיך כתב בדרך ב' לדבר פשוט שעוף
הקארניש יש לה מסורה, ונאכלין ע"י

האשל

מסורת העוף

ברמה

קנא

זה "צרוילער". ויצואר צהמשך דצרינו
שקאי על מין מסוגי הלעגהארן שאין
מסורה עליו וצמשך הדורות מדקדקי
ההלכה פרשו ממין זה.

*

הסילוף בדברי האבן ישראל

(ד) ודוגמא לזה הוא דצרי הגאון בעל
האזן ישראל (חלק ח' סימן
נ"ה), שמעתיקים מדצרינו, כאילו שיש
משמעות בלשונו, איזה ערעור על העוף
הצרוילער, שכתב האזן ישראל (שם)
ח"ל,

ואם כן בודאי צריכין להזהיר ולעמוד
בהשגחה חמורה שלא להביא
לשחיטה רק עופות שלא נולדו
מתערובת המינים וכו', עכ"ל האבן
ישראל.

וב"ל מי שיש מוח צקדקדו ומעיין צפנים
כל השאלה והתשובה יראה צהדיא,
שאין המדובר כלל מהעוף ה"צרוילער",
וכל הרואה ישמומם האין העיזו לסלק
דצריהם כאילו שכוונתם היה לעוף
ה"צרוילער", ע"כ נימי ספר ונחזה
ויתברר הדברים כשמלה.

*

לפני עשרים ושנים שנה הי' שאלה
בארץ ישראל על "מין פטם" "שהי'
ערום קצת בצווארו מנוצות"
שהורכב ע"י מגדלי עופות שומרי
תורה ומצות מעוף שאין להם מסורה
- עוף טמא. והי' ניכר שינויים

בהעופות

(ה) ונעתיק תחלה משו"ת אבן ישראל,
ששם מצואר מפורש
השאלה שנשאלת ע"י הרה"ג ר' חזקיהו
יוסף כהן שליט"א, שהוא הי' השואל,
ובספרו של השואל שו"ת אבני חן נדפס
תשובה זו תיכף אחר התשובה של השצט
הלוי, שתשובת שצט הלוי הוא צסימן ל"ח,
ותשובת האזן ישראל הוא צסימן ט"ל.

בתחלת דצרינו כתב האזן ישראל תוכן
השאלה שנשאלה ח"ל,

מש"כ מע"כ שלאחרונה מערבין
בכלוב תרנגול לבן שיש בו שינוי
אחד, פי' שנוצות צמחו על ארכבותיו
שחולק את אצבעותיו בצורה טבעית,
וברור לו שזה לא הי' מקרי אלא טבעו
בכך, וא"כ ברור שהוא דורס, וכן ראה
שם תרנגול שהי' מחזיק את מאכלו
ברגליו, דלשיטת רש"י זהו דורס,
וכיום מגיעים לבית השחיטה הרבה
עופות שהם צאצאיהם של אותם
תערובת של עופות, וצוארם ערום

מנוצות, וצבע עור צוארם משתנה לחלופין בכל מצב של פחד מצבע בהיר לצבע אדום.

היוצא מדברי האזן ישראל, שהשאלה
שהועלה על שלחנם של הרבנים הגאונים ז"ל הי' על "מין פטם" שהורכב בארץ ישראל, עם תרנגול (א) שנוצות נמחו על ארכותיו, (ב) שחולק את אצבעותיו בצורה טבעית - וצורר לו שזה לא הי' מקרי, אלא טבעו ככך.

ומזה ההרכבה נולדו עופות שיש בהם
שינויים (א) צוארם ערום מנוצות (ב) וצבע עור צוארם משתנה לחלופין בכל מצב של פחד מצבע אדום.

מבואר מפורש שהשאלה הייתה שהי' כאן עוף טמא, שחולק את רגליו, וגם שהי' זו שינוי שנוצות נמחו על ארכותיו, שהורכב עם תרנגול, שממנו נולדו עופות שיש להם שינויים (א) צוארם ערום מנוצות. (ב) וצבע עור צוארם משתנה לחלופין בכל מצב של פחד מצבע בהיר לצבע אדום.

וע"ז השיב האזן ישראל ו"ל,

ובודאי צריך לחוש כאן באיסור דאורייתא באכילת עופות טמאין, ומכיון דאיכא לברר אם העוף חולק את רגליו והוה עוף ודאי טמא

דהוה עוף הדורס, בודאי אסור לאכול העופות, וכן הביצים אפי' הם מספנא דארעא, מ"מ הרי הם מעוף טמא.

וא"כ בודאי צריך להזהיר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטה רק עופות שלא נולדו מתערובת המינים, ואז ממילא יפסקו כל הדברים האלו מה שמערבים עופות טמאים עם טהורים, אחר שיראו שאינו הולך במסחר. ע"כ משו"ת אבן ישראל.

היוצא לנו מזה שהי' כאן שאלה שהורכבו עם התרנגולים עוף טמא, וגם שהי' זו שינויים, ועל זה כתב האזן ישראל "להזהיר ולעמוד בהשגחה חמורה להציא לשחיטה רק עופות שלא נולדו מתערובת המינים".

והמתבונן בדברי האזן ישראל, רואה צעליל, שהנידון היתה שהי' שם בארץ ישראל מגדלי עופות שעשו הרכבה צהופות ונולדו זו שינויים, על כן כתב האזן ישראל "שלא להציא לשחיטה רק עופות שלא נולדו מתערובת המינים", רק להציא עופות שלא עירצו בתוכם מינים שאין להם מסורה, ולא ח"ו שערער על העופות הנאכלין שיש עליהם מסורה ברורה.

וְגַם כַּתֵּב הָאֶזֶן יִשְׂרָאֵל "וְאִזּוּ מִמִּילָא יִפְסְקוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ מֵה שִׁמְעֵרְבִין עוֹפוֹת טֹמְאִים עִם טְהוּרִים", וְכֵן הוּא, אַחֲרֵי שֶׁנִּתְפָּרֵס הַתְּשׁוּבוֹת מִגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא הִשְׁתַּמְשׁוּ עִם הָעוֹפוֹת הַמְּשׁוּנוֹת הַנִּלְ, וּמִכֵּרוּ אוֹתָם לַמִּדְיָנוֹת אַחֲרָיו, וְהִשְׁתַּמְשׁוּ רַק עִם הָעוֹף הַ"צְרוּיֵלֶעֶר" שֶׁהִזְכֵּר הוּא הַ"קֶּאֱרֵנִישׁ" וְהַנְקִיצָה הוּא הַ"רֶאֶק" שֶׁלֹּא נִתְעַרְבוּ בָּהֶם שׁוֹם עוֹף שֶׁאֵין לָהֶם מִסּוּרָה.

וְאִיֵּנּוּ מוֹצֵן כָּלֵל אֵיךְ יִכּוּלִים לִסְלֹף דְּבָרִים צְרוּרִים וּמְפֹרָשִׁים, וְלִיקַח אִיזָה תִּיבּוֹת כִּאֵילוּ הַ"אֶזֶן יִשְׂרָאֵל" כַּתֵּב שֶׁהָעוֹפוֹת שֶׁלֵּנוּ הַ"צְרוּיֵלֶעֶר" שֶׁהוּא מוֹרְכָב מֵהֶרֶאֶק וְהַקֶּאֱרֵנִישׁ שֶׁשׁ לָנוּ מִסּוּרָה צְרוּרָה עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא לֵהֲבִיאַ לְשִׁחִיטָה רַק עוֹפוֹת שֶׁלֹּא נוֹלְדוּ מִתְעַרְבוֹת הַמִּינִים, וְכִזְבֵּר כַּתֵּב הַרְמָצִים צְמוּרָה נְכוּכִים שֶׁצִּדְרֵךְ זֶה יִכּוּלִים לֹמַר ח"ו שֶׁכְּמוֹצַ צְמוּרָה וְעִצְדָּתָם אֱלֹהִים אַחֲרִים, אִזּוּ לָהֶם מִיּוֹם הַדִּין וּמִיּוֹם הַתּוֹכָחָה.

*

עוֹפוֹת שֶׁצּוֹאֲרִים עָרוֹם בְּלֹא נֹצִצוֹת -
צוֹאֲרִים אֲדוּמִים

ו) הַנֶּה הַשִּׁנּוּי שֶׁרָאוּ עַל הָעוֹפוֹת שֶׁנוֹלְדוּ מִהַתְעַרְבוֹת הַנִּלְ, (א) שֶׁצּוֹאֲרִים עָרוֹם מִנּוֹצִצוֹת. (ב) לָצֵעַ עוֹר

צוֹאֲרִים מִשְׁתַּנָּה לַחֲלוּפִין, כִּזְבֵּר דָּנוּ בְּזֶה לִפְנֵי מֵאָה וְאַרְבָּעִים שָׁנִים.

דְּהַנֶּה צְסִיבּוֹת שְׁנוֹת תַּר"מ וְהַלֵּאָה הוֹצֵאָה מִיָּן חֲדָשׁ שֶׁל תַּרְנַגּוּלִים לְאַרְצוֹת אֵיירֶאֱפֶע שֶׁהָיוּ בָּה שִׁנּוּיִים דּוּמִים לְאֵלוּ הַשִּׁנּוּיִים, וְרוֹצֵם מִגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל אִזּוּ אֶסְרוּהוּ, וְהוֹצֵא דְבָרֵיהֶם צִאֲרִיכוֹת צִדְרֵכִי תְּשׁוּבָה יו"ד ס' פ"צ ס"ק ל"ג.

וּבִקְוִבִין פְּרִי תַמְרִים חִלֵּק ל"א הוֹצֵא תְּשׁוּבָה הַגֵּה"ק צַעַל קְדוּשָׁת יו"ט זִלְהֵ"ה שֶׁכַּתֵּב שֶׁהַמְּנַהֵג צְסִיגּוֹט הוּא לְאַסּוֹר גַּם הַכֵּלִים שֶׁנִּתְצַשְׁלוּ מֵעוֹפוֹת הַנִּלְ.

וּבִשְׁו"ת אֲצִנִי חֵן (חֵלֶק א' סִימֵן כ"ח, דף פ"א) הִבִּיא מֵהַגֵּה"ץ צַעַל שֶׁצֵּט הַלּוּי ז"ל שֶׁאָמַר לוֹ בְּזֶה"ל "ס'אִיז פֶּאֶרְהֶאֱנֵעַן דִּי עוֹפוֹת מִיָּט דִּי נֶאֱקַעְטֵעַ הַעֲלֹזֶעֶר, בִּי אֲוִנּוּ הָאֵמַ מִעַן נִישְׁט גִּעְגַּעְעֵם דִּי עוֹפוֹת".

וְכֵן כַּתֵּב שֶׁס צְסִימֵן כ"ג דף ע"ד וז"ל, כְּבוֹד מֶרֶן הַגָּאוֹן הָאֲדִיר בַּעַל "שִׁבְט הַלּוּי" שֶׁלִּיט"א, אָמַר לִי בְּנוֹגַע שֶׁאֵלָה זֶה, שֶׁאֲצִלֵּם בְּמִדְיָנָה "הוֹנְגְרִין", לֹא הָיוּ אוֹכֵלִים אֶת אוֹתָם הַתְּרַנְגּוּלִים, וְלֹא חִילֵּק כָּלֵל בֵּין אוֹתָם דֹּאִיכָא בָּהוּ נִמִּי הַשִּׁנּוּי ד"אֹדֶם הַצּוֹוֹאֵר", וּבֵין אוֹתָם

דליכא בהו עכ"פ זה השינוי ד"אדום הצוואר".

*

הנידון היתה שנתערב במין הפטם מין מסוגי הלעגהארן שהי' עליה החששות, (א) עוף הדורס עוף טמא. (ב) עוף שאין לו מסורה.

ז) הנה בתשובת האזן ישראל דן על השאלה שהוא עוף טמא, וכתב בהתשובה וז"ל ומכיון דאיכא לברר אם העוף חולק את רגליו והוא עוף ודאי טמא, אכל הי' אז בזה שערוריה גדולה, שהרבה הי' מכחישין זה ואמרו שאין העוף הלעגהארן חולק את רגליו, וגם המעיין בהשאלה, הקונטרס ששלח להשצט הלוי, רואה שכתב האצני חן בעלמו צמפורש שמאל העוף חולק את רגליו רק באיזהו מקומות, ולא כל העופות חולקין את רגליו, והשצט הלוי לא הזכיר מזה כלל, שיש חשש עוף טמא, שזה ספק אם הוא עוף טמא שחולק את רגליו, רק כתב שזאת צרור שהנידון כאן "למעלה מכל ספק" שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין תרנגול עוף שאין לנו מסורה עליו, ובמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה. וכוונתו צרור

להעוף הלעגהארן, שהזכיר השואל בתשובתו, שהשצט הלוי לא הביא החשש שהוא עוף טמא מאלו שהחולק את רגליו, מ"מ הי' חושש עליה עכ"פ מאלו מסורה, שעל מין הלעגהארן הזה הי' צרור לו להשצט הלוי למעלה מכל ספק שאין לנו מסורה עליו וצמחך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה.

*

ח) והנה השצט הלוי מתחיל תשובתו בזה"ל יקרתו והקונטרס קבלתי. והכוונה על הקונטרס שנדפס באצני חן סימן י"ז-י"ט. כמו שכתב האצני חן בהערה שם אות 14. וצ"ז השיב השצט הלוי וז"ל,

הנה נתעוררתי ע"י כבודו ת"ח מופלג וממונה על בתי מטבחים של עופות, וגם בקי היטב בענין גידול העופות הטהורים באה"ק, ע"ד המכשלה שהתחילה להתפשט מאד בתקופה האחרונה שמרכיבים זע"ז מינים שונים של סוגי התרנגולים, וזה כדי לפי דבריהם לשפר המין ולערב גנים שונים כדי לזכות בשבח ממון במכירת העופות.

ונתברר למעלה מכל ספק שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין

תרנגול עוף שאין לנו מסורה עליו
ובמשך הדורות מדקדקי ההלכה
פרשו ממין זה.

ובל צר כי רב דחד יומא יודע כשרולה
לצרר אמינת הכוונת התשובה,
מעיינין מקודם צהשאלה שנשאל,
שהתשובה נכתב להשאלה שנשאלה, ודבר
פשוט שהשצט הלוי שכתב "שמרכיבים
לפעמים הזכר" קאי על הלעגהארן הזכר
שהורכב עם התרנגולת.

וגם רואים צהתשובה שהשצט הלוי לא
הזכיר כלל שהוא עוף החולק את
רגליו, שהוא עוף טמא, שזאת לא היה
צריך צודאות שהוא עוף טמא, רק הי' לו
ספק בזה, וכל המעיין צהשאלה שנשאלת
יראה שהצני חן צענמו כתב שראה זאת
רק באיזהו מקומות, שהלעגהארן חולק
את רגליו, וע"ז כתב השצט הלוי ל**מעלה**
מבל ספק דהיינו שהשאלה על
הלעגהארן אין בזה שום ספק, שאין לנו
מסורה על זה, מה שאין כן לענין עוף
טמא הוא ספק וכו', ע"ז כתב השצט
הלוי ובמשך הדורות מדקדקי הלכה
פרשו מזה.

*

עדות מאת הרה"ג רבי חזקיהו יוסף
כהן שליט"א בעל שו"ת אבני חן על

מסורת הקארני"ש - וגם העיד הרה"ג
הנ"ל שליט"א שהוא הי' השואל של
השבט הלוי בתשובה הידוע בחלק י'
סימן קי"ג, שהשבט הלוי קאי על סוג
מסוים של לעגהארן ולא על
ה"קארני"ש.

(ט) **ולאחרונה** הי' כאן צארה"צ הרב
הגאון רבי חזקיהו
יוסף כהן שליט"א צעמח"ס שו"ת אבני
חן ג' הכרכים, ודברתי עמו פא"פ
ושאלתי אותו אודות דברי הגאון צעל
שצט הלוי, ואמר לי צפירוש צפה מלא
שדברי השצט הלוי צתשובה הנ"ל שכתב
"ונתצרר למעלה מכל ספק שמניס
שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין
תרנגול עוף שאין לנו מסורה עליה"
סקאי על עוף מסוגי הלעגהארן.

והוסיף ואמר לי הרב חזקיהו יוסף כהן
שליט"א צפירוש, דהעוף
הקורניש צוודאי יש לה מסורה טהרה,
ומה שאומרים שכוונת הרב וואזנער זצ"ל
הי' על העוף הקורניש, שאין לה מסורה
ח"ו, זה אין לו שחר, ולא היה ולא נברא.
וגם אמר הרב הנ"ל בזה הלשון, ואני
עדות אישית שהעוף הקורניש יש
לה מסורות, ושחטו אותם
השוחטים ותיקים כל השנים.

*

שיש לנו הוראה ברורה מצעל שצט הלוי
 שיש סוגי לעגהארן שאין לנו מסורה
 עליה, וצמסן הדורות מדקדקי ההלכה
 פרשו מזה, ומדויל ידי משתלים ליה
 (פסחים כ"ח ע"א) שסילפו דצרי השצט הלוי
 שקאי על עוף המסורה לנו ברורה,
 ואשתכח מרגיטא תותיה, שצריכין להזהר
 ולידע, שאין כל העופות שנקראת
 "לעגהארן" יש להם מסורה, שיש סוגי
 לעגהארן שאין לנו מסורה עליה,
 ומדקדקי ההלכה פרשו מזה.

*

בארץ ישראל, מגדלי עופות היו
 מערבין עופות שאין להם מסורה עם
 עופות שיש להם מסורה, ונמכרים
 בתור עופות שיש להם מסורה

(יז) ואח"כ צאמו המסונה כתב השצט
 הלוי ח"ל,

והיות כי הדברים נמסרים כהיום ביד
 מגדלי העופות שאין להם שום ידיעה
 בשטח זה גם אם הם שומרי תורה
 ומצות ומכ"ש האחרים שרוחקים
 מזה, א"כ דבר חמור לפנינו
 שמתערבים מינים שאינם בדוקים
 בטהרתן עם המינים המקובלים,
 ונמכרים ונשחטים הגידולים אח"כ
 בתור עופות במסורה בלי להרגיש.

(י) ובן כתב לי הרה"ג רצי חזקיהו יוסף
 כהן שליט"א ח"ל:

והנני לשוב בזה שנית עם הרגשה
 יתירה שאינה משתמעת
 לשתי פנים, דמש"כ רבינו השבט
 הלוי ז"ל בתשובה הנ"ל ולפעמים
 הזכר וכו', לא קאי כלל על מין
 ממיני הפטם ברוילער, לא בארץ
 ישראל ולא בחוץ לארץ, אלא על
 סוג מסוים של "לגהורין" ובנוכח,
 ובדאי שלא נתכוין בזה על הזכר
 של הפטם מהסוג קארניש,
 וחמתעקשים להכניס בזה פירושים
 אחרים לשוא הם מטריחים את
 עצמם, ועל דעת עצמם הם עושים
 זאת עכ"ל.

הרי לנו דברים מפורשים, שהשצט הלוי
 קאי על א' מסוגי עוף לעגהארן
 שעורר עליו השואל הרב חזקיהו יוסף כהן
 שליט"א. אצל לא עלה על דעת השצט הלוי
 ח"ו לערער על העוף הצרוילער שהוא
 בעצמו אכל ממנו עד זיבולא צתרייתא.

*

הוראה ברורה מבעל "שבט הלוי"
 שיש סוגי לעגהארן שאין לה מסורה,
 ומדקדקי הלכה פרשו מזה.

(יא) אי לאו דללאי לך חספא מי משכחת
 מרגיטא תותיה (יבמות צ"ב ע"ב),

אותם, שהוכרח למכור אותם לקוחרים צמדינות אחרות.

ובמוזן כן נמוודע אז שהמגדלי עופות עושים הרכבות עם עופות שאין להם מסורה, וע"ז כתב השצט הלוי ונתרבה מיום ליום שמרכיבים המינים בלי להודיע מה מרכיבים, וכן מצאנו צמכתו של הגר"י שיין שליט"א, שאמר לו השצט הלוי שצאריך ישראל היו מגדלי עופות שהיו מרכיבים, וכן צמחלת התשובה כתב השצט הלוי ע"ד המכשלה שהתחילה להתפשט בתקופה האחרונה שמרכיבים זע"ז מינים שונים של סוגי התרנגולים, על כן כתב שעלינו להתעורר שלא להציא לשחיטת עופות רק ממקור שהוא צדוק מתעוררת מינים, היינו העופות הנ"ל, רק להציא העופות שהמסורה צרור עלי פקפוק צין מצד הזכר, וצין מצד הנקבה.

ועל זה כתב השצט הלוי זצ"ל צסוף דבריו ח"ל, על בן עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטת עופות רק ממקור שהוא בדוק מחשש תערובת מינים (דהיינו עופות הנ"ל), ושהאפרוחים גדלים רק ממין שהמסורה ברורה בלי פקפוק, בין

אבל נדון שלפנינו כבר כתבתי דהוא משגחה חמור דנעשים הדברים ע"ד אינם בקיאים כלל, וגם הוא דבר תמידי, וכבר כתבתי בעניי בכמ"ק שאין להעמיד הנהגת הכלל על דברים של דיעבד, ובפרט לענין קדושת האכילה, ונתרבה מיום ליום שמרכיבים המינים, בלי להודיע מה מרכיבים, והדברים יבואו ח"ו למכשול גדול באיסור מאכלות.

ע"כ עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטת עופות רק ממקור שהוא בדוק מחשש תערובת מינים, ושהאפרוחים גדלים רק ממין שהמסורה ברורה בלי פקפוק בין מצד הזכר ובין מצד הנקבה, - והשי"ת יצילנו ממכשולים ופגיעה ח"ו בקדושת ישראל.

באותן הימים נתעוררו על המכשלה שהי' צאריך ישראל מגדלי עופות, וגם שומר תורה ומצוות היו מגדלי עופות וע"י הרכבה חידשו עופות שונות, וצמחם עוף הנקרא "קאציר" "נשרית" והי' זוה שערוריה גדולה, יש אוסרין ויש מתירין, והצעל שצט הלוי אסר אותם (ע' במכתב של הגר"י שיין שליט"א פרטי הדברים), ותלי"ת לא המשיכו לגדל

מצד הזכר ובין מצד הנקיבה, ולא עופות חדשים שהורכבו.

וגם כאן רואים צעליל שכל הנידון היתה שהי' שם צאריך ישראל עופות שהורכבו, וע"ז עומד ומזהיר שלא להציא אותן העופות שהורכבו, רק להציא מאותן העופות שהמסורה צרורה עלי פקפוק, וכן עשו, שלא השתמשו עוד עם העופות שהורכבו, רק השתמשו עם העופות ה"צרוילער", שיש לה מסורה צרורה עלי פקפוק צין מלד הזכר "קארניש", וצין מלד הנקיבה "ראק", וגם השבט הלוי אבל ממנו כל ימיו.

*

השבט הלוי העיד, שבארץ ישראל החשש של מסורת קשה מאוד, אבל המסורת באמעריקא הוא חזקה ברורה וטובה מאוד.

יג) בן העיד לנו הגר"י שיין שליט"א צמכתבו (נדפס בתחלת הספר) מה ששמע מאת הגאון צעל שצט הלוי שהמסורת באמעריקא מקובל יותר מהמסורת שצאריך ישראל. וז"ל:

ואמר לי אז הרב וואזנער זצ"ל, שבארץ ישראל החשש של מסורת הם קשה ביותר, שהמציאות בארץ

ישראל הוא שכל איכר חילוני מנסה להמציא על ידי הרכבות עופות חדשים עם מעלות חדשות, ממילא עושים הרכבות עם עופות שאינם ידועים, ואינם יכולים להאמינם במה שהרכיבם, כי אינם שומרי שבת, ואין להם נאמנות.

אבל המסורת באמעריקא הוא חזקה ברורה וטובה מאוד, שבאמעריקא קיבלו המסורות מהרבנים והשוחטים ותיקים שבאלטע היים, שאחרי המלחמה באו לאמעריקא וחזרו וייסדו היישוב על דרך המסורה. והרבנים הזקינים הביאו עמהם מאייראפא כל המסורת שקיבלו שם על העופות, וגם השוחטים הותיקים הביאו עמהם המסורות שקיבלו באייראפא על כל העופות, והרבנים ביחד עם השוחטים קבעו המסורות באמעריקא על כל עוף ועוף אם יש להם המסורה הברורה לאכלום, ורק העופות שהי' להם המסורה המקובלת מהאלטע היים קבעו להתיר לאכלם, אבל שאר העופות שלא הי' להם מסורה הברורה נמנעו מלהתירם.

*

(יד) וגם אמר לי הרה"ג ר' חזקיהו יוסף כהן שליט"א שהשצט הלוי אמר לו כמה פעמים, שצריכין לסדר שיהי' השגחה על כל המקומות שמגדלין העופות, כיון שאין יודעים מה יולד יום, ואולי יערצו עופות שאין להם מסורה, וכמו כל שאר דברים שיש להם השגחה, כמו כן גם העופות צריכין להיות תחת השגחה.

ותל"ת זכינו כהיום שיש השגחה חמורה שהעופות הצרוילער שלא נתערב בהם שום עופות שאין להם מסורה צרורה, וגם שלא יתערב בהם שום עופות שאין להם מסורה צרורה.

*

(טו) ומפברא דנפשי' אמרתי תשובה ניצחת, שאי אפשר לומר שהמדובר מהעוף הצרוילער, א' שהשצט הלוי כתב ש"מדקדקי הלכה פרשו מזה", וידוע שער צת רצים שהשבט הלוי אבל העוף הצרוילע"ר כל השנים, ואין יכולין לומר ולבזות את רבן ולומר שהוא אבל דברים שמדקדקי הלבנה פרשו מזה.

(ב) שהתשובה של השצט הלוי נתפרסם אז בכמה קובצים, וגם הגאון צעל אצני חן הלך צו לעורר את הרבנים צאריך

ישראל וצחוק לארץ, אודות הלעגהארן שהוא עוף טמא שחולק את רגליו, והיה אז שערורייה גדולה אודות הצינים שאוכלין (ע' במדור המכתבים מכתב א'), ולא נשמע אז שום ערעור על העופות שאוכלין, צמקום שהשצט הלוי כתב על העופות "למעלה מכל ספק" "אין לה מסורה" "מדקדקי ההלכה פרשו מזה", ולא נשמע אז שום ערעור על העופות שאוכלין כל הכלל ישראל, שהי' דבר פשוט לכל צד צי רב דחד יומא שהכוונה לעוף הלעגהארן, ולא על העופות שאוכלין, רק אחר הרבה שנים שנתפרסם התשובה צעולם התורה נשמע שהשצט הלוי כבר עורר על העופות שאוכלין וכו', ודבר פשוט שכל זה הוא מהמסלפים, שזה דרכם כסל למו לעשות בלבול המוחות, אוי להם מיום הדין ומיום התוכחה.

(ג) ועוד שכתב צאותו תשובה, "שמגדלי העופות הם שומרי תורה ומצוות" שמה נראה צרור שלא היה כוונתו על העוף הקארני"ש כנ"ל, רק קאי על עוף שעסקו צוה שומרי תורה ומצוות וכו'.

וכידוע שהי' אז קוחרים צאריך ישראל שעסקו בגידול העופות, ונתצבר שהרכיבו צעופות שאין להם מסורה, והשצט הלוי אסר אותם, כאשר העיד לנו הגר"י שיין שליט"א צמכתו.

ובל דבר שהי' בכלל וינא מן הכלל, לא ללמד על עצמו ינא, אלא על הכלל כולו ינא, כמו שראינו כאן איך שמסלפין דברים צרורים, כמו כן כל דצריהן הן מסולפין.

ובפרקים דלהלן בס"ד יבואר עוד הרבה דברים שקילפו.

*

טז) **ומה** מאד גדלה התמי' על אלו המערערים שידעו שדברי השבט הלוי לא הי' מוסב רק כשהיה חשש תערוצת מינים אחרים שאינם ראק או קארניש, והיו ניכרים בשינוייהם, ע"ז כתב השבט הלוי צריך להזהר, האיך העיזו לבלבל את העולם כולו, ולהוציא לעז על העופות שכל צית ישראל בכל קצוי תבל אוכלים, וגם הגאון השבט הלוי אכל אותם כל השנים, לומר שמה שכתב השבט הלוי "זכר שאין עליה מסורת" הי' כוונתו על הקארניש, אי להם מיום הדין ומיום התוכחה.

וזי דרכם כסל למו, להעתיק מדברי הפוסקים בשינויים לפי רוחם, שיהי' במשמע מניה איזה חשש על העופות הנאכלים על ידי אחינו בני ישראל הכשרים זה למעלה מחמישים שנים צלי שום פקפוק.

*

ועוד יותר תמה תמה אקרא, דהרי דברי השבט הלוי שכתב "ונתצור למעלה מכל ספק שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין תרגול עוף שאין לנו מסורה עליו וצמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה", שקאי על עוף ממין הלעגהארן, וכמו שמצואר בפירוש בדברי השואל הרה"ג רבי חזקיהו יוסף כהן שליט"א, ולפי"ז הרי יש לנו עדות צרורה ונאמנה מהגאון הגדול בעל שבט הלוי שיש מין מסוג הלעגהארן שאין לנו מסורה עליו וצמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה, והשם לעגהארן אינו שם כללי להחיר כל עופות הנמכר תחת שם זה לעגהארן, שהשם לעגהארן אינו מטהר טמאים, ולאו צתר שמה אזלינן להציא מסורות, דאי אפשר לצנות על שם לעגהארן בכלל, וכמו שחזינן דיש מין מסוג הלעגהארן שהעיד עליה הגאון הגדול השבט הלוי שאין לנו מסורה עליו וצמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה, ולא כמו שאלו המערערים הולכים ומפרסמים כאילו שהעוף לעגהארן הם כולם ממין אחד, דמלצד מה שידוע שיש ממין הנמכר תחת שם לעגהארן יותר משלשה עשר מינים אשר כולם נמכרים תחת שם לעגהארן, וכולם משונים זה מזה, וכמו שאמר לי הגה"צ בעל מגד יהודה שליט"א דיש מספר רב

האשל

מסורת העוף

ברמה

קסא

ממין הלעגהארן, מלכד זה, הרי יש לנו עדות ברורה מהגאון הגדול צעל שצט הלוי דיש מין מסוג הלעגהארן שאין לנו מסורה עליו וצמשך הדורות מדקדקי ההלכה פשוט ממין זה, וממילא כל מין מסוג הלעגהארן צריכים זה זהירות יתירה בקבלת המסורה עליה שיהי מסורה ברורה וחזקה שלא יפול צפח נשצר של עוף שאין לנו מסורה ומדקדקי ההלכה פשוט מזה.

והמעצרים והמסלפים הנ"ל הציאו עוף חדש תרנגול - לעגהארן, והעלימו מלהראות העוף במקום אחר (ע' להלן במדור המכתבים מכתב א'). וזה מורה צאלצע שאין יראת חלקים במקום הזה, ונתקיים זהם ונער קטן ינהג צם.

*

מאז היתה ישראל לגוי, לא היתה הוצאת לעז כזאת, לומר שכל הכלל ישראל בכל קצוי תבל - וכל הצדיקים הקדושים נ"ע אכלו זה שבעים שנים, "חשש תורה" "עוף טמא", וכל זה בנוי על כתבי העכו"ם שבשקר יסודה, ואין לו מקום לא בהלכה ולא במציאות, אוי לנו שכך עלתה בימינו.

אבל נצח ישראל לא ישקר, ותלי"ת נתברר שאין בדבריהם קורטוב של אמת, ויסבר פי דוברי שקר, אדרבה אין לך עוף בעולם שהוא מהודר בבשרות ובמסורת כמו העוף ה"ברוילער" שהכלל ישראל אוכלים.

טו"צ) הנה צראשונה שצאו ואמרו שנתערב זהעוף הברוילע"ר עופות שאין לנו עליהם מסורת, צדצרים שיכולין להתקבל על הלכ, "אין די היינטיגע וועלט מישט מען", דהיינו צעשרה או עשרים שנים אחרונות, ע"כ חשצנו שאולי יש ממש צדצריהם, ע"כ התחלתי לצרר הדצרים, אצל אחר ששמענו שאומרים שהעוף הקארני"ש אין להם מסורה, אז ראינו שכוונתם לערער

על כל השצעים שנים שאוכלים עוף
ה"צרוילער", כאילו ח"ו הדור הקודם
זקני הרצנים הגאונים הנדיקים זצ"ל
וצראשם כ"ק מרן רבינו הק' זי"ע, לא
דקדקו ח"ו במסורת העופות, ולא חקרו
ודרשו אם מותר לאכלם, רח"ל מהאי
דעתא, ולא יאומן כי יסופר שתלמיד חכם
אחד אמר "שזקני הרצנים נ"ע כשצאו
לאמעריקע לא ציררו איזה עופות יש להם
מסורת", "רק סמכו על מסורת
אמעריקא", רח"ל מהאי דעתא, ועצירה
גוררת עצירה, אשר כל השומע יבכה
נפשו שכך עלתה צימיו, שהמערערים
כותצים שהעוף הקארני"ש הוא עוף
טמא, ולפי זה הכלל ישראל וכל הנדיקים
נכשלו רח"ל בעופות טמאים, אי לנו שכך
עלתה צימיו (וצעזעה"ת צפרקים הצאים
אעתיק דברי המערערים, ויראו שהם
בנוים רק על ספרי הגויים, שהם דברי
שוא ושקר ופטפוטי דברים).

ובל צר צי רב דחד יומא יודע, שלפני
המלחמה השני' בכל עיר ועיר ובכל
כפר וכפר, שכל אחד ואחד קנה עופות
והציאו להשוטט לשחוט, הי' השוחט
בזרק אם אין עופות שום שינוי, ואם
ראה צו שיש איזה שינוי נזה לילך להרצ
העיר, או להדומ"ץ אם מותר לשחטם,
וכל רב ודומ"ץ היה להם בקיאות

בעופות לידע אם יש חשש שנתערב בהם
עופות שאין להם מסורה, וכל ספרי
שו"ת מליאים משאלות כאלה, וזקני
הרצנים מדור הקדום נ"ע כשצאו
לאמעריקע הי' להם בקיאות ומומחיות
בזה, וידעו שצריכים לזרר איזה עופות
מוותרים לשחטם, שלא נתערב בהם
עופות שאין להם מסורה.

ואינו מוזן בשכל אנושי האין יכולים
לומר שזקני הרצנים נ"ע לא ידעו
להזהר לזרר אם העופות אין להם
מסורה, ואכלו הם צענמם והאכילו את
בני ישראל, עופות שאסור לאכלם,
והמתבונן בזה אין לנו מילים אחרות
לומר, רק אפיקורסת גזרקה בהם, כמו
שאמרו חז"ל (סנהדרין צ"ט ע"ב) המצוה
תלמיד חכם אפיקורס הוא וכו', מגלה
פנים בתורה שלא כהלכה הוא, יעו"ש,
וצנידון דידן תרויהו איתניהו בהו, ה"כת
החדשה" חידשו "תורה חדשה" ומגלים
פנים בתורה שלא כהלכה, כאשר יצא
צפרקים דלהלן, וכן מצוין כל גדולי ישראל
הקודמים שנ"ע, ולהבחל"ח הגדולי ישראל
החיים אתנו לאורך ימים ושנים, ומוציאים
לעז על כל הכלל ישראל בכל קנאי תצל,
שמאז היתה ישראל לגוי לא היתה
בזאת, לומר שכל הכלל ישראל וכל
הצדיקים הקדושים אובלים זה

שבועים שנה מאבלות אסורות, חשש תורה, עוף טמא, בשעה שכל דבריהם בנוי אך ורק על בתבי הגוים, אשר הם פטפוטי דברים בעלמא, כאשר יבואר להלן בפרקים הבאים כל פרט ופרט בעזה"ת.

והנה אמרו חז"ל (שבת ק"ה ע"ב) יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שיאמר לו לך עבוד עבודה זרה, ולכן היות שהדברים הנ"ל לא יוכלו לאומרו בפירוש שבדאי לא יתקבל על לב השומע, באו במחתרת לומר חששות שונות בערצוציא וערמימיות, באופן שהשומע יחשוב שאין החשש רק שמעריצין בעשר או עשרים שנים האחרונות, ושאר חששות כאלו, אך כשנכנסים אתם בדברים רואין שלא לזה כוונתם, רק עיקר דצריהם הוא לומר על כל העופות המקובלות לנו מדור דור שאין עליהם מסורה, ואצותינו ורצותינו הק' זי"ע טעו ולא דקדקו ח"ו במסורת העופות, ומלצישים זאת בדצריהם שאומרים "שהן מעורצין".

והנה כתיב (משלי ה' ח') אל תקרב אל פתח ביתה, ואמרו חז"ל (אבות דר"נ ב' ד') זו אפיקורסים, ופירשו המפרשים (בנין יהושע שם), זה המצוה את התורה ותלמידי חכמים, ואפילו

דקדוק אחד מדברי סופרים יעו"ש. וכן רואין לדאצונינו המציאות שינס כמה אנשים ואף ת"ח ויר"ש, שכיון שהתחילו לדבר עמהם, וקיצלו דצריהם, נמשכים אחרי "תורה חדשה" שלהם, ואף הצליחו לתפוס לרשתם איזה רבנים, ואין זה דבר חדש, שכל הכיתות חדשות שעמדו להסית את ישראל לערער על אצותינו ורצותינו הקדושים זי"ע לומר שהם טעו, רח"ל מהאי דעתא, הי' ג"כ ההתחלה כך שהמשיכו ע"י חלקלקות לשונם איזה רבנים עד שנתפסו ברשתם, וצפרט שצאו כעת צערמימיות, באופן שיחשבו צמושכל ראשון שכוונתם רק על עשר או עשרים שנים אחרונות, ולא שכוונתם לערער על מסורת העופות של שבעים שנים אחרונות, וצאמת אי אפשר להנצל מהם רק כשנתחזק במסורת אצותינו ורצותינו הק' זי"ע, ולא נטה און לשמוע לא דיבור ולא חצי דיבור מהמתחכמים שהולכין אחרי דעתם, מה שמצאו בספרי העכו"ם, (כאשר יבואר להלן בפרקים הבאים כל פרט ופרט בעזה"ת), ופנו עורף למסורת אצותינו ורצותינו הק' זי"ע, כמו שאמרו (אבות דר"נ שם) שאומרים לו לאדם אל תלך צין האפיקורסים ואל תכנס לשם, שמה תכשל צם, ואם אמר צוטח אני בעצמי שאע"פ שאני הולך שם איני נכשל צם,

או שמא תאמר שומע אני דצריהם וחוזר
 בי, תלמוד לומר (משלי ב' י"ט) כל באיה
 לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים. ע"כ
 מאבות דרבי נתן שם.
 ודעה באמת אמרו לי כמה רבנים
 שליט"א שאין להשיב להם כלל,
 וכמ"ש (משלי כ"ד) אל תען כסיל כאולמו
 פן תשוה לו גם אתה, אך תשובתי נקובה
 רק לאלו שמבקשים האמת, ולפניהם יסוד
 מוסד שלא לזוז ממסורת שקבלנו
 מאבותינו ורבתינו הק' ולא להתחכם
 עליהם, ובזה נלך לבטח, שלא להכשל
 במאכלות אסורות.

עלה ג'

עדות ותשובות מגדולי ומנהיגי ישראל,
שהעוף הברווילער - שהורכב מעוף
הקארניש והראק, יש לה מסורה חזקה,
ושאין בה שום תערובות מעופות שאין
להם מסורה

עדות מאחד מגדולי בעלי מכשירים מדור הקדום, הגאון הגדול נאב"ד בני ברק
זצ"ל, שקיבל מאת רבני סאטמאר עוד בשנת תשט"ו מסורת על הקארניש -
ועל מסורת הפלימוט רא"ק - ועל מסורת העוף המקובל הברווילער שהוא
מורכב מפלימוט רא"ק עם קארניש דשניהם יש להם מסורת - ושאין שום
תערובות מעופות שאינם מקובלים במסורת.

אחר שנת תשי"ב-תשט"ו, התחילה
התפתחות של טיפוח עופות בארץ,
הי' יהודי חרדי שרצה להקים חות
טיפוח עופות, היו מפעלים בחו"ל
אשר טיפחו אפרוחים, היו צריכים
לברר על עופות עם מסורת, הגענו
לבית שחיטה של סאטמאר שהיו
בקשר עם חברת "אנטרפ" אשר
טיפחו אפרוחים, נתברר על עוף
המכונה "קורניש אדום" ועוף
"קורניש לבן" שיש להם מסורת,
עוף "ליגורן לבן" שיש לו מסורת, וכן
עוף המכונה "פלימוט רו"ק" שיש לו
מסורת. מצירוף עוף המכונה

א) והא לך עדות נאמנה וזרורה מאת
אחד מגדולי בעלי המכשירים
מדור הקדום ה"ה הגאון רבי משה
יהודה לייב לאנדא זצ"ל רב אצ"ד בני
ברק, שכתב עדות נאמנה חזקה וזרורה
מה שקיבל מסורות מרבני סאטמאר עוד
בשנת תשט"ו על עוף הקארניש דיש לה
מסורת זרורה, ועל הפלימוט רא"ק דיש
לו מסורה זרורה, וגם על עוף המקובל
הברווילער שיש לה מסורה. ושאין שום
הכלאה מעופות אחרים. ודבריו הם
קלורין לעינים.

שכתב ח"ל,

"פלימוד רוק" עוף עם מסורת, עם הקורניש הלבן שיש לו מסורת, הגיעו האפרוחים ארצה או הביצים לטיפוח אפרוחים. מאז ועד היום האפרוחים שנקנים בארץ הם מהזוג הזה, אמנם לא מאותו מפעל אשר כבר לא קיים, אבל מאותו צירוף. כל המומחים יודעים להכיר את התרכובת הזאת. אין שום הכלאה אחרת לאפרוחים (המכתב

קודש במילואו נעתק בתחלת הספר)

ובסוף תשובתו מסיים, בזה"ל:

ולסיכום הדברים יאמר,

א' אנו שאין אנו בקיאים בעופות הטמאים המפורשים בתורה ובשמותיהן אין אנו אוכלים עוף אלא במסורת.

ב' העופות הנשחטים בארצנו והנקראים עופות פטם [ר"ל העוף הברוילע"ר] כשרותן במסורת ממש ואין עליהם שום מקום לערעור ע"כ.

והיוצא לנו מדבריו, (א) שהעיד עדות שהוא עזמו קיבל מסורת ברורה מרבני ק"ק סאטמאר עוד בשנת תשט"ו על עוף הקארני"ש שלי שום פקפוק כלל. (ב) דיש לנו מסורת על הפלימוט רא"ק. (ג) דהעופות הנשחטים

ככל תפוזות ישראל הנקראים עופות פטם, שהוא העוף המקובל הברוילע"ר, כשרותן במסורת ממש, שהוא מורכב מעוף המכונה פלימוט רא"ק שהוא עוף עם מסורת, עם עוף הקורניש שיש לו מסורת. (ד) שהעוף הפטם הברוילע"ר אין עליהם שום מקום לערעור, ואין שום הכלאה אחרת לאלו התרגולים מלבד העוף המסורת הרא"ק והעוף המסורת הקארני"ש.

ודבריו קילורין לעיניים להרוצה לידע האמת, דיש לפנינו עדות ברורה וחזקה, מאחד מגדולי עמודי הכשרות בארץ ישראל מדור הקדום, שהעיד בפה מלא שקיבל מסורת מרבני ק"ק סאטמאר עוד בשנת תשט"ו שהעוף הקארני"ש יש לה מסורת ברורה, בלי שום חשש, ושאין שום חשש על העוף הברוילע"ר שמערבין עופות אחרות מלבד הרא"ק והקארני"ש שיש להם מסורת ברורה.

*

תשובה ב' מאת האבד"ק בני ברק זצ"ל - עדות שהקארני"ש הכשר שמשתמשים בו הבתי תעשייה לייצור הברוילע"ר "בזמנו הועד עליו ברור

שיש לו מסורת" - המומחים מבחינים ברור שהעופות הברווילע"ר שמשתמשים בהם עתה הם מאותו קארני"ש שקיבלנו מסורה עליה.

צ) וזה עתה יאל לאור עוד שני תשובות ביתרון אור על אור שכתב הגאון הגדול הרב רבי משה יהודה לייב לאנדא ז"ל גאצ"ד בני צרק, צענין מסורת הקארני"ש. ואסדר הדברים גופא דעובדא היכי הוי, שהכלל ישראל זכו, לתשובות החזקות האלו שנכתבו על ידו צדשים האחרונים לחייו כדי לזכות הכלל ישראל בדיעות נפלאות ועלומות, המצריקים אור גדול בצהירות יתירה צהצנת כל סדר ייזור הברווילע"ר, ונתגלו על ידי הצקי הגאון הגדול הרב לאנדא ז"ל, וכל המומחים העוסקים בכשרות העופות מפליאים בקיאותו היתירה ומומחיותו צשדה הכשרות בכלל, וצהצנתו צענין גידול העופות הברווילע"ר צפרט, שהצין כל הענין על צריו צדקדוק יתירה, בצהירות הפלא ופלא, ולא הניח דבר צענין כשרות ומסורת העופות הברווילער שלא ידע ממנו, וצוה אסדר הדברים איך שהגענו וזכינו לתשובות האלו צדרך פלא צצחינת מעו יאל מחוק.

ובעצדה שהי' כן הי', אחרי שיאל לאור המכתב הראשון צענין מסורת

הברווילע"ר והרא"ק והקארני"ש מאת הגאון הגדול רבי משה יהודה לייב לאנדא ז"ל גאצ"ד בני צרק, שכתב צפירוש צצירר עוד צשנת תשי"צ-תשט"ו מהצית השחיטה של סאטמאר על המסורת ונתצבר על עוף המכונה "קורניש אדום" ועוף "קורניש לבן" שיש להם מסורת.

הלכו המערערים וחצבו לתפוס האזי גאון וצדיק הרב לאנדא ז"ל הצקי צמציאות גידול וייזור הברווילע"ר תוך תוכיות מצית ומצחוק, ושלחו אליו "ווידיאו" שרואין שם עוף אשר צשם קארני"ש יכונה צחיזו מקומן על ידי כתצי הגוים, ושאלו שאלת תס, ילמדנו רצנו האם העוף הזה הנראה על הווידיאו אשר שמו קארני"ש, יש עליה מסורה, או אינן לנו עליה מסורה. והיות שהמערערים צבר החליטו צדעתם שהעוף שנראה על הווידיאו הוא הקארני"ש שעליו המדובר שהוא המורכב צעוף הברווילע"ר כמו שקורין אותו "ראק קארניש", חצבו לצלצל צוה האזי גאון וצדיק, צצוודאי ישיב תשובה צרורה, שעל העוף שנראה על הווידיאו אינן לנו עליה מסורה, וצוה רצו להוציא הודאה מאת הגאון הרב לאנדא ז"ל, שאינן לנו מסורה על העוף "קארניש אדום" שכתב עליה הגאון מסורה צרורה עליה צמכתו הראשון,

וכאילו לא ידע האי גאון ולדיק מאי דקאמרי רבנן.

אב"ל הגאון הגדול הרב לאנדא ז"ל הוא גברא דמרא סיעיה, ותפס תיכף כל הענין שרצו לצללו, ורוח הקודש מזרקה צטון, וזכות הכלל ישראל וכל הגדולים והלדיקים שאכלו הצרילע"ר זה למעלה משצעים שנים הגין עליו, שלא יהי' נתפס צמנודה שפרסו לו אינשי דלא מעלי, וזה אשר השיב, שבאמת העוף שנשלח על ידי הווידיאו הם מעופות מעורצים פאר"ס טשיקענ"ס אשר אולי מעורב זהם גם העוף הקארני"ש, ועופות אלו שרואים על הווידיאו נודקים שאין הם צמסורת צידינו, אצל העוף הקורניש שמשתמשים זהם ליינור הצרילע"ר "הועד עליו צרור שיש לו מסורת",

תשובה א'

וז"ל: בענין ציורי הקורניש אשר נשלח עפ"י בקשת הרה"ג ר' שליט"א.

[יום ח' כסלו שנת תשע"ט לפ"ק]

שלו' וברכה.

הבנתי מיד, שיד אלו שרוצים להוציא לעז על העופות הכשרים כדי להכניס עופות ללא מסורת

טמון בסיפור הזה. ועתה כשהגיע האימייל שלכם נתברר שכך הדבר.

Farm העופות ששלחתם הם **Chicken** שמעורב במ לפחות שלשה זנים אולי בתוכם גם קורניש. וצודקים אלו שאומרים שעופות אלו אין הם מסורת.

הקורניש הכשר, מדובר על הקורניש התעשיתי. קורניש לבן. הביאו אותו ארצה מארה"ב אשר בזמנו הועד עליו ברור שיש לו מסורת ואינו דומה כלל לעופות בווידיאו ששלחתם. המומחים כאן מבחינים ברור שהעופות שיש לנו הם מאותם העופות שפיתחו כאן בארץ כל השנים, כולל הקורניש התעשיתי. וכפי שאנו שומעים הם גם העופות שמשתמשים בשחיטת סטמאר במונרו. והשי"ת יצילנו מן הרוצים להכשילנו בעופות טמאים.

הרי לנו דברים צרורים ואמיתיים הנאמרים על ידי האי גאון ולדיק, ממה שקיבל מסורת על הקארני"ש שמשתמשים צו ליינור הצרילע"ר עוד בשנת תשי"ז-תשט"ו, כמו שכבר כתב בתשובתו הראשון, וחזר וכפל דבריו כאן, צצהירות נפלא צדצרים צרורים "אשר בזמנו הועד עליו צרור שיש לו מסורת".

וניכרים דצרי האמת. ויש לנו בזה עדות נאמנה על ידי הגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל אשר ידוע ומפורסם בכל העולם כולו כמומחה הגדול ביותר בשדה הכשרות.

*

ג) **אחרי** שקיבלו תשובת הגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל, שחפס מחשבתם שרצו לבלבלו, והשיב תשובה ברורה והוגנת, שהקארני"ש שמשתמשים בו בהצטי תעשייה לייצור הצרילע"ר הוא מעוף קארני"ש הכשר אשר בזמנו הועד עליו צרור שיש לו מסורת, ושאינו דומה להעוף ששלח בהוידואו שהוא אינו העוף הקארני"ש.

חזרו לנסות הגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל פעם שנית, (כפי הבנתי מתוך

השאלות ותשובות של האימעיל"ס הנגלים לנו כעת)⁶, וטענו שהלדק אתם, שהעוף

⁶ וכפי ששמעתי יש עוד אימעיל"ס אשר אינם רוצים לגלותם לכול, ומבקשים אנו שאל ימנע טוב מבעליו, ויפרסמו כל התשובות שהשיב להם האי גאון וצדיק, ועי"ז יתרבה כבוד שמים בהגלות נגלות לנו דברים הנאמרים באמת וצדק, בכשרות ומסורת הברוילע"ר שאנו אוכלים במסורת זה יותר משבעים שנים, וגם יפרסמו כל השאלות כצורתן ששלח להגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל, דאז מי שיזכה יבחין, לברר מקחו של צדיק על בריו.

ששלחו על הוידואו להגאון הרב לאנדא זצ"ל, הוא העוף הקארני"ש שמשתמשים בו הצטי תעשייה לייצור הצרילע"ר, כן רצה לבלבל אותו לדיק וגאון הרב לאנדא זצ"ל, בדמיונות שוא.

אבל הגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל הרגיש שעת לדבר, שיטרכו הכלל ישראל לתשובתו ההוגנת והמבוררת בזהירות נפלא הפלא ופלא, בכשרות ומסורת הצרילע"ר, והשיב תשובה נכחית בצקיאות ומומחיות נפלאה בחכמת גידול העופות, ומה שקיבל במסורת ברורה על הקארני"ש שמשתמשים בו לייצור הצרילע"ר, שהוא הוא העוף "הקארניש האורגנילי", לעומת העוף ששלח אליו ת"ח הנ"ל על הוידואו שהם "אינם הקארניש האורגנילי".

תשובה ב'

ו"ל: שלו' וברכה. אני כתבתי שאלו אינם הקורניש האורגנילי. **הקורניש האורגנילי שהוא הקורניש התעשיתי הוא העופות שנשלחו לארץ מארה"ב והי' להם מסורת, ומהם פיתחו את העופות שמשתמשים כאן בארץ, ומהם עדיין מגדלים החברות הגדולות בעוף הפטם בארה"ב "קוב" ו"רוס", ונאכלים במסורת כשבעים שנה והם גם נמכרים בארץ וגם**

לי שיש יד ישראל באמצע שאינו מעונין בדבר.

שאלת כב' אם האבות אינם כשרים כיצד יתכשרו התולדות, אינה מובנת כלל. ההפרש בין עוף תעשיתי. כאשר לוקחים עוף כדי לפתח ממנו תולדות, לוקחים רק זן נקי שאין בו תערובת והחברות האלו שומרים לעצמן זן נקי בכמה חלקי תבל, שמא יקרה אסון באיזה מקום ויכחד הזן שהם משתמשים בו. על הזן הנקי הם מנסים לפתח תערובת מזן נקי אחר. נסיונות כאלו לוקחים לפחות שלש שנים כדי להגיע לדעת את טבעיות זן א' וזן ב' ומה התוצאה מן העירוב, כמו חזה גדול או רגליים גדולות וכדו'. אם יקחו זנים מעורבים אף פעם לא יגיעו לדעת מה מיוחד בזן הזה ומה מיוחד בזן הזה ולא ידעו איך לנסות לערב, כי יש להם תערובת של כמה זנים. הם מחפשים לדעת את המיוחדות בכל זן שלפניהם ואז יכולים לערב בזן שני ולנסות מה התוצאות. אחרת הוא בעופות המכונים FARM CHICKEN אשר מתערבים באופן מקרי במשק שתרגולת דגרה על ביצים של חברתה ונולד אפרוח מזן מעורב ושוב נתערב אפרוח מביצה זרה ושוב

בארה"ב, ומכירים את העופות וקונים מהם רק את אלו. והם מסומנים ע"י החברות "קוב 500" ו"רוס 308". כאן בארץ יש שתי חברות אשר מגדלים רק את העופות הנ"ל. **בעופות האלו מעורב הקורניש האורגינלי,** ואילו הקורניש שמכרו לכם אינו תואם כלל את הקורניש שיש לחברות הנ"ל. **הקורניש שלהם הוא קורניש אורגינלי בלי תערובת מזנים אחרים** והחברות הנ"ל עירבו אותם עם זנים בעלי מסורת אשר גם הם ידועים לנו. אנו מקבלים אך ורק את המספרים הנזכרים, **ולא שאנו סומכים על החברות אלא על טביעות העין בעופות שמגדלים מהם שאין בהם שום שינוי.**

ולא כמו התמונות ששלחתם לנו אשר השינויים בהם בולטים מאד, וכל רגיל בעופות רואה שאינם מעופות המסורת.

בודאי היינו שמחים אם החברות היו מוכנים לגלות לנו אי אלו חדושים עשו במספרים אחרים והיינו יכולים לדעת מה מצב הכשרות של המספרים האחרים כי מי יודע מה ילד יום. כיום אין בארץ קונים למספרים אחרים, אך מרחוק נראה

האשל

מסורת העוף

ברמה

קעא

נתגדלה התערובת, ביצים כאלו אי אפשר לקחת לפיתוח זנים כלל. אם הדברים מובנים לכם תבינו ששאלתכם "אם האבות אינם כשרים כיצד יתכשרו התולדות" אינה במקומה כלל וכלל. לא מנסים לפתח זנים רק מזנים טהורים ממש. ולידיעתכם כי החברות הנזכרות, מוציאים ממון רב על שמירת גידול עופות מזנים טהורים ממש ואפי' זנים שאינם מצויים כבר הם ממשיכים לגדלם כדי שיוכלו להמשיך ולגדל את הסבתות שהם מוכרים כי הם חייבים להיות מזן טהור ולא מעורב. אחרת מיד יכירו שינויים בוולדות ויחזירו להם את המשלוחים שלהם.

הארכתי מדי כי ראיתי כי אינכם מצויים אצל הנושא הזה ואני מכבד זאת. כל האריכות אינה ממצות ת"ת רק כאלו שהפקירו אותם שיתענינו בעניני כשרות למעשה, אין להם ברירה ומוכרחים להתענין גם בחלק המלוכש בגשמיות ממש. אין ספק שלעסוק בהל' עירובין ומקוואות מרגישים יותר את הת"ת כנגד כולם.

ואומר שלו'.

ודבריו הם קילורין לעיניים לאלו הרוצים לידע האמת,

שעומד לפנינו מומחה גדול ומפורסם בשדה הכשרות, ובירר לפנינו כשמלה כל ענין מסורת הברוילע"ר והקארני"ש. והעיד לפנינו עדות ברורה ונאמנה:

(א) שמה שהמבלבלים מראים תמונות של עוף שקורין אותו קארני"ש אינו הקארני"ש האורגינעלי.

(ב) הקארני"ש האורגינעלי הוא הקארני"ש של הבתי תעשייה ויש להם מסורת ומהם התחילו לעשות הברוילע"ר בארץ ובחו"ל.

(ג) העופות שמשתמשים בהם כהיום בארץ ובארה"ב על ידי המפעלים הגדולים "קאב" ו"ראס" הן התולדות מהעופות שקבלנו עליה מסורת, ונאכלים במסורת כשבעים שנה בארץ ובארה"ב.

(ד) יכולים להכיר העופות האלו בצורתן שיש להם שלא נשתנה מאז, ומסומנים ע"י החברות קא"ב 500 וראס 308.

(ה) הקארני"ש שמשתמשים בהם המפעלים הגדולים הם הקארני"ש האורגינלי שיש לנו מסורה עליה.

הגויס, ומצללים להציצור היראים כאילו עוף זה הוא המורכב בהעוף הברוילע"ר, אשר העד העיד לנו האי גאון וצדיק אשר כל זה טעות ושקר מוחלט, שהעוף הקארני"ש שמשמשים צהם להברוילע"ר מתחלת המייסדות המפעלים השתמשו אך ורק בקארני"ש טהור בלתי מורכב כלל, "אשר צמנו הועד עליו צרור שיש לו מסורת", אצל התמונות שהם מראים להמון עם והציצור היראים המדקדקים בכשרות הם תמונות מסולפות מעוף אחרת לגמרי, אשר אין לה שום שייכות עם עוף הקארני"ש שמשמשים צה לעוף הברוילע"ר המפעלים הגדולים.³

*

רצה שיטעו בו הטועים בהבנת דבריו, (וגם כעת עדיין מטמינים כמה מדבריו הקדושים ומענה בפייהם כנ"ל). ודבר זה כואב מאוד, איך הרהיב עוז בנפשם לבלבל הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א בדברי סילוף ושקר כאלו, במקום שידעו האמת והצדק, שהשקר בצד, ולא חזר והודה אליו הגאון הרב לאנדא זצ"ל לסילופם הכי גדולה מאוד שהקארני"ש אין לה מסורה, ואדרבה האמת הוא שהגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל, חיזק דבריו הראשונים ביתר שאת וביתר עז בכמה תשובות ברורות וחזקות כל אחד יותר מן הראשונים, שהקארני"ש שמשמשים בו לייצור הברוילע"ר הוא הקארני"ש שקבלנו מסורה עליה מאז ועד עתה, ובזה העוף משמשים בו זה יותר משבעים שנים, והוא הקארני"ש הטהור בלי תערובות זנים אחרים שאין לנו מסורה עליה.

ו) הקארני"ש שמשמשים בהם המפעלים הגדולים לייצור הברוילע"ר הם קארני"ש אורגינלי "בלי תערובת מזנים אחרים".

ז) אין אנו סומכים על המפעלים, "אלא על מביעות העין בעופות שמגדלים מהם שאין בהם שום שינוי".

ובזה נצא להציא תוכחת מגולה קצת דברי מוסר לאלו האנשים המשתמשים, בסילופים ושקרים, להציא להמון עם ולרצנן ותלמידיהן תמונות מסולפות של איזה עוף אשר צהם קארני"ש יכונה צאיזהו מקומן צכתצי

³ ובמיוחד כואב מאוד מה שקרה זה כל השנה, שהלכו מרב לרב ומעיר לעיר לדפוק על דלתי הרבנים והיראים, ולבלבלם בהסילוף הגדול והנורא, והלכו לפרסם ביודעים השקר מוחלט, שהגאון הרב לאנדא זצ"ל הודה ח"ו שהעוף הקארני"ש אין לנו מסורה עליה, ואמרו לכל, שיש לו כן בכתב מאת הגאון הרב לאנדא זצ"ל ששלחו כן באימעיל אחרי ששלחו לו הווידיאו של הקארני"ש שכאילו הרב לאנדא זצ"ל חזר מדבריו הראשונים, ועשה חוכא וטלולא מאת האי גאון וצדיק גברא דמרא סייעיה, כאילו לא ידע מאי דקאמרי רבנן בענין מסורת העופות, וכדי להפק זממם הטמינו בשאט נפש זה יותר משנה תמימה, מחודש כסלו שנת תשע"ט עד חודש שבט שנת תש"פ, כל התשובות שהשיב להם הגאון הגדול הרב לאנדא זצ"ל באימעיל, ומענה בפייהם שלא

הראב"ד דהעדה החרדית הגאון האדיר רבי משה שבערנבוך שליט"א
 (א) בירר אצל גדולי המומחים בארץ ובחו"ל שאין מערבין עופות אחרות
 (ב) עוף הברווילע"ר הוא העוף שיש לנו מסורה - ולא נשתנה צורת העוף -
 משנים קדמוניות

(ג) המציאות ברורה שכלל ישראל כולו בכל מקומות מושבותיהם בראשות
 גדולי וצדיקי עולם לא נכשלו באכילת עופות ממאים
 (ד) כיון שנהגו כל בית ישראל ובכללם גם גדולי וצדיקי עולם לאכול את
 העופות המקובלים אצלינו דבר זה עדיף גם ממסורת.

לנו מסורת על צורת העוף החדשה,
 ועל כן רוצים הם למצוא תחליף
 לעוף המקובל אצלינו, ולהתחיל
 לאכול מעתה רק עוף מזן אחר
 המכונה "בראק"ל שלפי דבריהם
 עדיין הוכלא, ומשתדלים לגדלם
 ולהפיצם לתוך בית ישראל.

הנה ראשית דבר, כיון שנהגו כל בית
 ישראל ובכללם גם גדולי וצדיקי
 עולם לאכול את העופות
 המקובלים אצלינו, זה לשעצמו
 כבר מספיק בכדי להכשיר את
 העופות, וחם ושלום מלפקפק על
 כל עם ישראל ועל גדולים וצדיקים
 במשך הרבה שנים ולומר שכולם
 נכשלו באכילת עוף טמא, ודבר זה
 עדיף גם ממסורת, ועל כן אין לנו
 להיכנס במשא ומתן האם העופות
 כשרים או לא, אלא אם באנו לדון אין
 לנו אלא לדון מדוע הם כשרים, אך

(ד) גם הגאון האדיר רבי משה
 שבערנבוך שליט"א, ראב"ד
 צי דינא רצה של העדה החרדית, ילא
 במכתבו מיום צ' אלול שנת תשע"ז,
 בהחלט דהתרנגול המקובל הצרוילע"ר
 שאכלו כל בית ישראל זה עדיף ממסורת.
 ושכרור שאין מערבין עופות אחרות.

שבצענין מסורת כתב צה"ל,

אודות מה שמערערים לאחרונה על
 העופות שכל בית ישראל אוכלים זה
 עשרות שנים בכל מקומות
 מושבותיהם, וטוענים שלא נתברר
 מסורת על הקורני"ש ועל הרו"ק
 שהם אבות העופות שלנו [המכונים
 פטמים], ולכן לדבריהם יש לאסור
 את כל העופות שלנו לאכילה כיון
 שנולדו מעופות בלי מסורת, וכו',
 ומה עוד שלדבריהם יש שינוי בצורת
 העוף טהור בשנים האחרונות, ואין

המציאות בוודאי ברורה שכלל ישראל כולו בכל מקומות מושבותיהם בראשית גדולי וצדיקי עולם לא נכשלו באכילת עופות טמאים.

וכבר כתב הנצי"ב (שו"ת משיב דבר ח"ב סי' כ"ב) שעופות שנהגו ישראל להחזיקם בחזקת טהרה, יש להתירם גם אם לא נודע מה מקורם, וכלשונו שם, "תדע שהיתר העוף אינדיק שאנו אוכלין היו הרבה מערערים עליהם בשעת שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להתיר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו להתירא ואין ראיה לאסרם", עיי"ש, וגם כאן מאחר שעם ישראל החזיקו את העופות שלנו בטהרה זה שנים רבות, הרי זה גופא נחשב כמסורת ועדיף ממסורת וכו'.

ובענין החשש שמערצין עופות אחרות
צמרנגולי הצרילע"ר, כתב
שצירר שאין מערצין שום עופות שאין
עליהם מסורה, ח"ל,

ועוד טוענים שיש לחשוש שמא עושים הכלאות בעופות מזנים

אחרים שלא נודע מסורת עליהם, וכו', בירתי הדבר אצל גדולי המומחים בארץ ובחו"ל, והם טוענים בתוקף שלא נעשים הכלאות מזנים אחרים מלבד העופות הידועים לנו, עכ"ל.

ומה שאומרים שיש שינוי צורת העוף
הצרילע"ר כתב דברים נהירים
ח"ל,

ומה שטוענים העוררים שיש שינוי בצורת העוף שלנו מצורת העוף שהיה נראה בעבר, ולדבריהם אין לנו מסורת להכשיר את העוף בצורתו החדשה, דע ששקר בפייהם, דביודעי קאמינא שאין שום שינוי בצורת עוף טהור זה שנים רבות, והעידו לפני מומחי כשרות ויהודים זקנים בארץ ובחו"ל שאין שום שינוי בצורת עוף טהור, [והשינוי בגובה הרגלים והגדלת החלקים הנאכלים בעוף וכדו', היה גם פעם במיעוט העופות המצויים בינינו, ומהמיעוט הזה הפרו והרבו עופות רבים בשיטות ידועות, ועכ"פ אין זה שינוי בצורת העוף הטהור].

(המכתב קודש במילואו נעתק בתחלת הספר).

ב"ק ארמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א בירר ביחד עם רבנים גדולי תורה והוראה שליט"א אצל מקום גידול העופות עוד מלפני עשרים שנים, וגם כעת ביחד עם הרבנים המכשירים "וועד הכשרות דבית השחיטה דקרית יואל", ה"ה הגה"צ בעל אנלי דבש שליט"א, והגה"צ בעל מגד יהודה שליט"א, ביררו, דהעוף הברוילע"ר אין עליו שום חשש, ושיש להם מסורה, וגם שכבר הוחזקו זה כבר שבעים שנה על ידי המוני בית ישראל ורבנים גדולים צדיקים

שיהא ראוי לעלות על שלחן אהב"י המהדרין בכשרות.

גם כעת ביום ד' פ' ראה העעל"ט ישבנו כסאות למשפט והתוועדנו יחד עם ידידי הגאון רבי שלום אליקים געציל בערקאוויטש שליט"א דיינא רבא דפק"ק קרית יואל יצ"ו, ואתו עמו ידידי הגאון רבי יהודא משולם דוב פאלאטשעק שליט"א אב"ד ומח"ס שו"ת מגד יהודה, הם העומדים על משמרת הכשרות של בית השחיטה דפק"ק, ובררנו בבירור גמור אחרי כמה חקירות ודרישות, בירור אחר בירור, שהעופות הללו כשרים ומהודרים ואין עליהם שום ערעור או חשש כלל, ואדרבה הם הם העופות שיש להם המסורה ועלו על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן גדולי הדור מאז ומקדם.

ובנוסף לזה ראוי לציין מה שהאריכו גדולי ישראל למעניתן. שאין לערער ולהוציא לעז על עוף טהור שיש לה

(ה) גם ב"ק ארמו"ר מהר"א מסאטמאר שליט"א כתב במכתבו ביום ה' לחודש אלול שנת תשע"ז לפ"ק, שזירר זעמנו עם רבנים גדולי תורה והוראה שליט"א אצל מקום גידול העופות כל פרט ופרט לאשורו מלפני קרוב לעשרים שנה, וגם כעת זירר ביחד עם הרבנים זעלי המכשירים "וועד הכשרות דבית השחיטה דקרית יואל" הגאון בעל מגד יהודה שליט"א, והגאון בעל אנלי דבש שליט"א, שאין על העוף הברוילע"ר שום חשש כלל, ושיש להם מסורה. שכתב וז"ל,

ובענין העופות הרגילים אצלינו זה עשרות בשנים, ירד ירדנו מלפני קרוב לעשרים שנה באלה מסעי יחד עם רבנים גדולי תורה והוראה שליט"א למקום גידול התרנגולים והעופות לברר כל פרט ופרט לאשורו, ותיקונים גדולים עשינו על מקור מוצא העופות הנשחטים פק"ק, בפיקוח תמידי במשך כל השנים על משמר כשרות העופות

ד' סימני הכשרות שנאכל כבר רבות בשנים, גם אם אין לה המסורה שחייב אותנו הרמ"א, וכמו שהביא בדרכי תשובה (יו"ד סימן פ"ב) בשם שו"ת משיב דבר (יו"ד סימן כ"ב) לענין האינדי"ק, שהיו הרבה מערערים עליהם בשעה שהביאום מאינדיא ולא היה מסורת על כשרותם, וגם עוד היום יש מחמירים ופורשים מהם, ומ"מ כבר נהגו להתיר ואין פוצה פה, והוא משום שכבר הוחזקו

להיתרא ואין ראייה להאסרם, אין לנו לאסרם ולהוציא לעז על אבותינו שאכלו עוף טמא ח"ו עכ"ל. **ויסוד דבריו קילורין גם לענינינו באותן העופות שנאכלין כבר זה שבעים שנה על ידי המוני בית ישראל ורבנים גדולים צדיקים מפורסמים אשר מימיהם אנו שותים,** ע"כ.

(בתחלת הספר נעתק המכתב קודש במילואו).

*

המומחה הגדול הגה"צ אב"ד מגד יהודה שליט"א בירר עם המפעלים זה קרוב לעשרים שנים, שהעוף ה"ברוילער" שאוכלין למעלה מיוכל שנים, הם בלי שום תערובות מעופות שאין להם מסורה

(ו) **והמומחה הגדול שעסק בצירור הדצרים אצל מגדלי העופות המפעלים הגדולים, ידוע לכל שעסק לילות כימים למען כשרות הצפר צלי שום תשלום גמול, ה"ה ידידי הגה"צ המפורסם רבי יהודה משולם דוב פאלאטשעק שליט"א אצדק"ק מגד יהודה וחצר צי דינא רצא דהתאחדות הרבנים דארצות הצרית וקאנאדא, שעוסק בכשרות הצפר זה קרוב ליוכל שנים, שיצא לזרר אצל הקאמפאניס, דמשס צאס כל תרנגולי הצרוילע"ר צארץ ישראל וצחון לארץ, למדינתנו ולכל העולם כולו, אס יש איזה חשש שמערצין עופות שאין להם**

מסורה לתוך התרנגולים האלו, וכבר התחיל ההתקשרות עם המגדלים האלו המפעלים הגדולים בצירור הענין זה קרוב לעשרים שנים העעל"ט, ואחרי חקירות ודרישות, נתזרר לו למעלה מכל ספק, דאין שום חשש כלל שמערצין צעופות הצרוילע"ר עופות שאין עליה מסורה, וגם קיצל מהקאמפאני צכתצ כל הג"ל, עוד צשנת תשס"ד (למספרם 2004), ולאחרונה נתחזק הדצר בצירור גמור צירור אחר צירור שכל התרנגולים הצרוילע"ר שאנו אוכלים זה למעלה מיוכל שנים הם צלי שום תערובות ממין שאין עליה מסורת.

*

ב"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א עסק טובא בבירור כשרות
הברוילע"ר ביחד עם "הוועד הכשרות דקהל יטב לב", ונתברר להם בבירור
גמור שהעוף הברוילע"ר מובלא מעוף ראק המקובל במסורת, והעוף קארני"ש
המקובל במסורת, ואין חשש שמערבין עופות אחרים

ז) גם כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א ינא לצרר הדבר, צענין
כשרות הברוילע"ר, אם יש זה איזה חשש
שמערבין ח"ו עופות שאין לנו עליהם
מסורה ברורה, ועסק הרצה ביחד עם
חברי הצד"ץ שליט"א, וצפרט עם
הרצנים הגה"צ דוועד השמיטה דקהל
יטב לב, ה"ה הגה"צ רבי חיים דוד כ"ץ
שליט"א דומ"ץ דקהל יטב לב צארא
פארק וחצר הצד"ץ, הגה"צ רבי ארי'
ראזענפעלד שליט"א דומ"ץ דקהל יטב
לב קרית יואל, והגה"צ רבי ארי' לייבוש
פרידמאן שליט"א דומ"ץ דקהל יטב לב
בהמ"ד הגדול, וביחד עם הוועד הכשרות
דקהל יטב לב שעומד צראשו הגה"צ רבי
אלעזר טייטלבוים שליט"א חדצ"נ כ"ק
אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, וראש
הכולל דסאטמאר קליימער סטריט, ורצ
ויושצ ראש דוועד הכשרות דקיט"ל, לצרר
כל הפרטים צענין הברוילע"ר, והתקשרו
עם כמה מומחים צדצר, ודיצרו הרצה
עם מומחים של המפעלים הגדולים
הראשיים שמוכרים הברוילע"ר לכל קנאי
חצל.

וגם היו צקשר עם הגה"צ רבי יהודה
משולם דוב פאלאטשעק שליט"א
אצדק"ק מגד יהודה, וחצר צי דינא רצא
דהתאחדות הרצנים דארצות הצרית
וקאנאדא, וביחד ציררו הדצר אלל
המומחים.

ואחרי חקירות ודרישות הדק היטב
כמה חדשים, נתצרר להם
צצרירות, שאין שום חשש שמערבין ח"ו
עופות אחרים שאין לנו עליהם מסורה,
אלא שהעוף הברוילע"ר מייצרים רק ע"י
הרכצת העוף הפלימו"ט רא"ק שיש לנו
מסורה ברורה עליה, והעוף הקארני"ש
שיש לנו מסורה ברורה עליה.

*

ב"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר
שליט"א וב"ק הראב"ד שליט"א,
והביד"צ שליט"א והרבנים דוועד
השחיטה דקהל יטב לב דסאטמאר
מפרסמין דעת תורה דאין על העופות
הברוילע"ר שום חשש ופקפוק -
ומותר לאכלן אף למדקדקים

**בכשרות ביותר - והבטיחו להשתדל
להעמיד עינא פקחא אצל מקומות
גידול העופות שיהי' בתכלית
הבשרות**

שידינו מגעת, אצל מקומות גידול
העופות, שהכל יהי' נעשה בתכלית
הכשרות, ולמזהיר ולנזהר שלומים
תן כמי נהר.

**(ח) אחרי הצירורים הנ"ל זמן זמנים
טובא נמצרר צירור גמור,
הן שהעוף קארני"ש יש להם מסורה, והן
שאין מערבין עופות שאין להם מסורה,
והן שהצירים כדין וחדין, ילא מכתב מאת
כ"ק אדמו"ר שליט"א וצית דינו הנדק
וכ"ק הראצ"ד שליט"א ועוד דייני דקהל
יטב לב ד'סאטמאר שליט"א, שאין על
העופות אלו שום חשש ופקפוק.**

**וכ"ק הראצ"ד שליט"א הוסיף דברים
אלה,**

הנני מצרף דעתי לדברי הרבנים דייני
קהלתינו שליט"א, אחרי ששמעתי
הדין ודברים בנוגע כשרות העופות
הנמכרים והנאכלים אצלינו כל
השנים, פשוט הדבר שמותרים
לאכלם לכתחילה בלי שום פקפוק,
ואין בכל אלה להוציאן מחזקת
כשרות שיש עליהם, וחלילה
להוציא לעז על המון בית ישראל
שנכשלו כל השנים.

**וז"ל המכתב, שינא ציום ח' דעשי"ת
תשע"ח לפ"ק,**

(בתחלת הספר נעתק המכתב קודש
שנתפרסם).

לשאלת הרבים בנוגע כשרות
העופות הנאכלין כהיום ברוב
תפוצות ישראל, ונמכרין בבתי
מקולין שע"י קהלתינו הק'. **דעתינו,
דאין כאן חשש ופקפוק, והעופות
הרי הם בחזקת כשרותן, ומותר
לאכלן אף למדקדקים בכשרות
ביותר.**

**דבר גדול להעמיד השגחה
(ט) ובודאי הוא דבר גדול לעמוד על
המשמר, כמו שכתבו
הציד"צ שליט"א והרצנים דוועד השמיטה
ד'סאטמאר שליט"א וצראשם כ"ק
אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א, ומי
יתן והיה שיהא צנמלא עופות תחת
השגחה מעולה שצאופן זה נלך לצטח**

וכדי שיהי' לבנו נכון ובטוח שברבות
הימים לא יתערב ח"ו עופות אסורים
בתוך העופות הנאכלים, נשתדל
להעמיד עינא פקחא עד מקום

דרכינו שלא יהא צו שום חשש, וזודאי תהיה דבר נכון עד מאד, כי דבר זה פשוט לכל בר דעת שאינו דומה כלל דבר שציררו שאין צו חשש, לדבר שהוא מונח תחת השגחה מלאה ואין שיעור למעלה, וכן כתבו הרבנים הגאונים שליט"א שעוד ידם נטויה לפקח על העופות שלא יתערצו צו עופות שאין להם מסורה.

*

לגוים יאתה לגדל אפרוחים

(י) **הנה** רבים שואלים ותמיהים מדוע לא יהי' הגידול העופות ציד ישראל, שלא נחשדו שיערצו עופות שאין להם מסורה ועי"ז יהי' יכולין לעשות הכשר מעולה, מלעשות הכשר שהגוים צעליהן. שתי תשובות דדבר.

(א) יצואר להלן (בפרק ג') שצארץ ישראל הי' העופות תחת יד ישראל שומרי תורה ומצוות, ועירצו צהעופות עופות שאין להם מסורה וכו'. ואז יצא הגאון בעל שצט הלוי זצ"ל לאסור להשתמש בהעופות "קאציר" וכתב שצריכין לסדר השגחה חמורה וכו'.

(ב) אעתיק צוה דברים קילורין לעינים מספה"ק **פלא יועץ** (ערך בעלי חיים) ח"ל,

אמר רבותינו זכרונם לצרכה נער צעלי חיים דאורייתא (שבת קכח:), וצריך להקדים מזונותיהם קודם שיאכל הוא, כמו שלמדו מפסוק (דברים י"א ט"ו) ונתתי עשצ צשדך לצהמתך, והדר ואכלת, שהם תלויים צו והוא תלוי צמי שאמר והיה העולם. וכבר ספרו מעשה צומן האר"י ז"ל צאחד שנענש צמיתת צנים על נער אפרוחים קטנים שהיה להם סל לעלות צמעלה אחר אמן, ואשמו גם צלי דעת הוציאה הסל ונענש. **ישמע** חכם ויוסף לקח לקיים **צוואת** רבי יהודה החסיד שלא לגדל אפרוחים כלל, כי לא יוכל לעמוד על המשמר שלא יהיה להם צער, ועל הרוב אין מצליחים שרצון מתים מחמת נפילה, או יהיו מאכל לחתולים ועכצרים וכדומה, וזהו נער צנפס. לבן ההעדר טוב. ואפשר לעולם שיתקיים על ידי הגוים, כי להם יאתה להתעסק צישצו של העולם הזה, והן לא טוב לגבר לגדל עופות, אלא צשעה שמצטרך יקנה וישחט, ואם אינו מוצא צכל עת וצריך שיהיו מוכנים אצלו, יזהר מאד ויצוה את צניו ואת כל צני ציתו להיות זהירים ליתן להם את אכלם בעתם, כי מזונותיהן עליו, וקשה ענשן, וצפרט אס הם סגורים צכלוצ צריך לרחם עליהם ציותר ולהקדים מזונותיהם לצל

יכשל צעון נער צעלי חיים, ע"כ
מספה"ק פלא יועץ.

תמצית העולה בענין מסורת הברוילע"ר

יא) **נתברר** צניור אחר צניור, שהעוף
ה"צרוילער" הוא העוף
המהודר צמכלית הכשרות, ויבולים
לומר שאין בעולם עוף מהודר
ב"הברוילער" הזה שיש לה מסורה
הברורה מכל הרבנים הגאונים
הצדיקים מכל קצוי תבל מהדור
הקדום נ"ע, ולהבחיל"ח הגאונים
הצדיקים בדורינו שליט"א, כמו

שפירש"י שעוף טהור נאכל צמסורת
הפירוש שזכור הוא באדם כשר שאכלו,
ומי לנו האדם כשר כמו מרן רבינו
הקדוש זי"ע וכל קדושיו עמו מייסדי
הייסוד צאמעריקא, וכל הרבנים הגאונים
הצדיקים שמכל קצוי תבל שאכלו
הצרוילע"ר עפ"י המסורת, ולפרט
הרשימה של הרבנים הגאונים הצדיקים
שאכלו הצרוילע"ר אי אפשר כי רבים
המה, אבל הוא ללא לורך, והמפורסמת
אין צריך ראיה, שממש כל הקדושים אשר
בארץ ישראל וצחוץ לארץ צכל קצוי תכל
אכלו אומו, ואין לך מסורת טהרה צרורה
יותר מזה.

עלה ד'

(א) בירור המציאות שהברוילע"ר יכול
לחיות כמה שנים בבריאות השלימות

רינון השלישי

שהברוילע"ר אינו יכול לחיות י"ב
חודש - נתברר שהוא מעות ושקר
מוחלט

(א) צוד יאלו איזה אנשים לערער בחשש
טריפות, על העוף המקובל
הברוילע"ר שאכלו אותו אבותינו ורבותינו
זה למעלה משצעים שנים בכל קצוי תכל,
שאי אפשר לה לחיות י"ב חודש, שאומרים
שכשנחגל מאוד אחרי חצי שנה אי אפשר
לעמוד על רגליו מחמת כוזדו, ואם הי'
מניחים אותם לחיות יותר, לא הי' אפשר
להם לחיות עד י"ב חודש.

וכשמעתי הרינון חקרתי ודרשתי
אחרי שמועה זו, ומנאמי
אשר שמועה זו אינו אלא טעות ושקר
מוחלט, ואזרר הדברים כשמלה צהנה
יתירה באופן שיוצן הדברים צבהירות
ולקיים דע מה שתשיז לאלו אשר מנסים
להטיל דופי בעופות המהודרים ביותר
הברוילע"ר שאכלו אותו אבותינו ורבותינו

נ"ע ולהצחל"ח הרבנים הגאונים הצדיקים
שליט"א וכלל ישראל כולו בכל קצוי תכל
זה למעלה משצעים שנים, צדברי תכל
ורעות רות, שאין להם שום ידיעה לא
בהלכה ולא צמאיאות, ויסכר פי דוברי
סקר, ויש צהם עלצון התורה ולומדיה,
ועל כגון דא נאמר (תהלים כ"ב כ"ז) יאכלו
ענוים וישצעו, יהללו ד' דורשיו, יחי
לצצכם לעד.

*

הסדר שברדתי המציאות של כל ענין
שעסקתי לברר אצל הרבנים
העוסקים בהענין - תוכחת מגולה על
האברכים הקופצים בראש לעורר
חשש בלי בירור אצל הרבנים
העוסקים בבשרות

(ב) ראשית דבר אגיד, סדר בירור
מליאות הדברים, שנהגתי
בקונטרס זה, וצכל שאר ענינים שעסקתי
כל השנים. שצכל דבר ודבר, מקטן ועד
גדול, כשמעתי איזה ערעור או רינון על

דבר שנהגו בו כל השנים על ידי אבותינו ורבותינו, הלכתי לזרר הדברים אלל הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א העוסקים בהענין, לשמוע מהם מה שזיררו בדבר הזה, ומה שיש להם ידיעה מהרבנים הקודמים נ"ע ולהבחיל"ח החיים אמתו, מה שכבר עסקו וזיררו בזה. ובכל פעם שמעתי מהם, דברים צוררים, מה שזיררו מכבר, ומה שקיבלו מהרבנים מהדור הקודם.

וְלֹא כן ראיתי אלל הני אנשים המערערים, שכששומעים חיזה רינון, על דבר המקובל עפ"י המסורות מכמה שנים, שמיד חוטפים והולכים לדבר עם המומחים הגוים, ושואלים מהם הדבר, וכששומע חיזה תשובה, חזי ורבע דבר, הולך ומפרסם הדברים, ועושה שערוריה, כאילו שהנשאל הבין מה ששאל, והמשיב הבין מה ששאל ממנו השואל.

ובאמת לא הנשאל הבין שאלתו, ולא השואל הבין מה התשובה שהמשיב השיב כענין, ואינם יודעים איך לזרר דבר צעיון ובהשכל וצדעת, רק חוטפים חיזה מלה ממומחה זה, ומלה אחרת ממומחה אחר, אשר השואל לא הבין איך ומה לשאול, והמשיב לא הבין במה הדברים אמורים, והשיב כפי הצנחו

בשאלת השואל, ומדרכים ומצוררים כאלו נוצעים כל השערוריה.

ובעיקר מה שכואב מאוד, על מה שחושדים את הרבנים הגאונים הנדיקים נ"ע שלא זיררו כל הענין על בריו, וכבר נזוח החוצה הלצות אלל תחשוד את אבותיך, ובמקום לילך לזרר מאת הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א מה הי' דעת רבותינו נ"ע צעיון זה וצעיון זה, חושדים את אבותיהם ורבותיהם, שכאילו האכילו להכלל ישראל חשש טריפות ח"ו.

ובדדי דברי צי צו זכור אזכור כשעסקתי צעיון קצירת חטים, מה שאמר לי אחד מוקני הרבנים, שהם חושבים שנתנת התורה הי' עתה ממש צונה זו, והם מתחילים מחדש לזרר כל ענין כאילו שנתנו התורה עתה מחדש, ושאינ לנו קבלה מאבותינו ורבותינו בכל מלוא ומלוא איך שנהגו בזה כל השנים. וכמו כן צנידון דידן אלו האצרכים הנעירים נראה ממעשיהם התמוהים, שחושבים שכעת בפעם הראשון התעוררו לזרר הענין של מסורות, והחשש טריפות של י"צ חודש, והם המה המתחילים לזרר הדברים^א, ועל

^א ולא יאומן כי יסופר שת"ח אחד אמר בתמימות, שגדולי ישראל כשבאו לאמערקע

ידי זה באו לצירורים כאלו שחוטפים חיזה מלה וחצי מלה ממומחה זה, ומלה וחצי מלה ממומחה אחר, אשר לא הנשאל הבין מה ששאל, ולא המשיב הבין מה שהשאל שאל ממנו, והשיב כענין הצנתו בשאלת השואל.

ויעל דרך זה נמהו כל השערוריה של החשש י"צ חודש. שלא הלכו לשואל מאת הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א העוסקים בכשרות העופות זה רבות שנים, וקיצלו כל הענין על צריו מרבותינו נ"ע, ומה שציררו הם זה כמה שנים מכבר, כמו שאני הקטן עשיתי, שעל כל פרט ופרט הלכתי לשאול את פי הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א, שעסקו בכשרות רבות שנים, וחכתי לשמוע מהם דברי אלקים חיים, תורת אמת, מה שקיצלו מהרבנים מהדור הקודם, ומה שציררו הם צעזעם מכבר, צירור אחר צירור, צמחינות יתירה, וכדצעי, עפ"י מומחים.

*

הי' טרודים ועסקו להעמיד הדת על תלה, ולא הי' להם פנאי לברר כשרות ומסורת העופות, ע"כ צריכין היום לברר המסורת, ואמרתי שלאילו אנשים צריכין לקיים אל תען כסיל כאולתו.

ומקודם שנצוא למה שציררתי שהעופות הצרוילע"ר יכולים לחיות כמה פעמים י"צ חודש צבריאות השלימות, אדבר עוד מלה אחת, מה שהי' כואב מאוד, צענין הרינון הזה על הצרוילע"ר שאינו יכול לחיות י"צ חודש.

שראיתי רצ"ח אחד, כבודו במקומו מונח, שדרש צרצם צענין החשש הזה, שהצרוילע"ר אינם יכולים לחיות י"צ חודש, כאילו שהוא צעזעמו צירר הדברים אלל המומחים, או שדיבר עם רבנים שציררו הדברים אלל המומחים, ובאמת לא כן הדברים רק שסמך עצמו על חיזה שמועה של הני המערערים, שעוררו אותו צהענין כפי הצנת המעורר, ועל סמך זה כבר הלך ודיבר צרצם ומעורר אודות החשש על הצרוילע"ר כי אינן יכולים לחיות י"צ חודש, והשומע יוכל להבין שהרצ צירר הדברים ומדבר מה שיודע צברירות, אלל האמת אינו כן, שלא צירר הדברים כלל אלל המומחים, וגם לא דיבר ולא הלך לצרר הדבר אלל הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א העוסקים בכשרות רבות שנים, וזה תמוה אללי מאוד. שהדרך שקצלו מאת מרן רבינו הקדוש זי"ע הוא שלא נאמר דבר רק מה שנודע צברירות, אחרי הצירור גמור, ולא לסמוך על שמועות שונות

ומשונות הפורחים באויר. וכבר אמרו חז"ל אם ברור לך כאחותך אמור ואם לאו אל תאמר, וכריך לזה סייעתא דשמיא שלא נאמר על האסור מותר ועל המותר אסור, ועל דרך הזה יכולים לבוא לידי מכשולות נוראות, וקולות במקום חומרות.

הדרך הישר כששומעים איזה שמועה או רינון הוא לילך מתחלה לברר אלל הרצנים הגאונים הנדיקים שליט"א הממונים והעוסקים בזה הענין זה כמה שנים, ואז יתברר הדבר בדרך התורה המסורה לנו. וכן נהגתי בזה הענין, ולכן זכיתי למה שזכיתי, לברר הדברים כשמלה בצהירות נפלא על דרך התורה והמסורה כסייעתא דשמיא.

*

נתברר שהרינון הוא מעות ושקר מוחלט - והמציאות הוא שהברוילע"ר יכול לחיות כמה שנים - עדות הר"ר אהרן פראטווין שליט"א שהעוף המקובל הברוילע"ר חיו אצלו יותר משתי שנים

ג) **ועתה** נפן לגוף הענין, שהמציאות הוא שהעוף הברוילע"ר יכול לחיות י"ב חודש, וכן יש אנשים שגידלו העוף הברוילע"ר, וחיו כמה שנים. גם יכולים לקנות אלל פאלטר"י צסביצות

וויליאמסקבורג, העוף הברוילע"ר שגידלם הפארמער"ס, והם גדולים מאוד, והם יותר מבן שנה, ומפורסם הדברים שמוכרים אלו הברוילע"ר בכמה שוקים, והם גדולים יותר מבן שנה, שהפארמער"ס יודעים איך לגדלם שיהי' ביכולת לחיות יותר מי"ב חודש ולכמה שנים.

וכשדברתי עם הרה"ג ר' אהרן פראטווין שליט"א, מלמד תשצ"ר ומנהל הפארם במחנה קלויזענבורג צוואודצוירן, שכידוע הר"ר אהרן שליט"א יש לו מומחיות זה עשרים שנה, בגידול עופות, ובכשרות ומסורות העופות, ויודע הדק היטב צטיב כל העופות.

סיפר לי הר"ר אהרן שליט"א, על מה שיש אומרים שהתרנגול המקובל הברוילע"ר אינו יכול לחיות י"ב חודש, דהוא בעצמו גידל חמשה תרנגולים ותרנגולת מהעוף המקובל הברוילע"ר, וחיו אללו שני שנים, והטילו ציצים כשאר התרנגולים, וישצו על הציצים, וגדלו תרנגולים כשאר התרנגולים, וחיו בכל הזמן חזקים וצריאים, כדרך כל שאר התרנגולים, ולאחר מכן כשלא הי' רוצה להחזיקם, נתנום במתנה לאחר.

שאין להם שום ידיעה לא בהלכה ולא במציאות.

*

ביצי הברווילע"ר הם בדין וחדין

ואגב אמר הר"ר אהרן שליט"א שראה ביצי הברווילע"ר למאות וכולם הי' כדין וחדין כהלכה.

*

מנהג רביה"ק זי"ע להשתמש
בהברווילע"ר אחרי שנתברר
שיבולים לחיות י"ב חודש

(ד) **וראוי** לחרוט עלי גליון למען ידעו דור האחרון, שהי' איזה זמן שמרן רביה"ק זי"ע נהג לעצמו חומרא להשתמש דוקא בעופות שהן י"צ חודש.

ובפי מה שסיפרו השוחטים שהיו שוחטים העופות למרן רבינו הקדוש זי"ע, היו לוקחים זכרים מראוד איילענד וניו העמפשייר ובארעד ראק, והקפיד על י"צ חודש, והי' נקרא בשם "יערלינג'ס", וכשלקח נקבות לקח גם מלפני י"צ חודש אך לא נעירות ציותר, והי' נקרא בשם "פאללעטס", וכנראה מפני שכבר הטילו ביצים יש להם המעלה כמו י"צ חודש, ולנורך זה הי' לוקח אז העופות הנ"ל, ששם הי' מצויים עופות

ועוד התמרמר הר"ר אהרן צמוך הדברים, מה שהי' כואב לו, איך שזלזל לו על הטעלפאון ת"ח אחד, ושאלו אם הברווילער חי אללו יותר מי"צ חודש, וענה לו הר"ר אהרן כנ"ל, שהי' חי אללו בצריאות השלימות זה שני שנים, ושאחרי כן נתנו צמתנה לאחר להמשיך לגדלו, והת"ח הנ"ל הוא מן המערערים ורצה להוציא לעז על התרנגול המקוצל הברווילע"ר, לכן הלך לספר בשמו בהיפך ממה שאמר לו, שכיון שהי' התרנגולים חלופים נתנם צמתנה לאחר, ואמר הר"ר אהרן שליט"א שזה כאב לו מאוד, איך שיכולים להפך דברים אמיתיים לדברי שקר וכזב, מחמת שרצה להגיע לאיזה מהלך שבחר צו. ואמר לי הר"ר אהרן, שהעופות הי' צריאים וחזקים שני שנים, והטילו ביצים כשאר התרנגולים, וישבו על הביצים כשאר התרנגולים. עכ"ד הנ"ל.

ופוק חזי איך שיכולים להוציא לעז על כל גדולי ישראל עם דברי הצל ושטות, רק כדי להגיע לאיזה מהלך שבחרו "כת החדש" זהם, להטיל דופי בעופות המהודרים ביותר הברווילע"ר שאכלו אותם אבותינו ורבותינו נ"ע ולהצחל"ח הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א בכל קצוי תבל זה למעלה משצעים שנים, בדברי הצל ורעות רות,

שהן י"צ חודש. אצל כ"ז לא הי' כלל מפני ענין מסורת העופות רק מטעם הנ"ל.

ובמישך השנים חדל מחומרא זו, והשתמש עם העופות ה"צרוילער" שכל הכלל ישראל משתמשין עד היום.

ישמעתי טעם שחדל מלהחמיר בזה, מפני שנתזרר אחרי כן בצירור גמור, שהעופות הצרוילע"ר יכולים לחיות י"צ חודש.

*

ב"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א ואתו עמו חבר"ן שליט"א, והרבנים דוועד השחיטה בנ"ל, ביררו שחברוילע"ר חיינ י"ב חודש, שע"י חכמת הסעלעקט ברידינג"ג ביררו העופות שאוכלים וגדלים מהר - ובשנותנים לאכול להברוילע"ר מאכלם בהגבלה יוכלו לחיות י"ב חודש ויותר

(ה) **דגה** צעת שחקרתי ודרשתי צענין זה, נוכחתי לדעת שכ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א, חקר ודרש, צענין זה, הדק היטב, וציקש מאת הר"ר משה פריעדמאן שליט"א על המפעל בית השחיטה "מארויד", שיצרר הדבר אצל המומחים,

וגם ציקש מאת ה"וועד הכשרות דקהל יטב לב" שיצררו הדבר אצל המומחים.

וזה אשר ינא בצירור המציאות.

דדגה כבר כתבתי, צענין חכמת "צירור העופות" הנקרא בלע"ז "סעלעקט ברידינג", דכשרוים להוציא איזה שצח מאת איזה קצוזה של עופות, מתוך אותו המין צענמו, משתמשים בחכמת הסעלעקט ברידינג"ג, והוא שמצריין קצוזה של עופות שיש לו איזה מעלה מתוך אותו המין העופות צענמו, ומאלו העופות מגדלים דורות חדשים, שיש להם אותו המעלה, ועל ידי זה נהיה שכל הקצוזה של העופות, יש להם אותו המעלה שצררו על ידי סעלעקט ברידינג"ג.

ובמוז כן ראו המומחים שיתגדלו העופות צמהירות, שיהי' ראוי לשחיטה בתוך איזה שזעות, כששה ושצע שזעות, לכן השתמשו בחכמת הסעלעקט ברידינג"ג, לצרר העופות מתוך אותו המין העופות צענמן, רק אלו העופות שיש להם זה הטצע לאכול הרבה, שעל ידי זה יש להם ג"כ הטצע שמתגדלים צמהרה, עד שצמשך ששה ושצע שזעות כבר נתגדלו וראוים להוצילם לשחיטה.

וְלִבְּנֵי נִמְנָא שהתולדות של אלו התרנגולים, יש להם הטבע, שאוכלים הרבה צלי שום מעטור, וממילא יש להם הטבע שמתגדלים צמהירות, עד שבעוד ששה ושבע שבועות כבר נתגדלו וראוים להוצילם לשחיטה.

וּמִרְיָחִים צוה המפעלים הגדולים, הן צמה שאין צריכים לגדלם רק לאיזה שבועות, ונתמעט צוה כל ההוצאות הכרוכות בגידול העופות של כל השבועות שנתמעטו, כגון המאכלים והעוזדים ושאר כל הדברים הנצרכים לגידול העופות.

אֲבִי אם אינם שוחטים אותם אז, ומניחים אותם חיים לעוד כמה שבועות, ויניחו להם מאכלם לרוב צלי מעטור והגבלה, ירצו לאכול עוד ועוד, ועי"ז יתגדלו מאוד מאוד צמהירות, עד שבעוד איזה חדשים יתגדלו כל כך עד שלא יהי' ביכולת לעמוד על רגליהן מחמת כובדן, וכשיתגדלו עוד יותר לא יהי' היכולת לחיות עוד.

וּבַעַת סידור פרק זה, צהרצאח השיעור שלומדים מדי יום ציומו, למדנו היום במסכת יצמות (דף ס"ד ע"ב), דתנן (סנהדרין פ"א ע"ב) מי שלקה ושנה, צית דין כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו

שעורים עד שמהא כרקו נבקעת ומתה יעו"ש. כמו כן התרנגולים אם הם אוכלים הרבה צלי מעטור עי"ז כרקס נבקעת וכו'.

אֲמִנָּה, אם יתנו להעופות שכבר ראוי לשחיטה מאותו היום ולהלכה מאכלם צהגבלה, רק כמה שצריכים צאמת כדי חיותן, ויתנו סך מוגבל בכל יום, ולא יותר, אז יתגדלו הצרוילע"ר לאט לאט צמתינות, צדרך צריאות, ויכלו לחיות לכמה שנים, צצריאות השלימות, חזק מאוד.

וְכֵן ניסו כמה אנשים, שלקחו העופות הצרוילע"ר שכבר היה ראוי לשחיטה, ונתנו להם מאותו היום ולהלכה מאכלם צאופן מוגבל רק כדי חייהן, צלי גרעון ותוספות, ושפיר חיו כמה שנים.

גַּם המפעלים הגדולים, מוציאים לאור, ציכל שלם, עם הוראות להפארמער"ס איך שיכולים לגדל העופות הצרוילע"ר צטבע הגמור, שיהי' היכולת צידן לחיות לכמה שנים צצריאות השלימות, והעיקר מה שכותבים שם הוא שיתנו להם לאכול צהגבלה רק כדי חייהן, צלא תוספות וגרעון, שאז יאכלו רק מה שצריכים לחיותיהן, ויתגדלו כראוי, ויחיו לכמה שנים צצריאות השלימות.

כל זה שמעתי מאת ה"וועד הכשרות דקהל יטב לב", מה שציררו הדברים.

*

עדות אב"ד מגד יהודה,

(א) שהברוילע"ר יכולין לחיות י"ב

חודש, (ב) האב והאם חיים כמה

שנים, (ג) אבות אבותיהם חיים הרבה

שנים, (ד) מה ששוחטים הברוילע"ר

אחרי כמה שבועות שאז ראוי

לשחיטה

והקארניש הארגענעלי טהור, חיים וקיימים כמה שנים, וגם אצות אצותיהם (הנקרא G.G.P. חיים וקיימים כמה וכמה שנים, וממילא פשוט שכל הערעור צוה הוא הוצאת לעז צדצרים שאין להם שום ידיעה לא בהלכה ולא במציאות.

*

עדות הר"ר חיים לויקי שליט"א

שבירר מהמומחים שהעוף הברוילע"ר

יכול לחיות י"ב חודש כשמוגדלים

אותם בראוי

(ו) גם דברתי עם ידידי הגה"צ רבי

יהודה משולם דוב פאלאטשעק

שליט"א אצדק"ק מגד יהודה שעוסק

בכשרות העופות זה יוצל שנים, ואמר לי

שכבר נתצבר צצירור גמור, אחרי נסיון

כמה פעמים, שהצרוילע"ר יכולים לחיות

י"ב חודש בפשיטות, וכל מה שאומרים

שאינן יכול לחיות י"ב חודש הם דברי הצל

ושטות, ואין קץ לדברי רות. ומה

ששוחטים הצרוילע"ר אחרי כמה שבועות,

הוא משום שכבר מוכנים לשחיטה

בגידולם לפי צורך הצשר, אבל אם הי'

נותנים להם לחיות יותר והי' מניחים להם

לאכול רק צאופן מוגבל כפי הצורך להן,

הי' חיים וקיימים יותר מי"ב חודש.

(ז) ודיברתי עם הרה"ג רבי חיים

לויקי שליט"א רב צארגון

הכשרות א"ו י"ו, שהוא צעצמו צירר אבל

המומחים ונתצבר לו שכן ידוע המציאות

צין כל המומחים שיכולים לחיות י"ב

חודש.

וביאור הדברים כנ"ל, דעל הסתם כל

הצרוילע"ר מיוצר על ידי

חכמת "צירור העופות" (הנקרא סעלעק"ט

ברידני"ג), צאופן שיתגדלו מהר שיהי'

מוכנים לשחיטה אחרי כמה שבועות, אבל

כשיתנו לאכול כראוי צאופן מוגבל, יכולים

לחיות כראוי צצריאות השלימות כמה

שנים.

עוד אמר לי שיצא לאור קונטרס מאת

המפעלים הראשיים שמלמדים

גם האז והאם של הצרוילע"ר (הנקרא

פערענ"ט סטא"ק P.S. הרא"ק טהור,

להפארמערס הרוזים לגדל הצרילערס לעצמם, איך שמגדלים את הצרילע"ר באופן שיהי' ביכולת לחיות לכמה שנים.

ומה שהצרילע"ר שלנו הם ראויין לשחטו אחרי כמה שבועות, זהו על שמייזרים העופות על ידי חכמת "צירור העופות" (הנקרא סעלעק"ט ברידינג), שיאכלו הרבה באופן שיתגדלו מהר שיהי' מוכנים לשחיטה אחרי כמה שבועות. אבל כשמגדלם כראוי ונותנים להם מאכלים באופן מוגבל רק כדי לורכן, יכולים לחיות בצריאות השלימות כמה שנים.

*

(ח) **ואחרי** שצררתי הדצרים, דצרתי עם בני הרה"ג רבי יואל שליט"א, מאין לקח השמועה שכתב בקונטרסו שאינם יכולים לחיות י"צ חודש, והשיב ששמע מאנשים שגידלו צרילערס כמ"פ ציחד עם עופות אחרות, והי' נותנים להם מאכלים צלי גבול, ובכל פעם כשנתגדלו יותר מד' חדשים נחלו ומתו, ושאר העופות נתחזקו וחיו.

ואמר לי בני שליט"א, שכעת אחרי ששמע הדצרים ממה שצררתי שבאמת יכולים לחיות י"צ חודש על ידי שנותנים להם לאכול כראוי באופן מוגבל כדי חייהן בלא גרעון ותוספות, ורק

כשיתנו להם לאכול צלי הגבולה יאכלו צלי מעטור ויתגדלו מאוד מאוד באופן שלא יהי' היכולת לחיות י"צ חודש, ראה שאין סתירה כלל צין האומר שיכול לחיות י"צ חודש לעוצדא הנ"ל שמפני שנתנו מאכלים צלי גבול לכן נחלו ומתו.

ובאמת כבר ציררו הדצרים הרבנים הגאונים הזדיקים נ"ע מדור הקודם, עוד בזמן רביה"ק זי"ע, שהצרילע"ר יכולים לחיות י"צ חודש ויותר, וגם ציררו כן מאז הרבנים הגאונים הזדיקים שליט"א החיים אתנו, העוסקים במלאכת הכשרות זה כמה שנים, ועלה להם בצרירות שהצרילע"ר יכולים לחיות י"צ חודש, צלי שום ספק. רק שהוא באופן הנ"ל שנותנים להתרנגולים מאכלים באופן הראוי.

*

אכילת התרנגולים כל מה שנותנים לפנייהם לא דמי לסם, ואם יגבילו מהעופות מאכלם מעת שנתגדלו וראויים לשחיטה יהי' ביכולתם מאז לחיות י"ב חדשים ויותר בבריאות השלימות

(ט) **ותלמיד** חכם אחד שנתקבל על לבו שיש חשש טריפות על הצרילע"ר שאינם יכולים לחיות י"צ

חודש. וכששמע הצירור הנ"ל שעל ידי שנותנים להם מאכלם באופן מוגבל יכולים לחיות י"ב חודש ויותר בצריאות השלימות. עדיין חשש לומר דאכתי כיון שכשנותנים להם מאכלם צלי הגבלה בשבועות הראשונות, ועי"ז אינם יכולים לחיות, יש מקום לדון אם דמי לאיזה סם שנותנים להעוף, שהסם יעשה שימות לאחר זמן.

ובאמת דלא דמי כלל אהדדי, שהסם שאוכל העוף, יעשה שימות

לאחר איזה זמן, אצל עופות האלו, כשיעצור להם מאכלם מהזמן שמוציאים אותם להבית השחיטה שכבר נתגדלו כראוי, ויגדלם כראוי מאז ולהלכה, בקדר מאכלם באופן הראוי בהגבלה, יחיו לכמה שנים בצריאות השלימות, והודה שדברים הנ"ל מכוונים וצדקיים. וגם אמר שבאמת הי' לו לילך להרצנים הגאונים הצדיקים שליט"א העוסקים בכשרות זה כל השנים, לצרר הדברים, שזהו דרך התורה, ולא להאמין להמערערים ולשמועות פורחות באויר.

עלה ה'

הבירורים וחקירות ודרישות שעשו "איגוד וועדי הכשרות"
בבירור כשרות הברוילע"ר

עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א,
ואתו עמו הבר"ץ שליט"א, והרבנים הגה"צ ד'וועד השחיטה"
דקהל יטב לב

השתוקקו כל השנים להעמיד השגחה
- השתדלות כ"ק אדמו"ר מהרי"י
מסאטמאר שליט"א עם הבר"צ
והרבנים דוועד השחיטה דסאטמאר
להעמיד השגחה

א) דגה הגם שזיררו גדולי הרבנים
הנ"ל, שזעוף הצרוילער אין
שום חשש שמערצין צמחו עופות שאין
עליה מסורה מלצד העופות הרא"ק
והקארני"ש המקובל במסורת, עכ"ז
השתוקקו הרבנים הגאונים הצדיקים
שליט"א, וגם כל בית ישראל החרדים
לדבר ה' המדקדקים בכשרות ה' עיניהם
נשואות כל השנים, שיזכו שיעמידו
השגחה על העופות, שגם מהיום ולהלאה
לא יהיה זה שום חשש תערובות
מעופות אחרים.

ודבר זה קיבל על עצמו כ"ק אדמו"ר
מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר
שליט"א, ואתו עמו הצד"ץ והרבנים
דוועד השחיטה שליט"א, שלא ינחו ולא
ישקוטו עד שיזכו להעמיד השגחה על
העופות צמילואו ככל התוקף, שלא יהי'
חשש שמערצין ח"ו עופות אחרים שיש
עליהם חשש מסורת.

ובכח שכתבו הרבנים הגאונים הצד"צ
דסאטמאר שליט"א והרבנים
דוועד השחיטה שליט"א וצראשם כ"ק
מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א,
שעוד ידם נטויה להעמיד עינא פקיאח
אצל מקומות גידול העופות, לפקח שלא
יתערבו צו עופות שאין להם מסורה,
תחת השגחה מעולה, שצאופן זה נלך
לצטח דרכינו שלא יהא צו שום חשש, כי

דבר זה פשוט לכל זר דעת שאינו דומה כלל דבר שזכרו שאין זו חשש תערובות מעופות אחרים שאין עליה מסורה, לדבר שהוא מונח תחת השגחה מלאה כל הזמן שאין מערצין שום עופות שאין עליה מסורה, ואין שיעור למעלה.

ח"ל: ובדי שיהי' לבנו נבון ובטוח שברבות הימים לא יתערב ח"ו עופות אסורים בתוך העופות הנאכלים, נשתדל להעמיד עינא פקיהא עד מקום שידינו מגעת, אצל מקומות גידול העופות, שהכל יהי' נעשה בתכלית הבשרות, ולמזהיר ולנזהר שלומים תן במי נהר.

ודן ידוע גם מה שהגאון הגדול בעל שצט הלוי זצ"ל מסיים בתשובתו (חלק י' סימן קי"ג) צידון השגחה על העופות, צו"ל:

עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא להביא לשחיטת עופות רק במקור שהוא בדוק מחשש תערובת מינים, ושהאפרוחים גדלים רק ממין שהמסורה ברורה בלי

פקפוק בין מצד הזכר ובין מצד הנקבה עב"ל.

*

ב"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א עשה השתדלות עצומה להעמיד השגחה על העופות

צ) מאותו היום ואילך, לא נחה ולא שקט ב"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א, והתחיל לעבוד עבודה רבה ועלומה, בהשתדלות מופלגה מכמה וכמה נדדים, ממש יכולים לומר שלא עבר יום שלא דיבר עם הוועד הכשרות דקיט"ל או עשה איזה השתדלות מענין העופות, עד שזכה להוציא הדבר מכח אל הפועל, להעמיד השגחה על העופות אלל מקומות גידול העופות שהכל יהי' נעשה בתכלית הכשרות, באיגוד של ארבעה וועדי הכשרות, כהצטת הציד"ס, להעמיד עינא פקיהא עד מקום שידינו מגעת שהכל יהי' נעשה בתכלית הכשרות.

ונשתדל צוהשי"ת להעלות על הכתב, סדר הדברים של ההשתדלות שעשו בהמשך הזמן, מעת שינא המכתב קודש של הציד"ס דקיט"ל, עד שזכינו להשגחת איגוד וועדי הכשרות.

*

וועד הכשרות דקהל ימב לב התקשרו
עם מנהלי המפעלים וביררו שאין
חשש שמערבין - עסקו ביחד עם
הגה"צ אבדק"ק נירבאמור שליט"א -
שיתפו גם הגאון רבי בנימין לאנדא
שליט"א דומ"ץ מאהש לברר - עסקו
ביחד עם הוועד הכשרות של א"ו י"ו
- ונתברר בבירור גמור שאין מערבין
זה למעלה מחמישים שנים

ג) **בראשונה** עפ"י פקודת כ"ק
מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר
שליט"א, עשו ה"וועד הכשרות דקהל
ימב לב" - שעומד צראשו הרב הגאון
רבי אלעזר ט"ב שליט"א ראש הכולל
תו"י דסאטמאר קליימער וחתנא דצי
נשיאה כ"ק אדמו"ר שליט"א ורצ ויו"ר
וועד הכשרות דקהל יטצ לב, - התקשרות
עם המנהלים של המפעלים הגדולים
הראשיים, שאנו אוכלים מהם הצרילע"ר.
וחקרו ודרשו הדק היטצ וביררו הדברים
כשמלה כמה שזעומ, עד שינא להם
צברירות שהצרילע"ר שאנו אוכלים הוא
אותו העוף שאכלו אבותינו ורבותינו זה
למעלה מחמשים שנים, ואין חשש
שמערבין עופות אחרים שיש עליהם חשש
מסורת, והוא מוכלל רק מעוף הרא"ק
והקארני"ש שיש לנו מסורת טהרה צרורה
עליהם.

ה"וועד הכשרות דקהל יטצ לב, עפ"י
פקודת כ"ק מהרי"י ט"ז
מ'סאטמאר שליט"א, הכניסו לתוך צירור
כשרות הצרילע"ר את ידידי הגאון הצדיק
רבי אהרן מייזלבוים שליט"א אצד"ק
נירצאטור, ועסקו ציחד לצרר הדברים אלל
המנהלים הראשיים של המפעלים הגדולים,
וינאו להם צמסקנא שאין שום חשש
שמערבין צתוך הצרילע"ר עופות שיש
עליהם חשש מסורת, וזה למעלה מחמישים
שנים שאנו אוכלים הצרילע"ר המוכלל
מהעוף הרא"ק והקארני"ש שיש לנו
מסורת טהרה וצרורה עליהם.

ובמיוחד ציקש כ"ק מהרי"י
מ'סאטמאר שליט"א, את
ידידי ש"צ הגאון הצדיק המפורסם
בש"ת רבי בנימין זאב לאנדא
שליט"א דומ"ץ טאהש - צארא פארא,
שיכנס צתוך עוצי הקורה לצרר הדברים
אם יש איזה חשש שמערבין צתוך
הצרילע"ר עופות שיש עליהם חשש
ופקפוק על מסורת ח"ו, וידוע צשער צת
רבים מומחיותו וצקיאתו לצרר הדברים,
ועסק צזה הרצה זמן, וחקר ודרש הדק
וצירר הדברים הדק היטצ, שאין שום חשש
שמערבין לתוך הצרילע"ר עופות אחרות,
מלצד העוף הרא"ק והקארני"ש המקובל
לנו צמסורת, זה למעלה מחמישים שנים.

גם זיקש כ"ק מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר שליט"א, את ה"וועד הכשרות דהא"ו י"ו" שיכנסו צעוצי הקורה לצרר הדברים, ומינו ה"וועד הכשרות דהא"ו י"ו" את המומחה הגדול הרה"ג ר' חיים לוקי שליט"א שיש לו בקיאות ומומחיות בעופות, העוסק במלאכת הכשרות זה הרבה שנים אלל האירגון הכשרות א.ו. יו. O.U., שיצרר הענין, אלל הצתי תעשייה הגדולים, של התרגול המקובל במסורת הצרילע"ר, אס יש איזה חשש שמערצין צהס עופות שאין עליהם מסורת, ואחרי כל הצירורים, וחקירות ודרישות הדק היטב, צאו למסקנא בצירור גמור, דאין שום חשש כלל שיערצו איזה עוף שאין עליה מסורה זה למעלה מחמישים שנים.

*

נסיעה א'

נסיעת הוועדי הכשרות והרבנים הגאונים שליט"א להתוועד עם המנהלים הראשיים של המפעלים הגדולים לברר אצליהם שאין מערבין עופות אחרים שאין לנו מסורה עליהם

(ד) אחרי שכבר נאגדו ציחד ה"וועד הכשרות דקהל יטב לצ", עם

הגה"צ רבי אהרן ט"צ שליט"א אצד"ק נירצאטור, ועם הגה"צ רבי צנימין לאנדא שליט"א דומ"ץ טאהש צ"פ, ועם ה"וועד הכשרות דהא"ו י"ו, ועסקו ציררו ציחד אלל המנהלים הראשיים של המפעלים הגדולים, ויצא להם בצירור גמור שאין חשש שמערצין, זיקש כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר שליט"א, שלא יסמכו על זה לחוד, רק שיסעו מהכא להחס, למקום המפעלים הגדולים, ולצבר אלליהם עד מקום שידינו מגעת בצירור אחר צירור אס יש איזה חשש שמערצין.

ואז נסעו משלחת של הוועדי הכשרות הנ"ל עם הרבנים הגאונים הצדיקים הנ"ל, והתוועדו ציחד, ארבעה רבנים מוצהקים.

א] הגה"צ רבי אהרן ט"צ שליט"א אצד"ק נירצאטור.

ב] הגה"צ רבי צנימין לאנדא שליט"א דומ"ץ טאהש.

ג] שליח מה"וועד הכשרות דקהל יטב לצ", ה"ה הרב הגאון רבי אלעזר ט"צ שליט"א.

ד] ושליח מה"וועד הכשרות של הא"ו י"ו" ה"ה הרה"ג רבי חיים לוקי שליט"א.

המומחה הגדול הרה"ג ר' חיים לוקי שליט"א שיש לו בקיאות ומומחיות בעופות, העוסק במלאכת הכשרות זה הרבה שנים אלל האירגון הכשרות א"ו. O.U., שהשקיע עצודה רבה ועלומה בכל פרט ופרט שיסכימו מנהלי המפעלים הגדולים לסדר כל ההתוועדות עם המומחים הגדולים של המפעלים, הסייעניסטון, וכל המומחים בשמם הפרטי, ורק בהשקעת זמנו היקר, ופעליו המרובים, וההתקשרות שהי' לו עם המומחים, הי' יכולים להגיע לכל הצירורים צפרוטוט, לישצ בהתוועדות עם המומחים של המפעלים הגדולים, לזרר כל הפרטים עד מקום שידם הגיע.

נאגדו וועדי הבשרות דחו"ל עם
הוועד הבשרות דהעדה החרדית
לברר בשירות הברוילע"ר

ו) ואחרי כן, הפזיר כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א את ה"וועד הבשרות דהעדה החרדית", שיכנסו ג"כ בעוזי הקורה לזרר ביחד עם הרבנים הגאונים שליט"א הנ"ל, כשרות הצרוילע"ר, אס יש עליהם איזה חשש, ואחר זמן הסכימו ה"וועד הכשרות דהעדה החרדית" להתאגד ביחד עם הוועדי הכשרות ורצני חו"ל הנ"ל, ועסקו ביחד כמה זמן בצירור הענין, ועלו

ונסעו ביחד להמפעלים הגדולים, לישצ ביחד עם המומחים הגדולים, הממונים על העופות מאת המפעלים הגדולים הראשיים, לדצר עמהם, כדי להצין הענין מקרוב, ציתר צהירות. והתוועדו עם המומחים של המפעלים הגדולים הראשיים, ועשו עליהם חקירות ודרישות.

והמסקנא של הוועדי הכשרות הנ"ל והרבנים הגאונים הצדיקים הנ"ל אחרי חקירות ודרישות הי', שאין שום חשש שמערצין ח"ו עופות שאין עליהם מסורה, ואחרי כמה פעמים שישצו עם המומחים, בחקירות ודרישות הדק היטב, אמרו כל הרבנים הנ"ל צפה אחד, צברור ופשוט שאין רואין שום חשש שמערצין צחוך הצרוילע"ר עופות אחרות זה למעלה מחמישים שנים מלצד הרא"ק והקארני"ש שיש לנו עליהם מסורה טהרה וצורה. ואדרבה יהי' להם הפסד רצ אס יערצו צחוך העופות איזה עוף אחר שעיי"ז יתצטל כל עבודתם של כמה וכמה שנים. צאופן שהי' צרור להם כשמלה שאין חשש שמערצין.

פעולת הרה"ג ר' חיים לויקי שליט"א
מהא"ו י"ו

ה) ובמיוחד פעל ועשה למען נסיעה זו ולמען הנסיעות אחרות

להם צמקנה צדכרים צרורים שאין שום חשש שמערבין צמוך העופות ח"ו עופות אחרים שאין לנו עליהם מסורות.

*

נסיעה ב'

ב"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ב מ'סאטמאר שליט"א ביקש את הגאון הצדיק רבי בנימין לאנדא שליט"א דומ"ץ מאהש ב"פ, ליסע גם למקום הגידול של אב ואם של הברוילע"ר, לראותם במו עיניהם אם יש חשש שמעורב בה"ברוילע"ר עופות שאין להם מסורת, ונתברר בבירור גמור שזה יותר מיוכל שנים שהעוף ה"ברוילע"ר הוא מעופות רא"ק וקארני"ש שיש להם מסורה ברורה, ולא נתערב בהם שום עופות שאין להם מסורת

ז) ובאותו הזמן ציקש ב"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א, שלא יסמכו על הצירור שעשו עד עתה, עם המפעלים הראשיים, צירור אחר צירור, שאין חשש שמערבין צמוך העוף הצרוילע"ר עופות אחרות, מלכד העוף הראק שיש לנו מסורה טהרה עליה, והעוף הקארני"ש שיש לנו מסורה טהרה עליה.

אל"א שעשה השתדלות עזומה שיקעו הרבנים הגאונים הלדיקים שליט"א ועוד מומחים, למקום גידול האב והאם של הצרוילע"ר, העוף ראק שיש לנו מסורה עליה, והעוף קארני"ש שיש לנו מסורה עליה, לראותם מקרוב צמו עיניהם, אם יש עליהם איזה שינוי, כמו שהי' פורחים אז שמועות צאור, שהעוף הקארני"ש יש עליהם שינוים מהעופות המקובלים לנו צמקורת.

ואז עפ"י פקודת הקודש, אגדו ונסעו צימד - ידידי ש"צ הגאון הלדיק המפורסם בש"ת רבי בנימין לאנדא שליט"א דומ"ץ טאהש - צארא פארק, - עם הוועד הכשרות דקיט"ל שנסע צשליחותם הרב הגאון רבי אלעזר ט"ב שליט"א ראש הכולל תו"י דסאטמאר קליימער וחתנא דצי נשיאה כ"ק אדמו"ר שליט"א ורצ וועד הכשרות דקהל יטצ לצ, - ועם הוועד הכשרות דהא"ו י"ו שנסע צשליחותם הרה"ג ר' חיים לוקי שליט"א העוסק צמלאכת הכשרות צמקורת העופות זה הרצה שנים אלל הארגון הכשרות א.ו. יו. O.U. - ואחם עמם המומחה צגידול ומסורת העופות ה"ה הרה"ג ר' אהרן פראטאוויין שליט"א מלמד תשצ"ר רבות צשנים ומומחה גדול צמקורת העופות.

הצוילע"ר חוץ מהרא"ק והקארני"ש, ונתברר להם שזה יותר מיובל שנים שהצוילע"ר נולד אך ורק מהעופות האלו הרא"ק והקארני"ש, ואין מערבין בהם שום עופות אחרות שאין להם מסורה, ונתברר בבירור גמור שהעופות הצוילע"ר שכל הכלל ישראל אוכלין לא נתערב בהם עופות אחרות שאין להם מסורה.

*

בירורים ששמעתי בענין גידול העופות מאת הגאון הצדיק דומ"ץ מאהש ב"פ - אין לחוש שמערבין, שיהי' להם הפסד רב אם יערבו - השינויים ששייך להצוילע"ר להשתנות בהמשך השנים הוא על ידי שמשתמשים המגדלים בחכמת "בירור העופות", אבל אין חשש שמערבין.

(ח) וכשביקרתי אלל ש"צ הגאון הגדול רבי צנימין לאנדא שליט"א צציתו, ודברתי עמו צענין העופות, אמר לי שנתזרר אללו שזה יותר מיוצל שנים, שלא נתערב צהצוילע"ר שום עופות שאין להם מסורה, רק אלו שני העופות הרא"ק והקארני"ש, כמו

והי' אז צאמצע השערוריא, שאמרו כמה אנשים דמיונות שוא, שהאב של הצוילע"ר העוף הקארני"ש נראה כמשונה מהעופות הרגילין, ושיש לחוש שאין לה מסורה צרורה, והי' חיזה אנשים שהראו תמונות שונות ומשונות של עופות ואמרו עליו שהוא הקארני"ש שמשתמשים צה לייצור הצוילע"ר, ועשו ערצוציא גדולה צין המון עם, וצפרט אלל היראים, על כן ציקש כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א להגאון דומ"ץ טאהש שליט"א שילך לצרר הענין אלל מקום גידול האב והאם של הצוילע"ר, והלך ציחד עם הוועדי הכשרות והרצנים הגאונים הנ"ל, ונסעו למקום גידול העופות הנקרא "פערענט סטאק" (P.S. PARENT STOCK) דהיינו האב והאם של הצוילע"ר הרא"ק והקארני"ש. וציררו הדצרים כשמלה.

א] האב והאם של הצוילע"ר דהיינו הרא"ק והקארני"ש יש להם צורה רגילה כמו שאר התרנגולים שאנו רגילין צהם צמסורת, צלי שום שינויים, וצין האב של הצוילע"ר הקארני"ש, וצין האם הרא"ק, נראה כמו תרנגולים רגילים הנאכל ציינו צמסורת.

ב] ועוד תקרו ודרשו על אמיתתן אם יש חיזה חשש שמערבין צמוך העופות

שידוע זה יותר מיוצל שנים שהעופות שאנו אוכלים הוא הצרילע"ר הם הרכב משני העופות הרא"ק והקארני"ש.

וגם אמר לי שדעתו הוא דיש לאלו המגדלים נאמנות שאין מערבין, ואין צריכין לחשוש שמא יערצו מהיום ולהלאה, חדא, דאין להם שום תועלת לערב, ועוד דאדרבה יהי' להם טירחא יתירה והפסד רב אם ירצו לערב איזה עוף אחר, שאם מערבין עוף אחר, אז יש שינוי בהעופות שנולדין, ויטערכו להמתין הרבה שנים שיחזרו התרנגולים לאיתנם הראשון במעלות הראשונים שהי' להם, ועל כן אין לחשוש שמערבין.

ויצוד הסביר לי במומחיותו הרב צענין גידול העופות, מה שרואין שהעופות הם יותר צריאים וחזקים, ויש להם יותר צער וכו', שאינו צא מכח שום חשש תערובות מעופות אחרים שאין להם מסורה ח"ו, אלא שהוא צא על ידי מהלך שיש למגדלי העופות, הנקרא "צירור העופות", שכשרואים להציא איזה מעלה להעופות, עושין אותו על ידי שמצריין העופות שיש להם אותו מעלה, ומגדלים ממנו דורות אחרות אחריו, ועל ידי זה יש להם אותו מעלה בכל העופות הנולדים אחריהם.

ודמושי"ל במשל, כגון אם נתפשט איזה מחלה בתוך העופות, והרבה עופות נאצדו כי לא הי' יכולים לעמוד נגד המחלה, אצל עם כל זה יש איזה עופות שלא נחלו כלל ועמדו בחזק נגד המחלה, אז אז מצריין אלו העופות שעמדו איתן נגד המחלה, ומגדלים ממנו דורות אחריהם אחריו מאותן העופות דוקא, ועל ידי זה יש להם לכל הדורות אחריהם מעלה זו שיש להם היכולת לעמוד נגד מחלה זו.

ובבזו כן שייך שיהי' עושין מהלך "צירור העופות" באיזה מעלה שרואים שיהי' בתולדות העופות, וכגון שרואים שיהי' להם צער מרובה, באיזה חלק מהעוף, שאז מצריין אותן העופות שיש להם מעלה זו ומגדלין מעופות אלו דורות אחריהם, וממנו מגדלים לולים שלימים, ועי"ז יש להם תרנגולים שיש להם מעלה זו, וכן עושין במעלות אחרות שרואים שיהי' בהתרנגולים, שעושים מהלך "צירור העופות", ועי"ז יש להם מעלה זו בהתולדות הנולדים אחריהם.

אבל הדבר צרור שאין שום חשש שמערבין בתוך תרנגולי הצרילע"ר איזה עופות אחרות מלבד הרא"ק והקארני"ש, שהי' ידוע זה כמה שנים

שאלו התרנגולים הם הרכב מז' מינים
אלו.

*

נסיעה ג'

הגה"צ אב"ד דושיבוי שליט"א נסע
עפ"י בקשת ב"ק אדמו"ר מהרי"י
מסאטמאר שליט"א למקום ביצי
הברווילע"ר וראה אלפי ביצים וכולם
הי' בד' חדר, ולא מצא אף ביצה אחת
שלא יהי' בד' חדר

ט) ובהמשך הזמן, הי' ג"כ שמועות
פורחות באויר שהפינו
המערערים שיש על ביצי הברווילע"ר חשש
שאינם כדין וחדין כדין ביצי עוף טהור,
כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן פ"ו סעיף א' וב')
דסימני ביצים להכיר שהם מעוף טהור,
הוא שיהי' ראשו אחד כד ועגול וראשו
השני חד ועגול, אבל אם שני ראשיה כדין
או חדין זידוע שהוא ביצת עוף טמא
יעו"ש.

ועל כן זיקש ב"ק מהרי"י ז"ב
מסאטמאר שליט"א שהרצנים
הגאונים הנ"ל צראשות הגה"צ רבי בנימין
לאנדא שליט"א דומ"ץ טאהש, יצרו ג"כ
על ביצי הברווילע"ר אם יש להם הסימנים
שהם כדין וחדין. אבל לא יצא הדבר מכח
אל הפועל, כי לא אסתייע מילתא צאותו

היום לנסוע הן אל התרנגולים האז והאם
של הברווילע"ר, והן להציגם לצדקם אם
הם כדין וחדין, כי לא הי' להם פנאי
שכבר פנה יום.

ועל כן זיקש אחרי כן כ"ק מהרי"י
ט"ז מסאטמאר שליט"א את
הגה"צ רבי יחיאל מאיר ב"ץ
שליט"א אצד"ק דושיבוי שנסע
להפאר"ס ששם נמלא ביצי הברווילע"ר
לצדקם אם יש להם סימני ביצה טהורה
שהם כדין וחדין.

ונסעו הגה"צ רבי יחיאל מאיר ב"ץ
שליט"א אצד"ק דושיבוי, ביחד
עם הרב הגאון רבי יושע לערנער
שליט"א מו"ץ בקהל יטב לצ' מסאטמאר
מאנטריאל, לצדוק הציגים של הברווילע"ר,
בהפאר"ס ששם מולידים הציגים של
הברווילע"ר האפרוחים, והוא פאר"ס
גדול שמולידים שם כמיליון ביצים לשבוע,
באופן שהי' יכולים לראות לפניהם ביצים
של הברווילע"ר לאלפים.

וסיפר לי הגה"צ אצד"ק דושיבוי
שליט"א שצדק ביצי הברווילע"ר
למאות ולאלפים, שהיו יכולין לראות
בפעם אחת כמה מאות ביצים, וכולם הי'
בסימני ביצי טהורה שהיו כדין וחדין, ולא
מצא אף אחד שהי' לה חשש שאינם כדין

וחדין. ואף שמנא צינה אחת שהי' נראה מתחלה כשהי' עדיין על השלחן מרחוק כאילו אינו לגמרי כד חד, מ"מ כשלקחו צידו הי' נראה צעליל שהוא כד וחד בצרירות.

גם דיצר עם הגוי שעובד שם יותר משלושים שנים, וסיפר לו צמסיח לפי תומו שזה יותר משלושים שנה שעובד שם כפועל, ולא מנא בכל השנים אף צינה אחת שלא הי' כדין וחדין.

גם דצרחי עם הרב הגאון רבי יושע לערנער שליט"א מו"ץ בקהל יטב לב מאנטריאל, ואמר לי ג"כ כנ"ל, שנסע ביחד עם הגה"צ מדזשיצוי שליט"א לצדוק הצינים, וראו ציני הצרילע"ר שהם כולם כדין וחדין. וסיפר לי ג"כ שדיצר עם הפועל הגוי העובד שם צהפארס, ואמר להם צמסיח לפי תומו כי זה כבר יותר משלושים שנה שעובד אלל הצינים של הצרילע"ר ולא מנא זה כל השנים אף צינה אחת שלא הי' כד וחד.

וסיפר הגוי צמסל"ת שאחד מן העבודות המוטל עליו הוא להסתכל ולהזהר על הצינים, שיהי' מונחים על מקומן הראוי דהיינו כד החד למטה וכד הכד למעלה, צאופן שינאו האפרוחים מן הצינים כראוי, וצוה עיקר

עבודתו זה כל השנים להסתכל על הצינים ולהזהר שכל הכד יהי' למעלה וכד החד של הצינה יהיה למטה שעי"ז ינאו האפרוחים כראוי וכיאות, שאם יהי' כד הכד למטה וכד החד למעלה אז ימות האפרוח, ורובא דרובא רואים צעליל שהם מונחים על מקומן הראוי, ולפעמים כשיש לו ספק על הצינה שרואה צעיניו מרחוק אם מונח על מקומו כראוי, נוטלו צידו כדי להניחו על מקומו, ואז רואה צעליל שהוא כד חד ומניחו על צידו הראוי.

ונתברר להרצנים הנ"ל שהגוי שיש לו מומחיות גדול צהכדין וחדין של הצינים אמר צמסיח לפי תומו שזה יותר משלושים שנים שרואה שכל הצינים הם כדין וחדין כסימני עוף טהור, וזאת מלצד מה שהרצנים הנ"ל ראו צענמם הצינים של הצרילע"ר למאות ולאלפים שכולם הם כדין וחדין, ונתברר צצירור גמור שאין שום חשש על הצינים של הצרילע"ר שאינן כדין וחדין כראוי.

*

פעולות הר"ר משה פריעדמאן
שליט"א בעל המפעל מארוויד

(י) **ובנסיעה** זו וגם לנסיעות אחרות פעל ועשה וסייע הרבה מאוד הר"ר משה פריעדמאן שליט"א,

מנהל המפעל מארוויד, שעפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר שליט"א הכניס עצמו בעוזי הקורה בכל הפרטים, וסייע בכל מה שיכול שיתקיימו הנסיעות וההתוועדות עם המומחים, ובעיקר נסיעות האלו למקום גידול העופות הורי הצרילע"ר, שבהתקשרותו ופעליו "צתור לוקח מהקאמפאניס" הי" יכולים להגיע לכנוס לראות העופות של הפערענט סטאק, וגם שיתקיים הנסיעה למקום הציגים, וגם לשאר הפעולות והנסיעות להמפעלים הגדולים.

*

סיכום השלשה נסיעות בבירור בשרות הברוילע"ר

יא) ובזה נסמימה חלק הראשון של הצירורים על כשרות הצרילע"ר, על ידי השלשה הנסיעות הנ"ל.

א) נסיעה הראשונה, על ידי וועדי הכשרות והרצנים הגאונים שליט"א הנ"ל, לשני המפעלים הראשיים, להתוועד ביחד עם מנהלי המפעלים והמומחים על העופות. שנתזרר לוועדי הכשרות והרצנים הנ"ל צדצרם אליהם, ומקרו ודרשו אותם, בכל פרטיה ודקדוקיה, ועלה להם אחרי כל הצירורים, שזה

למעלה מחמישים שנים שאין חשש שמערצים עופות אחרים שיש עליהם חשש מסורות ח"ו, אלא שהעוף הצרילע"ר הוא הרכב משני עופות, העוף הראק שיש לנו מסורת טהרה עליה, והעוף הקארני"ש שיש לנו מסורת טהרה עליה.

ב) נסיעה השניה, על ידי וועדי הכשרות והרצנים הגאונים שליט"א הנ"ל, למקום גידול האצ והאס של הצרילע"ר לראות זורות העופות, שאין בהם שום שינוי מהעופות המקובלים לנו במסורות, ובעיקר זורת ה"קארניש" שאין בה שום שינוי, ונראה כהעוף המקובל לנו במסורת.

ג) נסיעה השלישית, על ידי הרצנים הגאונים הצדיקים שליט"א, לראות זורות הציגים שממנס נוזר העוף הצרילע"ר, שהם כדין וחדין, כסימני זורות ציגים של עופות טהורים.

*

ארגון נסיעה הרביעי למקום גידול העופות

יב) ובשגמורו כל הצירורים הנ"ל, וציררו היטב העופות הצרילע"ר בשלשה הנסיעות הנ"ל, נגמר חלק ניכר בכשרות הצרילע"ר, אבל עם

עם כל זה לא הי' ניחא ליה לכ"ק אדמו"ר מהרי"י מ'סאטמאר שליט"א, לקיים הצירורים על העוף הצרוילע"ר בשלכ זה, ואמר להוועד הכשרות דקיט"ל שהוא משמוקק לגמור הענין עד הסוף, ולארגן נסיעה הרציעי, למקום גידול זקיני הצרוילע"ר, כמו שהצטיח עם בית דינו הנדק במכתצם, "נשתדל להעמיד עינא פקיהא עד מקום שירינו מגעת, אצל מקומות גידול העופות, שהכל יהי' נעשה בתכלית הכשרות".

וצורך הנסיעה הי', א] הן כדי לזרר במקום גידול העופות כל הפרטים עם המומחים של המפעלים הראשיים, ב] והן כדי לעזור על כל

הפייל"ס של המפעלים הגדולים לראות צעיניהם כל הפרטים של כל השנים איך שהרכיבו הצרוילע"ר ואם יש איזה חשש שמערבין עופות אחרות, ג] והן כדי לראות זקיני הצרוילע"ר כמו עיניהם אם יש בהם ח"ו שינוי לורה מהעופות המקובלים, ד] וצערך כדי לפעול על המפעלים הראשיים שיסכימו להעמיד השגחה מעולה עליהם מכאן ולהבא.

ועל כן התחיל להשתדל לארגן נסיעה הרציעי למקום גידול זקיני הצרוילע"ר, עד כדי שיהי' היכולת להעמיד השגחה על הצרוילע"ר, כראוי וכיאות למדקדקים בכשרות, ושיהיה צלי חשש ופקפוק. ויתבאר בהמשך דברינו.

עלה ו'

נסיעה ד'

איגוד חמשה "וועדי הכשרות"

וועד הכשרות ביד"צ העדה החרדית - וועד הכשרות
דקהל יטב לב - וועד הכשרות נירבאמור - וועד הכשרות
מגד יהודה - וועד הכשרות דהא"ו י"ו
להעמיד השגחה על התרנגול הברוילע"ר
עפ"י בקשת כ"ק אדמו"ר מהרי"י מ'סאטמאר שליט"א

ואחרי עבודה רבה שהשקיעו עם
המפעלים הגדולים האלו, צאו
להסכמה עמהם שהם מחייבים את עצמם
כתוב וחמוס שגם מכאן ולהבא לא יערצו
שום עופות אחרים בלי להודיע איזה זמן
מקודם להרצנים בעלי המכשירים.

ועוד קיבלו עליהם המפעלים הגדולים
כתוב וחמוס שירשיאו להרצנים
בעלי המכשירים לפקח ולחקור על הנעשה
ונשמע מהמפעלים הגדולים מזמן לזמן
אם לא נולד בהם שום חשש.

ואחרי שחתמו עמהם תנאים האלו
ועוד כמה תנאים לצורך
ההשגחה, הסכימו "איגוד וועדי

כמה "וועדי הכשרות" נאגדו ביחד
ואחרי הברור הסכימו לסדר השגחה
על המפעלים הגדולים של תרנגול
הברוילע"ר שהם כשרים למהדרין

(א) ותל"ת לאחרונה כבר זכינו שינאו
"איגוד וועדי הכשרות"

וגדולי רצנים בעלי המכשירים אכל
המפעלים הגדולים שאנו אוכלים העופות
הברוילע"ר מהם, בחו"ל ובארץ ישראל,
ואחרי הצירור אחר צירור זמן רב נתברר
הדברים על אמיתותן הן בארצותיהן (הנקרא

(P.S.), ובארצות ארצותיהם (הנקרא G.P.S.)

ובארצות ארצות ארצותיהן (הנקרא G.G.P.S.)
שכולם הם צורת העופות המקובלים לנו
במסורת, ושאינן שום חשש שמערצין.

הכשרות" והרצנים הגאונים הצדיקים
צעלי המכשירים ליתן "הכשר" על
המפעלים האלו שאנו אוכלים העופות
מהם, שהתרנגולי הצרילע"ר הם תחת
השגחתם המלאה, הן בהצירור שלא הי'
מערצין בתוכם משך ששים שנים
האחרונים שום עופות שאין עליה מסורה,
והן בהשגחה והפיקוח שגם מעתה לא
תהיה זו שום חשש שמערצין בתוכם
עופות אחרות, צלי ידיעת הרצנים
המכשירים שיוכלו לזרר כשרות העוף.

*

השתלשלות ההשגחה על העופות
הצרילע"ר

צ) ועתה אסדר לפניכם קצת
השתלשלות הדברים, איך
שקרבנו "איגוד וועדי הכשרות" והרצנים
הגאונים צעלי המכשירים, למלאכת
ההשגחה על המפעלים הגדולים האלו,
מתחלת העבודה הקשה, עד הגמר שאנו
עומדים כעת תלי"ת, שכבר העמידו
הרצנים הגאונים צעלי המכשירים ההכשר
על העופות תרנגולי הצרילע"ר.

*

החלטת ב"ק אדמו"ר מהרי"י
מ'סאטמאר שליט"א להעמיד השגחה

ולארגן נסיעה הרביעי - נצטרפו ביחד
עם ה"וועד הכשרות מנגד יהודה"
שעומד בראשו חנה"צ אבד"ק מגד
יהודה שליט"א

ג) ודנה אחרי שנמצרר לכ"ק אדמו"ר
מהרי"י מסאטמאר שליט"א,
שאיך חשש שמערצין בתוך העופות
הצרילע"ר עופות שאין עליה מסורה
בתוך המפעלים הגדולים, החליט כ"ק
אדמו"ר מהרי"י מ'סאטמאר שליט"א,
שכבר הגיע הזמן, ליכנס להעבודה הקשה
ביותר שהוא להעמיד השגחה מעולה על
המפעלים הגדולים, שיהי' תחת השגחת
הרצנים באופן תדיר, שאין חשש שמערצין
גם מכאן ולהבא עופות אחרות שאין עליה
מסורה ח"ו.

ד) וצו"ר זה השתדל ועודד ה"וועד
הכשרות דקהל יטב לב",
שיתחילו לארגן "נסיעה הרביעי", למקום
גידול העופות זקני הצרילע"ר, והדגיש
כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"צ מ'סאטמאר
שליט"א שצורך הנסיעה הרביעי הוא
להשיג ארבעה נקודות חשובות.

א) לדבר פא"פ עם המומחים והמנהלים
הראשיים, ועם העוזרים בתוך
הפארמ"ס, כל הפרטים ופרטי פרטים,
ולעשות חקירות ודרישות, באופן שיכל

להם צצירות, האמת לאמיתו, שאין חשש שמערצין בתוך הצרוע"ר עופות שאין להם מסורות.

[ב] שיעינו בתוך הפייל"ס שבתוך המפעלים הגדולים הראשיים, שיש להם הדאקומנטן של עשרות שנים, ולעצור עליהם, עם מומחים, לראות אם כנים הדברים שאין מערצין שום עופות שיש עליהם חשש מסורות.

[ג] חלק ניכר בתכלית הנסיעה הדגיש כ"ק אדמו"ר מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר שליט"א, שיראו הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א את העופות כמו עיניהם, ולעיין עליהם הדק היטב אם יש בהם איזה שינוי, מהעופות המקובלים לנו במסורות.

[ד] ותכלית העיקרי של הנסיעה, הי' כדי לדבר עם המנהלים הראשיים שיסכימו, להעמיד עליהם השגחה מעולה, מכאן ולהבא שלא יהי' בהם שום חשש שמערצין עופות שאין עליהם מסורה ברורה.

ואז נטרפו ה"וועד הכשרות דקהל יטב לב" ציחד עם "וועד הכשרות מגד יהודה" שעומד בראשו הגה"צ רבי יהודה משולם דוב פאלאטשעק שליט"א אבד"ק מגד יהודה, וזרם זכור לטוב האי גאון

ונדיק בעל מגד יהודה שליט"א שמסר נפשו וזמנו לילות כימים, להוציא הדבר מכח אל הפועל, והתחילו לעבוד ציחד על המפעלים הראשיים, שהי' זיכולת ליתן השגחה מעולה עליהם, כראוי וכיאות למדקדקים בכשרות.

*

עבודה רבה השקיעו להעמיד השגחה המעולה

(ד) ובראשונה הי' נראה רעיון הזה להעמיד השגחה מעולה על המפעלים הגדולים כאלו, שהם מפעלים הכי גדולים ביותר, כהר גבוה שאי אפשר לכשן, שיסכימו לעמוד תחת השגחת הרבנים בעלי המכשירים. דהרי כדי להעמיד השגחה המעולה ביותר ותדירה, צריך להמפעלים הגדולים לחתום על כתב שמקבלים עליהם בהתחייבות גמורה לקיים מה שכתבו וחתמו, וכמוצן שתנאים האלו אינם לפי רוחם, שצריכים לקבל עליהם שכל שינוי שרוצים לעשות בהקאמפאני צריכין להודיע להרבנים בעלי המכשירים, זאת ועוד שנית צריכים לקבל עליהם שירשיאו לבעלי המכשירים לזאת ולבוא בתוך המפעלים מוזמן לזמן, ועוד כמה תנאים. וכיון שכן כמוצן אינו נוח כל כך להשתדל אצל המפעלים הגדולים שיסכימו לקבל עליהם עול ההשגחה.

ועב"ז לא עמד כ"ק אדמו"ר מהרי"י מ'סאטמאר שליט"א, ועודד את ה"וועד הכשרות דקהל יטב לב", ואת הגה"צ צעל מגד יהודה שליט"א כל הזמן שלא להעמיד מלנסות שוב ושוב, שיסכימו המפעלים הגדולים להשגחה המעולה.

וסיפר לי הגה"צ צעל מגד יהודה שליט"א שהי' כבר הסכם עמהם עשרות פעמים בלי שום גוזמא, ובכל פעם נפל כל ההסכם בעד סעיף אחד או שנים שלא הסכימו המפעלים הגדולים להסכם ההשגחה שיהי' כראון הגה"צ צעל מגד יהודה שליט"א שרצה שההשגחה יהי' על נד היותר טוב בלי שום פקפוק למען בית ישראל הכשרים המהדרין בכשרות.

ואחרי עזודה של כמה חדשים ושנים, שעצד בזה הגה"צ צעל מגד יהודה שליט"א, לילות כימים בלי שום תשלום גמול, והכל בכוונה אחת אך ורק כדי להעמיד כשרות הצער שאוכלים כל בית ישראל די בכל אתר ואתר, שיהי' במדרגה גבוה תחת השגחה מעולה ותדירה, כראוי וכיאות לצני ישראל המהדרין בכשרות כמהדרין מן המהדרין, הסכים הקאמפאני לקבל עליהם כל התנאים הנזכרים שיהי' תחת השגחה מעולה ותדירה.

*

פעולת הרה"ג ר' חיים לויקי שליט"א למען ההסכם

(ה) **ועבודה** רצה ועזומה למען ההסכם עם המפעלים הגדולים השקיע הרה"ג ר' חיים לויקי שליט"א העוסק במלאכת הכשרות במסורת העופות זה הרבה שנים אלל הארגון הכשרות א"ו. יו. O.U., שזכוהו המיוחד שפעל ועשה הרבה עם העורכי דין של המפעלים הגדולים ועם העורכי דין של הארגון א"ו י"ו, הגיע להשלמת ההסכם בין הקאמפאני עם הוועדי הכשרות, שיהי' לשציעת רצון המדקדקים בכשרות באופן היותר מועיל עפ"י תוה"ק כדין אומן לא מרע אומנתיא.

*

"איגוד וועדי הכשרות"

וועד הכשרות ביד"צ העדה החרדית - וועד הכשרות דקהל יטב לב - וועד הכשרות מגד יהודה - וועד הכשרות נירבאטור - וועד הכשרות דהא"ו י"ו להעמיד השגחה על הברוילע"ר

(ו) **איז** קיצן כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסאטמאר שליט"א, את הגה"צ צעל מגד יהודה שליט"א ואתו עמו עוד כמה רבנים צעלי מכשירים שליט"א, ועשו ביחד "איגוד וועדי הכשרות", באופן

שציתד עולה מספר העופות שמשתמשים
 זה מדי שבע ושבע תחת "איגוד וועדי
 הכשרות" למספר גדול, דהיינו שששבע
 אחת שוחטים יותר ממיליון עופות.
 ובאופן זה חשבו שעל ידי כך האיחוד של
 "איגוד וועדי הכשרות" יהי כוחם
 להשפיע על המפעלים הגדולים האלו,
 שיסכימו לכל התנאים שרוצים לסדר,
 שיהיו ההשגחה המעולה.

ואל הם הרבנים הגאונים הנדיקים
 שליט"א שנתאחדו ביחד, לעבוד
 לבוא להשגחה מעולה, תחת "איגוד וועדי
 הכשרות", כולם בעלי מכשירים רבות
 בשנים.

א [זראשם "וועד הכשרות מגד
 יהודה" שעומד תחת הגאון הנדיק
 רבי משולם פאלאטשעק שליט"א
 אצד"ק מגד יהודה, וחצר בי דינא רבא
 דהתאחדות הרבנים וארצות הצרית
 וקאנאלא.

ב [ואתו עמו, "וועד הכשרות
 גירבאטור" שעומד תחת הגאון
 הנדיק רבי אהרן טייטלבוים
 שליט"א אצד"ק נירבאטור.

ג [ואתם עמם "וועד הכשרות דקהל
 יטב לב", שעומד תחת הרב הגאון
 רבי אלעזר טייטלבוים שליט"א ראש

הכולל תו"י דקאטמאר קליימער וחדצ"ג
 של כ"ק אדמו"ר מקאטמאר שליט"א ורב
 ויו"ר וועד הכשרות של קיט"ל
 דקאטמאר.

ד [ולירפו עמהם, "וועד הכשרות א"ו
 י"ו", שנתמנה על זה הרב הגאון ר'
 חיים לויקה שליט"א רב בארגון
 הכשרות של האו"י י"א, ומומחה גדול
 בצירור ענייני מסורת העופות.

ה [ואחרון חביב, העמידו זראשם, "וועד
 הכשרות העדה החרדית",
 שצשליחותם עמד הרב הגאון רבי פנחס
 בינדער שליט"א מטעם הוועד
 הכשרות של העדה החרדית, שידוע לכל
 בעלי המכשירים, שיש להגאון רבי פנחס
 שליט"א מומחיות גדול, וכבר סמך ידיו
 עליו הגאון הגדול בעל מנחת יצחק זצ"ל
 גאצ"ד ירושלים, וכידו ציורת הכבוד על
 התמסרותו הנפלאה צמערכת הכשרות.

ו [על ידי כולם ביחד עשו "איגוד וועדי
 הכשרות", שיהי כוחם רב כדי
 להשפיע על המפעלים הגדולים האלו
 שיסכימו לכל התנאים הנצרכים שיהיה
 ההשגחה המעולה.

ואחר שנתאחדו ביחד תחת "איגוד
 וועדי הכשרות", ציררו אלל
 המפעלים הגדולים מגדלי הצרוילער,

זמנים טובא, אם יש חשש על תרנגולי הצרילע"ר שמערצין בתוכם מין עוף שאין עליה מסורת.

ואחרי הצירור אחרי הצירור, נתברר למעלה מכל ספק שאין זה שום חשש שמערצין עופות אחרים שאין עליהם מסורה ח"ו, רק שמגדלים תרנגולי הצרילע"ר על ידי שהרכיזו שני העופות שיש להם מסורה ברורה התרנגול הרא"ק והתרנגול הקארני"ש, והתרנגולים הנולדים הם התרנגול הצרילע"ר הנאכל אצלנו זה ששים שנים.

ובשכבר הי' הצירור ציד "איגוד וועדי הכשרות" שאין שום חשש שמערצין עופות שאין עליה מסורה, התחילו ביחד לפעול על המפעלים הגדולים שיסכימו לקבל עליהם לציית לכמה תנאים הנדרשים שיהי' תחת השגחתם המעולה. ואחרי עבודה רבה של כמה שבועות וחדשים, תלי"ת עלה צידם לקדר עם המפעלים הגדולים, שיסכימו לכל התנאים הנזכרים להשגחה המעולה, וקימו וקיצלו עליהם המפעלים הגדולים כמה וכמה תנאים אשר כתבו וחתמו עליהם בכתב ידם.

*

אירגון ב"ק אדמו"ר מהרי"י ז"ב מ'סאטמאר שליט"א את "איגוד וועדי הכשרות" שיסעו למקום גידול העופות לצורך ההשגחה

ואז התחיל עיקר העבודה רבה שקיצלו עליהם "איגוד וועדי הכשרות" כמה שהכניסו עצמם לעול הקשה הזה לנסוע למקום גידול העופות ולראות צמו עיניהם שאין זה שום חשש מערצות מעופות שאין להם מסורה.

דהגם שכבר ציררו הדבר במקורות ודרישות, צירור אחר צירור, עם כל זה לא הי' ניחא לי' לכ"ק אדמו"ר מהרי"י ז"ב מ'סאטמאר שליט"א, לסמוך על צירורים האלו. כי חכם עדיף מנביא, שיהי' מי שיהי', שיערער על הצירורים אצל המפעלים, בטענות שונות ומשונות, שאין לסמוך על דצריהם וכדומה, ובעיקר שרצה שיראו הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א "איגוד וועדי הכשרות" מציאות הדברים מקרוב, צמו עיניהם, הן לצרר במקום גידול העופות קדר השתלשלות הדברים כמה שהשתמשו לגדל העוף הצרילע"ר אם יש חלילה איזה חשש שמערצין עופות שיש עליהם מסורות, והן שרצה שיראו הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א "איגוד וועדי הכשרות" צמו עיניהם את העופות בעצמם שמשתמשים

לייזור הצרילע"ר אס יש זהם איזה שינוי
שמעורר חשש מקורות.

להם מאכלים כשרים למהדרין מן
המהדרין.

*

הנביעה של "איגוד וועדי הכשרות"
למקום גידול העופות לצורך
החשגחה

(ח) בשדהג'עו למקום גידול העופות,
שהו צמדינה ההוא
למשך ששה ימים שלימים, דהיינו שלשה
ימים צמפעל אחד, ושלשה ימים צמפעל
שני, וכל אלו הימים, ציקרו צמוך יותר
מעשרה פארמס גדולים עד מאוד,
המפוזר צמוך כמה עיירות, והמפעלים
הגדולים הבניםו כל הרבנים לפני
ולפנים לראות כל הנעשה והנשמע
בתוך המפעל שלהם, והרבנים
הגאונים הצדיקים שליט"א עצדו עצודה
רצה לראות ולצקר צמוך עשרות לולים של
עופות לראות צמו עיניהם העופות
שמשתמשים לייזור הצרילע"ר, וצמוך
חדריהם של המפעלים וצחדרי חדריהם
לראות כל הפיילס החדשים וישנים, לצרר
אס יש חשש על משך יותר מששים שנים
אחרונים שמערצין עופות אחרים שיט
עליהם חשש שאין עליהם מסורת ח"ו,
ואחרי ששה ימים שלימים של יגיעה רצה
ועצומה לצקר צמוך המפעלים הגדולים,

ועל כן עידד וחזק כ"ק אדמו"ר
מהרי"י ט"ז מ'סאטמאר שליט"א
את הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א,
"איגוד וועדי הכשרות", שימשיכו
צהצירורים וצהחקירות ודרישות, וצעיקר
שיתרצו לנסוע למקום גידול העופות, כדי
להעמיד המליחות על צריו.

ואז הקבימו והחליטו ציחד "איגוד
וועדי הכשרות" שלא להסתפק צמה
צציררו מצצר צירור אחר צירור שאין
חשש שמערצין עופות שאין עליה מסורה,
רק החליטו שיקעו מהכא להחם, למקום
גידול העופות, לראות צמו עיניהם
העופות שמשתמשים זהם לגידול עופות
הצרילע"ר, וגם כדי לבנום לפני
ולפנים לראות כל הסודות של
המפעלים, וגם לראות הפייל"ס הישנים
של המפעלים הגדולים, שרושמים שם כל
הנעשה והנשמע צמוך המפעלים צמשך
חמשים שנים האחרונים ויותר, וצעיקר
כדי לראות העופות שמשתמשים לייזור
הצרילע"ר אס יש זהם איזה חשש שינוי
צורה המעורר חשש מקורות, והתפללו אל
ה' שיהי נסיעתם צהלחה, שהכל עשו
למען בית ישראל המהדרין צכשרות שיהי'

באו לידי הסכמה שתלי"ת נתזרר בצירור
גמור למעלה מכל ספק, שלא עירצו
במשך יותר מששים שנים האחרונים שום
עוף שאין עליה מסורה ברורה וחזקה.

*

הבשר של העדה החרדית שהם
בשרים למהדרין

(י) ואשר על כן יאל העדה החרדית
צמחצ חמה שהם נותנים
הכשר על התרנגול הצרילע"ר כמו
שכתבו הציד"ץ של העדה החרדית
צמחצס ציוס י"א מנחם אב שנת
תשע"ט וז"ל:

בשורה טובה לציבור
המהדרין בבשרות, הננו צוה צענין
העופות הנאכלים ע"י אחינו צנ"י
הע"י צאה"ק וצחו"ל, וזה זמן זמנים
טובא שנדרשנו לרינונים ושמועות
שונות ומשונות צמקורת העופות, וצני
ישראל יוצאים ציד רמ"א שכתב (יד"ד
סימן פ"ב ס"ג) ואין לאכול שום עוף אלא
צמקורת שקצלו צו שהוא טהור, וכן
נהגו ואין לשנות, וכו', וגם אנו הצ"מ
הסבמנו שיש מקום לסדר שיהיה
תחת פיקוח והשגחה על צד
היותר טוב.

וע"ב אנשי בשורה אנו היום:
אשר אחרי יגיעה רבה

ואמרו לי הרבנים הגאונים הנדיקים
שליט"א של "איגוד וועדי
הכשרות", שצמח הי' להם שמחה גדולה
ועצומה לראות הסייעתא דשמיא של הכלל
ישראל, שהצילם הש"י זה יותר מיובל
שנים שלא יכשלו ח"ו צחשש עופות שאין
עליהם מסורה ברורה. וכולם אמרו צפה
אחד שהכל הוא צוכות הכלל ישראל
המהדרין צכשרות צמהדרין מן המהדרין.

*

הסבמת הרבנים ליתן השגחה

(ט) ואחרי שצאו לידי הסכמה זו, שאין
שום חשש שמערצין עופות
שאין עליהם מסורה, וגם הסכימו עם
המפעלים הגדולים שיכתצו ויחתמו על כל
התנאים המצוקשים שציקשו "איגוד וועדי
הכשרות" ליתן ההשגחה על העופות.

הסכימו כל החמשה הרבנים הגאונים
הנדיקים שליט"א, "איגוד
וועדי הכשרות" שיכולים ליתן השגחה על
התרנגול הצרילע"ר שאין צהם שום חשש

והשתדלויות גדולות, וברוב סייעתא דשמיא הנענו לכך שמגדלי ומפחי העופות הגדולים בחו"ל שהם מקור העופות הנאכלים גם כאן בארה"ק הסכימו לפתוח את שעריהם לפני ולפנים, ולהראות את כל אשר נעשה בהם מאז לפני עשרות בשנים, ואת כל אשר המה עושים כהיום הזה, וגם לקבל על עצמם פיקוח והשגחת הביד"צ מהיום והלאה על כל הנעשה שם בע"ה.

ולכן אחרי הבירור ובדיקת סדר הגידול ע"י שליחינו המיוחד הי"ו, הנאמן ויודע ובקי בתחלובות

היצור אשר הוכנס בסוד העניינים לפני ולפנים במקום גידול ומיפוח העופות, ונודע בבירור ואיגלאי מילתא שאין שינוי לא בזכרים ולא בנקבות זה שנות דור משך עשרות רבות של שנים, ויכולים אנו בעזהשי"ת להודיע לציבור בבירור גמור שהעופות הללו המצוין אצלינו (פטם - ברוילער) הם עופות מהורים במסורת מדור דור, והם המה העופות שעלו על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן גדולי וצדיקי הדורות זיעובי"א, ויאכלו ענווס וישצעו צלי שוס חשש ופקפוק כל שהוא ע"כ. (בתחלת הספר נעתק מכתב הבד"ץ של העדה החרדית, ומכתב של וועד הכשרות של העדה החרדית).

עלה ז'

פרטי כל

מהנסיעה שנסעו הרבנים הגאונים והמומחים לברר שהעוף
הברוילע"ר כשרותם ומסורתם ברורים בתכלית הכשרות
וההידור ואין בהם שום ריעותא וחשש כל דהו

פרטי כל בכשרות מסורת
הברוילע"ר

ושהציצים הם כדין ומדין. וזוהי החלי צעור
נורי וגואלי.

*

רשימות הרבנים והמומחים
שהשתתפו בבירור כשרות ומסורת
העוף הברוילע"ר

מתחלה ארשום רשימה מהרבנים
הגאונים הנדיקים שליט"א,
ויתר המומחים צמקורות העופות,
שהשתתפו בצירור מליאות הדברים של
כשרות ומסורת העוף הברוילע"ר.

א] אלו שנסעו למקום גידול, האצות
והאמהות (הנקרא פערענ"ט סטא"ק P.S.).

ב] אלו שנסעו למקום גידול אצות
אצותיהם (הנקרא גרענ"ט פערענ"ט G.P.).
ואצות אצות אצותיהן (הנקרא גרענ"ט גרענ"ט
פערענ"ט G.G.P.) לצרר שצורתן כצורה

ועתה אסדר לפניכם פרטי כל,
מהדברים שנתצרך על ידי
השלוחי דרחמנא, הני גדולי הרבנים
שליט"א "איגוד וועדי הכשרות" הנ"ל
שהטריחו עצמם לנסוע מהכא להחס
למקום גידול העופות, לצרר הדברים
כשמלה כל החששות שפרחו באויר על
העופות הנאכלים הברוילע"ר אם יש זהם
ממש או לאו, ונתצרך להם אחרי יגיעה
רבה ועזומה של כמה ימים, שאין שום
חשש כלל על העוף הנאכל צמקורת על
ידי הכלל ישראל כולו זה יותר מיוצל שנים,
ושזהו אותו העוף ממש שאכלו אצותינו
ורצותינו זה יותר מיוצל שנים צמקורת,
ושאין שום חשש תערובות מעוף אחר שיש
עליהם חשש מסורת ח"ו, ושהעופות יש
להם הצורה המקובל לנו צמקורות,

המקוצלת לנו במסורת זה יותר מיוצל שנים, ושהם רא"ק וקארני"ש שיש להם הזרה של העוף המקוצל לנו במסורות, והן שהצרוילע"ר צא רק מהרא"ק והקארני"ש ושאין להם שום תערובות עופות אחרים.

ג] אלו שנסעו לזרר לורות הצינים שהם כדין וחדין, ויתר הפרטים.

ה) הגה"צ המפורסם רבי יהודה משולם פאלאמשעק שליט"א אצדק"ק מגד יהודה וחבר צי דינא רצא דהתאחדות הרבנים דארצות הצרית וקאנאדא. שעוסק במלאכת כשרות הצער קרוז לחמישים שנים (נסע למקומות כנ"ל אות ב').

ז) הגה"צ המפורסם רבי אהרן זייטלבוים שליט"א אצד"ק נירצאטור. שעוסק במלאכת כשרות הצער קרוז ליוצל שנים (נסע למקומות כנ"ל אות א').

ח) הגה"צ המפורסם רבי בנימין לאנדא שליט"א דומ"ץ טאהש צארא פארק, הידוע צשער צת רצים שיש לו מומחיות וצקיאות לזרר דצרים לאמיתתן (נסע למקומות כנ"ל אות א').

ט) הגה"צ המפורסם רבי יחיאל מאיר ב"ץ שליט"א אצד"ק דזשיצוי העוסק

צמלאכת הכשרות קרוז לארצעים שנים. (נסע למקומות כנ"ל אות ג')

י) הרצ הגאון רבי אלעזר זייטלבוים שליט"א ראש הכולל תו"י דקאטמאר קליימער וחדצ"נ של כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א ורצ ויו"ר וועד הכשרות של קיט"ל דקאטמאר, שנסע צשליחות וועד הכשרות דקהל יטצ לז", (נסע למקומות כנ"ל אות א' ב').

יא) הרצ הגאון רבי יושע לערנער שליט"א מו"ץ צקהל יטצ לז ד'סאטמאר - מאנטריאל. (נסע למקומות כנ"ל אות ג')

יב) הרצ הגאון רבי פנחס בינדער שליט"א וועד הכשרות של העדה החרדית, שעוסק צמלאכת הכשרות קרוז ליוצל שנים, וכצו קמך ידיו עליו הגאון הגדול צעל מנחת יצחק זצ"ל גאצ"ד ירושלים, שנסע צשליחות וועד הכשרות דהעדה החרדית" (נסע למקומות כנ"ל אות ב').

יג) הרצ הגאון ר' חיים לויקה שליט"א רצ צארגון הכשרות של האו"י י"א, ועוסק צמלאכת הכשרות צמסורות העופות הרצה שנים, שנסע צשליחות וועד הכשרות דא"י י"ו, (נסע למקומות כנ"ל אות א' ב').

(ט) הרה"ג ר' אהרן פראמאווין שליט"א מלמד תשנ"ר רצות שנים ומומחה גדול במסורת העופות רצות שנים (נסע למקומות כנ"ל אות א').

*

צורות העופות של השלשה דורות שממנו מולידים הברוילע"ר כולם יש להם צורות עוף המקובל לנו במסורת

(א) צורות האב והאם של הברוילע"ר הרא"ק והקארני"ש (הנקרא פערענט סטאק P.S.) בהצורה המקובל לנו במסורות:

ראשית דבר נסעו מהרצנים ומומחים הנ"ל למקום גידול האב והאם של הברוילע"ר (דור השלישי הנקרא פערענט סטאק P.S.) וראו הרצנים הגאונים שליט"א כמו עיניהם (א) שהעוף הקארני"ש שהוא האב של הברוילע"ר יש לו צורת העוף המקובל לנו במסורת כלי שום שינוי. (ב) שהעוף הרא"ק שהוא האם של הברוילע"ר, יש לה צורת העוף המקובל לנו במסורת, כלי שום שינוי.

*

(ג) צורות אבות אבותיהם (הנקרא גרענ"ט פערענט"ס G.P.) ואבות אבות אבותיהן (הנקרא גרענ"ט גרענ"ט גרענ"ט)

פערענט"ס (G.G.P) של הברוילע"ר, הוא בהצורה המקובל לנו במסורות יותר מיוכל שנים:

צוד הטריחו עצמם מהרצנים ומומחים הנ"ל ונסעו לשני המפעלים הגדולים הראשיים, שמסס נולדים ויואלים העופות הברוילע"ר לרוב העולם, לאמעריקא ולארכ ישראל, ושהו שם להמשך של ששה ימים, שלשה ימים במפעל אחד, ושלשה ימים במפעל השני.

והלכו למקום גידול כל הליינס שממנו מייצרים ומגדלים העוף הברוילע"ר, ונבנסו לפני ולפנים של הקאמפאנים הגדולים, וראו במו עיניהם, (א) הדור הראשון של הרא"ק (הנקרא גרענ"ט גרענ"ט פערענט"ס G.G.P), (ב) והדור הראשון של הקארני"ש (הנקרא גרענ"ט גרענ"ט פערענט"ס G.G.P), (ג) והדור השני של הרא"ק (הנקרא גרענ"ט פערענט"ס G.P.), (ד) והדור השני של הקארני"ש (הנקרא גרענ"ט פערענט"ס G.P.), וצדקו הן האצות והן האמהות, של השני הדורות, ועיינו בהם הדק היטב כמה וכמה שעות כמה פעמים, וראו בעליל כמו עיניהם, שיש לכל העופות הליינס שמשתמשים לייצור הברוילע"ר צורות העוף המקובל לנו במסורת זה יותר מיוכל שנים מכל השוחטים הותיקים, כלי שינוי.

ובדיקה זו על כל השלשה דורות של הרא"ק והקארני"ש כל האצות וכל האמהות, עשו מתחלה על מפעל אחד, ואחרי כן נסעו למקום גידול העופות של מפעל השני, וזדקו שם ג"כ כל האצות והאמהות של כל השלשה דורות של הרא"ק והקארני"ש, ומנאו שיש להם צורה הרגילה המקובלת לנו זה כל השנים במסורות יותר מיוצל שנים.

*

בבסו בגדיהם ורחצו גופם במה
פעמים כדי ליבנם לתוך המפעלים
מקום גידול העופות - במה והירות
עשו והכל כדי שלא יתהוו
אינפּעקציי"א למקום גידול העופות

וי"ש להדגיש, מה שאמרו לי הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א שהשתתפו צנסייה זו להמפעלים הראשיים, שלא הי' עבודה קלה ופשוטה לכנוס לפני ולפנים לראות צמו עיניהם כל העופות. כי כדי לכנוס לפנים, הצריכו לרחוץ ולכבס בגדיהם כמה פעמים, כי חוששין המפעלים מחמת זיקטעריע"ס שלא יתהוו אינפּעקציי"ע אצל העופות, על כן הצריכו שירחצו הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א כמה וכמה פעמים, בין פאר"ס לפאר"ס, ואף בתוך פאר"ס אחד,

כדי ליכנס ממקום עוף אחד להשני, הצריכו לרחוץ ולכבס בגדיהם, וכמה פעמים הצריכו להחליף הצגדים ולרחוץ גופם זא"ז כמה פעמים, וגם הי' לכל אחד ואחד טלית קטן חדש. ואמרו הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א, שהכל עשו כדי לזרר כשרות העופות שאוכלים אחינו בני ישראל המדקדקים בכשרות.

צו"ד זאת אמרו לי הרבנים הגאונים הנדיקים שליט"א שהשתתפו צנסייה להמפעלים הגדולים, שכדי שיהי' להם הרשות לכנוס לפני ולפנים, לתוך מקום גידול העופות, הצריכו עוד שצוע מקודם לכן, להזהר צכמה זהירות, כגון שלא יהי' להם שום שייכוס עם צעלי חיים, וגם שלא יגע לשום עופות אחרים, וגם שישוהו בכל הזמן רק צאמעריקא ולא צשאר מדינות, ועם כל זה, כשהגיעו למקום גידול העופות הצריכו לחתום על קאנטראקט, שעשו מה שאמרו להם, ולא שינו דבר מכל הזהירות, וכל זה פעלו ועשו הקאמפאני למען הזהירות מצעקטעריע"ס ואינפּעקציי"ע, שיכול לגרום להפסד רצ להמפעלים הגדולים, וגם הפסד רצ לכל העולם כולו כשיכניס אינפּעקציי"א למקום גידול העופות.

וזהו עיקר הטעם שאי אפשר להגיע למקום גידול העופות של

המפעלים הגדולים נקלות כל כך, שהכל סגור ומסוגר, אין יוצא ואין בא, רק בהשתדלות וזהירות יתירה, הכל עשו ועושים למען שלא יגיע להם ולכל העולם כולו הפסד, כשימהוה איזה אינפּעקציע"ס לתוך העופות, ומשו"ה אין מניחים בקתמא לכנוס לתוך מקום גידול העופות, רק ברשות וזהירות יתירה כלעיל.

והגם שיש להמפעלים הראשיים קודיות, כמו בכל מפעל שיש לה קודיות, אבל זה אינו הסיבה למה שאין מניחים לאנשים מצחוץ לצוא לפני ולפנים למקום גידול העופות, והכל סגור ומסוגר, שכל עיקר הסיבה הוא למען שלא יתהוו איזה אינפּעקציע"ס לתוך העופות, ויהי להם להפסד רב, וגם לכל העולם כולו הפסד רב, וכל הקודיות הוא אך ורק צענין חכמת "צירור העופות", באיזה אופן שיכולים לערצ העופות מין צמינו שיתגדל העופות לפי רוחם, אבל אינו מחמת חשש שמערצין עופות אחרים ח"ו שאין לנו עליהם מסורה ברורה.

*

ג) עוף הקארני"ש האב של הברוילע"ר של המפעלים יש לה צורה רגילה בהעופות המקובלים לנו במסורת:

ובמיוחד נדקו לפני ולפנים העוף הקארני"ש שמשתמשים בהם המפעלים לייצר הברוילע"ר, שהם אבות הברוילע"ר, וראו צמו עיניהם שיש לה נורות עוף רגילה כמו העופות המקובל לנו במסורת יותר מיוצל שנים.

שבידוע הי' אלו שאין להם שום ידיעה לא בהלכה ולא

במצואות, ומאלו איזה תמונה של עוף ככתבי הגוים בשם עוף קארני"ש, ועל עוף זה המשוה לגמרי מעופות הנ"ל הציעו טענתם שאין לה מסורה, וחשבו שזהו העוף שמשתמשים לייצור הברוילע"ר, אבל אינו אלא טעות ושקר מוחלט ויבבר פי דוברי שקר, ואדרבה הקארני"ש שמשתמשים בהמפעלים הגדולים לייצור הברוילע"ר בשרותם ומסורתם ברורים בתבליט הבשרות וההידור.

שמצב מה שראו תיכף על העוף הקארני"ש שיש לה נורה רגילה כנורת העופות שאנו רגילים בהם במסורת כל השנים, עוד לקחו העוף צדיהם ונדקו העוף הקארני"ש בכל פרטיה ודקדוקיה, מכף רגל ועד ראש, הרגלים והצייליג והכנפים והפנים והכרצולת וכו', כן נדקו בכל חלקי אצריהם אם יש להם איזה שינוי נורה

מהעופות שאנו רגילים בהם זה כל השנים במסורות, ואחרי הצדיקה זמן רב, על כל הליינס של הקארני"ש, של שני המפעלים, מאלו שאין בהם שינויים מהעופות המקובל לנו זה כל השנים במסורות.

*

ד) עוף הרא"ק האם של הברוילע"ר של המפעלים יש לה צורה רגילה בהעופות המקובל לנו במסורת:

גם צדקו לפני ולפנים העוף הרא"ק שמשמשים זה בהמפעלים לייצר העוף הברוילע"ר, שהם האמהות הברוילע"ר, וראו זמו עיניהם שיש להם צורה רגילה כהעופות המקובלת לנו במסורת כל השנים.

וגם צעוף זה הרא"ק מאלו - אלו אשר השקך נר לרגלם ומנסים בכל מצדקי להמיל דופי בעופות הברוילע"ר המהודרים ביותר בדברי הבל ורעות רוח בדברים שאין להם שום ידיעה לא בהלכה ולא במציאות - צמצי הגויס שיש בהם תערובות ממיני עופות, וערערו גם על העוף הרא"ק. אבל אינו אלא טעות ושקך מוחלט ואדרבה העוף הרא"ק שמשמשים בהמפעלים הגדולים לייצר

הברוילע"ר בשרותם ומסורתם ברורים בתבליית הבשרות וההידור. שגם העוף הרא"ק מלכד מה שראו תיכף צמושכל ראשון שיש לה צורת העוף שאנו רגילים בהם כל השנים במסורת שקבלנו מאבותינו ורבותינו זה יותר משצעים שנים. עוד לקחו אותם צדיהם והוסיפו לצדוק אותם צפרוטוטו כל חלקי העוף, מכף רגל ועד הראש, הרגלים והציילג והכנפים והפנים והכרצולת וכו', כל אבר ואבר בפני עצמו, ומאלו שאין בהם שינוי מהעופות המקובלים לנו במסורת זה כל השנים.

*

צורות הביצים של כל הארבעה דורות של הברוילע"ר הם בדין וחדין בצורת ביצת עוף טהור

ה) בדקו צורות הביצים של הברוילע"ר והיו להם סימני ביצת עוף טהור שהם בדין וחדין:

בדקו הרצנים ומומחים הנ"ל הציצים של הברוילע"ר צעמנו (דור חמישי) וראו שהציצים שלהם הם כדין וחדין, צלי שום ספק, וכל הציצים שצדקו וראו, היו להם סימני צינת עוף טהור כדין וחדין.

*

(ו) בדקו צורת הביצים שממנו יוצאים הברוילע"ר בעצמם (דור רביעי), והיו להם סימני ביצת עוף טהור שהם כדין וחדין:

נפעו מהרצנים ומומחים הנ"ל להפאר"ם של הציצים שממנו מולידים הברוילע"ר צענמו (דור רביעי) וראו הציצים שלהם למאות ולאלפים, ומלאו שהם כדין וחדין, צלי שום ספק, ולא מלאו אף צינה אחד מאלפי ציצים שהי' לה חשש שאינם כדין וחדין, אלא כולם היו להם סימני צינת עוף טהור כדין וחדין.

*

(ז) בדקו צורת הביצים שממנו מולידים האמהות והאבות של הברוילע"ר (דור שלישי הנקרא פערענט סטאק P.S.) והיו להם סימני ביצת עוף טהור כדין וחדין:

גם צדקו מהרצנים ומומחים הנ"ל הציצים שממנו מולידים האמהות והאבות של הברוילע"ר צענמו (דור שלישי הנקרא פערענט סטאק P.S.) וראו שהציצים שלהם הם כדין וחדין, צלי שום ספק, וכל הציצים שצדקו וראו, היו להם סימני צינת עוף טהור כדין וחדין.

*

(ח) בדקו צורת הביצים שממנו מולידים אבות אבותיהם (דור שני הנקרא גרענ"ט פערנט"ס G.P.) של הרא"ק והקארני"ש, שהם ביצים של אבות אבות אבותיהן (הנקרא גרעי"ט גרענ"ט פערנט"ס G.G.P.), של כל הארבעה הליינ"ם, של שני המפעלים, ולכולם היו להם סימני ביצת עוף טהור כדין וחדין:

כשנפעו מהרצנים ומומחים הנ"ל למקום גדול הליינס שממנו מייצרים הברוילע"ר, הן אצות אצותיהם (הנקרא גרענ"ט פערנט"ס G.P.) והן אצות אצות אצותיהן (הנקרא גרעי"ט גרענ"ט פערנט"ס G.G.P.), צדקו הציצים של כל ליינ וליין צפני ענמו, וראו צמו עיניהם שכל ליינ מוליד רק ציצים שיש להם סימני צינת עוף טהור שהם כדין וחדין.

וגם כשנפעו למקום גדול הליינס של המפעל השני, צדקו הציצים של כל הליינס שממנו מייצרים הברוילע"ר, והי' לכל הציצים של העופות של כל הליינס סימני צינת עוף טהור שהיו כדין וחדין.

*

מה שכתבו המערערים שמצאו בביצי
הברוילע"ר שהם בד או חד חד
אינו אלא טעות ושקר מוחלט
ובזה נתברר בצירור גמור על ידי
הרצנים הגאונים הנדיקים
שליט"א והמומחים הנ"ל שהציגים של
העופות הצרוילע"ר שממנו מייצרים
ומולידים העוף הצרוילע"ר, של כל הדורות,
ושל שני המפעלים, כולם יש להם סימני
ציצת עוף טהור שהם כדין וחדין, ומה
שכתבו שמאלו ציניהם ציגים שהי' כד וכד
או חד וחד, אינו אלא טעות ושקר
מוחלט ואדרבה בשרותם ברורים
בתכלית הכשרות וההידור, שכולם
הם כדין וחדין כציצת עוף טהור.

*

נתברר בבירור גמור,
שמשתמשים לייצור
הברוילע"ר בעוף הרא"ק
והקארני"ש יותר מיובל
שנים, וברור שאין מערבין
שום עופות אחרים

ט) נכנסו לתוך חדרי חדרים של
המפעלים ובדקו כל הפיילים
ומצאו שהשתמשו יותר מיובל
שנים עם הרא"ק והקארני"ש,

ולא עירבו בהם שום עופות
אחרות:

בז"ב מה שראו הרצנים הגאונים
שליט"א צמו עיניהם צעת היותם
לפני ולפנים במקום גידול העופות
הרא"ק והקארני"ש שממנו מייצרים
הצרוילע"ר, בתוך שני המפעלים הגדולים
הראשיים, שצין העוף הרא"ק וצין העוף
הקארני"ש יש להם נורה המקוצלת לנו
במסורת זה יותר מיובל שנים.

עוד הדגישו דגוש מיוחדת לברר אם
העוף הפלימוט רא"ק והעוף
הקארני"ש שמשתמשים בהם כהיום יום
בתוך שני המפעלים הגדולים הראשיים
לייצור הצרוילע"ר, הם העופות היחידים
שמשתמשים בהם לייצור הצרוילע"ר או
שיש חשש תערובות מעופות אחרים
שמשתמשים בהם לייצור הצרוילע"ר.

לצורך זה נכנסו לתוך חדרי חדרים
של המפעלים, ובדקו כל
הפיילים המשומרים בתוך המפעלים של
עשרות שנים האחרונים, ששם כותצים
המפעלים לעצמם העופות שהשתמשו
במשך כל השנים לייצור הצרוילע"ר,
פתחו להם כל חדריהם וחדרי חדריהם
ששם נמצאו הפיילים והרשימות לא
נמנעו מהרצנים שום דבר, ומלאו

הפיילס בקדר נכון הרשימות של ייזור
הצרוילע"ר במשך של עשרות שנים
האחרונים, ואחרי העיון היטב בתוך
הפיילס הרצה זמן, צאו להמסקנה,
באופן צרור, למעלה מכל ספק, שלא
השתמשו בתוך המפעלים במשך של יותר
מיוצב שנים האחרונים בשום עוף אחר
מלצד העוף הרא"ק והעוף הקארני"ש
המקובל לנו במסורת זה יותר מיוצב
שנים.

*

(י) נתברר למעלה מכל ספק שלא
נתערב בתוך הרא"ק או בתוך
הקארני"ש עופות שאין להם
מסורה, רק שהעוף רא"ק מהור
והעוף קארני"ש מהור, יותר
מיובל שנים.

עוד ציררו הרבנים צמדרי חדרים בתוך
הפיילס של המפעלים שרושמים
שם קדר ייזור הצרוילע"ר של משך
עשרות שנים האחרונים, אם יש איזה
חשש שהרכיבו לתוך הרא"ק או לתוך
הקארני"ש איזה עוף אחר שיש זה חשש
מסורת ח"ו. ואחרי העיון היטב כמה זמן
בתוך הפיילס ורשימות, צאו לידי מסקנה,
שצין העוף הרא"ק, וצין העוף
הקארני"ש הם טהורים, ולא נמערב זהם

שום עוף שיש עליהם חשש שאין להם
מסורה.

*

(יא) נתברר למעלה מכל ספק
שהצרוילע"ר בהיום המובל
מרא"ק וקארני"ש הוא הוא
העוף שאכלו אבותינו ורבנותינו
למעלה מיובל שנים.

ואמר הרבנים אחרי העיון בתוך כל
הפיילס במשך כמה זמן,
שנחזרר למעלה מכל ספק, שהעוף
הצרוילע"ר שמשתמשים בהם כהיום יום
שהוא הרכב מהעוף הפלימוט רא"ק שיש
לה הצורה המקובל לנו במסורות עם
העוף הקארני"ש שיש לה הצורה המקובל
לנו במסורת, הוא הוא אותו העוף ממש
שאכלו אבותינו ורבנותינו במסורת בכל
קצו תכל בארץ ישראל וצחו"ל יותר מיוצב
שנים האחרונים, בלי חשש מערובות
מעופות אחרים ח"ו, ואין לך מסורת
טהרה צרורה יותר מזה.

והרצו להדר אחרי עוף המהודר
ציותר מכל התרנגולים
הנמצאים כעת בעולם, יהדר דוקא אחרי
העוף הצרוילע"ר שהוא התרנגול עם
מסורת טהרה צרורה. שצורר למעלה מכל
ספק שזה יותר מיוצב שנים שמשתמשים

האשל

מסורת העוף

ברכה

רכא

לייזור הצרילע"ר אך ורק עם העוף
רא"ק טהור ועם העוף הקארני"ש טהור
הידועים ומפורסמים צהידורס הגדול,
וכשרותם ומסורתם צרורים בתכלית
הכשרות וההידור.

וזהו העוף היחידי שאכלו אותם אבותינו
ורבותינו מכל העולם כולו יותר
מיוצל שנים האחרונים שאין לך מסורה
טהרה צרורה כזה, והם כשרים ומהודרים
על כל היותר טוב לשביעת רצון המהדרים
והמדקדקים בכשרות.

*

יב) הפיילם והרשימות של חגוים הם
במסיח לפי תומו.

היות שצדקו הרצנים הפייל"ס שצמשך
עשרות שנים האחרונים, ומספר
הפיילס הי' למאות, הוא דבר פשוט
שכתבי הגוים בתוך הפייל"ס שלהם בתוך
חדרי חדרים שרשמו לעצמם צמשך כל
השנים, הם מסיח לפי תומם. זאת, בצירוף
עם מה שדיברו עם הגוים על הפארס
צמסל"ת כמו שיתצאר להלן.

*

יג) דיברו כל אחד מהרבנים עם
מנהל אחר מהמפעל, ואחרי כן
כשהתוועדו הרבנים ביחד,

מצאו שכל דברי המנהלים
מהמפעל התאימו ביחד לקומב
אחד בלי שינוי.

מלבד מה שצדקו הרצנים הפיילס
והרשימות של המפעלים של
משך עשרות שנים האחרונים.

עוד קידרו לעצמם הרצנים שנסעו
למקום גידול עופות הרא"ק
והקארני"ש שממנם מייצרים הצרילע"ר,
סדר נכון איך לדבר עם מנהלי המפעלים
הגדולים הראשיים, לצרר אלליהם כל
העניינים שרצו לצרר, אם נתערב בתוך
ייזור הצרילע"ר עוף אחרת מלצד
הרא"ק והקארני"ש, ועוד כמה דברים
שרצו לצרר לאמיתתן, וגם רצו לחזק
באופן נוסף שמה שראו בתוך הפיילס הם
אמת לאמיתו.

וזהו הסדר שעשו לעצמם איך לדבר עם
מנהלי המפעלים: שכל אחד
מהרצנים ידבר בעצמו עם מנהל אחר
מהמפעל, ולחקור ולדרוש אללו, עד כמה
שידו מגעת, וכן יעשה כל אחד מהרצנים
צפני עצמו שידבר עם מנהל אחר
מהמפעל ולחקור ולדרוש אללו כל
העניינים הצריכין צירור, ואחרי כן יתוועדו
הרצנים ציחד וכל אחד יציע לחצירו מה
שצירר אלל המנהל המפעל שדיצור עמו,

ואם יתאימו דברי המנהלים של המפעל ולא יהיה משונה דברי מנהל אחד מהשני, וגם יתאים עם מה שמנאו רשום בתוך הפיילס, יתזכר להם צאופן נוסף שהמנהלים הגידו להם האמת, וגם מה שמצואר בתוך הפיילס הם דברים צוררים לאמתתן.

ובן עשו, שצאופן זה דיצרו הרבנים עם מנהלי המפעל כמה וכמה שעות, כל רב עם מנהל המפעל אחר. ואחרי כן צלילה אחרי כמה וכמה שעות שחקרו ודרשו עם מנהלי המפעלים בכל מיני חקירות ודרישות, התוועדו אחרי כן הרבנים ציחד, וכל אחד סיפר מה שעלה צידו לצרר בחקירות ודרישות עם המנהל שדיצר עמו, ועלה צידם שכיוונו כל המנהלים לקוטב אחד צלי שום שינוי מנהל אחד מהשני. וגם כל דצריהם הי' מתאימים עם מה שמצואר בתוך הפיילס והרשימות של משך עשרות שנים האחרונים.

באופן שהי' דצר פשוט די' להאמינם, צצירוף עם מה שראו בתוך הפיילס רשימות של עשרות שנים האחרונים, שהכל היה צהתאם עם מה שדיצרו עמהם צאופן וצקדר הנ"ל.

*

(ד) דברו עם הגוים על הפארם ומצאו שאמרו במסיח לפי תומם ככל מה שראו בתוך הפייל"ס.

ומלכבד מה שציררו הרבנים, אלל מנהלי המפעל צאופן הנ"ל, ומה שראו בתוך חדרי חדרי צתוך הפייל"ס, שהשתמשו לייצור הצרוילע"ר זה יותר מיוצל שנים, אך ורק עם עוף רא"ק טהור ועם העוף קארני"ש טהור, וצהם לצד השתמשו לייצור הצרוילע"ר זה למעלה מיוצל שנים.

בידרו הרבנים צאופן נוסף, על ידי שכל אחד מהרבנים דיצר עם הגוים הפשוטים העוצדים על הפאר"ס, והגוים אמרו להם צמסל"ת כל הדצרים כמו שראו צתוך הפיילס, וכמו שציררו עם מנהלי המפעלים צאופן הנ"ל, שהרא"ק והקארני"ש אין צהם שום חשש תערוצות מעופות אחרים שאין להם מסורה.

ודבר פשוט דצכה"ג מה שדיצרו עם הגוים על הפארס, חשוצ ודאי מסל"ת, וליכא חשש משציה מקחו, שהגוים הללו העוצדים על הפארס ואין להם שום שייכות עם הנהלת המפעלים, רק עושין מלככתן על הפארס צגידול

העופות, ליכא זהם חשש שישצית מקחם, דיט לסמוך עליהם מכח מסל"ת, לחזק מה שראו בתוך הפיילס של המפעלים, וזהו העוף שאכלו אבותינו ורבותינו יותר מיוצל שנים, ואין לך מקורה טהרה צרורה מזה, וכשרותם ומסורתם צרורים בתכלית הכשרות וההידור.

*

(טו) עשו הסכם עם המפעל שכל מה שהגידו להרבנים בענין ייצור הברוילע"ר הם אמת, ואם תמצא ששיקרו יכולים להביאם לערכאות, באופן דהוי בגדר "אומן לא מרע אומנתיה".

בזכות הרצים, וזכות הכלל ישראל המהדרים והמדקדקים בכשרות, עלו צידי הרצים הגאונים הצדיקים שליט"א, על ידי שצאו הרצים כח "איגוד הרצים צעלי המכשירים", שציחד משתמשים תחת אלו הצעלי מכשירים יותר מ'מליון עופות לשבוע, לסדר הסכם כחוצ וחמום על ידי מנהלי המפעל, שקיבלו על עצמם בהתחייבות גמור, שכל מה שהגידו להם, צענין ייצור הברוילע"ר, (א) שלא נתערב בהם עוף אחרת חוץ מהרא"ק וקארני"ש, (ב) ולא נתערב עופות אחרים בתוך הרא"ק או בתוך הקארני"ש. הם

אמת לאמיתן, ואם ימנע שישקרו בדבריהם באיזה ענין, יכולים להציאם לערכאות, ודבר פשוט להלכה שיכולים לסמוך על דבריהם, מכח הדין דאומן לא מרע אומנתיה.

*

(טז) כל מה שהשתבחו או נשתנו העופות הברוילע"ר זה יותר מיובל שנים, הי' רק על ידי תערוכות הרא"ק מחור עם הקארני"ש טהור, באופן הנקרא "בירור העופות", שמבררין אותן העופות שיש להם חלק הטוב, ומאלו העופות מגדלים דור חדש.

נתברר שהמפעלים העוסקים בשיצור העופות הברוילע"ר באופן הנקרא אלליהם "בירור העופות", שמבררין אותן העופות שהן משווא ביותר, ומזה העוף מגדלים דורות שלימים. ועל כן כל השצחות שראו במשך כל הזמן יותר מיוצל שנים, על הברוילע"ר, הכל הי' על ידי האופן הזה הנקרא "בירור העופות", שציררו העופות בתוך הרא"ק טהורה וצחוק הקארני"ש טהור, ומהם השצחו בהעופות, אצל לא ח"ו ע"י שניסו לערב

איזה עוף אחר שיש להם חשש חסרון מסורת.

*

התיקון מכאן ולהבא

עשו הרבנים הסכם עם המפעלים הראשיים (א) שלא יעשו שינוי בייצור הברווילע"ר בלי להודיע מקודם לבן להרבנים (ב) שהרבנים יכולים לבקר בתוך המפעל מזמן לזמן

(ז) עשו הסכם עם המפעלים הראשיים, בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות עם קנסות, שלא יעשו המפעל שום שינוי בסדר ייצור הברווילע"ר בלי להודיע להרבנים מקודם לבן.

אחרי עבודה רבה של כמה זמן, על ידי "איגוד וועדי הכשרות", עלה צידי הרבנים, להשפיע שהמפעלים הראשיים יקצלו עליהם עול ההשגחה שלהם, ויסקימו לעשות הסכם בין הרבנים עם המפעל, שיתחייבו עצמם מנהלי המפעל בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות עם קנסות גדולות, שלא ישנו מכל הסדר ייצור הברווילע"ר שעושין כהיום יום.

ובן עשו שמנהלי המפעל כתבו וחתמו, שקימו וקיצלו עליהם בהתחייבות גמורה שלא יעשו שום שינוי בקדר ייצור הברווילע"ר, ואם יחטיא ויעשו איזה שינוי בקדר ייצור הברווילע"ר צלי להודיע להרבנים מקודם לכן יכולים להעלות לערכאות עם קנסות גדולות.

*

(ח) עוד הסכימו הרבנים עם המפעל בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות בקנס גדול, שאם ירצו המפעל לשנות בסדר ייצור הברווילע"ר, שיודיעו מנהלי המפעל להרבנים "לערך ששה חדשים" מקודם לבן.

עוד עלו ציד הרבנים "איגוד וועדי הכשרות", להשפיע על המפעלים שיתחייבו עצמם בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות בקנס גדול, שאם ירצו לשנות איזה קדר צייצור הברווילע"ר, שיודיעו מנהלי המפעלים להרבנים של "איגוד וועדי הכשרות", ששה חדשים מקודם לכן, כדי שיהי להרבנים יכולת לצוא לצרר אלס מהו השינוי שרוצים לשנות בקדר ייצור הברווילע"ר, ואם יש צוא חשש להלכה.

ובן עשו שכתבו וחתמו מנהלי המפעלים בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות זקנס גדול, שאם ירצו לשנות בקדר ייצור הצרילע"ר אף שינוי כל דהוא שיודיעו ששה חדשים מקודם לכן לאיגוד הרצנים צעלי המכשירים.

*

יט) הסבימו הרבנים עם מנהלי המפעל, בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות, שהרבנים יכולים לבוא לבקר בתוך המפעלים מזמן לזמן, לבדוק אם נעשה איזה שינוי בסדר ייצור הצרילע"ר כדי שהגוי יהי "מרתת" לשנות.

ונתברר להרצנים הגאונים הנדיקים שליט"א מהאיגוד הרצנים צעלי המכשירים, כי כדי לעשות שינוי צריך ייצור הצרילע"ר ולערב זהם עוף חדש, מלכד הרא"ק טהור והקארני"ש טהור, שמשתמשים בהם כעת כהיום יום לייצור הצרילע"ר, צריך לצעלי המפעל לערך מששה עד שמונה שנים, כדי שיהי היכולת להציא השינוי צריך קדר ייצור הצרילע"ר שיהי אפשר להשתמש בהם למכירה. ועל כן נקטו הרצנים שליט"א דלצק מומן לזמן יהי צרוח זמן, לחפש ולצדוק אם רצו המפעלים לעשות איזה שינוי ולתופסם בעוד מועד אם ח"ו ירצו לערב צריך הצרילע"ר איזה חשש.

*

כ) לדעת הרבנים מעיקר הדין אין חשש שמערבין עופות אחרים, כי כשיערבו בתוך חליינם של העוף הרא"ק טהור והקארני"ש טהור עוף אחר, איזה שיהי, יפסידו בידיהם כל המעלה שיש להם מהעופות הרא"ק והקארני"ש.

מלבד מה שזכרו הרצנים הגאונים הנדיקים שליט"א א) "במס"ח לפי תומו ואיבא למיקם עליה

עוד עשו "איגוד וועדי הכשרות" הסכם עם צעלי המפעלים, שיסכימו בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות בערכאות זקנס גדול, שהרצנים הגאונים הנדיקים שליט"א מהאיגוד הרצנים צעלי המכשירים, יהי להם היכולת לבקר צריך המפעלים הראשים מומן לזמן, לפני ולפנים לראות העופות ולצדקן, וגם לכווס צריך חדרי חדרי לראות ספרי הרשימות שלהם, וכדומה, ככל מה שאפשר לצר ולצדוק מקרוב אם נעשה איזה שינוי בייצור הצרילע"ר.

דמילתא" על ידי הבירור בתוך הפיילם והרשימות של המפעלים, שאין לחוש שעירצו, (ז) וגם סמכו על הדין "דאומן לא מרע אומנתיה" על ההסכם שעשו עם המפעלים שיכולים להביאם לערכאות ולקנסם שלא ישנו בכל דבריהם ממה שיאמרו להרבנים. ואמרו בפירוש שלייצור הצרילער השתמשו אך ורק עם העוף הראק טהור ועם העוף הקארני"ש טהור. (ג) וגם סמכו על הדין "דאומן לא מרע אומנתיה" שלא ישנו מכאן ולהבא בקדר ייצור הצרילער ע"י ההסכם שעשו עם מנהלי המפעלים שיכולים להעלות צערכאות אם ישנו צלי להודיע לרבנים מקודם לכן חצי שנה. (ד) וגם סמכו על הדין "דמרתת" הנכרי מכח הדיקורים שיעשו האיגוד הרבנים בעלי המכשירים מומן לומן בתוך המפעלים והסכימו גם לזה בהתחייבות גמורה שיכולים להעלות צערכאות בקנס גדול.

צו"ד נוסף לזה, נקטו הרבנים, שאין לחשוש מעיקר הדין שעירצו בתוך העופות הצרילער איזה עוף מלצד הראק טהור והקארני"ש טהור.

דהמציאות הוא דאס יערצו בתוך ייצור הצרילער לין

חדש מלצד הרא"ק טהור והקארני"ש טהור, שמשמשים זהם לייצור הצרילער, יכול לשנות כל קדר גידול הצרילער ויגיע להם הפסד רב עד למאוד (עד כדי שיכולים להפסד כל המפעל שלהם) וכל הצלחתם תלויה על זה, שלא יתערב שום עוף אחר בייצור הצרילער מלצד העוף הרא"ק טהור והעוף הקארני"ש טהור.

והוא כעין דמצואר צשו"ע (יו"ד סימן קי"ח סעיף י') דאס אינו נהנה בחליפין לא חיישינן שמא החליף להכשילו כיון שאין לו הנאה בדבר ע"כ, וכמו כן וכ"ש וק"ו בזה דלא רק שאינו נהנה אם לא יערב שום עוף אחר, אלא אף יפסיד כל פרנסתו אם יערב, דוודאי אין לחוש שיערצו איזה עוף אחר שיקלקל לו כל ייצור הצרילער.

ובהא דמצואר צשו"ע (יו"ד סימן קי"ד סעיף י"א) דאס היין ציוקר מהמוריים אין לחוש שעירצו יין בהמוריים יעי"ש. וכ"ש וק"ו בייצור הצרילער שכל הצלחת הצרילער תלויה בזה, ויפסידו הצרילער צידים אם יערב איזה עוף אחר, דפשוט דאין לחשוש שיערצו זהם עוף אחר, מלצד הרא"ק טהור והקארני"ש טהור.

השגחת הרבנים

כא) סדרו הכשר תחת השגחת "העדה החרדית", וגם עומדת תחת השגחת "איגוד וועדי הכשרות".

אחרי שזררו הדברים כשמלה שהצוילע"ר כשרותם ומסורתם צוררים בתכלית הכשרות וההידור, ושאלין שום חשש על העוף המקובל לנו במסורת הצוילע"ר, ושהוא רא"ק טהור וקארני"ש טהור, וגם עשו הסכם בהתחייבות גמורה עם המפעלים ככל הא דמפורש לעיל.

החל"מו "העדה החרדית" ציחד עם הרבנים הגאונים הצדיקים תחת "איגוד וועדי הכשרות", ליתן השגחה על העופות הצוילע"ר הנאכל על ידי אבותינו ורבותינו זה יותר מיוצל שנים.

ואל"ו "וועדי הכשרות" והרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א שקבלו עליהם אחריות ההשגחה.

א) הרבנים הגאונים הצדיקים חצרי "העדה החרדית". שהם ידוע בשער צת רבים כהכשר המפורסם בעולם צהידורו. תחת "וועד הכשרות

העדה החרדית", צעלימות הרצ הגאון רבי פנחס בינדער שליט"א מהוועד הכשרות של העדה החרדית, שעוסק צמלאכת הכשרות קרוב ליוצל שנים, וכצר סמך ידיו עליו הגאון הגדול בעל מנחת יצחק זצ"ל גאצ"ד ירושלים.

צ) "וועד הכשרות מגד יהודה" שעומד תחת הגה"צ המפורסם רבי יהודה משולם פאלאמשעק שליט"א אצדק"ק מגד יהודה וחצר צי דינא רצא דהתאחדות הרבנים דארצות הצרית וקאנאדא. שעוסק צמלאכת כשרות קרוב לחמישים שנים.

ג) "וועד הכשרות נירבאמור" שעומד תחת הגה"צ המפורסם רבי אהרן מייטלבוים שליט"א אצד"ק נירבאטור. שעוסק צמלאכת כשרות הצשר קרוב ליוצל שנים.

ד) "וועד הכשרות דקהל יטב לב" שעומד תחת הרצ הגאון רבי אלעזר מייטלבוים שליט"א ראש הכולל תו"י דסאטמאר קליימער וחצ"נ של כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א ורצ ויו"ר וועד הכשרות של קיט"ל דסאטמאר.

צמכלית ההידור מכל העופות הכשרות
צמסורות השכיחים צעולם, יהדר דוקא
אחרי העוף הצרילע"ר המורכב מהעוף
הרא"ק טהור והעוף הקארני"ש טהור,
הידועים ומפורסמים צהידורם הגדול,
שכשרותם ומסורתם צרורים צמכלית
הכשרות וההידור ציותר מכל העופות
שצעולם.

דדרי אין לנו עוף צמסורות הצרורה כל
כך כמו העוף הצרילע"ר הזה
שאכלו אותו אבותינו ורבותינו למשך של
למעלה מיובל שנים האחרונים, כולל כל
הנדיקים והחסידים ואנשי מעשה קדושים
וטהורים שצכל קצוי מצל, ואין לנו עוף
אחרת הנאכל צמסורתו הצרורה כל כך
כמו מסורה זו שיש לנו על הצרילע"ר.

ה) "וועד הכשרות א"ו י"ו" צשלימות
הרצ הגאון ר' חיים לויקה שליט"א
רצ צארגון הכשרות של האו"י י"א,
ועוסק צמלאכת הכשרות צמסורות
העופות הרצה שנים.

וכבר נמפרסם המכתב של העדה
החרדית ונעתק צמחלת הספר.

*

העוף היחידי המהודר בתכלית
במסורות ע"י שאכלו אותו אבותינו
ורבותינו יותר מיובל שנים הוא העוף
הצרילע"ר המורכב מהעוף רא"ק
טהור, והקארני"ש טהור
ומעתה הרוצה להדר לאכול העוף
היחידי המהודר ציותר

בעזרת

האשל ברמה

מסורת העוף

מכתבים

(א) תמוז תשע"ט

(ב) אלול תשע"ט

(ג) א' וירא תש"פ

(ד) מוצש"ק וירא תש"פ

(ה) ברוזא קרא בחיל

(ו) ג' מכת תש"פ

מכתב א'

RABBI A. LAUFER

25 Ross St. Brooklyn N.Y. 11249

718-388-5080 – Fax. 388-4207

גברתם לויפער

אברק"ק דאראג יצ"ו

ברוקלין ניו יארק

בעזה"ת

יום ד' לסדר זה הדבר אשר צוה ה' (מטו"מ) כ"ח תמוז תשע"ט
 יומא דהילולא של הגה"ק הישמוח משה זצלה"ה וזיעועב"י

**שלומים מרובים כטל וכרביבים אל מעלת כבוד הרבנים הגאונים הצדיקים
 שליט"א גודרי גדר ועומדים בפרץ, יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו,
 להקים עולה של תורה ולהעמיד הדת על תלה מתוך נחת והרחבה וסייעתא
 דשמיא.**

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודו של תורה, באתי לעורר בזה הרבנים הגאונים הצדיקים
 שליט"א על דבר שנתעורר לאחרונה בקרב מחנינו, בדבר שנוגע לקדושתן של ישראל, במאכלות
 אסורות שמטמטם הלב, אשר מסרו נפשם על זה כל בר ישראל וכל הצדיקים שבכל הדורות, לאכול
 רק מאכלים כשרים בלי פיקפוק, וזה עתה נפרצה באופן מבהיל.

ובאמת מי אנכי לבוא לעורר בענין הנוגע להכלל ישראל בכל קצוי תבל, אשר דבר זה נוגע רק לגדולי
 ישראל אשר חיים אתנו לאורך ימים ושנים טובים, וכבר אמרו חז"ל במקום גדולים על תעמוד.

אבל היות שעסקתי בזה הענין כשנתיים שנה, בכל פרטיה, והאמת שעד עתה נעצתי לבוא בכתובים
 מטעם הנ"ל כי מי אנכי לדבר בפני גדולים וטובים מנהיגי ישראל אשר עליהם מוטל כל עניני הכלל,
 אלא שכעת נתעורר שערוריית גדולה אשר הובא בקרב המחנה עוף חדש בלי מסורת אשר לא ידעו
 מהם אבותינו ורבתינו, בקשו ממנו הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, ואמרו לי דהיות שעסקתי
 בהענין זה זמנים טובים ויש לי בקיאות בכל הענין בכל פרטיה, חוב מוטל עלי לבוא בכתובים לעורר
 הרבנים הצדיקים שליט"א די בכל אתר ואתר, להסיר מכשול מקרב כל בית ישראל, שידעו להזהר
 שלא להביא מאכלות אסורות בתוך המחנה בלי יודעים. שבאו עתה איזה אנשים באצטלי דרבנן
 כאילו להעמיד יסוד והידור בכשרות המאכלים, ובחלקלקות לשונם בילבלו המוחות שבאו להדר
 ולהחזיר עטרה ליושנה, ובאמת יסודתם להביא עופות חדשים אשר לא ידעו מהם אבותינו, בלי
 מסורת, ולערער על כל העופות הישנים שיש לנו מקובל מסורה ברורה וחזקה עליהם, וכוונתם לעקור

המסורת בישראל, לאמר אין מסורה בישראל רח"ל, וכבר פסקו המסורה זה מאה וחמישים שנה רח"ל מהאי דעתא.

ולכן אזרתי חיל להוציא עלי גליון, ולשלחו לפני הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, שלכולם נוגע שאילתא דא, להלכה ולמעשה, ואציע הדברים כשמלה בקצרה כפי מסת הפנאי, ואקוה שמעב"ת הרמה שליט"א ישום עיני באלה הדברים אשר נאמרה בכאב הלב, ויטול מזמנו היקר, לכתוב אלי בחזרה, מה שדעתו בזה למעשה, ומה' אשאלה מענה לשון שלא נכשל בדבר הלכה, וכפי אפרוש בצלותא ובעותא להקב"ה שינחינו במעגלי צדק לברר הלכתא דא לאמיתה של תורה.

*

העוף הברוילער שהכלל ישראל אוכלין בכל רחבי תבל אין בו שום חשש, והם כשרים מהדרין מן המהדרין

בספרי האשל ברמה - מסורת העוף (פרק א') העומד לצאת בקרוב בעזה"ת, בררתי הדבר באריכות בדין מסורת העוף, מדברי הראשונים והאחרונים ומספרי הפוסקים בענין זה, ונעתיק כאן בקצירת האומר, תמצית היוצא להלכה ולמעשה מכל הנ"ל, הלכה פסוקה בשו"ע יורה דעה (סימן פ"ב), שאין לאכול שום עוף רק במסורת, ובלי מסורת גם השלשה סימני טהרה לא מהני, והרמ"א כתב שגם בחרטום רחב וכף רגלו רחבה אין לאכול שום עוף בלי מסורת, וכן נוהגין, כפסק הרמ"א ז"ל שכתב, וכן נוהגין ואין לשנות.

ובדרכי משה (שם) כתב אע"ג דאנו רואים בה כל סימני טהרה אפילו הכי היא טמאה, ולכן אין להתיר שום עוף על הסימנים רק במסורת.

והאוכל עוף בלי מסורת, אוכל ממש עוף טמא (שו"ת דברי חיים), וזולת המסורת המה ספק טמאים (שם) ואפילו כל גאוני דורינו יכשירו האוכל אותם אוכל טריפה (שם). כל הסימנים "שבעולם" לא מהני להתיר, אלא מה שנמסר לנו מאבותינו (חכמת אדם).

ופירוש מסורת הוא: א] אם זכור הוא באדם כשר שאכלו (רש"י), ב] שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור (שו"ע), ג] דיש להם מסורת שמסרו להם אבותיהם שהוא טהור (שו"ע), ד] שמסורת בידם מאבותיהם שהיו אוכלים אותו (הריב"ן), ה] בקבלת ומסורת אבותיו (דרישה מהאו"ה), ו] אם נוהגים לאכלו זה בודאי נקרא מסורת ממש (שערי ציון, אבני נזר), ז] אם ת"ח מעיד על עוף שמקובל הוא שטהור נאמן (רש"ל, ש"ך), ח] מדינה שלימה שאוכלין (שו"ת מהרי"ל - פרי חדש - פרי מגדים - בית הלל - חכמת אדם).

והנה עופות אלו (1) ראק (2) קארניש (3) הברוילער (4) ראוד איילענד (5) ניו העמפשוור (6) לעגהארן, מעידים כל הרבנים הגאון"צ שליט"א, וכל השוחטים הוותיקים, וכל מי שהי' לו איזה עסק עם בתי שחיטה במשך השנים, ששחטוהו כל יוצאי אייראפע בלי שום חשש ופקפוק כלל והיה הדבר ברור בעיניהם ומקובל אצלם שהן הן העופות שקבלוהו במסורה, ושכל עופות אלו אכלו אותו אבותינו ורבתינו הקדושים זי"ע, ומשתמשין בהם כל הכלל ישראל בכל קצוי תבל, ואין לך מסורת גדולה מזה.

וביותר פשוט הדבר על עוף הברוילער שהשתמשו בו כל הכלל ישראל ובראשם גדולי ישראל בכל רחבי תבל זה שבעים שנה, שבודאי אין מה לפקפק במסורתו, ועוד נקודה חשובה יש למצוא בעוף הברוילער, דבשאר התרנגולים, כל תרנגול הי' במקומו, יש מקומות שהי' להם תרנגול זה ויש שהיו להם תרנגול זה, אבל חידוש הוא הברוילער, שלא הי' כזה מימות עולם תרנגול שהיו אוכלים אותו כל הכלל ישראל בכל קצוי תבל, בארץ ישראל, באמריקא, ובירא"פ, ובכל העולם כולו, כל הצדיקים וחסידים אדמורי"י רבנים ודיינים ואנשי מעשה, כולם כאחד ממש, אוכלים מזה הברוילער, ואין לך מסורת חזקה לאיזה תרנגול, מתרנגול הזה הברוילער"ר.

ובספרי האשל ברמה - מסורת העוף (פרק ב') שם נתבאר בארוכה בטוב טעם ודעת, דאין שום חשש על העוף הברוילער שנתערב בהם עוף שאין עליה מסורת, שכבר נתברר ע"י הרבנים הגאונים שליט"א דליכא שום חשש ופיקפוק על תרנגולים האלו המקובל אצלנו זה יותר מששים ושבעים שנה, וכגון דא צריך למודעי, שאמר לי כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"י ט"ב מסאטמאר שליט"א, שחקרו ודרשו לברר אודות החשש שערערו שבשנים אחרונות נתערב בהעוף הברוילער עופות שאין להם מסורה, ונתברר להם שזה יותר מששים שנה שלא נתערב בהברוילער עוף שאין לה מסורה, והם כשרים למהדרין מן המהדרין.

*

תורה חדשה רח"ל

ועל של עתה באתי, בדבר הפירצה שנפרצה בקרב המחנה עלי ידי "כת חדשה" בהתחכמות להמציא "תורה חדשה" רח"ל, בענין מסורת בישראל על העופות (ובספרי האשל ברמה - מסורת העוף (פרק ד') העתקנו קטעים מקונטרסים של התורה החדשה שהו"ל, א) קונטרס טהרת העופות - להרב ש"ה, ב) קונטרס העוף - להרב פי"ב, ג) מאמרים שנדפסו בקובצים - להרב א"פ. שהכל בנוי על כתבי וחוקרי הגוים). ושיטתם הוא שזה זמן רב שכבר נשתכחה המסורה המקובלת לנו על ידי אבותינו ורבתינו רח"ל מהאי דעתא, ושהמהלך האמיתי במסורת הוא מה שהמציאו לחלק מיני העופות לשני סוגים, א) הסוג הראשון קוראין לה "עופות ישנים", ואומרים שבזמן הפוסקים לא הי' מסורה אלא על

צורה אחת של תרגומים, ואותו הצורה אף אם יש בו שינויים מהמקובל אצלנו הוא הוא המין התרגומי מששת ימי בראשית (על כן קראו שמם בשם "תרגומי"). ואם משונה מהצורה ההוא, אף שהשוחטים מעידים ששחטו עוף זה אין בדבריהם כלום. ב) והסוג השני קראו לה "עופות חדשים", ואומרים שבמאה וחמישים שנים האחרונות הובאו עופות חדשות בלי מסורה ונתערבו בעופות תערובות שונות, וע"כ כל העופות המקובלים לנו מאז והלאה נקראו עופות חדשים, ואם העוף נראה כמו הסוג שהחליטו לקרוא לה "העופות הישנים", יש לה מסורה ברורה, אף אם יש לה שינויים מהמקובל, ואם העוף נראה כהסוג שקורין לה "העופות החדשים" שוב אין לה מסורה כלל, אף שעוף זה אכלו אבותינו ואבות אבותינו. והתוצאה משיטה זו הוא כדלהלן.

לטמא מהורים - אם העוף הוא לשיטתם מן "העופות החדשים", אפילו יש לנו מסורה ברורה על עוף ההוא שאכלו אותו אבותינו ורבותינו ואף מלפני המלחמה, לא יהי' נחשב לנו כמסורה כיון שלשיטתם אינה דומה "לעופות הישנים", ולכן אף העופות הידוע לנו במסורתם הברורה, שמקובל שאכלו אותן אבותינו ורבותינו, הרי לפי שיטתם החדשה, הכל הבל, ולא חשוב מסורה, כיון שאין עליהם צורת "עופות הישנים". באופן שהם מטמאין מהורים, כל העופות המקובלים לנו במסורתם המהודרת.

לטהר טמאים - גם נמצא לפי התורה החדשה, דהעוף הנראה לשיטתם כמו "העופות הישנים", זה נקרא מסורה, אף שיש בו שינויים מהמקובל ולא קיבלו עליהם שום מסורה כלל, כיון דמכל מקום הרי נראה כמו "העופות הישנים". ולכן לפי שיטתם אין צריכין להסתכל על צורות העופות אם הוא במקובל, רק אם הוא דומה כמו "העופות הישנים" ואז שוב אין צריך להם מסורה כלל, רח"ל מהאי דעתא.

ולא יאומן כי יסופר, שמומחה אחד הי' בה"פארעם" של תרגומי בחדש אדר ב' תשע"ט העל"ט, וראה דבר תמוה שהכרבלת משונה כאשר יבואר להלן, וחקר ודרש אם יש בנמצא בעופות אחרים כזה שהכרבלת כפופה, ונתברר לו שבענגלישע לעגהארן נמצא כזה שהכרבלת כפופה, וכותבין שהסיבה לזה הוא שמעורב בהם עוף "מינארקא" (ואז עדיין לא נודע לנו שבעופות "תרגומי" יש חשש שמעורב בו "מינארקא"), ושאל את הכת החדשה, אודות עוף מינארקא, אמרו שהוא מעופות ישנים, וכששמע זאת נתמלא חרדה גדולה, איך שהרהיבו בנפשם להכשיר עוף שאין עליו מסורה כלל, ולא נמצא אף שוחט אחד שיאמר ששחטו עוף כזה, יאמרו עליו שהוא מן העופות ישנים, נמצא לפי "תורה חדשה" מטהרים טמאים ממש.

ובחדש ניסן תשע"ט כבר כתב הרב א"פ בקובץ עץ חיים (קובץ ל"א דף רנ"ז) דזן ה'מינורקא' כיון שגם הוא מתרגומים הישנים הפשוטים (רק שגדול יותר) ולכן בפשטות לא מעלה ולא מוריד אם

עירבו אותו בלעגהארן ע"כ, והדברים מכאיבים עד פנימיות הלב של כל בר ישראל, איך שיכולים להתיר האסור בדמיון שוא שבדו מלבם אלו המתחכמים דכיון שיש להם צורות עופות הישנים שוב אין צריך למסורות בישראל, רח"ל מהאי דעתא.

ונמצא, דלפי דברי הבל של התורה חדשה ר"ל, אשר אם הובא לפנינו עוף אשר צורתו משונה מהמקובל ודומה לאותן העופות הישנים, אין צריכין שוב לחקור אחר מסורתם כי הוא מעופות הישנים. ואם הובא לפנינו עוף בצורה המקובלת אפי' שכולם מעידים שאכלוהו אבותינו, עכ"ז וודאי אכילה בטעות היתה כי הרי אין צורתו דומה לעופות הישנים, ובאופן הזה הולך וסובב כל הענין המסובך הלזה, ומדחיק בלשונות בדברי הפוסקים כאילו כולם כיוונו ליסוד דברי שמות והבל כזאת.

לדוגמא, מצינו בהפוסקים שדנים אודות עופות חדשים שלא הי' להם עד עתה, ולעומת העופות הישנים שהי' מורגלים אצלם, ונקראו בשם חדשים ישנים, וכל ספרי הפוסקים דנים במציאות הדברים כשהובאה עופות ממקומות אחרים, ודנו כאו"א בעוף שהובא מחדש, וזה הי' נקרא חדשים, האם דומה לעוף שכבר אכלו שם במסורת אבותיהם, ומהו הגדר שיהי' דומה העוף שהובא מחדש לעוף הנאכל כבר, ואם יכולין להחזיק מסורה ממקום למקום וכו' וכו' הרבה שאלות ונידונים שנתחדשו אז, אבל כולם הי' להם יסוד אחד, דגדר מסורת העופות הוא אך ורק מה שכולם זוכרים שאכלו מימים קדמונים, וזהו נקרא ישנים.

והתורה חדשה רח"ל מביא רא' לדברי הבל שלהם שכבר דנו בזה בספרי הפוסקים העופות הישנים והחדשים, והולכים בדרך הזה בעקמימות נורא לדחוק בכל ספרי הפוסקים אשר מפיחן אנו חיים, כאילו הם ג"כ כיוונו לדרכם.

והמה באים במאמריהם וקונטרסיהם לחדש דרך חדש אשר לא שערום אבותינו, והולכים בדרכם לומר שהעופות בסוג הראשון שקראום עופות ישנים הן המה העופות שהיו הנפוצים בכל בתי בני ישראל אלפים שנים עד לפני מאה וחמישים שנה ולזה דוקא מסורה יקרא, משא"כ העוף מהסוג שקורין לו "החדשה" אין עליו מסורת וגם הם מורכבים, ואפילו שיש עליהן מסורת שאכלוהו בדורות הקודמים, אינו כלום, כיון שאין להם הצורה של עופות ישנים, ובודאי בטעות היתה או חסרון ידיעה רח"ל.

ות"ח אחד שאל את הרב פי"ב אם כדבריכם שעיקר המסורה הוא צורת תרנגול הישן, אם השוחטים אינם נאמנים על עופות ששחטוהו רבות בשנים ואכלוהו, אם כן מהו המסורה. והשיב לו שיכולים להסתכל על העוף אם יש להם צורת עופות ישנים כמבואר צורתן בדברי הפוסקים הוא המסורה

עכ"ד. דהיינו שהרב פי"ב והרב א"פ יחדשו לנו דרך חדש של "השערת המסורה" וע"י השערות כאלו יחליטו איזהו העוף בהמסורה שכשר לאכלו, אוי לנו שכך עלתה בימינו.

וכגון דא צריך למודעי, שלא רק על עוף ה"ברוילער" שמשמשין בהם כל הכלל ישראל בכל רחבי תבל כותבין שאין להם מסורה, ומעורבין בהם עופות לא טהורים, רק על הכלל כולו יצא, על כל העופות שהשתמשו בהם כל גדולי ישראל כגון "ראק" "ראד איילענד" "ניו העמפסיר" וכו' אומרין שאין עליהם מסורה, וגם שמעורבין בהם עופות לא טהורים. ולא עוד אלא שאומרין שח"ו נשתכח תורת המסורה מישראל זה מאה וחמישים שנים, שכל העופות המקובלים לנו במסורת הם הם העופות שאין עליהם מסורת, רח"ל מהאי דעתא.

ופוק חזי לישנא מה שכתב הרב א"פ בקובץ עץ חיים ניסן תשע"ט וז"ל,

אחר שנתפשט תרנגולים חדשים ונתרגלו בהרבה מקומות לבני התערובת מצינו לפעמים מבוכה בענין זה, עד כדי כך שבשנת תרצ"ג שבעים שנה לאחר שנתפשט תרנגולים הגדולים החדשים, העיר עורך קובץ חדשה [הלכה למעשה שנה א' מחברת א'] על ג' שינויים שיש בתרגול לעגהארען משאר תרנגולים שהיה רגיל בהם, והראשון בזה שהם קטנים ביותר דהיינו שאינו גדול כמו התרנגולים הגדולים החדשים [ותערובתם] שהיו משונים בזה שהם גדולים ביותר אלא הוא כתרנגולים הפשוטים הישנים, נמצא שנתהפך המשונים בהבלתי משונים שלאחר שנתרגל להמשונים חושבים שהבלתי משונים הם המשונים עכ"ל.

הביטו וראו מה שהמציא התורה החדשה, ששלשה גדולי ישראל, הלא הם א) הגה"צ אבד"ק איקלאד זצ"ל, ב) והגה"צ המפורסם בעל ויחי יוסף מפאפא זצ"ל, ג) והגה"צ אבד"ק ערדאד זצ"ל, שאז לפני יותר משמונים שנה בשנת תרצ"ג, שהפכו המשונים בהבלתי משונים, שלאחר שנתרגל להמשונים חושבים שהבלתי משונים הם המשונים.

ושמעתי מת"ח א' אשר שאל א' מן הכת חדשה על דבר תשובה זו, והשיב שהגה"צ המפורסם בעל ויחי יוסף מפאפא זצ"ל לא היו לו כבר המסורה הנכונה, שכבר שבעים שנה היו מורגלים אז בעופות החדשים שאין עליהם מסורה, עכ"ד, רח"ל מהאי דעתא.

והדברים מדברים לעצמם, איך שהגיעו אלה האנשים המתחכמים, להפך דברי אלקים חיים, ומגלים פנים בתורה שלא כהלכה, אם נמצא מפורש ששלשה גדולי ישראל כתבו במפורש שעופות הגדולים קראו ישנים ועופות הקטנים קראו חדשים, להיפך מדבריהם אשר ברו מלבם עופות ישנים ועופות חדשים, יכולים עוד לומר על עוף המקובל במסורה, דלא חשוב כמסורת כיון דיש עליה צורות

"עופות החדשים" והפכו המשונים בהבלתי משונים, ועל עוף שאין לנו שום מסורה, דחשוב כיש לה מסורה כיון דיש עליה צורת "עופות הישנים" והם הבלתי משונים, רח"ל מהאי דעתא.

*

ויהיו מלעיבים במלאכי אלקים - וכל אברי מרתתין בכתבי דברי אלה, ששמעתי מאנשים נאמנים ששמעו מפי הרב פי"ב שהוא מראשי התורה החדשה רח"ל, דעל עוף שיש לה צורות "עופות החדשים" לא יועיל לה מסורת, וכל הרבנים הגאונים הצדיקים נ"ע שהתירו העוף במסורת כולם טעו בזה, או שלא הי' יודעים מזה. ופער פיו נגד גדולי עולם צדיקים מדור הקדום, שלא ידעו בענין המסורת, וגם נכשלו רח"ל בעופות שאין עליהם מסורת, ובקובץ גינת ורדים (שבט תשע"ח דף ס"ט) מתמרמר רב אחד על הנ"ל, ונעתק דבריו וז"ל,

"ואזני שמעו מא' מן המערערים על הבארעד ראק 'מאן יימר כי רביה"ק הי' בקי בעופות', והנה א' מן השלשה שהקב"ה שונאן מנו חכמים הדל גאה, אבל אפרוח שלא נפתחו עיניו להתגאות על גדול הדור, בדור שהיו גדולים אמתיים, וחכם הדור בקי בכל הוויית העולם השייך למנהיג ישראל ומיוחד בענין האחריות על עניניו, עליו אינו כדאי לבנות מסורה, ואי"ז האדם כשר שכתב רש"י שזכור שאכלו? אכן האפרוח וכו' הבקי בספרי הגויים זהו המסורה שכוונו חז"ל? אוי לדור שמורין את מוריהן. ועל זה כתב הרשב"א בת' ח"א סי' תי"ד בא"ד בזה"ל: והפתי השוקד על לשונו דבריהם ולבו ריק מהם יקרא חכם ועל חכמי התורה יאמרו לא הבין תקרי חכם וכו'" עכ"ל.

לא יאומן כי יסופר איך שיכולים להגיע על ידי שמהלכים דרך חדש בלתי מסורת, והוא כדרך המשכילים, שרצו לבטל כל מהלך הישן מהדור הקדום. גם פער פיו נגד קודש הקדשים מרן רבינו הקדוש רשכבה"ג מסאטמאר זי"ע, אוי ואבוי לאן הגיענו, שאלו האנשים המדברים כדברים האלה הם יכריעו איזה עופות שיאכלו, כל אחד הי' צריך לאמר להכת הזה צא טמא, סורו נא מעל אהלי אנשים הרשעים האלו, פן תספו במחשבותיהם.

ואחרי שהגיעו למצב כזה לדבר על כל הקודש לנו, הוסיפו להלעיג על כל הצדיקים והחסידים מדור הקדום שבכל קצוי תבל, שכולם טעו ואכלו עוף שאין עליה מסורת. וכותבים ואומרים רח"ל שהכלל ישראל אוכלים עופות שאסור לאוכלם, אוי לנו שכך עלתה בימינו, שהן המה יהיו האנשים שיבוא לתקן לנו חדשות בעולם הכשרות עפ"י כתבי הגויים, וההיפך הוא, תקנתם קלקלתם, שמהפכים דברי אלקים חיים, ומגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ונטבעו בבארות בארות חמר, בתורה חדשה רח"ל מלא שטותים והבלים, ועל זה אמרו שקולי טיבותיך ושדי' אחיזרא, אין אנו צריכים להתחכמות

שלכם, יש לנו ב"ה התורה שקבלנו במסורת מאבותינו ורבותינו ז"ע, ולאורם נסע ונלך ומינה לא נווע.

*

כסות עינים

הן ידוע דלאחרונה הכת הנ"ל שחידשו ה"תורה חדשה" עם עופות ישנים, יש להם "פארעם חדש" בקוראי שמו "תרנגול" ופירסמו שיש להם העוף לעגהארן שיש לנו מסורה עליה, וגם אוכלין הביצים מזה התרנגול הנקרא לעגהארן זה למעלה משבעים שנה. ואמרו שיש בחעוף הלעגהארן ב' התיקונים האלו, (א) שהוא עוף שאין עליה חשש תערובות מעופות שאין עליהם מסורה, (ב) וגם יעמדו עליה השגחה מעולה שלא יתערב בהם עוף שאין עליה מסורה.

ומתחלה במושכל ראשון הי' נראה דאין שום מקום לחשוש עליהם שכוונתם לבוא עם עוף זה להשתמש בו בכסות עינים לכוונה אחרת, ואדרבה הי' נראה שברצונם להביא עוד עוף לאכילה עם מסורת לצורך הציבור, דלפי דעתם זה מהודר מחמת שנתברר שאין בהם חשש תערובות שאר עופות בהלעגהארן, וגם שיהי' להם השגחה תדירות שלא יהי' עליהם חשש שיערבו עופות אחרים מכאן ולהבא, אדרבה מה טוב, יהי' זה לתועלת הציבור תיקון חשוב.

והתמימי לב שסברו דהם מביאים עוף הלעגהארן שיש לה מסורה, הלכו מתחלה אחריה לקרבו, וגם הרבנים הגאונים שליט"א סברו מתחלה כשבאו להגידם שמביאים העוף הלעגהארן, דאדרבה אם יכולים להמציא העוף הלעגהארן, יהי' להם עוד עוף לאכילה, אשר הוא מהודר שאין עליה שום חשש תערובות עופות שאין עליהם מסורה, וגם אספו חתימות מהרבנים הגאונים שליט"א, והכל הי' באומרם שמשתמשים עם העוף לעגהארן הידוע שמשתמשין בהם לביצים בכל קצוי תבל.

*

ונסתרה והיא נמאח

אמנם כשהתחילו לפרסם שיש מפעל חדש "תרנגול פארם" שמוכרין הבשר העוף חדש לעגהארן, פירסמו שהוא לעגהארן נקי בלי שום תערובות מתחלת "יצירת העוף", דהיינו שביררו השתלשלות יצירת העוף, שאין בהם שום תערובות מעופות שאסור לאכלם, אמנם כשנשאלו מהו שם המפעל (קאמפאני) שמשם לקחו העופות, השתמטו מלהשיב, והי' דבר תמוה לעין כל.

וגם היו אנשים אחרים יראים ושלמים שכבר עסקו לסדר השגחה לעוף רגיל שיש עליהם בשר כרגיל, ויש להם מסורת חזקה שאכלו אבותינו ורבותינו הקדושים ז"ע, ואין צריכין תחבולות שונות ומשונות לגידול העופות, וכשראו שבעלי "התרנגול" מפרסמין שיש להם העופות שמשתמשין לגידול ביצים ושתהיה טוב למאכל, ואחרי שידעו המציאות שהעוף לעגהארן אין עליהם בשר כרגיל, אם כן צריכים לידע מהו הדבר שעושין פעולות שונות להגדיל העופות, ואם כדבריהם שיש להם עופות שהם כשרים, מהו הסוד, ומה זה ועל מה זה שאין משיבים כששואלין אותם מאיזה מקום לוקחים העופות.

והלכו המפעל חדש "תרנגול פארם" לכמה מקולין (פלייש געשעפטן) להכנים העוף הזה למכירה, וכמה מקולין האמינו להם והתחילו למכרו, אבל המקולין הגדולים תחת סמכותן של הרבנים המכשירים המובהקים זה רבות בשנים אמרו שמתחלה צריכין לברר העוף מהו, ומאמרם בפיהם שכבר נתברר שעוף הברווילער כבר משתמשים עמו ששים שנה, ולא נתערב בהם עופות שאין להם מסורה, והוא עוף שכל הכלל ישראל בכל קצוי תבל אוכלין אותו, וכל גדולי ישראל והרבנים מדור הקדום סמכו ע"ז ואכלוהו, ע"כ כעת שאתם באים עם עוף חדש שלא הורגלו לאכלם צריכין מקודם לברר העוף שלכם, שלא נתערב בהם עופות שאין להם מסורה, ואם יתברר שלא נתערב בהם עופות שאין להם מסורת, יטלו גם כן מן העופות לעגהארן.

ובהמשך הזמן מאז ועד עתה זהו חמשה חדשים, לא קיבלו אותן המקולין הגדולים שום כתב מקאמפאני, והכל הי' בהסתור ובמחשך מעשיהם, והשאלה נשאלת מאלה אם יש להם עוף מהודר למה מסתירין הכל, אבל הרבנים הגאונים שליט"א, עשו השתדלות לברר אודות העוף הלעגהארן, אצל שאר קאמפאנים, ונתברר להם אחרי חקירות ודרישות שהעופות "לעגהארן" שבאים מקאמפאני "הייליין" זה שמונים שנה שלא נתערב בהם שום עופות שאין להם מסורה, ורוב ביצים שנמכרים בשוק באים מהקאמפאני הנ"ל, וגם כתבו המפעל (קאמפאני) במכתבם כן שלא נתערב בהעוף שלהם עוף אחר במשך כל השנים זה למעלה משמונים שנה, אבל אחר שנתוודע שהם לוקחין העופות מהקאמפאני "דיקאלב" לא הי' יכולין לברר פרטי המציאות, והי' כאן תמי' גדולה למה בהקאמפאני "הייליין" יכולים לברר הפרטים הנ"ל, ובקאמפאני "דיקאלב" אין יכולין לברר, וכמה מומחים שאלו להקאמפאני לברר המציאות ולא השיבו.

ואמר לי הגה"צ המפורסם מוה"ר חיים דוד כ"ץ שליט"א דומ"ץ דקהלתינו בבארא פארק, אשר בין פסחא לעצרתא תשע"ט העעל"ט, ישב על האסיפה בעיר מאנטריאל, עם הגה"צ המפורסם מוה"ר משה מנחם טירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל, ודנו על כשרות העוף החדש לעגהארן, ונכת שם ת"ח אחד מהעומדים לצדם, ומען להגרר"ד שליט"א, מ'דארף נישט זיין "נאאיוו",

מ'קען מישן די עופות, ואמר לו הגר"ד שליט"א שכבר ביררו על הברוילער המסורת הנכונה, שזה יותר משישים שנה שלא נתערב בהם עופות חדשים, ושאל לו הגר"ד שליט"א אדרבה אתה אמרת מ'זאל נישט זיין "נאאוו", א"כ מנא ידעינן מקור העופות לעגהאר"ן שמקורו טהור בלי עירבוב כלל, והשיב שהמומחים כבר ביררוהו, והמומחה שלו הוא הרב א.פ. שכבר הבאנו למעלה שמקורו מכתבי הגויים והחוקרים.

ואמרו חז"ל (הובא ברש"י פ' נח) הואיל והזכירו סיפר בשבחו וכו', שהגה"צ המפורסם מוה"ר משה מנחם טירנויער שליט"א אף שנתן השגחה מפני שאמרו לו שמשמשין עם הלעגהארן שאוכלין הביצים כנ"ל, הוא בעצמו אוכל מהעופות מהעוף הברוילער שכל הכלל ישראל אוכלין, ולא נתקבל אצלו הערעור על עופות שהכלל ישראל אוכלין.

※

ואספר השתלשלות הדברים איך נתגלה לאט לאט המציאות, הנה הלכו לכמה מהרבנים שליט"א שעומדים על משמרת הכשרות, וביניהם הגה"צ המפורסם מוה"ר שמעון משה וואלדמאן שליט"א דומ"ץ דקהל בני יואל, וביקשו ממנו להכניסו להמקולין דקהל בני יואל, וביקשו הרבנים מהם האינפארמאציע על הליין, ולא הביאו, ואף שם המפעל (קאמפאני) שמשם מביאין העופות לא רצו להגיד, והשתמטו מלהגיד שם הקאמפאני באמתלאות שונות ומשונות, ולאחר זמן הגידו בסוד שמקור מוצאם הוא בהקאמפאני "דיקאלב", אבל פרטי השתלשלות העוף לא הביאו, וגם לא הביאו שום ראיה או כתב מהמפעל (קאמפאני) שכותבים דאין בהם שום חשש תערובות עוף שאין עליהם מסורה, ואמרו בלך ושוב כמה וכמה תירוצים אשר אם נפרטם יכלה הזמן והם לא יכלו, רק אמרו בברירות שהכל מסודר ואין חשש תערובות כלל וכלל, בלי שום ראיה לדבריהם. רק טענה אחד הי' בפיהם כל הזמן, דהרי ממילא אוכלים הביצים, וא"כ על כרחך דהתרנגולים בוודאי מותרים לאכילה. ודבר זה אמרו ושנו ושלשו כמה וכמה פעמים. אבל הבעלי מכשירים מכמה קהלות קדושות עמדו איתן על משמרתם ועל מקומם בזהירות יתירה ולא הרשיאו להביא התרנגול-לעגהארען, בקרב המחנה ישראל, ושאלתם בפיהם כל הזמן, אם כנים הדברים כשמלה שאין שום חשש תערובות מעופות שאין עליהם מסורה בתוך העוף התרנגול-לעגהארען, למה מתחלה היו משמיטים העסקנים מלהגיד מאיזה מפעל (קאמפאני) קונים התרנגול-לעגהארען, וגם אין מביאין כתבים המפרשים דאין בהם חשש תערובות, וזה הי' יסוד איתן בפניהם, שעד שיתבררו הדברים כשמלה אין נותנים רשות להביא להמקולין שהם תחת השגחתם.

וגם כשנכנסתי לכ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ט מ"ב מסאטמאר שליט"א אמר לי, שאותן העוסקים בזה באו אליו, וביקשו שיכניסו העוף לעגהארן למקולין דקהלתינו 82 ליע עוו. ובבארא פארק, ובקרית יואל, והשיב להם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר העוף הישן הברוילער כבר נתברר שזה יותר משישים שנה שאין מערבין בהם שום עופות חדשים כנ"ל, ועוף זה יש לנו מסורת שאכלו אבותינו, ובכן אם רוצין להשתמש בהעוף הלעגהארן, צריכין מקודם לבררו שלא נתערב בהם עופות שאין להם מסורה, ובאם יתברר לן הדברים כשמלה מוכן להכניסו, אבל עדיין לא הביאו אליו כלל שום ברור.

וכל בר דעת מבין בעצמו שאם הדברים מבוררים כ"כ כמו שהן אומרים, א"כ בודאי היה להם להביא, כי המקולין דקהלתינו הוא מהמקולין הגדולים ביותר כידוע, והלא הם מוכנים לקבלם.

הרוצה לשקר ירחיק עדותו

הנה במקום לעשות כדת של תורה להביא לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מקאמפאני הברור שאין מערבין בו עופות שאינם כשרים, וכמובן שאם המקולין הגדולים ימכרו העוף החדש לעגהארען יהי' להם פתח פתוח בכל בתי המקולין והכל על מקומו יבא בשלום, אבל הם הוסיפו "חטא על פשע", ולא רק שאינם מביאים להרבנים שום אינפארמאציע, עוד זאת עשו לסתום כל המקורות של אינפארמאציע, שאם הרבנים ירצו לחקור בעצמם לא יגיעו לכלום, וכמו שסיפר לי הרה"ג רבי שליט"א שהוא אחד מן הרבנים העומדים לצדם, שהעומד בראש העוף החדש הרב פ"ב אמר לו, שהם עצמם ביקשו מהקאמפאני שלא ישיבו שום תשובה על השאלות ששואלים, שכוונת השואלים הוא רק לבטל המקח שעשו על העוף החדש וד"ל. הישמע כזאת לא די שהם בעצמם לא מביאים להרבנים שליט"א ברור המציאות של העוף החדש, אומרין להקאמפאני שלא יתנו תשובה להרבנים שליט"א שיוכלו לברר אם יכולים להשתמש עם העוף.

ובאמת כל מי שיש לו מוח בקדקדו זה בלבד שאין מביאין מהקאמפאני ברור המציאות הוא די והותר, שיש לנו הכלל ונסתרה והיא נשמאה, אבל הם השקט לא יוכלו, פנו לעוד מקולין של בשר שישתמשו עם העוף החדש שלהם, ועוד זאת שפנו לעדה החרדית בארץ ישראל שישתמשו עם עוף שלהם, אבל "לא יטוש ד' את עמו", והי' להם סייעתא דשמיא, שלא יפלו במצודותיהם, שחקרו על הפרטים מהלעגהארען, ולפי השמועה ששמעתי שאלו מהו המחיר, וכששמעו תשובתם ועשו החשבון מההוצאות על העוף שיש להם, הן בגידול העוף שלוקח הרבה שבועות והוא הוצאות גדולות, וכדומה, ולפי ראות עינם אין זה מובן, ע"כ לא הסכימו להשתמש עם העוף החדש.

וכאן הבן שואל, הלא יש להם המקולין הגדולים שאמר להם כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, שיביאו לו מהקאמפאני הבירור על העוף שלהם, כמו שהביאו לפניו הבירור על הלעגהארען "הייליין", ואם יתברר שהם טהורים יקח אותם, למה הלכו להעדה החרדית והעלימו מהם תשובת כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, וכן העלימו משאר המקולין, ומזה נראה מפורש שהם קלי הדעת אין יראת ה' במקום הזה, ומקיימין "הרוצה לשקר ירחיק עדותו" ונתקיים בנו "נער קטן ינהג בם", שכל זה נעשה ע"י נערים וקטנים, ועלה בידם בחלקלקות לשונם למשוך לצידם רבנים, ובתפלה לאל בורא עולם שיפתחו עיניהם ויחזרו מלהכשיל בני ישראל, ולא ימשיכו בדרך עקלתון, רק לילך בדרך אבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע.

*

עוף חדש

ואחרי שנתוודע שהעוף "תרנגול לעגהארן" באים מהמפעל "דיקאלב", ואין זה הלעגהארן "היי ליין" שמשמשין בהם למעלה משבעים שנה, ואחרי חקירות ודרישות, ע"י מומחים ובקאים האידך לברר דברים שהם מכוסים, נתוודע שהמפעל (קאמפאני) הנקרא "דיקאלב", יש להם "עוף חדש", שהם התחילו למכור תרנגולים לצורך ביצים משנת 1948 למספרם, ואחר כך הוליווהו למדינת האלאבא, ובשנת 2005 למספרם אחרי הרכבות החדשות הביאו "העוף החדש" הזה ממדינת האלאבא"ד, והוא נקרא דאט"ש פרענט"ש לעגהארן, ובשנת 2008 התחילו למכור "העוף החדש" הזה באמעריקא, ובחמש שנים האחרונים נעשה מפורסם (פאפולער) במכירת הביצים.

וכמובן שזה נתוודע עתה בכלליות שהוא עוף חדש, והמומחים והבקאים לגלות דברים המכוסים אומרים שיתברר עוד פרטים ההרכבות שנעשו, ועוד חזון למועד.

ובתחלה היו תמיהים ושואלים, מדוע העלימו זאת מהרבנים הגאונים שליט"א, אבל עתה בשומעם דהעוף "תרנגול" הוא "עוף חדש" לגמרי בחשש תערובות עופות שאין להם מסורה לפי תורתנו הקדושה, ועם כל זה לא הקפידו בעלי ה"תרנגול" על זה כלל, הבינו הכל למה הסתירו כל הדברים, דהשם לעגהארן הי' הכל רק ככסות עינים לעיקר שיטתם, דלפי דעתם אין צריך מסורת כלל כשנראית צורת העוף כהעופות הישנים עפ"י "תורה החדשה" רח"ל.

וכמובן שמחוייבין לפרסם הדבר שידעו כמה דברים אמורים, שהמדובר כאן בענין "עוף חדש" דיש בה כמה חששות, דהעוף החדש אין לה מסורה, דער עתה שהיו אומרים 'לעגהארן' שלוקחין ממנו הביצים, היו סבורים שזה העוף שלוקחין ממנו ביצים זה שמונים שנה, אבל עתה שהוא עוף חדש

והוא דבר ברור שיש כמה שינויים היא עוף שאין לה מסורה, וגם יש חשש בהעוף החדש תערובת עופות שאין להם מסורה, וגם דיש עליהן חשש עוף טמא, כמו שאבאר.

ובכגון דא צריך למודעי שכל מה שביררנו בענין העופות אינם בנויים כלל על חיבורי הגוים שאין להם שום נאמנות ובדרך כלל הם לא יותר מהשערות ודמיונות פורחות באויר, רק כל הבידורים שלנו בנויים על אינפארמאציע מהקאמפאנים, למשל בקאמפאני היילין נתברר שזה שמונים שנה שלא נתערב בו שום עוף אחר, ובקאמפאני הברוילער נתברר שזה ששים שנה שלא נתערב בהם עופות שאין להם מסורה, ובקאמפאני דיקאלב אישרו הקאמפאני שהוליכוהו להאלאנד להרכיבו עם מינים אחרים והוחזר לאחרונה, ועכ"פ כל מה שביררנו הוא ממה שהקאמפאני אישר זאת, ולא מחיבורי הגוים.

וצריך להתוודע ולהגלות שהמייסדים של "תרנגול" הם כת חדשה שרצונם לעקור המסורת בישראל, באמרם שכל העופות שמשמשין בהם הכלל ישראל אסור לאכלם, וזממם להכניס בישראל עוף שאין להם מסורה או שיש בהם תערובות עופות שאין להם מסורה לפי תורתנו הקדושה, אבל יש לה מסורה של הכת החדשה, דכל שיש להעוף צורות של עופות הישנים שוב אין צריך למסורות של אבותינו ורבתינו כלל רח"ל, ועליהם נאמר הרחיקו מאהלי אנשים הרשעים האלו, הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת, שרצונם להפק זממם להכניס תורה חדשה רח"ל בישראל שנשתכחה המסורת בישראל חלילה.

*

ובאמת יש הרבה יותר ממה שכבר העלתי עלי גליון, אבל היות שהרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א אמרו לי שמחוייבים לפרסם במוקדם האפשרי כדי להציל ההמון עם מלהכשל ב"עוף החדש" הזה, וגם הרבה יראים ושלמים, דופקים על פתחי יום יום באמרם שרוצים לידע אמיתת הדברים, שוב לא יכולתי להמתין עד שאסיים כל המכתב בפרוטרוט כל הענינים והחששות, ואצטרך לסיים בקצרה החששות שיש על העוף החדש הזה, ^(*) ובעזרת עוד חזון למועד לבוא בכתובים באריכות לבאר כל פרט ופרט בטוב טעם ודעת.

(א) עוף חדש - אחרי בירורים על ידי כמה מומחים, נתברר בבירור גמור דהעוף של המפעל "דיקאלב", הוא "עוף חדש" מעובד, ממדינת דאט"ש האלאנ"ד וממדינת פרענט"ש, ואין אנו

^(*) מי שרוצה לקבל הפרטים על האימע"ל יכול להתקשר להאימעיל של מכון "מסורת העוף" 3884207@gmail.com ובעזרת ישרה לו בחזרה.

יודעים בדיוק מהו, ומה שעירבו בה במשך כל הזמן שהי' במדינת האלאנ"ד, וצריך לדון עליה כדין עוף חדש הצריך מסורת מדינא. והיות שאין לנו מסורה עליה, אסור לאכלו כדין עוף טמא כמש"כ בשו"ת דברי חיים, דעוף שאין עליה מסורת דינו כעוף טמא.

(ב) מעורב עופות שאין להם מסורת - נתברר בבירור גמור דיש בעוף החדש הזה של המפעל "דיקאלב" חשש שנתערב בה עופות שאין לנו עליהם מסורה, והעופות שכתבו המומחים בפירוש שנתערב בה, הוא עוף לעגהארן של מדינת דאט"ש האלאנ"ד, ועוף לעגהארן של מדינת פרענט"ש, וכשהובא תמונת אלו העופות לפני כמה רבנים ושוחטים מובהקים אמרו שיש בו שינויים מהמורגל אצלינו, אשר על כולם אין לנו מסורת עליהם.

(ג) התערובות של העוף הוא סוד - נתברר בבירור גמור וכתבו המומחים של המפעל דיקאלב, דהתערובות שבתוך עוף החדש הזה הוא שמור אצליהם בסוד, ואינם רוצים לגלותם לכל, אבל כותבים שנרכבו עם עופות אחרים שאינם ממין זה. וידוע העובדא שהיה בארץ ישראל אצל הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שאסר העופות הנקרא "קאביר" אחר שראה איזה שינויים בהעופות, מפני שהתערובות של העוף הי' סוד שמור אצל המגדלים ולא רצו לגלותם.

(ד) שינויים על העוף - אחר העיון בפרטיות על העוף החדש של המפעל דיקאלב על ידי כמה שוחטים יראי ה' נתברר בבירור גמור שהעוף החדש הזה משונה בכמה דברים מן העוף לעגהארן מהמפעל הייליי"ן, וגם המומחים של המפעל דיקאלב בעצמם העידו שהעוף שלהם משונים בכמה דברים מהעוף לעגהארן של הייליי"ן, ובאופן שבצירוף כל השינויים צריך לדון עליה כדין עוף חדש שצריך מסורה חדשה, וכיון שאין לנו עליה שום מסורה עליה אסור מדינא לאכלו כדין עוף טמא.

(ה) חשש עוף טמא דוכיפת - יש בזה חשש שהוא העוף טמא דוכיפת המבואר בגמרא (חולין דף ס"ג ע"א) שהודו כפות, ופירש"י זי"ל (א) כרבולתו עבה, (ב) ודומה כמי שכפולה לתוך הראש, (ג) וכפותה שם, (ד) והוא עוף גדול כתרנגול ע"כ. והכרבולת של העוף החדש מהמפעל דיקאלב הוא ממש בכל הפרטים כמו העוף דוכיפת, כמו שתיארו השוחטים דהכרבולת הוא עבה (גרא"ב און דיקלע"ך) וכפולה (געדאפעלט) וכפותה (כפות=שאינו יכולים להגביהו). ולעומת זה כל העופות שמשמשין בהם ויש לנו מסורת עליהם, וכן הלעגהארן של המפעל הייליי"ן, אינו עבה, וגם על הרוב הכרבולת עומדת ישר, וגם המיעוט המצוי שהכרבולת נתעקם על הראש, נפילה הוא, ויכולים להגביהו, ולא כפולה וכפותה שם.

וסיפר לי דומ"ץ אחד שיש לו מומחיות בעופות, והוא תלמיד מובהק של הגה"צ המפורסם מוה"ר משה זאב זארגער שליט"א דומ"ץ דק"ק סאטמאר ירושלים, כשראה העופות של "תרנגול", קרא לרבו הגרמ"ז שליט"א ואמר לו שהכרבות כפולה, וכששמע זאת נחרד הגרמ"ז שליט"א חרדה גדולה, ואמר הגרמ"ז שליט"א שיש בזה שאלה של עוף טמא "דוכיפת", וצריכין לברר המסורה עליו. – ובכאב לב אמר הגרמ"ז שליט"א שבאסיפת הרבנים ביום ה' פ' טהרה ו' ניסן תשע"ט שהיה נוכח שם הביאו לפניהם עוף עם כרבות זקוף, ולא נשמע כזאת לרמות את הרבנים וד"ל.

ובאמת הדבר כואב מאוד, שמפרסמין בעצמם ב"גליון" שהם בעצמם הדפיסו, תמונת מאסיפת הרבנים, ורואים בעליל שהביאו לפני הרבנים, עוף שהכרבות זקוף, לרמות את הרבנים שהעוף שלהם הכרבות זקוף, ותמה תמה אקרא למה לא הביאו העופות שלהם שהרבנים ידונו בזה. וגם בהגליון שלהם הדפיסו תמונות גדולות מהלעגהארן של היילין קאמפאני, ולא זו בלבד אלא שהתמונות הנדפס בהגליון שיכולים לראות שהכרבות כפופה, טשטשו את מקום הכרבות שלא יכלו לראותם.

מה נאמר ומה נדבר שזהו רק דוגמא אחת מהזיופים שעושים עם הרבנים ועם הציבור. וכשאמרתי זאת להגה"צ המפורסם מוה"ר ר' משה מנחם טירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל יצ"ו שבאסיפת הרבנים רימו אותו, אמר שאינו יכול להאמין שרימו אותו, ומסתמא התמונה הוא שקר, אמרתי לו שהם הדפיסוהו בעצמם ב"גליון" שלהם וד"ל.

*

וכגון דא צריך למודעי, ששאלתי להשוות שאמר בהאסיפה יום ג' פנחס תשע"ט שאין רואה שום שינוי בהכרבות, אם יודע שכאן המדובר שהכרבות הוא עבה (גראב-דיקלעך), והשיב שלא ידע זאת, רק אמר שהיו נוהגין לשחוט אם נמצא כרבות גדולה ונפולה. וגם שאלתי אותו אם ניסה פעם אחת להגביהו כנ"ל, והשיב לא. ואמרתי לו שיעיין בדברי רש"י הנ"ל. וגם אמרתי לו שאין הנידון דומה למה שהעיד, שבעופות הרגילים הוא מיעוט המצוי שיש כרבות "נפולה" ועל זה יכולין להעיד שאין זה שינוי והיו נוהגין לשחטו, אבל כאן הנידון שרוב רובם מהעופות הם עבה וכפולה וכפותה שם, וחזר ואמר שהוא העיד על כרבות גדולה ונפולה, ואמרתי לו שכמה שוחטים עוררו אותי שיש שינוי גדול בהכרבות שהוא עבה (גראב דיקלעך) והוא ברוב רובם של העוף החדש.

*

(ו) חשש עוף טמא שהאם חולקת את רגליה – הנה לפני כמה שנים יצא ערעור על עוף לעגהארן שחולק את רגליו, ומבואר בשו"ע יורה דעה (סימן פ"ב סעיף ב') אם כשמעמידים אותו על חוט חולק את רגליו, שתי אצבעות לכאן, ושתי אצבעות לכאן, בידוע שהוא דורס, וכל עוף שהוא דורס בידוע שהוא ממינים הטמאים. ונסעו אז כמה רבנים ואתם עמם הגה"צ המפורסם רבי יצחק שטיין שליט"א אב"ד פאלטישאן וראב"ד ביד"צ אבני שיש, בקי נפלא במסורות העופות, למקומות שמגדלין העופות ונתברר שאין בהם שום חשש, וכן בארץ ישראל יצא הערעור הג"ל, ונעתיק כאן מה שכתב בשו"ת קנה בשם (ח"ד סימן מ"ו) וז"ל,

אלא מה שעומד בעיקר כעת לנגדינו הוא, על מה שיצא הערעור שהוא חולק את רגליו שהוא מורה על סימני דריסה, אשר לכאורה ריעותא גדולה היא, אמנם האמת יורה דרכו כי כבר לפני כמה שנים שבאו גם אצלינו הביד"צ דפה עיה"ק ירושת"ו לערער על זה, כי העופות המטילות ביצים הם חולקים את רגליהם, ונכון הדבר כי בהשקפה הראשונה ששמענו מזה חששנו מאד, וזוכרני כי הגאון הגדול הראב"ד מה"ר ישראל יעקב פישער זצלה"ה חרד על זה כי שאלה נוראה היא, אמנם למעשה יצאנו אז בכמה וכמה מקומות לברר נידון זה, ועשינו כמה וכמה מבחנים בזה, והעמדנו אותם על חוט מתוח או חוט ברזל עבה, ונתברר לנו אם כי נכון הדבר שביני ביני עד שמתיישבים שפיר על החוט ישנם לפעמים שהם חולקים אצבעותיהם, אמנם הדבר נראה וניכר שאינם עומדים ומיושבים היטב בבטיחות רק עם כל השלשה אצבעותיהם יחד, ובדקנו גם בעופות טמאים וראינו בזה הבדל גדול בין חלוקת רגליהם של עופות הטמאים שהם מסודרים היטב, שנראה וניכר הוא שזהו טבעם אשר נבראו בזה, משא"כ בתרנגולים אלו דאפילו כשהם עומדים בחלוקת אצבעותיהם על חוט המתוח, נראה וניכר בהם שאין עמידתם ביציבות, ושאין זה עמידתם הטבעית אלא באקראי בעלמא עד שהם מתיישבים שפיר על עמדם, כן ראינו בעינינו וכן נתברר לנו לאחר החקירה ודרישה בזה, ועל סמך זה החליטו הביד"צ שאין שום חשש בזה בעזה"ת, עכ"ד הקנה בשם שם.

וככל הדברים הג"ל שכתב באריכות הקנה בשם הג"ל, נתברר כאן באמריקא שאין בהם שום חשש שחולקת את רגליה.

ועתה כשנתפרסם התמונה מההורים מה שהמפעל (קאמפאני) מפרסמין, עורר הגה"צ המפורסם רבי יצחק שטיין שליט"א אב"ד פאלטישאן וראב"ד ביד"צ אבני שיש, שהוא שאלה חמורה כיון שרואים בשעה שהאם עומדת בבטיחות על החוט אצל האב שהיא חולקת רגליה,

כמו שרואים על התמונות שהמפעל מפרסמים. וזה כמה שבועות שעורר על זה שהוא שאלה חמורה, ולא שמענו שום תשובה על זה.

*

אין להתיר עוף מפני שהוא "תרנגול"

הנה כשדברתי עם כמה רבנים העומדים לצידם, קודם שנודע שזהו עוף חדש, טענתם בפיהם כיון שהוא לעגהארן שמטיל ביצים אין צריכים לחשוש עליה, ואמרתי להם שכבר נפתח הדבר בגדולים, שבשו"ת לבושי מרדכי (מהר"ק יו"ד סי' מ"ד) הובא תשובת רבו (הגאון ר' איציק לאנדסבערג זצ"ל) שכתב להכתב סופר בשנת תרכ"ג וז"ל:

ימים לא כבירים היה במחיצתי אחד מהרבנים המתירים ושאלתי על ההיתר, ואמר תרנגול אינו אלא תרנגול, דא ודא אחת הוא, והוכחתי על פניו לא כן אלפן רבותינו הקדושים (עוף נאכל במסורת), הלא מקובלין אנחנו להחמיר במנהגי ישראל יותר מדברי תורה, וכי השם תרנגול גורם להתיר אותו, הלא גם תרנגול דאנמא בשם תרנגול יקרא, והאמת שהמה משונים מאד מאד מתרנגולים שלנו טבעם ומהותם וכו' עכ"ל.

הרי לנו דברים מפורשים שאין שום מקום לומר שמפני שהוא תרנגול הוא טהור ואין צריך מסורה, וכמו כן באן לא שייך לומר שמפני שהוא לעגהארען שמטיל ביצים לא יצטרך עליו מסורה.

*

ע"י שינוי מעט אין ראייה מדוזה טהור זהו נמי טהור – יוכל להיות אף שהם בתמונה אחת זה טהור וזה טמא – אין להתיר מדבריות שאין עליו מסורת אע"פ שהם כמו הבייתות שהם טהורות

ובעת שנתוודע לנו שהנידון בעוף חדש, ראוי להעתיק בזה מה שכתב מרן הגה"ק משינאווא זיעועכ"י בספה"ק דברי יחזקאל תשובה ה' וזל"ק,

ואודות אשר דרש ממני מה שכתבתי להרב דק' אינטערדאם בויבען בערגען בדבר הבר אווזות החדשים הגדולים הנה שלחתי לו כל המכתב אשר שלח לי מעב"ת, ולפענ"ד כתבתי לו שאין לאכלן, כי גמרא מפורשת היא בחולין דף ס"ג אמר ר' יהודה נקיטנא [שקיטנא] אריכי שקי וסימקא שרי, גוצי שקי וסימקא אסירי. הרי דע"י שינוי מעט אין ראי' מדוזה טהור זה נמי טהור. ומ"ש הרבנים דבאבר אחד ארוך גרוע יותר מכל אברים גדולים, הגם דיש מקום לומר כן אבל מי

מכריח זאת, הלא יוכל להיות כשם דאעפ"י שהם בתמונה א' זה טהור וזה טמא, וסימנא שוק אריך, כן הקטנים והגדולים ביותר שלא הי' מצוים כמוהם, ג"כ אין המסורה ראי' מקטנים לגדולים.

וראי' לדבר מדברי הגמ' בבא קמא דף נ"ה דפשוט להו דבשינוי מעט חד מינא הוי לגבי כלאים, ובחולין אמרו דשוק ארוך וגוין זה טהור וזה טמא, ע"כ מוכרחין אנו לחלק, דבשלמא גבי עוף טהור וטמא דעיקר החילוק הוא בארבעה סימני טהרה ואין אנו יודעין רק עפ"י המסורה שאלו טהורין, צריך להיות בתמונתם ממש, ואם לא אין ראי' שאותו שיש להם שינוי מעט יש להם ג"כ סימני טהרה, ויוכל להיות דשני מינים הם מצד הטומאה והטהרה כמו דאמרינן בחולין הנ"ל, וא"כ מכש"כ כשכל אברין משונים בגדלות שאינו מצוי כאלו בהקדומים, אבל בגמ' ב"ק דחכמים ידעי דאלו השני עופות שניהם מין טהורין, דאל"כ הי' כלאים מצד טהורות וטמאות, רק ע"י שינוי מעט פשוט להו דלא הוי כלאים.

ולענ"ד זה כוונת המחבר ביו"ד סי' פ"ב ס"א שכתב בזה"ל, ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור עכ"ל. ולמה התנה שיהי' דבר פשוט, הלא כתב מקודם שנאכל במסורת וא"כ ממילא המסורת היא על זה העוף, ומה הצריך עוד שיהי' דבר פשוט. נראה שזה כוונתו, אם יבא עוף חדש שיהי' ג"כ בתמונה זו, רק שעוף בזה לא הי' עוד מקודם באותו מקום, כמו אנו שגדולין כאלו לא אכלנו מקודם, אין המסורה של מין המצוי מועיל. ותמהתי למה לא נביא ראי' מאווחות ובר אווחות הבר שאנו אין אוכלין אותן בפסק הצמח צדק סי' כ"ט, והלא תמונתן ג"כ כאווחות בייתי רק דגדולה הימנה ואינה שכיחה בישוב, ואם נימא דמסורה של תמונה א' מועיל אפילו א' קטן וא' גדול, כי זו התמונה מעיד שהעוף טהור כי כבר בדקוהו הראשונים נכשיר מדבריות ג"כ, אע"כ כיון דעל מדבריות אין מסורת יוכל להיות דאינם טהורות אעפ"י שבייתות שבתמונה זו טהורות הן, כן גבי קטנים וגדולים אעפ"י שעל הקטנות יש לנו מסורת דטהורות הן אין ראי' על הגדולות וכו', עיי"ש.

ועע"ש בליקוטים שו"ת וזל"ק, וזה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין, הגם שדומין להם בתמונתו, והשינוי מעט, אין אנו רשאין לאוכלן, עד שיהי' ידיעה שנאכלין במקום שיש בני תורה ויראי' שמים, וראי' לדבר שבר אווחות דאגמא שקורין ווילדע קאטשקעס ג"כ דומים להנהו בר אווחות הנאכלין שיש להם חרטום שחור וצפרנים שחורים מ"מ נוהגין בהם איסור, הגם כי יש שו"ת בדבר ויש מתירין, מ"מ המנהג הוא לאסורן, מ"מ בהני בר אווחות

שגדולים מאד ומעולם לא היו במדינה זו כמותם ולא התיר אותם שום גדול הדור, אסור לאוכלן עד שיהי' מסורה ברורה ממקום תורה שאוכלין אותם, ע"כ מספה"ק דברי יחזקאל.

*

הסילוף הנורא – מזהר ממאים, עוף המינורקא

עוד פרט אחד רציתי לנגוע במקצת, וחיל ורעדה אחזתנו בעת כתבי שורות אלה, איך שיכולים לסלף דברי אלקים חיים, ולבנות הלכות חמורות על קורי עכביש, דבעת שנתוודע שיש חשש על העוף החדש מהמפעל דיקאלב שמעורב בתוכו העוף מינארקא שאין לה מסורה, אמרו בשם הרב א"פ שיש מסורה על זה מהגאון רבי נתן אדלער מלאנדאן זצ"ל כמובא בספר נחלת נפתלי, וכולם הי' תמהים ושואלים, באיזה מקום יכולים למצוא המסורה על זה, אשר כולם יודעים שאין על עוף זה שום מסורה, ושום שוחט לא יעלה על הדעת לשחוט עוף זה המינארקא שלא קיבלו עליה שום מסורה, אבל הקול הלך שהרב א"פ אומר שיש מסורה עליה מרבי נתן אדלער מלאנדאן ז"ל, וכמה רבנים שהצליחו עסקני תרנגול-לעגהארן לתפוס לצידם, ונתנו להם הסמכות לקבוע בהלכות חמורות הנוגע בקדושתן של ישראל בענין מאכלות אסורות המטמטם הלב רח"ל, אמרו לא פחות ולא יותר שיש מסורה על עוף המינורקא מפני ששמעו כן מאת הרב א"פ שיש מסורה על זה מהגאון רבי נתן אדלער מלאנדאן זצ"ל, והי' כואב לי מאוד שגם רבנים יראי ה' אמרו לי זאת, ושאלתי להם אם ראה פעם בפנים הספר אם כנים הדברים, והם אמרו שלא ראו עדיין הספר בפנים, אבל הרב א"פ הנ"ל אמר שכתב כן באיזה ספר.

עד שהלכתי בעצמי לחפש הספר נחלת נפתלי, מאיזה מקום נובע הדיתר של הגאון רבי נתן אדלער מלאנדאן, ויגעתי ומצאתי תאמין, שהספר נחלת נפתלי מאת הג"ר נפתלי הלוי ז"ל מלונדון, ועיינתי בהספר (סימן כ"ט), ועמדתי משתומם, איך שיכולין לסלף דברי אלקים חיים, ולהעלים הדברים מאת הרבנים, ודברי אלה אשר אדברה נא עתה לפניכם, ישתמש להוראה מוחלטת, שבטעות נתנו הסמכות לאיזה אנשים אשר מורים הלכות אם מוצאים איזה מילה בספר, בונים על זה הלכות קבועות בדברים חמורים הננוע לקדושתן של ישראל, שבאמת יש להם יסודות אחרות של "תרנגולים ישנים", וכל מה שמראין שיש מראי מקומות הוא רק לכסות עינים.

שכתב בנחלת נפתלי בין העופות ששוחטי לונדון אמרו ששוחטים אותו, וז"ל:

שכוי איספניא, (שפאניש-פויעל) חרטומו זקוף וחד, סביב לצוארו כשלג חור, על ראשו מסרק אדום (ראטהער קאב) בערוגות (או שינים) שבעה ושמונה, וניכר היטב לשוחט עופות ע"כ.

וכל מי שיש לו מוח בקדקדו, ישפוט על אתר שאין שום שייכות העוף המינורקא עם מה שכתב בהספר נחלת נפתלי.

בראש וראשון שכתב בהדיא דמיירי מעוף שנקרא "שכוי איספניא שפאניש-פויעל", והכוונה דמיירי מאיזה עוף משפאניא, ומסלפים האלו כבר בנו יסודתם על קורי עכביש, ומצאו מציאה גדולה ובנו עליה תילי תילים של הלכות קבועות בהלכות חמורות, ובר בי רב דחד יומא יודע שאין לסמוך על מסורה על עוף רק כשיודעים בברירות מקור המסורה, וכאן באו וקבעו מסורת על פי מה שכתב הנחלת נפתלי שאכלו השפאנישע עוף (שבדרך אגב העוף שנקרא כהיום שפאנישע אינו המינארקא כלל), וכי זו הוא דרך התורה, וכי אין זו גילוי פנים בתורה שלא כהלכה, במלא מובן המלה, וכי כל עוף הבא משפאניא יהי' מותר באכילה בשביל מה שמצאו בזה הספר שמתיר איזה עוף משפאניא, יש תרגומים לעשרות בשפאניא וכי יהי' הכל מותר באכילה בשביל מה שכתב באיזה ספר שהי' אוכלין בלאנדאן איזה עוף משפאניא, וכי אין זה גיחוך היותר גדול בעולם, אתמהא.

והשנית, כי הסימנים שכתב בספר הזה נחלת נפתלי אינו מתאים כלל עם העוף המינארקא, כי כתב הסימן, דסביב צוארו כשלג חור, ורצונו לומר דסביב הצואר של אותו עוף שקורין שפאנישע עוף, יש לו מראה לבן כשלג, אם כן נשאל לכם שאלה, וכי ראיתם מעולם העוף המינורקא בכלל, האתם יודעים שאין להעוף המינארקא שום מראה לבן סביב צוארו רק תחת אונו יש מראה לבן, שומו שמים, יודעו כל העולם כולו, הכי ישמע כזאת בישראל להתיר עוף המינארקא האסור בתכלית האיסור מפני שאין לה מסורה ודינו כעוף טמא, במה שמצאו איזה ספר שהתיר עוף שאף אינו מתאים עם הסימנים הפשוטים שהזכיר הספר הלז, ומוזה רואים עד היכן הדברים מגיעים, למי נותנים הסמכות להאיר לנו הדרך אשר נשכון ונלך בה, ובוה אקרא למאהבי אלו הרבנים שנתפסו במצודותם, בואו וראו, מאיזה אנשים אנו מדברים, ורח"ל נתקיים דברי הנביא (ישעי' ג' ד') ונתתי נערים שרים, ותעלולים (ליצנים) ימשלו בהם. נער קטן הוא הוא המדבר והקובע איזה עוף להאכיל לאחינו בני ישראל הכשרים, הכי זו הוא תורה, שיבואו אלו האנשים להתיר איסור גמור, בואו ונצטוק להם, צאו מחוץ למחנה, ולא נתיר איסורים בשבילכם, וכל זה בא בשביל שקראו בספרי הגוים, וקיבלו דבריהם, כמו שכל רואה יראה בהקובצים שכל הבירור הלכה בנויה על דברי הגוים, ובושה וחרפה תכסה פנינו, איך שהכניסו בתוך הקובצים מאמרים מלא שטויות והבלים בנין על גבי בנין על דברי גוי אחד

והשני, וכשיש סתירה ביניהם הוא כותב "ולבי אומר לי", כאילו שכל דברי הגוים החוקרים הם אמת, והוא מכריע ביניהם, הכל כדי לבנות יסודו העקום דיש מושג של צורות של עופות ישנים, שאין צריך למסורה רח"ל.

והשלישית, שמתחלה באו ואמרו לכולם, שיש להם מסורה מאת הגאון רבי נתן אדלער זצ"ל מלאנדאן, והמעין בהספר יראה שזה אינו מרבי נתן אדלער זצ"ל מלאנדאן, רק שהנחלת נפתלי סיפר כן, שרבי נתן אדלער מלאנדאן זצ"ל שאלו על מסורה עוף אחר, והנחלת נפתלי השיב ברשימה של העופות שמשתמשים בהם בלאנדאן, ומזה רואין, ומבינים, למה לא רצו מתחלה לגלות האמת שהם בונים המסורת על הספר נחלת נפתלי, שכל בר בי רב הלומד הספר, יראה תיכף ומיד שאינו מאת הגאון רבי נתן אדלער זצ"ל מלאנדאן, אבל באמת רואין בעליל שבאו בזיופים וסילופים להחזיר האסור בהחלט, ואין להעוף המינארקא שום היתר בעולם, ובוודאי שאין ללמוד מסורת מספר הזה נחלת נפתלי.

※

ולא זו בלבד, אלא הרב א"פ בקובץ עץ חיים (קובץ לא) כותב עוד ראי' לטהר העוף המינארקא, שמצא בספר חן טוב, שיצא לאור בנוי יארק בשנת תרל"ה מאת הרב אהרן צבי פריעדמאן ז"ל, וששם נמצא מסורת על העוף המינארקא, ועיינתי בהספר חן טוב, וראיתי דגם בזה הטעה הרבים, וגילוי פנים בתורה שלא כהלכה, שכתב וז"ל:

כעת נמצא פה באמריקא ששה מיני תרנגולים. שני מינים אינם נאכלים, וארבעה נאכלים, ושלושה מיני בר אווזות, ושלושה מיני אווזות הבית. המין הא' מתרנגולים הוא המין אשר נמצאים במדינת פולין ואשכנז, שהם לערך משלושה ליט' עד חמשה וששה ליטרות, ומראהן של נוצתן לבן שחור אדום נקודים וברודים, ועל דרך זה נמצא מין שחורים בנוצתן מראה אחת לתרנגול ותרנגולת שחור כזפת, וקרבתין סביב לאזניהם הם מראה לזור, וניקראים שפאנישע וכו' ע"כ.

וכל הרואה יראה דמיירי גם כן מעוף אחר לגמרי אשר בשם שפאנישע עוף יכונה, ועל זה בנו אלו האנשים, להחזיר את העוף המינארקא ששמו מינארקא ואין שמו שפאנישע עוף, וכי נתיר כל העופות הבאים ממדינת שפאניע על פי ספר שכתב שהשתמשו באיזה מקום עם שפאנישע עוף, הכי אין זה גיחוך, הכי אין זה גילוי פנים בתורה שלא כהלכה, וכי אין זה מהפך דברי אלקים חיים, וכי זה הוא דרך התורה להחזיר עוף האסור ואין עליה מסורה, עפ"י מה שמצאו באיזה ספר שהשתמשו עם

שפאנישע עוף, אתמהה. וזה יורה לכל אלו הרבנים שאסור לסמוך על האיש הזה הרב א"פ, ולא ליתן לו שום נאמנות.

והשנית העוף דמיירי מזה החן טוב, בוודאי ברור ופשוט שאינו העוף המינארקא, דהחן טוב כתב בתוך דבריו "וקרבלתין סביב לאזניהם הם מראה לזור", ובוזה נבוא לחפש בדברי הפוסקים שמפיהם אנו חיים מהו מראה לזור, דלפירש"י (חולין דף מ"ז ע"ב ד"ה ככוחלא) הוא מראה בלו", וכתבו התבואות שור (סימן ל"ח סק"ז) והערוך השלחן (יו"ד סימן ל"ח סעיף ח') בכמה ראיות דיש לומר דהוא מראה נוטה לשחור, וא"כ בואו ונעיין בהעוף המינארקא, האם אחד ראה בעולם מראה בלו"י או מראה שחור על העוף המינארקא סביב לאזניו, לא, אלא שהוא מראה לבן או גע"ל, ואם כן איך יעלה על הדעת לומר דהחן טוב מיירי מהעוף המינארקא. והרב א"פ ראה וידע מפירש"י חולין שם דמראה לזור הוא מראה בלו"י כמו שציין עליו בעצמו בקובץ עץ חיים דף רמ"ד, אלא שהעלים מעיני הרבנים ומעיני העדה הקדושה הציבור הרחב מהו המראה שסביב לאזני העוף המינארקא, וכל אחד יכול להבין מתוך דבריו כאילו שסימנים של החן טוב מתאימים עם העוף המינארקא, כמו שהבליע בתוך דבריו פירש"י דמראה לזור הוא מראה בלו", כדי שיראה להקורא כאילו גם המינארקא מתאים עם המראה לזור, אבל באמת טמון כאן סילוף נורא ואיום מאוד, דעל כרחך לא מיירי החן טוב מהעוף המינארקא כי מראיתי סביב לאזניו הוא מראה גע"ל ולא מראה בלו"י ולא מראה שחור, וידעו הרבנים והציבור להזהר, שלא לסמוך עליו בענין מסורות העופות, שהוא נוגע בקדושתן של ישראל.

ועוד עמדתי להשתומם כשעה חדא, מה זה ועל מה זה לא הביא הנ"ל הרב א"פ במאמרו בקובץ עץ חיים הנ"ל באיזה מקום גם הספר נחלת נפתלי, וכי לא ידע מזה, הלא אמרו בשם הגאון רבי נתן אדלער זצ"ל, אלא שדבר הכואב מאוד מאוד, טמון כאן בסדר סילופיו הרבים בדברי הפוסקים, כיון שידע שכל בר בי רב הרואה לשון הספר נחלת נפתלי יראה שאינו מתאים עם הסימנים של העוף מינארקא, כי אין להמינארקא שום מראה לבן סביב צווארו רק תחת אזנו, ומיד יתפסנו עם הסילוף, לכן העלים הספר נחלת נפתלי מספרו, רק השתמשו אתו "בעל פה" כדי להפק זממו עם הסילוף הנורא כאילו שההיתר בא מהגאון רבי נתן אדלער זצ"ל מלאנדאן, שבאמת נתגלה שאינו כן אלא מהמחבר בעצמו, וברבים פירסם רק הספר חן טוב שכתב רק להתיר העוף עם השם שפאנישע עוף, ובוזה סבר שיהי' ביכלתו להטמין הסילוף הנורא, ולהתיר עוף המינארקא על פי מה שהתיר החן טוב השפאנישע עוף, אבל אמת מארץ תצמח ושקר אין לו רגלים, והאמת נתגלה לעין כל, כי הספר נחלת נפתלי מיירי מאיזה שפאנישע עוף שיש לו הסימן שסביב צווארו הוא מראה לבן, ולא מיירי כלל מעוף המינארקא, והספר חן טוב מיירי מעוף שפאניש אחר שיש לו מראה בלוי סביב לאזניו. וזהו הסילוף היותר גדול בעולם בתקופה האחרונה. וכתבתי כל זה למען נדע האמת לאמיתו, כי אלו האנשים אין

להם נאמנות בשום ענין, כי שמו להם המטרה להתיר כל דבר אסור רק כדי להפיק זממם הרעה להכניס העוף החדש הזה של המפעל תרנגול-לעגהארן. ואקרא בקול רעש גדול, סורו נא מעל אהלי האנשים האלו, כי כוונתם לעקור המסורה בישראל. ואל אלו העסקנים אקרא בבקשה מעומק הלב, תשובו בתשובה שלמה לפני הקב"ה, הרוצה בתשובה, שובו נא מדרכיהם הרעה, להכניס בקרב ישראל עוף חדש שאין לנו עליהם מסורה.

*

ובפח נשבר של השיטה החדשה לומר שהעוף המינארקא הוא מעופות ישינים כותב גם כן הרב פי"ב שהוא בולע ופולט דברי הרב א"פ מלה במלה, לכן לא הכנסתי כעת להביא דבריו הנאמרים נגד כל הקודש לנו, אבל דבר אחד אביא מה שכתב בענין המינארקא, להעיר על דברי הגה"צ רבי יצחק שטיין שליט"א רב דפאלטישאן וגאב"ד ביד"צ אבני שיש, וז"ל:

ובסוף מערער גם על הלעגהורן כיון שמורכב עם המינורקא, הנה יש לידע שהמינורקא היא מהתרנגולים הישנים, אלא שהיא גדול יותר וישנם הסוברים שנעשה גדול ע"י הרכבה עם מין אחר, אך המין האחר יכול להיות הקוטשי"ן שאינו חמור כמו משפחת המלאי, וגם שהיא מהקובריצער שהנם כשרים לגמרי, גם אין מקור כלל שהלעגהורן מאה"ב הורכב עם המינורקא, ורק בהלעגהורן של ענגלאנד אומרים שהורכב עם המינורקא, [אלא שיש סברא לומר כן כיון שביצי המינורקא גדולים יותר, וא"כ יש מקום לחשוש בהלעגהורן המיוחד לביצים שירכיבו עם המינורקא, אבל בוודאי שעל פי דין אין מקום לחוש לזה], וגם יש לדון עפ"י דברי הח"ס שאם אין רואים ריעותא אין לחשוש לכך, וגם להסוברים שאזלינן בטר צורתו הרי צורתו כצורת הישנים לגמרי ע"כ.

*

ואשיחה לפניכם עוד, כי נשאל נא מאלו האנשים, מה דעתכם, בהעוף המינארקא, ולא לערבב הדברים בכל יום עם תירוצן חדש למשמש הציבור והרבנים, מתחלה אמרו כי יש להמינארקא מסורה עפ"י הספרים הנ"ל, וכשלא נתקבל דבריהם כי לא מיירי מעוף זה כלל, אמרו שהוא מעופות הישנים שאין צריך מסורת רח"ל, וכשגם זה לא נתקבל, הלכו וזייפו איזה מכתב מהמומחים שלא נתערב כלל העוף המינארקא בתוך העוף שלהם תרנגול-לעגהארן, וכי זהו דרך התורה להיות הפכפכן בכל עת וזמן לבוא עם פשעטלעך חדשים. נא ונא בבקשה מכם, בואו לפני הרבנים והציעו האמת והצדק, שהעוף תרנגול-לעגהארן הוא מעורב עם העוף המינארקא ועוד עופות שאין עליהם מסורה, והציעו

שיטתכם לפני הרבנים כי נתערב בהם מעופות הישנים שאין צריכין להם מסורת, ותאמרו להרבנים שאם אתם רוצים מסורת דור ודור דוקא הלא יש לנו מסורה בנוייה על החן טוב והנחלת נפתלי, וידונו הרבנים אם רצונם לסמוך על התירים כאלו הבנויים על אדני השקר הגלוי לכל מעיין בספר נחלת נפתלי וכן טוב. אבל להעלים עין, ולזכות שטרי לבי תרי ובכל יום לפסוח על שני סעיפים, אין זה דרך התורה המסורה, אלא שזהו דרך המסורה החדשה שהמציאו אלו האנשים אנשי עוף הישנים תרנגול-לעגהארן בשאט נפש. וגם זיוף הזה תשמש לכל הרבנים ולכל הציבור, ראו עם מי אנו עומדים בוויכוח, במסלפים ומזייפים הרוצים בשאט נפש להאכיל להציבור היראים העוף החדש שלהם תרנגול-לעגהארן מהמפעל דיקאלב, ולזה ישתמשו בכל מיני תחבולות וסילופים וזיופים.

מתיר אסורים - עוף בלי מסורה - הלאקענוועלדער

ואפרם עוד בפומבי כי אנשים האלו יש להם מחשבת פיגול להכניס רח"ל בתוכינו עוד עופות שאין לנו עליהם שום מסורה, דכיון שהוא נכלל בשיטתם המיפשות של עופות הישנים שלפי דעתם אין צריך מסורה עליהם, הם מוכנים להביא לתוך בני ישראל החרדים, אף עופות שאין להם שום מסורה כלל, ואביא לכם דברי הכותב הרב א"פ בקובץ גינת ורדים (קובץ ל"ד דף רל"ח), שכתב וז"ל

למעשה כהיום אין עצה (-'פראקטיש') להחליף לתרנגולים אחרים, שבהכרח בכל אופן שיהי', יתייקר המחיר לכה"פ פי שלש ממה שמקובל כהיום, ורואה אני רק עצה אחת מה ששמעתי מאחד הרבנים החשובים פה לעיקוואד יצ"ו, והוא לקחת תרנגולים הישנים שאין בהם חשש (ולפי ידיעתי, המשפחה היחידה המצויה בידינו שלא מצאתי בהם שום ריעותא כל דהו, הוא ה'לאקענוועלדער'), וע"י חכמת הגינעטיק הנקרא 'GMO' להעביר רק ה'גינס' המבוקש מתרנגולי פטם של המפעלים, באופן שלא ישתנה צורתו ורק יקבלו המעלות (דהיי' מהירות הגידול, וכח העיכול להרבות בשר ע"י מיעוט אוכל, וכו' וכו', וכן כמובן עובי החזה – ואף שבזה בהכרח ישתנה קצת צורתו, שיתרחקו הרגליים מהדדי, כיון שהחזה מונח בין הרגליים, וכן ישתנה קצת עמידת הגוף ע"י גדל החזה, -מ"מ יכולים להשגיח שלא יהיה בו שאר שינויי הגוף). וכיון שלא נתערב זרע מעופות אחרים ורק הכניסו 'גינס', וכן עיקר צורתו לא נשתנה, כנראה לכו"ע אין בזה שום חשש- ולכל היותר יהי' בכלל "גורם" ודינו יהיה כדין "זה וזה גורם" שמותר בדיעבד. ואע"פ שע"פ חוק מדינת אמעריקא אסור לעשות 'GMO' בלי רשיון, קוד"כ אולי יכולים לקבל רשיון לזה, ובפרט כיון שכל ה'גינס' הם מעופות שנקראו תרנגולים, וגם בלא"ה לכאור' יכולים לעשותו במדינות אחרים שלא אסרו זאת, ודו"ק ע"כ.

וכל הרואה הדברים האלה, רואה מיד שהאנשים האלו טבעו בטיט ובמים הרעים, של השיטה החדשה של עופות ישנים, ובזה הם מוכנים להתיר כל דבר אסור, אפי' עופות שאין עליהם שום מבוא של מסורת, ועל כן מסיק אחרי כל היגיעה שיגע מצא רק עוף אחת בלי שום מסורת, ושמו לאקענוועלדער, אשר לא שמענו משום שוחט שישחוט אותו, ולא שמענו מעוף זה מעולם כלל וכלל, ובוודאי שאין לנו מסורה עליהם להתירם לאכלם, אבל הוא באחת להתירו כיון שהוא מתאים עם שיטתו של עופות ישנים, ובזה מוכן להתיר אסורים בתכלית האיסור. ובזה אקרא בקול רעש גדול לכל המורים ורבנים, להרחיק האנשים האלו מקרב המחנה, כי מהפכים דברי אלקים חיים, ואומרים וכותבים ברכים אין לנו חלק במסורת אשר קבלנו מאבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע, ועשו לעצמם תורה חדשה רח"ל, דכל שהעוף מהתרנגולים הישנים לפי שיטתם, שוב אין צריך למסורת רח"ל, והרי לכם עוד דוגמא שהתירו בפשטות העוף הלאקענוועלדער אשר לא שמענו שום מסורת עליה, ודבר זה ישמש לפניהם כבוד הרבנים והת"ח והיראים, שלא ליתן להם שום סמכות בעניני מסורת העופות, כי בנפשינו הוא.

ובושה וכלימה תכסה פנינו שבהאסיפה ביום ג' פ' פנחס תשע"ט היה הרב א"פ ראש המדברים, ודיבר גם כן מהעוף המינארקא בנוים על הנ"ל.

והקב"ה יעזרנו ויצילנו מכל מכשול ונזכה בקרוב להתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

*

מי ומי ההולכים

ואבוא עוד לגלות טפח ולפרסם בשער בית רבים, מי ומי הם אלו העסקנים שבאים באיצטלא דרבנן, כאילו לתקן תיקונים לצורך הכלל בהבאת עוף חדש.

הן ידוע לכל השערוריא שהי' בארץ ישראל בשנת תשע"ז, בענין העוף החדש הנקרא "בראקל", אשר נאסר על ידי רוב רובם של גדולי ישראל בארץ ובחו"ל, שהלכו כת ויסדו חברה חדשה, כאילו שבאים להחזיר עמרה ליושנה, ואמרו שח"ו נשתכח מסורה בישראל, ועיקר המסורה החדשה שיסדו להם הוא, דעוף שהוא דומה להצורה שהחליטו הם שהוא מעופות הישנים, מותר לאכלו אפילו שאין להם שום מסורה, וממעים זה הלכו וחפשו עופות ישנים מהרי אררט, והמציאו את העוף ה"בראקעל" שהוא העוף המתאים עם שיטתם המיפשות.

ונעתיק דברים אחדים מהקונטרס מסורת טהרת העופות שמאריך בדברי הבל, ויסוד זה שכאילו כל העופות שהכלל ישראל אוכלין במאה וחמישים שנים אחרונות באין ממקור חדש שאינם ממקור

הטהרה, ודוקא מה שמצא בסוף העולם עפ"י עדותם של חגים (לשיטתם מסורת חגים חזקה רח"ל), ועפ"י שיטתם דיש לו צורת העוף המקורי, הוא עוף הטהור רח"ל. וכותב בעצמו מאין מקור מוצאו במסורת שלו העופות הישנים, וכאילו דבלא עופות אלו ממקומות נידחים אין לנו שום עוף בכשרות ומסורת רח"ל, וכתב וז"ל:

ראשית דבר החיפוש היה לקבוע ע"פ מרנן ורבנן ובעלי ידע את צורת התרנגול הרגיל שזהו תחילת הענין שאם העוף הבא לפנינו אינו כצורת תרנגול הרגיל מימות עולם אין מה לדון על הכלאותיו כיון שהוא עצמו הוא האסור כמבואר בפוסקים [ובאמת שעניין זה הוא פשוט והרבה אנשים אפילו שאינם מתמצאים בעופות יכולים לומר כשנביא לפנינו העופות האם הוא בצורת תרנגול רגיל או שהוא משונה, ראה בתמונות המצורפות בסוף הפרק], הדבר השני היה לברר האם העוף הבא לפנינו וצורתו כצורת תרנגול רגיל הוא באמת תרנגול רגיל נקי או שהוא מוכלל מעופות נוספים שאין ידוע כשרותם.

ובתחילת הדרך שמו אנשי מסורת טהרת עופות פניהם למדינות שהיו תחת השפעת רוסיה הקומוניסטית ששם תהליך המודרניזציה היה הרבה פחות מבמדינות המערב וכיו"ב, בתקווה למצוא שם את העופות הכשרים המבוקשים.

אלפי מילין נסעו אנשי אגודת מסורת טהרת עופות וספר תורה כשרה בידם לחפש לקיים מה שכתוב בתורתנו הקדושה והבדלתם בין הטהור ובין הטמא, והגיעו למקומות נדחים ביותר שעדיין משתמשים להאיר בנרות כבשנים קדמוניות, אמנם מה שנתגלה הוא שגם במקומות נדחים שאמנם נמצאו שם בחצרות תרנגולים שמתאימים לתרנגולים שבמסורת טהרה, אבל היו כפרים רבים נדחים שנמצאו שם גם עופות שאינם כשרים, וגם עופות מוכללים מעופות שאינם כשרים, ובבירור אצל הווטרינרים הממשלתיים האחראיים במקומות אלו מזמן הקומוניסטים התברר שהקומוניסטים ברצונם להגדיל את תפוקת הבשר בחצרות של הכפרים הרבים שבשליטתם, שלחו ביצים של עופות שאינם כשרים שישביחו בתערובתם את התוצרת ויהא לאכילת הכפריים [שמהם היו הקומוניסטים סוחטים את תוצרתם], אמנם נמצא חצרות ומקומות ובפרט כפר אחד נידח מאוד מוקף נהר סביבו שהיה ניתן להניח שלשם לא הגיעו עופות שאינם כשרים.

ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים

בנוסף לכך התענינו אנשי מסורת טהרת עופות על כל העופות הנמצאים בעולם האם ניתן למצוא מיני תרנגולים נקיים מחשש הכלאות וכך הגיעו למועדונים של "משמרי עופות" והתברר שישנם בעולם קבוצות שונות על גויי הארצות שהם משוגעים לאותו דבר לשמר מינים של עופות שונים כדי שלא יוכחדו מן העולם וכל קבוצה מחבבת מין מסוים שעליו היא שומרת שיתקיים בלא להתערב בעופות אחרים, ואז הגיעו אנשי מסורת טהרת עופות לתערוכת תצוגה המתקיימת אחת לשנה במדינת אנגליה בעיר ברמינגהאם (Birmingham) ששם מתאספים הרבה מהמשמרים הנ"ל להציג את העופות שלהם. ולאחר התערוכה התחילו לברר אצל המשמרים איזה מהעופות הם זן טהור ללא הכלאות, כי גם המשמרים אינם משמרים דווקא מין טהור שלא היה בו הכלאות, אלא משמרים צורת עוף מסוימת שזהו התקן של העוף הזה, וע"ז הם שומרים שיישאר כך ולא תתקלקל הצורה ע"י תערובות מינים אחרים.

מסורת טהרת עופות

לאחר כל החיפושים דלעיל ובירורים יסודיים ומקיפים על כל המשמרים, עלה ביד המתעסקים שכפי הנראה בבלגיה וגרמניה שבצד הסמוך לבלגיה, ישנו עוף שמשומר ביותר והוא זן טהור ונקי ללא הכלאות של מינים אחרים ושמרו אותו רבות בשנים ולפי התמונות ראו שצורתו כצורת העופות שבמסורת שהיו נאכלים בכל תפוצות ישראל באשכנז פולין והונגריה וליטא וכן בארה"ק טורקיה מרוקו ועוד.

ע"כ מקונטרס מסורת טהרת העופות, והדברים מעידים לעצמם תוכן כוונת אנשים האלו של בעלי הבראקעל.

*

ואספר בכאב לבי מה שנודע לנו, שכת הנ"ל של בעלי הבראקעל, עשו שכם אחד עם הכת החדש בעלי תרנגול-לעגהארן, עד כדי כך, כי בעלי תרנגול-לעגהארן הוציאו מכיסם שני מאות וארבעים אלף דולער (\$240,000.00), והכניסו עוף הבראקעל אשר נאסר על ידי גדולי הדור בארה"ק ובחו"ל, כדי להמשיך לגדלם פה באמריקא, על מנת למוכרם להציבור החרדי, דבהמשך הזמן כשיתרגלו להעוף של תרנגול-לעגהארן, ימכרו ג"כ העוף הבראקעל הטמא.

והדברים האלה צריך לעורר את כל אשר בשם ישראל יכונה, עד כמה שצריך כל אחד ואחד לבוא לעזרת ה' בגיבורים, לבטל הכת החדש הזה בעלי התרנגול-לעגהארן, ולצעוק להם צא טמא מחוץ למחנה, דהרי העוף הבראקעל נאסר על ידי הגדולי ישראל, וכמש"כ הגאון הצדיק המפורסם גאב"ד בני ברק כש"ת רבי משה יהודה ליב לאנדא זצ"ל במכתבו לכ"ק מרן אדמו"ר מהר"א ט"ב מסאטמאר שליט"א:

אקרא בקול גדול אוי מה הי' לנו, דורות לא עלה על דעת הבעל דבר להכשיל יהודים יראים ושלמים המהדרים ונוהרים לאכול כשר ומהודר. גם הזקן וכסיל הבין היטב שאי אפשר להכשיל יהודים כאלו, במאכלות אסורות, עופות טמאים וכדו' ר"ל.

ואילו בעת הזאת החליט להתלבש גם על כאלו שמוסרים נפשם על כשרות בהידור ולהכשילם ר"ל.

זה כבר כעשרים שנה, אשר החלו לערער על העופות ששוחטים בארץ, שאין להם מסורת ולא התענינו כלל איך נותנים הכשר לעופות, והאם נותני ההכשר גם הם יודעים שיש סימן פ"ב בשו"ע, כאשר הוכיחו להם דלא ידעי מאי דקא אמרי, לא חששו לכתוב פלפולים נגד המפורש במחבר בשו"ע וכדו'.

כתוצאה מערעורים אלו, החליטו בסוד לפני ב' או ג' שנים, להביא עופות חדשים אשר לא ידעום אבותינו ולהתחיל מסורת חדשה, ונפתחה הדרך לפני הבעל דבר ר"ל. כשם שהביאו העופות כאן בא"י הביאו בארה"ב ובצרפת. הם אומרים בפירוש כי חדלה מסורת בישראל ולכן חייבים ליצור מסורת חדשה, ואם אין מסורת בישראל ימצאו מסורת אצל הגוים, והביאו עופות אשר אומרים בשם הגוי שעופות אלו לא נשתנו מאז מתן תורה. לא בדקו האם דברי הגוי אמת, ובודאי לא יודעים לבדוק האם אין עופות אלו מן העופות הטמאים, או אולי נתערבו בהם עופות טמאים. ובפרט בימינו אשר רבו הדרכים לבדוק ולמצוא מהנעשה רבות בשנים וכמו שיתבאר להלן, על כגון דא אין מילים להסביר, ורק לצעוק מה היה לנו.

ובסוף המכתב מסיים, וז"ל:

ולסיכום הדברים יאמר:

א. אנו שאין אנו בקיאים בעופות הטמאים המפורשים בתורה ובשמותיהן אין אנו אוכלים עוף אלא במסורת.

ב. העופות הנשחטים בארצנו והנקראים עופות פטם, כשרותן במסורת ממש ואין עליהם שום מקום לערעור.

ג. הכתוב בקונטרס מסורת העופות, כי אמנם העוף "ברקאל" אין לו מסורת, ואין שום עדות של מסורת עליו, אלא שהוא התרנגול הפשוט שאכלו בכל תפוצות ישראל, אינו מקובל כלל, כאשר שוחטים אינם יודעים ואינם מכירים את העוף ששחטו בכל תפוצות ישראל. דברים אלו הם נגד יסוד אמונתנו, שהתורה הזאת לא תהי' מוחלפת.

הדבר הקשה מכל, שהנושא הוא בעיקרי האמונה ומי יודע מה יביאו עלינו. חייבים לקרוא לציבור להרבות תפילה ובקשה ולעודד רחמים רבים. והשי"ת ישמרנו ויצילנו מן השעות הקשות וידחם על עמו ישראל.

ואל הנגידים אשר השקיעו ממון רב בענין זה למעלה משנתיים ששמרו הכל בסוד כמוס. ברצוני לומר אני מבין היטב שהפסד ממון הוא כאב גדול, גם אני כואב את כאבכם, אך בכל זאת אומר כי אתם צריכים לעשות סעודת הודאה על אשר נצלתם ברגע האחרון מלהביא מכשול עצום לבית ישראל. כי איך תוכלו לעמוד בדין על האכלת טריפות לאלפים ורבבות ואין לאל ידכם להפסיק המכשלה. הקב"ה ימלא חסרונכם ותחשב לכם המחשבה שהיתה אצלכם בטעות תחשב לכם לטובה כי לטובה כוונתכם ותקבלו שכר על הפרישה, אלף פעמים ככה. ותתברכו בשנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתומה טובה.

ע"כ ממכתבו של הגרמ"ל לאנדא זצ"ל.

※

גם כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א ט"ב מסאטמאר שליט"א כתב אודות הבראקל, שלא להכניס עוף זה בבית השחיטה — בודאי ישראל קדושים יתגורו מבשר עוף זה בכל מקומות מושבותיהם, וז"ל:

ישבנו כסאות למשפט עם שוחטים ותיקים וגדולי המורים הבקאים היטב בליבון הלכתא ומציאות הדברים להבדיל בין הטחור והטמא, וגם לרבות עם מגדלי עופות ומומחים בענינים אלו לברר מציאות הדברים, והובא לפנינו העוף החדש 'בראקל' לפרוש הדברים כשמלה, ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות. וראיתי בהם איך שהוא משונה בכל צורתו ומהותו מהתרנגולים אשר אנו רגילים בהם, הן בצבע החרטום (עי' דרכי תשובה סימן פ"ב סק"ו, שהביא דברי הפוסקים שחרטום שחור הוי שינוי) ובצבע הרגלים (עי' שו"ת אבני צדק לק"ו הייטב לב וצללה"ה יו"ד סימן כ"ט, ששינוי בצבע הרגלים הוי שינוי), הן בקולו שצועק בקול

משונה יותר מתרגומים הרגילים, והן בצבע הכרובות שלו שהוא משונה בצבעו ותוארו, וכמו כן הוא עוף יעופף שלא כהרגלו של תרגום המצוי אצלנו ובפרט לפי גודלו.

כל זה ראיתי בעיני וכן העידו לפני כמה שוחטים מובהקים שעוף זה משונה בפרטים הללו מהעופות שהיו רגילים אצלנו ובדור העבר, ובכגון דא כבר הורה זקן ק"ז מרן הגה"ק הדברי חיים זצלה"ה (אבה"ע סי' פ"ב, ובעוד כמה תשובות) ששינוי כזה צריכה מסורה מיוחדת על זה ואין למידין מתרגום לתרגום. וכה העלה בנו מרן הגה"ק משינאווא זצלה"ה (שו"ת סי' כ') בביאור לשון המחבר (יו"ד סימן פ"ב סעיף ב') שכ' ועוף טהור שנאכל במסורת והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, דנראה כוונתו שאם יבא עוף חדש שיהי' ג"כ בתמונה זו, רק כזה לא היה עוד מקודם באותו מקום אין המסורה של מין המצוי מועיל עכתו"ד. וכן כ' גם במכתבו להרה"ק מהר"מ מדעעש זצ"ל בזה"ל, זה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין, הגם שדומין להם בתמונתו והשינוי מעט אין אנו רשאים לאכלן עד שיהי' ידיעה שנאכלין במקום שיש בני תורה ויראת שמים, עכ"ל, וכ"ש בעוף הזה שיש להם שינויים גדולים, כמ"ש לעיל. ולכן הורינו הלכה למעשה שלא להכניס עוף זה בבית השחיטה דפה. וכך נגמר הדין ע"י גדולי המורים שבארץ הקודש ה"ה מעב"ת הדר"ג שליט"א. ואתו עמו מכתבו הבהיר לאמיתה של תורה של ידידי הגאון הגדול המפו' דרופתקא דאורייתא רבי משה שטרנבוך שליט"א ריש בי דינא רבא בירושלים עה"ק. ובכך בודאי ישראל קדושים יתגורו מבשר עוף זה בכל מקומות מושבותיהם.

ע"כ ממכתבו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מ"ב מסאטמאר שליט"א.

※

וביותר כתב בזה הגאון הגדול כקש"ת רבי משה שטרנבוך שליט"א הראב"ד דעדה החרדית בירושלים עיה"ק תובב"א במכתבו וז"ל:

ולכן הדבר פשוט וברור שאסור לאכול עוף הבראקל, וגם בדק הגרמי"ל לנדא שליט"א המציאות ומצא שאין שום היתר, והכריז עליו לאיסור, ודין העוף כמפורש בדברי חיים (יו"ד ח"ב סימן מ"ה) שבלא מסורת ברורה דינו כעוף טמא, ואפילו כל גדולי ישראל יתירו הוא באיסורו עומד.

וראוי לתקן שכל שוחט שישחט עוף כזה, הוא נפסל בכך לשחיטה אצלנו, וכל מי שאוכל מעוף זה, אינו יכול להיות משגיח בשירות אצלנו, וראוי לכל אחד לדעת שאם חלילה יתפשט

הדבר, יהא עליו לבדוק בשעה שמזמינים אותו לאכול אצל אחרים, [ובמיוחד בבני ברק] שאין מאכילים אותו מעוף זה וכו', ומכח תורתנו הקדושה אוסרים לאכול ולהאכיל את העוף החדש.

ע"כ ממכתבו של הראב"ד דעדה החרדית שליט"א.

ועוד כמה גדולים בארץ ובחוץ לארץ יצאו לאסור בהחלט ולרחק בתחלית הריחוק העוף הבראקל, ועוד חזון למועד להביא דברי כולם, אבל כעת אי אפשר להאריך בזה.

※

ואחרי הדברים האלה אשר ראינו בעינינו איך שגדולי ישראל יצאו בכל התוקף נגד העוף הבראקל, תמידים ושואלים, איך הרהיבו עוז אלו העסקנים בחוצפה ועזות, להכניס עוף זה הבראקל הטמא, באמריקא, כדי להכניסו לאט לאט בבתי בני ישראל הכשרים, ולהאכילם בשאט נפש מאכלות אסורות, שנאסר על ידי גדולי ישראל, ופעולות אלו מורים באצבע, שעסקנים אלו, כבר אבדה נאמנותם, ושוב אין להאמינם כלל על שום ענין, כי מי יודע מה יעלה על רוחם ליום מחר, כי רואים אנו מעשיהם המקולקלים.

ומעתה יבין כל בר דעת למי נותנין כאן סמכות להביא בשר כשר לישראל, ואלוכם אישים אקרא, אל תגעו להם ולהמונם, וכל הרוצה להיות נזהר במאכלות אסורות, יזהר שלא יגע בהבשר הנמכר על ידי המפעל (קאמפאני) "תרנגול", ואנחנו בדרך התוה"ק וחכו"ל ודרך אבותינו ורבותינו נלך, ומיניה לא נווע.

ובתפלה לאל בורא עולם, שילמדו תועים בינה, ושנוכח לילך בדרך אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, והימים האלה יתהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו (זכרי' ח' י"ט) (ודרך רמז והאמ"ת והשלו"ם אהב"ו (עה"א) עולה מסור"ת העו"ף, ורמז בו שמי ושם אבותי, אברה"ם (עה"כ) ב"ן שלו"ם (עה"כ) ב"ן העני"א (עה"כ) עולה מסור"ת העו"ף), ונוכח להתרוממות קרן התורה וישראל בביאת משיח צדקינו בב"א.

הנני בזה דושת"ה באה"ר וברגשי כבוד כערכו הרם והנשא

המחכה לתשובתו הרמה

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג

האשל

מסורת העוף

ברמה

רפא

מכתב ב'

RABBI A. LAUFER

25 Ross St. Brooklyn N.Y. 11249

718-388-5080 – Fax. 388-4207

יגברתם לויפער

אבדק"ק דאראג יצ"ו

ברוקלין ניו יארק

בעזה"ת

יום ג' לסדר למען יאריכו ימוך על האדמה אשר ד' אלקיך נתן לך, י' אלול תשע"ט

שלומים מרובים כטל וכרכיבים לכבוד ידידי הגאון הגדול, הצדיק המפורסם,
חזו"פ נהורא נפישא, בקש"ת מוה"ר רבי משה מנחם טירנויער שליט"א
על ישראל הדרתו דומ"ץ ור"מ דקהל יטב לב דסאטמאר מונטריאל

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודו של תורה, באתי בזה בשורותי אלה, להעיר על מה שדרוש
דרש משה כהדר"ג שליט"א במקהלות עם ביום כ"ו אב העל"ט, בענין העוף החדש שהביאו
לאחרונה ממדינה רחוקה האלאנדר, ובתוך דבריו אמר ברכים בזה"ל:

ס'איז דא אן עוף וואס מ'האט לעצטנס צושפרייט, מ'האט דאס מגדל געווען, ס'הייסט
לעגהארן, אן עוף וואס איז א במסורה א ריינער, אן ערליכער מסורה, מ'האט דאס גענוצט,
און מ'נוצט דאס היינט, די אייער ווערט גענוצט פון דעם. איך זאג קלאר, מ'מיינט נישט מיט
דעם אז די אנדערע עופות איז דא א פראבלעם, אלעס איז כשר, דאס וואס מ'נוצט איז כשר
למהדרין וכו' ע"כ.

הנה דברי כהדר"ג שליט"א נאמרו באמת ובצדק שהעוף הברוילע"ר הנאכל במסורת על ידי כל בית
ישראל וכל הצדיקים ואנשי מעשה זה יותר משבעים שנים, אין בהם חשש והם כשרים למהדרין, וכמו
שידוע שגם כהדר"ג שליט"א אוכל גם כן העוף הברוילע"ר בתוך שאר כל בית ישראל המהדרין
בכשרות, ולא פסק מעולם לאכול העוף הברוילע"ר, ורואין בעליל שלא נתקבל אצלו הערעור של הכת
החדשה על העוף הברוילע"ר.

אולם בראותי דבריו בענין העוף החדש הנאמרים בקהל רב, הרגשתי חובה לנפשי כדי לצאת ידי
שמים בימי הרחמים והרצון האלו, להעיר על דברי כהדר"ג שליט"א כדת של תורה, קושט דברי
אמת, שביררתי ביחד עם הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, וביניהם בעלי מכשירים מפורסמים
העוסקים בכשרות העופות עשרות שנים.

המציאות הוא: העוף הזה של המפעל "תרנגול פארמס" הוא עוף חדש לגמרי שהביאו לאחרונה בשנת 2005 למספרם, ממדינה רחוקה האלאנדר, ויש בה הרבה שינויים גדולים מהעוף לעגהארן שאנו אוכלין הביצים ממנה זה יותר משבעים שנה, באופן דלפי דעת הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א צריך לזה מסורה חדשה, ואין לנו על העוף החדש הזה מסורה, ואסור לאכלו.

בענין אכילת הביצים: הביצים שאנו אוכלים זה כל השנים הם מהעוף לעגהארן של המפעל הייליי"ן אשר נתברר על ידי הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א שהוא עוף שאין עליה שום חשש תערובות משאר מיני עופות, ונשמר העוף הלעגהארן בתוך המפעל הייליי"ן זה שמונים שנה שלא יתערב בהם שום תערובות ממין עוף אחר.

משא"כ העוף החדש של המפעל "תרנגול פארמס", הוא ממפעל אחרת הנקרא דיקאל"ב, א) שהביאו לאחרונה בשנת 2005 עוף חדש לגמרי ממדינה רחוקה האלאנדר, שיש בה שינויים רבים מהעוף הלעגהארן שאנו אוכלים מהם הביצים זה רוב השנים, ואין לנו על העוף החדש של דיקאלב מסורה, ב) והתחילו למכור ביצים מהעוף החדש הזה בתוך החמש שנים האחרונים בלבד, ג) וגם בתוך אלו השנים האחרונים, שבעים אחוז של הביצים הנמכרים בשוק הם מהעוף הלעגהארן של המפעל הייליי"ן, והשאר שלושים אחוזים הם מעופות אחרים, והביצים של העוף החדש של המפעל דיקאלב הוא חלק מהשלושים אחוזים הנמכרים בשוק.

ועל פי דברים הנ"ל, נבוא להעיר על דברי כהדר"ג שליט"א, דמה שאמר להתיר העוף החדש הזה של המפעל "תרנגול פארמס", על היסוד שמשמשים עם הביצים של העוף הלעגהארן, אינו מתאים כלל וכלל עם המציאות. ואדרבה ההיפך הוא המציאות, שהביצים שהשתמשו כל השנים הם מהעוף לעגהארן של המפעל הייליי"ן, ועל העוף הזה נתברר שהוא עוף שאין בה שום חשש תערובות מעופות שאין עליהם מסורה, אבל הביצים של העוף החדש שהביאו המפעל דיקאלב ממדינה רחוקה האלאנדר לא השתמשו בהן רוב השנים עד לפחות מחמשה שנים האחרונים, וגם בהחמשה שנים האחרונים האלו רוב הביצים הנמכרים בשוק, הם מהמפעל "הייליי"ן, וסמכו לקנות הביצים סתם מן השוק על הדין דשו"ע יו"ד סימן פ"ו, דכל שיש להביצים סימני טהרה שהן כד וחד וניכרים שהם מתרנגולים, יש לסמוך דהביצים הם מרוב העופות הכשרות.

אבל בענין העוף גופא של המפעל דיקאלב שהביאו זה עתה המפעל "תרנגול פארמס", אחרי הברור ביחד עם הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, אסור לאכלו, שאין לנו מסורה עליה, דיש בה שינויים גדולים מהעוף הלעגהארן שאנו אוכלים הביצים מהם זה כל השנים כולם לטובה, מלבד כל שאר החששות שיש על העוף החדש הזה, שנתערב בה עופות שאין עליה מסורה, שחולק את רגליו, ויש

עליה חשש דוכיפת, שנתברר הכל במוטו"ד בהקונטרס שיצא על ידינו מספרי האשל ברמה מסורת העוף.

ואקווה שבהדר"ג שליט"א ישום עיניו על דברי אלה הנאמרים באמת וצדק, ויברר הדבר אצל הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א, וגם חגני מוכן ומזומן לבוא בכל מקום ובכל זמן לפרוש לכבוד הדר"ג שליט"א כל הענין כשמלה.

ואסיים מכתבי בלשון רבינו הבית יוסף שהביא בשם הריב"ש באורח חיים סימן תר"צ וז"ל, רואה אני דברך טובים ונכונים, שאפילו בעסקי העולם כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול, ואפילו באפשר רחוק, על אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדרכי התורה והמצות שהם כבשוננו של עולם, ואיך נניח הדרך אשר דרכו בה רבותינו הקדושים ונכנים עצמינו במקום צר ובמשעול הכרמים, עכ"ל.

ובחדא מחתא אביע התנצלותי שיתכן שלפעמים מחמת ריתחא דאורייתא פלטה קולמוסי או בעת שדברתי עם הדר"ג שליט"א איזה לשונות חריפים וכדומה, שלא היתה כוונתי ח"ו לקנטר ולא כוונתי על שום אדם בפרטיות, רק על עצם הענין שעליה אנו דנין. ותא חזי מה שכתב מרן בעל בית יוסף זי"ע בספרו שו"ת אבקת רוכל (סימן י"ט) וז"ל, נא לשון בקשה אם יהיה באגרת זו איזה דיבור שלא כרצונך אל תשית לבך אליו כי כן טבע הויכוח מחייב ואפילו אב ובנו נעשים אויבים זה לזה בשער ואת והב בסופה, עכ"ל"ק, ומרן חגה"ק החתם סופר כתב (שו"ת חתם סופר ח"ז סימן ס"ג) במליצת לשונו בא"ד וז"ל, אולם במקום גדולתו שם ענותנותו הרשני לומר דעתי ולעשות רצונו חפצתי ואם דלית כתיב"ה דלא רמי' בי' תגרא בריש"א וכמאמרם ז"ל (קידושין ל' ע"ב) אפילו אב ובנו וכו', אך את והב בסופה, אמרת ה' צרופה, וכל נתיבותיה שלום, מעתה ועד עולם, עכ"ל.

חגני בזה דורש שלום כבוד הדרת גאון נר ישראל באה"ר וברגשי כבוד כערכו הרם והנשא
ובברכת כתיבה וחתימה טובה

אברהם לויפער
אבדק"ק דאראג

מכתב ג'

RABBI A. LAUFER

25 Ross St. Brooklyn N.Y. 11249

718-388-5080 – Fax. 388-4207

יגברתם לויפער

אבדק"ק דאראג יצ"ו

ברוקלין ניו יארק

בעזה"ת

יום א' לסדר ויטע אשל בבאר שבע, פ' וירא, י"ב חשון תש"פ לפ"ק

שלומים מרובים כטל וכרביבים אל מעלת כבוד הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א גודרי גדר ועומדים בפרץ, יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, להקים עולה של תורה ולהעמיד הדת על תלה מתוך נחת והרחבה וסייעתא דשמיא.

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודו של תורה, הנני בזה לבוא בכתובים בדבר המכשול הנורא שאירע בגבולינו ה", וגופא דעובדא הכי הוי.

ביום שלישי פ' לך דהאי שתא הביאו לבית השחיטה העופות החדשים תרנגול, ואיזה שוחטים עוררו שנראה שינוי בהכרבלת, ולא רצו להמשיך לשחוט אותם, ונעשה עיקולי ופישורי, שאמרו בעלי התרנגול שהסיבה הוא שלפני זמן חתבו הכרבלת של כל העופות, ובשביל זה נעשה השינוי בהכרבלת ומותר לשחטם, עד שבדקו הכרבלת ונמצאו שיש להם מכה בפנים (אינפעקשאן בלע"ז) – עם מוגלא (אייטער בלע"ז), והמשגיח שאל השאלה להגה"צ רבי משה מנחם מירנויער שליט"א דומ"ץ סאטמאר מאנטריאל, והורה שיש עליהם חשש טריפות, כיון שיש שם מכה (אינפעקשאן בלע"ז) ומוגלא, על כן אין להשתמש בהם, ובאותו יום הרגו שם עשרת אלפים (10,000) עופות.

וביום חמישי פ' לך קראו אותי אחד מן הרבנים שליט"א, שלא יאומן כי יסופר, ששחטו העופות הנ"ל ביום רביעי פ' לך בויליאמסבורג בחנות אחת ששוחטין עופות, ושהדבר ברור שהעופות שהובא שם הן מאותן העופות שכבר הורו בהם שיש עליהם חשש טריפות.

וכאשר שמעתי הדברים קראתי לא' מן הבעלי בתים לעורר אותו על המכשול הנורא, אמר שהוא אינו יודע פרטי הדברים, וצריכין להתקשר עם אחיו שהוא מנהל החנות ויודע כל הפרטים, וגם להתקשר עם הרב הבעל מכשיר שליט"א של החנות, ולא עלה בידי לדבר עם הרב המכשיר.

ואח"כ קראתי לאחיו, וסיפר לי דברים כהוייתן, שביום ג' פ' לך בלילה נתוודע להם שהי' שאלה על העופות, והרב המכשיר הי' שם באשמורת הבוקר, וגם הי' שם ר' פי"ב נ"י, ודנו על השאלה, והתירו לשחטו, ואמרתי לו שכבר חורו אתמול שיש עליהם חשש טריפות והרגו את כל העופות אך יכולים להביא עופות כאלו, אמר לי שזה שקר שלא הרגו את העופות רק הניחו אותם מן הצד, שצריך לשאול שאלה עליהם, על כן קרא להרב המכשיר שלו שידון עליו, אמרתי לו שמלתא דעבדא לגלוי לא משקרי אינשי, שדבר ברור שהרגו את כל העופות, ואמרתי שאכן נודע הדבר שהעלימו מהרב המכשיר שכבר חורו בזה שיש עליהם חשש טריפה והרגו כל העופות.

ושאלתי אם בעת שדנו על העופות בדקו הכרבות אם יש בהם המכה והמוגלא (אינפעקשאן) בפנים, ואמר לא, רק בדקו אם יש איזה שינוי בהכרבות, והבעל הבית טען כנגדי וכי צריכין לבדוק כרבות וכו', אמרתי לו, שאחרי שיודעין בבירור שנמצאו מכה וליחות בפנים, ובפרט שכבר הורה בו חכם שיש כאן חשש טריפה והרגו אותם, אסור לאכול בלי בדיקה.

ותמה תמה אקרא האיך העלימו זאת, שכבר הורה בזה שיש עליהם חשש טריפה והרגו אותם, איך העיזו להביא זאת למקום הנ"ל.

ואח"כ נתברר לי שבעלי המפעל תרנגול לא הודיעו לבעלי החנות כלל, אפילו שיש עליהם שאלה, רק אחד מן השוחטים בהחנות הנ"ל נתוודע לו מן השוחטים בבית השחיטה, והודיע לבעל הבית שיש על העופות תרנגול שאלה, ואח"כ כשהתירו אותם, שחטו, בלי שום בדיקה כלל.

ודברתי עם אחד מן השוחטים ששחטו אותו, והתנצל לפני שהוא לא ידע כלל שיש עליהם שאלה, ולא התבונן אם יש בהם שינוי, שבשאר עופות יכולים להכיר אם יש שינוי, אבל בעופות תרנגול, שהכרבות הם ממילא משונים מאוד "גראב און דיקלעך", אין ניכר כ"כ השינוי, ועניתי ואמרתי לו שכן שמעתי גם כן שהי' סייעתא דשמיא שאיזה מהשוחטים בבית השחיטה הרגישו שיש בהם שינוי. שביום ה' (או ביום ד') פ' נח שחטו שם הרבה עופות, וראו ג"כ שהכרבות הם משונים, אבל לא הרגישו בהשינוי, וממילא לא בדקו אם יש בהם ריעותא, אבל ביום ג' פ' וירא איזה שוחטים הרגישו בהשינוי ובדקו ומצאו שיש בהם ריעותא, ונתוודעו הדברים.

ושאלתי אותו אם שמע כזאת לחתוך הכרבות, ואמר שזה יותר מעשרים שנה שעוסק במלאכת הקודש, ולא שמע שיחתוך הכרבות.

ואמרתי לו שיש כאן שאלות חמורות, דהנה אנו דנין כאן על ריעותא שיש במקום הגלגולת וקרום של מוח, שמבואר דינו ברמ"א יורה דעה (סימן ל' סעיף ב') שבעוף אפילו ניקב עצם הגלגולת ככל שהוא

טריפה. והדבר פשוט בכל הלכות טריפות, שאם יש איזה ריעותא כגון מכה או מוגלא במקום שעושה אותה טריפה יש חיוב בדיקה, ע' יורה דעה סימן מ"ו סעיף ו' ובש"ך שם ס"ק י"ז, ובפתחי תשובה שם בשם התבואות שור אפילו בבועא אחת יש לבדוק, אם הבשר שתחתיו שלם בלא לקותא או נקב. יעו"ש. וע' בבאר היטב (סימן ל"א ס"ק ה') בדין ליחות בבהמה היוצאה מן הראש אצל הקרן, ובדרכי תשובה שם (ס"ק מ"ג), וע"ע בפתחי תשובה (סימן ל' ס"ק ד') בשם החתם סופר בדין עכבר שקרע כרבולתו, שחמור מדרוסה, וצריך בדיקה שלא ניקב הגלגולת יעו"ש. וע"ע בדרכי תשובה (סימן ל' ס"ק מ"ב) אם יש נגע בראש צריכין לבדוק אם לא ניקב הגלגולת יעו"ש. אבל בנידון דידן שיש מכה ומוגלא (אינפּעקשאן – אייטער) בודאי צריך בדיקה מדינא, ויש לדון אם מועיל בדיקה, ואם לא בדקו מה דינו, ובפרט שכבר הורה בו חכם ועשו מעשה והרגו העופות מחשש טריפות.

ער כאן גופא דעובדא

הנה כל השומע יחרד לבבו על המכשול הנורא שיצא ע"י בעלי המפעל תרנגול. הישמע כזאת

(א) אחרי שהורו שיש עליהם חשש טריפה, הרהיבו עוז בנפשם בעלי המפעל תרנגול להביאו עוד הפעם לשחטו במקום אחר (בפרט למקום שמהדרין נוהגים לשחוט שם) – ולא סיפרו כלל לא לבעלי החנות ולא להרב בעל מכשיר שיש עליהם שאלה.

(ב) וגם אחרי שכבר נתוודע שיש עליהם שאלה חמורה – העלימו בעלי התרנגול בשאט נפש שכבר הורו בזה שיש עליהם חשש טריפה וכבר הרגו אותם, ועל כל פנים צריך בדיקה מחשש טריפות.

(ג) ושמעתי שאמרו בעלי התרנגול שהעופות שהביאו ביום רביעי אינם העופות של יום שלישי, ועלה בידם להטעותם והתירו לשחטו, אבל השי"ת שומר נפשות חסידיו, שיתוודע לעין כל שהם כוזבים, שת"ח אחד שה' ביום שלישי בבית השחיטה, ראה בבירור שהעופות שהביאו ביום רביעי להמקום הנ"ל הם הם העופות שהביאו ביום שלישי.

(ד) שוב שמעתי שבעלי התרנגול אמרו, (כמובן שבכל יום מתחדש תירוץ חדש) שביום ג' ה' כרבולת גדולה מאוד, אבל ביום שלאח"ז הביאו שלא היו כל כך גדולים, אבל אין זה נפקא מינה לדינא, כשיש מכה ומוגלא צריך בדיקה, ומדוע העלימו מהרב המכשיר שיש כאן חשש טריפות, שיש מכה ומוגלא, וצריכים לבדוק אותם, אבל להתירם בלי שום בדיקה כלל, זהו בכלל מכשיל את הרבים ר"ל.

ה) ועוד תמוה מאוד, שאחרי שר' פי"ב נ"י הי' שם באשמורת הבוקר ביחד עם הרב בעל המכשיר, וידע שביום ג' בבית השחיטה גם כן רצו להתיר, ורק אחר שבדקו הכרבולת נתוודע שיש בהם מכה ומוגלא, ויש בהם חשש טריפה, מדוע לא לקח סכין ולחתוך להכרבולת ולראות אם יש שם מכה ומוגלא, ולשאול השאלה להרב המכשיר שידון בזה, כמו שעשו ביום שלפניו. וכי מפני שהוא בעצמו (אברך בן כ"ד שנים, שאין לו שימוש כלל) החליט שאין בזה חשש טריפה העלים זאת מהרב המכשיר, ומזה רואין בעליל עד כמה שמגיע הערמימיות של האברך הנ"ל, שהוא מוכן להכשיל את החרדים לדבר ה', ומהדרים לשחוט שם, הכל לבוא למטרתו להביא עופות חדשים אשר לא שערום אבותינו ה"י.

אכן נודע הדבר - חותכין הכרבולת

הנה כבר הארכנו במכתב מיום כ"ח תמוז שנת תשע"ט שבעלי התרגול עושים במחשך מעשיהם, ומעלימים ומסלפים המציאות, אכן כעת נתוודע שיש כאן חשש טריפות.

ראשית דבר, כעת ששמעתי שלקחו לעצמם דבר חדש לחתוך הכרבולת של העופות, שאף אילו לא נולדו ריעותות כאלו שנתגלה כעת, עצם הדבר לעשות מעשה לחתוך בסכינים חדים לאלפי עופות ממש אצל המקום שעושה אותה טריפה בנקב כל שהוא, פוגע בחששות של טריפות, והוא דבר שלא נשמע מעולם, וכ"ש שנתגלה שאכן נתהוו בו מכות עם מוגלא ומתחתיו עמד הבהרת. בודאי הם מעשים אשר לא יעשו.

ושאלתי את זקני הרבנים הגאונים שליט"א העוסקים במלאכת הקודש זה הרבה שנים, ה"ה הגה"צ רבי אהרן מייטלבוים שליט"א אבדק"ק נירבאטור - הגה"צ רבי געציל בערקאוויטש שליט"א דומ"ץ קרית יואל - הגה"צ רבי משולם פאלאטשעק שליט"א אבדק"ק מגד יודא - הגה"צ רבי יוחנן וואזנער שליט"א ראב"ד סקווירא מאנטריאל - הגה"צ רבי חיים דוד כ"ץ שליט"א דומ"ץ דק"ק יטב לב דסאטמאר בארא פארק - הגה"צ רבי יצחק שטיין שליט"א דומ"ץ פאלטישאן וראב"ד קארלסבורג - הגה"צ רבי אהרן גאלדמינצער שליט"א דומ"ץ סקווירא ירושלים - הרה"ג ר' חיים לוקי שליט"א העוסק במלאכת הכשרות זה הרבה שנים אצל האירגון הכשרות או. יו. O.U., ושאלתי את הרבנים הגה"צ שליט"א אם שמעו פעם שחותכין הכרבולת, וכולם ענו ואמרו שלא נשמע כזאת.

ות"ח אחד מומחה בשדה הכשרות עשרות בשנים אמר, שזה יותר משבעים שנה שנותני הכשר באמריקע לא הי' אפילו שאלה כזו בענין לחתוך הכרבולת, ולא נשמע כזאת בישראל לחתוך

הכרבות רק אצל העכו"ם, הן מפני צער בעלי חיים, והן מפני חשש נקיבת הגלגול, או נקיבת קרום של המוח, וכששמע המעשה הנ"ל עמד נבהל ונשתומם, איך עשו דבר חדש.

בעצם הדבר מותר לחתוך כרבות, כמבואר באבן העזר (סימן ה' סעיף י"ג בחג"ה שם), אמנם זהו על עצם החתיכה שאיש א' הולך וחותך כרבות התרגולים שיש לו, וכמובן שאם נעשה איזה שאלה הולך לרב ושואל עליו, אמנם שהקאמפאני יחתכו אלפי תרגולים בסכינים חדים ע"י פועלים נכרים הישמע כזאת.

ואחד מן הרבנים הנ"ל העיר, שצריכים לחקור ולברר הדברים כשמלה באיזה גיל חותכין אותו, בן יומו או בן שבוע או שתי שבועות, ובאיזה אופן חותכין אותו, וכמה פעמים חותכין אותו, וכי יש הוה אמינא בעולם להתיר לחתוך בסכין חד ממש אצל הגלגול הרך של אפרוחים צעירים שנקובתו במשהו עושה אותה טריפה ודאית.

וא' מגדולי וזקני הרבנים שליט"א מומחה גדול בעניני העופות נחרד לבו כששמע שחותכין הכרבות, ואמר לי בכאב לב, שאי אפשר להבין איך מרדיכים עצמם ליקח גוים עם סכינים חדים במקום שנקובתו במשהו ולעשות מעשים כאלו לחתוך הכרבות.

ועוד העיר אחד מן הרבנים הנ"ל, דכיון שנראה מחזה כזה שעשרת אלפים עופות נעשו "אינפעקטעד" והרגו אותם, צריכין לידע אם אין זה שמסיבת חתיכת הכרבות פשתה ריעותא זו, ולפי זה יש חשש גדול על כל העופות אף אלו שנשחטו מלפני שנודע שיש הריעותא, שאולי גם שם ה' ריעותות כאלו כיון שגם מהם חתכו הכרבות באותו אופן שחתכו באלו שנתוודעה הריעותא, ולא הרגישו השוחטים שיש שינוי בהכרבות, שאף בעשרת אלפים שהרגו, לא כל השוחטים הרגישו שיש שינוי בהכרבות שמזה נתוודעה שיש ריעותא, שיש מכה ומוגלא בהכרבות, רק איזה שוחטים הרגישו שיש שינוי, כמו כן צריכין לחוש בשאר העופות שחתכו הכרבות שמא ה' גם שם חשש טריפות.

וגם העיר שהעופות ששחטו ביום חמישי (או ביום ד') פ' נח, שהן הן מן העופות ששחטו ביום שלישי פ' לך, שיש עליהם חשש טריפה.

※

והנה תמוה מאוד מה זה ועל מה זה עושין בעופות תרגול דבר מוזר כזה לחתוך הכרבות דבר שלא נשמע כזאת, ומה אירע בעופות תרגול שחותכין כרבות.

והנה באמת אין אנו יכולים לחתור אחרי דרכי עקלקלותם, כשכבר נתברר שכל מעשיהם מלאים בערמימות, ואדרבה ימים ידברו, ובעל כרחם יבואו הם במעשיהם ויעידו על עצמם.

ולדוגמא אחת מני אלף ערמימיות שלהם, אספר, שאחרי שהבאתי בהמכתב מיום כ"ח תמוז תשע"ט מה שסיפר לי דומ"ץ אחד שיש לו מומחיות בעופות, והוא תלמיד מובהק של הגה"צ המפורסם מוה"ר משה זאב זארגער שליט"א דומ"ץ דק"ק סאטמאר ירושלים, כשראה העופות של "תרנגול", קרא לרבו הגרמ"ז שליט"א ואמר לו שהכרבות כפולה, וכששמע זאת נחרד הגרמ"ז שליט"א חרדה גדולה, ואמר הגרמ"ז שליט"א שיש בזה שאלה של עוף טמא "דוכיפת", וצריכין לברר המסורה עליו. — ובכאב לב אמר הגרמ"ז שליט"א שבאסיפת הרבנים ביום ה' פ' טהרה ו' ניסן תשע"ט שהיה נוכח שם הביאו לפניו עוף עם כרבות זקוף, ולא נשמע כזאת לרמות את הרבנים וד"ל.

וכתבתי שם ע"ז שבאמת הדבר כואב מאוד, שמפרסמין בעצמם ב"גליון" שהם בעצמם הדפיסו, תמונת מאסיפת הרבנים, ורואים בעליל שהביאו לפני הרבנים, עוף שהכרבות זקוף, לרמות את הרבנים שהעוף שלהם הכרבות זקוף, ותמה תמה אקרא למה לא הביאו העופות שלהם שהרבנים ידונו בזה. וגם בהגליון שלהם הדפיסו תמונות גדולות מהלעגהארן של היילין קאמפאני, ולא זו בלבד אלא שהתמונות הנדפס בהגליון שיכולים לראות שהכרבות כפופה, משמשו את מקום הכרבות שלא יכלו לראותם.

מה נאמר ומה נדבר שזהו רק דוגמא אחת מהזיופים שעושים עם הרבנים ועם הציבור. וכשאמרתי זאת להגה"צ המפורסם מוה"ר ר' משה מנחם מירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל יצ"ו שבאסיפת הרבנים רימו אותו, אמר שאינו יכול להאמין שרימו אותו, ומסתמא התמונה הוא שקר, אמרתי לו שהם הדפיסוהו בעצמם ב"גליון" שלהם וד"ל.

ע"כ מה שכתבתי שם.

ואמר לי ע"ז אחד מהרבנים שליט"א שאינו מאמין לכל המעשה הזאת, שאינו מתקבל על הלב, ואטו ברשיעי עסקינן, שילכו לרמות הרבנים ולהביא עוף אחר שידונו בזה הרבנים, ושמסתמא כ"ז הוא דמיון שוא, ואי אפשר שיהיה זה אמת, אמנם לאחרונה קרא אותי הרב הג"ל, וסיפר שבהשגחה פרטית נודמן לו להוכיח שכל דברינו אמת ויציב, ולא נפל דבר א' מכל דברינו, שמצא א' מידידיו שיש לו תרנגולים בחצרו וסיפר לו כמסיח לפי תומו שמחצר שלו לקחו התרנגולים להביאו לפני הרבנים, ושכרו קאר שיבא דרך שעה וחצי ליקחם ולהחזירם אחרי האסיפה, ושאל לו שאינו מבין דהלא העופות שלו הם "היילין" והם אומרים שהביאו "דיקאלב", והשיב ששניהם הם לעגהארען. ועמד משתומם כשעה חדא איך העיזו לרמות את הרבנים הגה"צ שליט"א.

עוד דוגמא מערמימיות שלהם, הנה כתבתי בהמכתב מיום כ"ח תמוז אודות הבראקעל (הוא עוף לבן דומה לעוף הברווילער) שהובא לאמעריקע, וידוע השערוריא שהי' בארץ ישראל בשנת תשע"ז, בענין העוף החדש הנקרא "בראקל", אשר נאסר על ידי רוב רובם של גדולי ישראל בארץ ובחו"ל.

ואחר שכתבתי המכתב הנ"ל, הדפיסו בעלי התרגול קונטרס שהוא באמת כתבי פלסתר, שכלל גדול יש לנו, שמכתב בלי שם הוא "פאשקוויל", וכותבין שם לפי דרכם בערמימיות גדול, ואין כדאי לטפל ולענות עליהם, והאמת עד לעצמו שעוד יתברר ויתגלה לעין כל ערמימיות שלהם, ועל פרט זה בענין הבראקעל, אעתיק לשונם שכתבו בהכתבי פלסתר

וכל השומע יצחק לשמוע 'קאנספערעאציע' נהדרה כזאת, פרי דמיון משאלות הלב, שאפילו לא טרחו להציגה באחיזה של אמת, כדוגמת שאר ה'קאנספערעאציע טעאריעס' הנשמעים בין אנשים שונים, כגון שמגדלי התאומים נחרבו על ידי צבא ארה"ב, וכגון שיש קבוצה מוסתרת של בעלי הון יהודים המנהיגים כל המדינות ביד נסתרה, וכדו'.

כמובן לא נשמע מאז ועד עתה שום ראי' והוכחה ל'סוד' נפלא זו שנתקבלה בשחוק אצל כל, והן עתה כאשר שוב 'נתעוררה' בדותא זו בקונטרס "האשל ברמה", נמצא אשר גילוי מרעיש זה נתגלה רק לק"ק דאראג המעטירה (או לאותו יחיד פרטי שכתב האגרת על שמו), האב והבן שראו את החידוש הגדול, וכנראה נתגלה להם רזא דא בחזון לילה בנפול תרדימה על בני אדם, ומלבדם לא נודע לאיש רז כמוס זה, ואף גם זאת ניאותו לנו רק "לגלות טפח" כלשונו, והשאלה נשאלת מה פשעינו וחטאינו שמגלים לנו רק טפח ולא יותר, ומתי נזכה שיתגלה לנו שאר הטפחים, הושענא למען סודך הושענא.

וממשיכים שם לכתוב דברי ליצנות וכו'.

ברם זאת נחמתינו שיש 'קאנספיראציע סודית' כזאת דלית נגר ובר נגר דיפרקני', ואכן מוכרחים להודות בצדקת טענה זו, ורק נשאר לנו לקבץ ג' אנשים כשרים שיאמרו הנוסח של פתרון חלום ג"פ, ונוהגין לפדות התענית כי הדורות בזה"ז חלושים הם.

ע"כ מהכתבי פלסתר.

והנה בעלי התרגול רוצים בליצנות כאלו לבלבל דעת ההמון בערמימיות, ובשעה שר' פי"ב עצמו אמר להרבנים הגאון"צ שליט"א שהבראקעל הובא לאמעריקא. וגם כבר נתברר הדברים כשמלה

אצל הרבנים הגאון"צ שליט"א, שהבראקעל הוא באמעריקא ויש להם דברים ברורים בענין זה בכל פרטיו, והבעלי תרנגול סוברין שבדברי ליצנות כאלו יוכלו להטעות את כל העולם כולו בדרכי השקר וערמימויות שלהם ולהכחיש מציאות הקיים.

ועכ"פ הדבר פשוט שאין להם שום נאמנות, ובכל אופן אין לנו להתווכח עמהם ולפלפל על אמיתות הדברים, שבכל יום ויום יש להם סילוף חדש, ובעזה"ת אשתדל לברר פרטי המציאות של הדבר חדש שחותכין הכרבות, וכל המסתעף בזה.

※

ותמה תמה אקרא לאנשים יראים ושלמים, אחרי שנתוודע לעין כל, שכדי להשיג מטרתם הכשילו את הרבים, בעוף שכבר הורו עליהם שאסור להשתמש בהם והרגו אותם, להביא אותו במקום אחר ולשוחטם, ובהיום שיש עליהם חשש מריפה, אינו מובן כלל האיך עדיין מהדרין לאכול דוקא זהו העוף, וכי זהו הדרך של ירא שמים שחוטף ואוכל ואינו ממתין עד שיתבררו הדברים כשמלה, הלא יכולים לאכול העופות שכל הכלל ישראל אכלו זה שבעים שנה, ואם לבם נוקפם שנתקבל הערעור שאין בו ממש בלבם, יאכלו בשר טעיר או בשר בהמה, ומה זה צריכים להיות קופץ ואוכל, וכי זהו דרכו של ירא שמים, ודבר ברור שעוד יתחרטו מאוד על שאכלו אותו, ויצמרכו להכשיר כליהם. ובתפלה לאל בורא עולם, שילמדו תועים בינה, ושנוכח לילך בדרך אבותינו ורבתינו הקדושים זי"ע, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בביאת משיח צדקינו בב"א.

הנני בזה דושת"ה באה"ר וברגשי כבוד כערכו הרם והנשא

המחכה לתשובתו הרמה

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג

מכתב ד'

RABBI A. LAUFER

25 Ross St. Brooklyn N.Y. 11249

718-388-5080 – Fax. 388-4207

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג יצ"ו

ברוקלין ניו יארק

בעזה"ת

מוצש"ק לסדר וחטאתם כי כבדה מאד (וירא) תש"פ לפ"ק

שלומים מרובים כטל וכרכיבים אל מעלת כבוד הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א גודרי גדר ועומדים בפרץ, יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, להקים עולה של תורה ולהעמיד הדת על תלה מתוך נחת והרחבה וסייעתא דשמיא.

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודה של תורה, באתי בזה בלוחות שניות, בדבר המכשול הנורא שאירע בגבולינו ה"י ע"י בעלי התרנגול, היות שבעלי התרנגול מסלפים הדברים, ע"כ ההכרח לא יגונה לבוא בכתובים, להעמיד הדברים על אמיתתן בעזה"ת.

בערש"ק העל"ט יצא מכתב (רצו"פ) משוחט אחד ששחט העופות, שהצדיק את עצמו שלפי ידיעתו לא נעשה שום מכשול, והנה כל המעיין בדבריו יראה ויווכח שאדרבה כל דברינו אמת וצדק, ואין כאן רק העלמת המציאות מן השוחט, ונתברר לנו ביותר מן המכתב של השוחט הערמימיות של בעלי "התרנגול", שחכשילו את הרבים בחשש מדיפות, כמו שיבואר הכל להלן בהערתינו למכתבו.

ראשית דבר אכתוב דברים כהוייתן המציאות שנתברר לנו מהשוחטים ומהמשגיחים בבית השחיטה (שעובדים שם י"ב שוחטים, וחמשה משגיחים), ומרבנים מובהקים שיש להם קשר עם השוחטים והמשגיחים הנ"ל, ומעשה שהי' כך הי'.

אכן נודע הדבר - עוף חדש "תרנגול" - חותכין הכרבות

ביום ג' פ' לך בבית השחיטה "מהדרין-כירדסבארא" הביאו עשרת אלפים מעופות החדשים "תרנגול", והתחילו לשחוט, ולאחר ששחטו איזה מאות עופות במשך 7-8 מינוט בערך, עוררו השוחטים שיש שינוי גדול בהכרבות, שבכל פעם יש להם כרבות גדולה, דהיינו שהעופות תרנגול הכרבות הוא עבה (גראב און דיקלעך) וגדולה, וביום שלישי פ' לך הגיע העופות תרנגול, שהכרבות היו משונים מאוד, ושלשה שינויים גדולים היו בהן, ואלו הן.

(א) הכרבות לא היו גדולים כמו שרגילים להיות.

(ב) הכרבות היו עבים מאוד מאוד, למשל, העופות שלנו הכרבות הם רביע (1/4) מאצבע בעוביו, ועופות תרנגול בדרך כלל הוא יותר מאצבע בעוביו, ועתה הגיע העופות תרנגול שהכרבות היה עוביו כשלשה אצבעות בערך.

(ג) הכרבות הי' עגול מלמעלה בלי שום קרנות, שדרך כלל הכרבות מלמעלה מסתיים עם קרנות (שפיצען) וכאן היו עגולין.

וכשראו השוחטים שינויים אלו הפסיקו מלשחוט. והודיעו הדברים להרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבדק"ק סערדאהעלי יצ"ו, ושאלו מה לעשות, ואמר שהשינוי בהכרבות נעשה מפני שחתכו הכרבות, מזה נתהווה השינוי, ע"כ יכולין להמשיך לשחוט.

*

ושמעתי מהשוחטים, שלפי ידיעתם ממה שנתוודע להם, חתכו הכרבות בתוך שבוע ראשון מיום שנולדו, ויש שהבינו שתיכף ביום ראשון שמגיע להפאדעם שלהם, חותכין הכרבות, והדבר צריך בידור אימתי חתכו הכרבות.

*

ובאמת צריכין ליתן שבח והודיה להשי"ת ששומר נפשות חסידיו, שהם רצו להעלים שהתחילו בדבר חדש לחתוך הכרבות, ונתגלו הדברים, וכבר הארכנו בזה בהמכתב מיום א' וירא דהאי שתא, שזה דבר חדש, והוא דבר חמור מאוד, שיש כאן חשש מריפות וכו'.

כאשר נתפרסם הדברים שעשו דבר מוזר כזה, לחתוך הכרבות, נתעוררו הרבה ת"ח ובראשם הרבנים הגאונים שליט"א, לשאול מה זה ועל מה זה חתכו הכרבות, ומזה כלכד רואין שהעופות שלהם משונין משאר עופות, ויש כאן עוף חדש שצריכין לדון בזה, כמו שהארכנו בהמכתב מיום כ"ח תמוז העעל"ט, וד"ל.

* * *

הוראת הרבנים שאין להשתמש עם העוף חדש - "תרנגול" - והרגו אותם

באותו הזמן שהפסיקו השוחטים מלשחוט, התחילו השוחטים לברוק הכרבות, שהיה להם השינויים הנ"ל, וכל אחד ואחד בדק לפי ראות עיניו, וחתכו בתוך הכרבות, ומצאו שיש מכה (אינפעקשאן)

ומוגלא (אייטער) בהכרבות, ובדרך כלל הסדר שששה שוחטים שוחטים בפעם אחת, ואח"כ מפסיקים מלשחוט, ושוב שוחטים ששה שוחטים אחרים, והנה כמה מהשוחטים לא בדקו כלל, אבל רוב השוחטים בדקו וחתכו בהכרבות, וכל אחד מצא וראה שיש בהם מכה ומוגלא.

ואחרי שראו כל המחזה הזה שיש מוגלא בהכרבות, צלצל אחד מן המשגיחים על הטעלפאהן לשאול את הגה"צ רבי משה מנחם טירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל יצ"ו, מהו הדין העופות האלו שיש בהכרבות מוגלא, והורה שלא להשתמש עם העופות, שיש חשש טריפות, נקובת הגלגולת – וקרום של מוח.

וגם צלצלו שני המשגיחים להגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי יצ"ו לשאול מה לעשות עם עופות האלו שיש מוגלא בהכרבות, והשיב שיעיין בזה. ואח"כ קרא להם בחזרה, והורה גם כן שלא להשתמש עוד עם העופות מחשש טריפות, נקובת הגלגולת - וקרום של מוח. וגם הורה שהעופות שכבר שחטו יזרקו גם כן לאשפה.

*

עדות השוחטים והמשגיחים - שיש בפנים הכרבות מכה ומוגלא (אייטער)

ושאלתי את השוחטים והמשגיחים, וכל שוחט ומשגיח סיפר מה שהוא עשה, ונתברר שכל שוחט שחתך בסכין בתוך הכרבות, מצאו בפנים הכרבות מוגלא.

(א) שוחט אחד אמר לי, שהוא חתך שלשה כרבות שהיו עבים ועגולים, ולא היו נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, וכרבות אחד מהשלשה ראה בו שינוי כיון שחתכו הכרבות, "און ס'איז נישט געהעריג צוריק געוואקסן", ומצא בהם מוגלא, והגיע המוגלא עמוק בהכרבות סמוך להראש.

(ב) שוחט אחד אמר לי, שהוא חתך בהכרבות שהיו להם כמו נקב בהכרבות, ולא נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, וחתך בתוך הכרבות ונמצא בתוכם מוגלא כנ"ל.

(ג) ומשגיח אחד אמר לי, שהוא חתך כרבות שהיו נפוחים והיה להם כתמים שחורים בהכרבות, ונמצאו בתוכם "שמויץ" ממש כמו בקורקבן, והי' הפסולת כמו כדור "א באלי מיט שמויץ" (ומסתבר מאוד, שהמוגלא נתיישן ונתעפש ונעשה "שמויץ").

והמשגיח הנ"ל אמר לי שהוא רצה לברר כמה אחוזים של כתמים שחורים היה כאן, ואחר שכבר הורו בזה שאין להשתמש בהם, פתח עשרים קופסאות בערך 200 עופות, וראה שהי' 10-15% אחוזים מהעופות שהיה בהם הכתמים שחור.

- (ד) ושוחט אחד אמר לי שהוא חתך בהכרבות, ונמצאו רקבון בפנים הכרבות.
- (ה) ושוחט אחד אמר לי, שהוא חתך בהכרבות שהיו נפוחים ונמצאו מוגלא בתוכם, ויש מהם נפוחים הרבה, ויש שהיו נפוחים קצת.
- (ו) ושוחט אחד אמר לי שהוא חתך בהכרבות שלא היה נראה כלל מבחוץ שיש בו מוגלא, ואחר שדחק וסחט בהכרבות יצא מהם מוגלא.
- (ז) ומשגיח אחד אמר לי, אחר שכבר הורו שלא להשתמש בהם, חתך כשלשים כרבות שלא היה להם שום ריעותא מבחוץ, ולא מצא בהם מוגלא, רק איזה לחלוחית.
- וגם שמעתי מן השוחטים והמשגיחים שאמרו, שריעותא כזה לא ראינו עד היום שיהי' בהכרבות, ואחד מן השוחטים הגיב, שלפי ידיעתו לא היה שאלה כזה מעולם.

*

וכבר נתברר כמה פעמים שאין נאמנות לבעלי התרגול מחמת ערמוניות שלהם, ויש להם מטרה אחת להביא עוף חדש. ועכשיו נתברר ביותר שאין לסמוך וליתן נאמנות לבעלי התרגול מחמת הקלות שיש להם בהלכות טריפות החמורות.

ואספר דברים כהוייתן, מה שאמר לי אחד מן הנ"ל, שבעיקר כואב לו מאוד מאוד, ששוחט אחד דיבר עם ר' פי"ב באותו זמן כשאירע כל הנ"ל, וסיפר אח"כ שר' פי"ב צחק על מה שבדקין כרבות, ור' פי"ב מתמה ואומר וכי מפני שיש איזה ריעותא בהכרבות הורגין העופות, ואמר לי הנ"ל שלא היה יכול לסבול קלות כזה, כשמדברים משאלה של טריפות.

*

וכשספרתי כל הדברים הנ"ל לאחד מזקני הרבנים שליט"א העומד זה הרבה שנים על משמרת הכשרות בשחיטת העופות, אמר שכאן הדבר חמור מאוד, כיון שעשו דבר חדש שחותכין הכרבות, וקרוב הדבר לומר בוודאי שמפני זה נתהוו הריעותא, יש חיוב מדינא לבדוק כל העופות, ואם לא בדקו אפילו בדיעבד אסור לאוכלם.

ואם השתמש בהם צריך לעשות שאלת חכם, אם צריך להכשיר הכלים.

* * *

המכשול הנורא

ובמכתב יום א' וירא כבר הארכת, שלא יאומן כי יסופר דאחרי שהורו ביום שלישי פ' לך לאסור כל העופות, שחטו העופות הנ"ל למחרתו ביום רביעי פ' לך, ובעש"ק יצא המכתב של השוחט (רצו"פ) ובזה נתאמת שכל דברינו אמת וצדק, והיות שבעלי התרנגול מסלפים הדברים, ע"כ באנו בזה להעמיד הדברים על אמיתתן.

ראשית דבר, אספר דברים כהוייתן, מה שסיפר לי שוחט אחד, שאחר שהורו שלא להשתמש עם העופות והרגו העופות, אמר ר' פ"ב להנכרי העובד במקום שמגדלין העופות, שיבחר אלו שאינם נראים נפוחים מבחוץ, ואין להם כתמים שחורים, ולשלוח שש מאות עופות ל"קאהן בוטשער סטאר", וכן עשו.

*

אבל בלילה בערך בשעה 9-10 נתוודע להשוחט הרה"ג ר' יוסף דייטש שליט"א שהי' שאלה היום בבית השחיטה בבירדסבארא והרגו העופות, קרא למנהל החנות של "קאהן בוטשער סטאר" והודיע לו שיש שאלה על העופות כמבואר במכתב של השוחט, ואמר לו שיראה שלא ישלחו העופות הנ"ל וכו'.

ולפי המכתב מהשוחט, נראה בעליל, שלא ידע שגם על העופות שלא היו ניכרים מבחוץ שהם מלאים מוגלא, כשהשוחטים חתכו בהכרבות, מצאו בפנים מוגלא, ורק זאת ידע השוחט שהנידון היה על הנפוחים ומלאים מוגלא. והשוחט לא דיבר עם הרב המכשיר לא בלילה, ולא באשמורת ביום רביעי קודם השחיטה, ולא הודיע לו שכבר הורו שאין להשתמש עם העופות, ושהרגו העופות.

*

והמנהל החנות של "קאהן בוטשער" קרא להרב המכשיר הגה"צ רבי עזריאל מאיר קאהן שליט"א אבדק"ק סענדזשארזש יצ"ו שיהי' שם באשמורת הבוקר, ובאשמורת הבוקר אמר הרב המכשיר שיקרא לר' פ"ב, ובא לשם ובדקו העופות רק מבחוץ אם אין בהם ריעותא, ולא בדקו אף עוף אחד לראות אם יש מכה או מוגלא מבפנים. והשוחט הנ"ל לא הי' שם כשבדקו העופות מבחוץ, ואח"כ הודיע לו שיבוא לשחוט. ולא דיבר מקודם שום דבר עם הרב המכשיר.

וכבר הארכנו בזה בהמכתב מיום א' פ' וירא, והעיקר הוא שאם יש קצת זיק של יראת שמים, וידעו מה היה השאלה ביום אתמול, שכל השוחטים חתכו בהכרבות ומצאו בפנים מוגלא, לכל הפחות היה לו לר' פ"ב ליקח סכין ויפתחו עכ"פ איזה כרבות ויראו אם יש מוגלא או לא, או להודיע להרב

המכשיר שאתמול חתכו בהכרבות, ומצאו בפנים מכה ומוגלא, והורו שאין להשתמש בהם והרגו אותם, וזה שלא עשו כן מוכיח בעליל שאין יראת אלקים במקום הזה, ואין כוונתם רק להעלים המציאות.

*

ות"ח אחד שהיה בבית השחיטה ביום שלישי, כששמע ששחטו העופות ב"קאהן בוטשער" הלך לשם, ומצאו שהיו כבר שחוטים, ולקח מהאשפה שלשה כרבות, והכיר תיכף שהם מאותו העופות שחתכו בהכרבות, שעליהם היה השאלה שמצאו בפנים המכה והמוגלא, והורו שאין להשתמש בהם, והרגו אותם.

*

העלימו מהרב המכשיר שהרגו העופות, על כן הניח לשוחטם

הנה זאת דבר ברור שהעלימו מהרב המכשיר כל מה שאירע שם, רק נתוודע לו מקצת ממה שאירע שם, דלפי דברי המנהל החנות העלימו שהרגו העופות רק ידע הרב המכשיר שהי' שאלה על העופות. והנה שוחט אחד טען כנגדי שאמת שלא הודיע למנהל החנות ולא להשוחטים, אבל הבעלי תרנגול הודיע עוד ביום השלישי להרב המכשיר שיש שאלה על העופות, אמרתי לו שלפי דברי המנהל החנות זה שקר, חדא, שמנהל החנות אומר שהוא הודיע להרב המכשיר בלילה שיש שאלה על העופות. שנית, שאינו מתקבל על לבי כלל שהודיע להרב המכשיר שהרגו העופות והניח לשוחטם. והודה לי השוחט הנ"ל שלא הודיע להרב המכשיר שכבר הורו בזה הרבנים המכשירים בבית השחיטה בבירדסבארא שלא להשתמש עם העופות, והרגו אותם, ואדרבה טען כנגדי שגם שם בבית השחיטה לא הורו הרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי יצ"ו שאין להשתמש בהם, רק הורו שיש עליהם שאלה וצריכים לברר הדברים, ושאלתי אם כן למה הרגו עשרת אלפים עופות, אמר מפני שצריכין ליתן להם לאכול וכו', ואמרתי לו שאין קץ לדברי רוח, שידעתי שיבואו עם תירוצים שונים בערמימיות שונות, ולאמיתו של דבר אמרתי לו, שכבר דברתי בעצמי עם שני משגיחים, וע"פ שנים עדים יקום דבר, ואמרו, שהרב המכשיר הגה"צ רבי הלל וויינבערגער שליט"א אבד"ק סערדאהעלי אמר להם שלא להשתמש בהם, שיש חשש טריפות.

*

ות"ח אחד העיר, שכעת שנתברר בבירור גמור שעשו מעשה נבלה כזו, שאחר שנמצאו ריעותות גדולות וקטנות, אמרו לנכרי לברר העופות שיש להם הריעותות הגדולות ולהשליכם, ולהשתמש עם

השאר, איך יכולין לאכול התרנגול, מי יודע אם לא נמצאו בהם שאר שאלות של טריפות, ואומרים לנכרים לברר אותם כנ"ל, ולפי דעתו אסור מדינא לאכול מהתרנגול, מחסרון נאמנות.

*

זקני הרבנים - חברי התאחדות הרבנים - ישבו כסאות לברר כל הדברים

על כן תמה תמה אקרא, שדנין כעת בשאלות טריפות, ורואים ערמימיות שלהם, למה לא יקחו שלשה רבנים, בהרכב שלשה מומחים, לברר כל מה שכתבתי בשלשה מכתבים, אם כנים הדברים.

ותמוה ביותר איך יכולין ליתן עוד נאמנות "לבעלי התרנגול", אחרי שרואין ערמימיות שנעשו, ודבר ברור אצלי שיתוודעו עוד דברים נוראים מערמימיות שלהם, ואלו שאכלו אותו יתחרטו מאוד מאוד על מה שאכלו אותו.

ופונה אני בזה אל החרידים לדבר ד', שנמשכו ע"י חלקלקות לשונם וערמימיותם לסבור שיש בעוף שלהם איזה הידור, וידוע מדברי החובת הלבבות (שער התשובה פרק חמישי) שפורשין משבעים שערים משערי המותר, שלא לפגוע בשער א' של איסור, וכאן מאמינים לדבריהם ואינם מתפחדים אולי מתפטמים באיסור ח"ו, למה לא נלך ונברר הדברים היטב, ששלשה זקני הרבנים חברי התאחדות הרבנים ישבו כסאות לברר הדברים, ה"ה הגה"צ רבי מנחם זכרי' זילבער שליט"א אבדק"ק פריימאן - והגה"צ אדמו"ר מגאלאנמא שליט"א - והגה"צ ר' משולם פאלאטשעק שליט"א אבדק"ק מגד יהודא, לברר כל הדברים.

ובראשונה לברר מה שנעשה לאחרונה לשחוט חשש טריפות אחר שהורו הרבנים המכשירים שלא להשתמש בהם, ובזה יתברר הדברים כשמלה "אי יש נאמנות לבעלי התרנגול או לא".

*

ועתה שהתחילו לחתוך כרכולת, דבר חדש שלא נשמע בשום מקום בישראל לעשות כזאת, והוא דבר חמור מאוד, שיש כאן חשש טריפות ודאי, שאף אילו לא נולדו ריעותות כאלו שנתגלה כעת, עצם הדבר לעשות מעשה לחתוך בסכינים חדים לאלפי עופות ממש אצל המקום שעושה אותה טריפה בנקב כל שהוא, פוגע בחששות של טריפות, והוא דבר שלא נשמע מעולם, וכ"ש שנתגלה שאכן נתהוו בו מכות עם מוגלא ומתחתיו עמד הבהרת. בודאי הם מעשים אשר לא יעשו.

בעצם הדבר מותר לחתוך כרכולת, כמבואר באבן העזר (סימן ה' סעיף י"ג בהג"ה שם), אמנם זהו על עצם החתיכה שאיש א' הולך וחותר כרכולת התרנגולים שיש לו, וכמובן שאם נעשה איזה שאלה

הולך לרב ושואל עליו, אמנם שהקאמפאני יחתכו אלפי תרנגולים בסכינים חדים ע"י פועלים נכרים הישמע כזאת.

על כן צריכים לברר לפני הבית דין מדוע עשו זאת, וגם לברר אימתי חתכו הכרבות, ובאיזה אופן חתכו, ובאיזה גיל חתכו.

*

וראוי לציין שקרא אותי מומחה גדול בעופות ואמר לי, שצריכין לברר גם באיזה דבר חתכו, שכהיום הנכרים חותכין הכרבות בברזל רותח מאוד, כמו אש ממש, וע"כ חותכין בברזל רותח, שע"ז אין יוצא דם בעת שחותכין אותו שע"י רתיחת הברזל נתייבש המקום וכו'. ויש בזה צער גדול להעופות, ויש חשש של ניקב הגלגולת – וקרום של מוח, וגם יש חשש שנצרך הדם בהמות.

ועוד אמר לי המומחה הנ"ל, שיש מקומות שחותכין את הכרבות בתוך השבוע שנוולד העוף, ואז הגלגולת רכה מאוד, וקרוב לודאי שנגרם חשש מריפות ממש.

*

וגם לברר לפני הבי"ד הדברים כשמלה, החששות שכבר כתבתי בהמכתב מיום כ"ח תמוז תשע"ט.

(א) אם הוא עוף חדש הצריך מסורת מדינא.

(ב) אם מעורב בו עופות שאין להם מסורת.

כגון דא צריך למודעי שנתברר בבירור גמור מהמומחים הנכרים במסיח לפי תומן, שאישרו שמעורב בתרנגול עופות שאין להם מסורה, וכשנתפרסם הדברים אמרו בעלי התרנגול להמומחים שזה מפריע המסחר שלהם, ות"ח אחד שבירר כל הנ"ל מהמומחים סיפר, שהמומחים אמרו לו שבעלי התרנגול קראו להם אחרי שהשיבו תשובתם הראשונה שמעורב בהם עופות שאין להם מסורה, שמקלקלים בזה כל המסחר, וד"ל. וכמובן שאחר כן התחילו המומחים לכתוב כפי מה שאמרו בעלי התרנגול לכתוב, ונתגלה קלונם של בעלי תרנגול שידם במעל הזה, שכתבו המומחים הנכרים במכתבם, שכעת הוא חודש אלול..... ונתגלה לעין כל, שכל מה שכתבו אחר כך אינם מסיחין לפי תומם, רק כותבין מה שבעלי התרנגול אמרו להם שיכתבו.

(ג) השינויים שיש על העוף בין העופות לעגהארען "הייליין", ובין העופות תרנגול "דיקאלב" (ולברר אם עשו רמאות במה שהביאו באסיפת הרבנים, לפני הרבנים הגאונים שליט"א, עוף "הייליין" במקום שהם שוחטין עוף חדש "דיקאלב").

(ד) חשש עוף טמא דוכיפת - המבואר בגמרא (חולין דף ס"ג ע"א) שהודו כפות, ופירש"י וז"ל (א) כרבלתו עבה, (ב) ודומה כמי שכפולה לתוך הראש, (ג) וכפותה שם, (ד) והוא עוף גדול כתרנגול ע"כ. והכרבלת של העוף החדש מהמפעל דיקאלב הוא ממש בכל הפרטים כמו העוף דוכיפת, כמו שתיארו השוחטים דהכרבלת הוא עבה (גרא"ב און דיקלע"ך) וכפולה (געדאפעלט) וכפותה (כפות=שאינן יכולים להגביהן). ולעומת זה כל העופות שמשמשין בהם ויש לנו מסורת עליהם, וכן הלעגהארן של המפעל הייליין, אינו עבה, וגם על הרוב הכרבלת עומדת ישר, וגם המיעוט המצוי שהכרבלת נתעקם על הראש, נפילה הוא, ויכולים להגביהו, ולא כפולה וכפותה שם.

ובפרט שכעת שעשו דבר חדש שחותכין הכרבלת, כבר עוררו הרבה רבנים ות"ח שרואים מזה שכנים הדברים שכתבתי.

ועוד העיר ת"ח אחד, שזה חמישים שנים שרואה העופות שנוהגין לשחטם, והלך לראות העופות תרנגול בעת שהובאו קודם יום הקדוש לכפרות, וראה שהכרבלת היה משונה מאוד מאוד, גדולה ותלויה למטה, ולא ראה עוד כזו, והתבטא שהוא גועל נפש לראותם בלבד, ואמר שהוא תמוה מאוד איך שוחטין אותם בלי מסורה וקבלה על זה.

(ה) חשש עוף טמא שהאם חולקת את רגליה.

(ו) אם הביאו העוף הבראקעל שנאסר ע"י גדולי ישראל לאמערקע.

*

ולסיום הדברים נעתיק בזה מספר הקדוש פלא יועץ (ערך זהירות) וז"ל, והירא את דבר ה' כאשר ראוי, ליראה יראה גדולה עד אין חקר ואין תכלה. ראוי לו לברוח ולהתרחק הרחק מאד, אפילו מחשש או מספק איסור. ובדבר שיש בו מחלוקת, אפילו תשעים ותשעה אומרים מותר, ואחד אומר אסור. למיחש בעי, אם לא דאיפסיקא הלכתא, ונדחה קראו לה לסברת האוסר. ולמה הדבר דומה, לדבר שתשעים ותשעה רופאים אומרים עליו שאינו מזיק, ואחד אומר שיש בו סכנה ופקוח נפש אם יאכלנו. מי פתי שלא יחוש לסברתו. הא ודאי פשיטא, שכל בר דעת יאמר מה לי ולצרה הזאת, ליכנס בספק סכנה, שב ואל תעשה עדיף, עכ"ל.

מכתב מהשוחט

בס"ד

יוסף הלוי דייטש מו"ץ ושו"ב

חופק"ק גרינוויל זשערזי סיטי.

בענין תרנגולי לעגהארן שנשחטו ביום ד' לך דהאי שתא תש"פ

היות שאומרים דברים בשמי ומשתנים מפה אל פה, מצאתי את עצמי מחוייב בדבר להוציא את הרבים מן המבוכה, ולספר דברים כהוייתן.

ומעשה שהיה כך היה. ביום ג' פרשת לך לך שמעתי שבבית השחיטה 'מהדרין-בירדסבארא' הובאו כעשרת אלפים תרנגולי לעגהארן ונשחטו לטריפה. והסיבה לכך היה שבכמה וכמה עופות (לפי הנשמע כשלשים אחוז) היה הכרבולת נפוחה ומליאה מוגלא, והיה חשש ששלטה הריעותא גם בגלגלת או בקרום של מוח.

והיות שהיה נקבע לשחוט על ידי ביום מחרת ממין התרנגולים הנ"ל, הודעתי תיכף להנהלת הבית השחיטה שיבררו שלא יהיה נשלח לנו מאותו הלא"ט.

וביום ד' באשמורת הבוקר בא הרב המכשיר שליט"א להבית השחיטה ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל, והיות שלא נמצא בהם ריעותא זו, וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת - הניח לשחטן.

ובבואי להבית השחיטה פתחתי גם בעצמי כלובי העופות לבדוק אם יש שם ריעותא וגם לרבות בשעת שחיטה כשלקחתי הראש לתפיסה בדקתי כזאת, ולא נמצא בהם שמץ דבר.

אחר כך דיברתי עם ת"ח אחד שהיה נוכח אצל השחיטה ביום ג' והראה לי תמונות העופות המפוקפקים ונתוודע לי ביתר שאת שלא קרב זה אל זה שבעופות שנשחטו ביום ד' לא היה הריעותא שהיו ביום ג'. (ומלבד זאת לערך שבעים אחוז לא היה בהם ריעותא גם ביום ג' ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור).

וכל זה מבלי להכנס בעצם ההלכה אם מיעוט המצוי של ריעותות צריכין בדיקה מדינא (כידוע שהחלקו בזה גדולי עולם הבית אפרים והמשכנות יעקב). והדין בנאבד הראש בלי בדיקת הגלגלת (עיין דרכ"ת ס"ס ל').

ע"ז באעה"ח עש"ק לסדר 'ואחשוך גם אנכי מחטו לי (וירא) תש"פ.

יוסף הלוי דייטש

שו"ב תחת דגל הגה"צ המפ' מ'סענוזשארזש

וכ"ש בנידון דידן שתל"ת רובם ככולם, ובפרט הרבנים העוסקים בכשרות העופות שיש להם מומחיות זה הרבה שנים אומרים שיש כאן חששות הרבה, ע"כ אין מובן בשכל האנושי איך יראי השם עומדין במרדן ליקח הבשר התרנגול, וכבר כתבתי בהמכתב ביום א' פ' וירא, שדבר ברור שעוד יתחרמו מאוד על שאכלו אותו ויצטרכו להכשיר בליהם.

ובתפלה לאל בורא עולם, שילמדו תועים בינה, ושנוכח לילך בדרך אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, ונוכח להתרוממות קרן התורה וישראל בביאת משיח צדקינו בב"א.

* * *

הערות על מכתב השוחט

(א) השוחט כתב ומעשה שהיה כך היה. ביום ג' פרשת לך לך שמעתי שבבית השחיטה 'מהדרין-בירדסבארא' הובאו כעשרת אלפים תרנגולי לעגהארן ונשחטו לטריפה.

השמועה ששמע היה מאוחר בלילה אור ליום ד' לך, בשעה שכבר לא הי' הזמן מספיק להודיע, ומסתמא כבר היו מונחין העופות על המרעילאר, ובדרך צחות י"ל דכמו שבשחיטת קדשים הלילה הולך אחר היום כן הוא בשחיטת חולין, ע"כ כתב ביום ג'.

(ב) מ"ש ונשחט לטריפה.

צ"ע מדוע עושין כן, והלא מבואר בשמלה חדשה (סי' א' סעיף כ"א) אין לשחוט שחיטה פסולה, וע"ש בתבואות שור (אות ל"ג) דהוא הדין לשחוט טריפה בשחיטה רגילה אסור מחשש תקלה, אלא נוחר או מעקר. (וע"ע בשמלה חדשה סי' י"ח סעיף י"ז שאסור ג"כ לעשות שום דבר בסכין של שחיטה), ושמעתי שבכמה בתי שחיטה כשיש מציאות כזאת הוא נשלח בחזרה מחיים מחשש זה, ומקפידין שלא לשחטם שם אפילו לטריפות, ושאלתי להמשגיחים דשם על זה, ואמרו שבדרך כלל נשלח בחזרה מחיים, ואין שוחטין שם טריפות, ובשעת הדחק שאי אפשר לשלוח בחזרה, כיון שזורקין אותם תיכף כמו שהוא לאשפה ואין עושין כלום עמהם לנקותם, מקילין לשחטם.

*

(ג) השוחט כתב והסיבה לכך היה שבכמה וכמה עופות (לפי הנשמע כשלשים אחוז) היה הכרבולת נפוחה ומליאה מוגלא, והיה חשש ששלטה הריעותא גם בגלגלת או בקרום של מוח.

זה אמת, אבל העלימו מהשוחט שאחרי שראו השוחטים השינוי הגדול בהכרבות (א) אינם גדולים כמו שרגילים להיות. (ב) עבים, (ג) עגולים כנ"ל, חתכו בהכרבות ומצאו בפנים מוגלא, אף שלא ראו מבחוץ שיש בו מוגלא.

אמנם כאן יש הודאת בעל דין, שהריעות הגדולות הניכרות מבחוץ נפוחה ומליאה מוגלא היו 30% , וזוהי נראה עד כמה פשתה המספחת הזאת להטריף את כל העופות.

*

(ד) השוחט כתב והיות שהיה נקבע לשחוט על ידי ביום מחרת ממין התרנגולים הנ"ל, הודעתי תיכף להנהלת הבית השחיטה שיבררו שלא יהיה נשלח לנו מאותו הלא"ט.

כאן מאשר שרק ע"י השוחט נתוודע להמנהל בית השחיטה מחשש טריפות, ולא הודיעו להם בעלי התרנגול לא דבר ולא חצי דבר.

מ"ש הודעתי תיכף - זה הי' מאוחר בלילה.

מ"ש שלא יהי' נשלח לנו מאותו הלא"ט — כבר היה אז כל העופות על הדרך, וגם נתברר בבירור גמור ששלחו מאותו הלא"ט.

כאן הניח פתח פתוח ולא כתב שהודיע לו שהרגו העופות, ולפי מה שאמר לי מנהל בית החנות, הודיע רק שיש שאלה על העופות, ולא הודיע שכבר הורו בזה שאין להשתמש בהם, והרגו אותם. אבל השוחט עשה כדיון, וקרא למנהל בית החנות ואמר לו, שיברר שלא יהי' נשלח מאותו הלא"ט.

*

(ה) השוחט כתב וביום ד' באשמורת הבוקר בא הרב המכשיר שליט"א להבית השחיטה ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל, והיות שלא נמצא בהם ריעותא זו, וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת - הניח לשחטן.

מבואר מפורש שלא בדקו רק מבחוץ אם יש שם נפוחות ומלאים מוגלא, וכפל הדבר כמה פעמים.

(א) ובדק העופות אם יש שם ריעותא הנ"ל.

(ב) שלא נמצא ריעותא זו.

(ג) וגם לא היה בהם שאר ריעותא שיצטרכו לבדוק הגלגלת.

ויש כאן הודאת בעל דין שלא פתחו שום כרבות לעיין אם יש בתוכו בועא עם מוגלא, רק בדקו אם יש מבחוץ ריעותא, והניח לשחוט.

ובאמת יש כאן פשע נורא, ששם בחנות "קאהן בוטשער'ס", אפילו בדיקות שאין מחוייבין לבדוק מדינא, בודקין, ויש אנשים יראי ה' מהדרין בשביל זה לקנות שם, ומשלמים על זה ממון הרבה, וכאן שכבר הורו הרבנים שליט"א שלא להשתמש בהם, והרגו אותם, כיון שמחוייבין מדינא לבדוק אותם, אינו מובן כלל שלא לחתוך בהכרבות לראות אם יש מכה או מוגלא בפנים.

*

ו) השוחט כתב ובבואי להבית השחיטה פתחתי גם בעצמי כלובי העופות לבדוק אם יש שם ריעותא וגם לרבות בשעת שחיטה כשלקחתי הראש לתפיסה בדקתי כזאת, ולא נמצא בהם שמץ דבר.

כאן מאשר השוחט עוד הפעם שלא בדקו אף עוף אחד מבפנים אם יש בהם ריעותא, רק בדקו מבחוץ כנ"ל.

מ"ש ולא נמצא בהם שמץ דבר, בזה הפריוז על המדה, שהי' ניכר שינוי גדול בהכרבות מפני שחתכו הכרבות, שזה גרם ביום אתמול שהפסיקו מלשחוט, ואח"כ כשחתכו בהכרבות ראו שיש בהם מכה ומוגלא הנ"ל.

ות"ח אחד שהי' ביום ג' בבית השחיטה בבירדסבארא, כששמע ששחטו העופות הי' תמוה בעיניו שעשו כזאת, הלך לחנות של "קאהן בוטשער" לברר אם כנים הדברים, וכשבא לשם מצא שכבר שחטו כל העופות, וראה באשפה הכרבות, ולקח מהאשפה שלשה כרבות, והכיר תיכף שהם הם העופות שחתכו הכרבות, שעליהם היה השאלה שיש בפנים המכה והמוגלא.

*

ז) השוחט כתב אחר כך דיברתי עם ת"ח אחד שהיה נוכח אצל השחיטה ביום ג' והראה לי תמונות העופות המפוקפקים ונתוודע לי ביתר שאת שלא קרב זה אל זה שבעופות שנשחטו ביום ד' לא היה הריעותות שהיו ביום ג'. (ומלבד זאת לערך שבעים אחוז לא היה בהם ריעותא גם ביום ג' ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור).

מ"ש שבעופות שנשחטו ביום ד' לא הי' הריעותות שהיו ביום ג', זה יכול להיות אמת, שהריעותא מבחוץ נפוחים ומליאה מוגלא לא היה, שכבר ביררו ע"י הנכרים הריעותא של נפוחים ומלאים מוגלא קודם ששלחו, אבל שאר הריעותא לא בדקו כלל, והעופות הנ"ל מחוייבים לבדוק מדינא, ואין מועיל מה שבחרו העופות שאין להם ריעותא מבחוץ.

מ"ש לערך שבעים אחוז לא הי' בהם ריעותא גם ביום ג', היינו הריעותא מבחוץ, נפוחה ומליאה ומוגלא, אבל שלשים אחוז כבר הי' להם ריעותא מבחוץ נפוחים ומלאים מוגלא, אם כן האיך הניח לשוחטם, בלי בדיקה כלל, ועל כל פנים לפתוח איזה כרכולת ולבודקם אם אין להם מכה ומוגלא בפנים.

מ"ש ואין כל כך פלא שהגיע לנו שש מאות תרנגול בחור, כאן הפריז על המדה עוד הפעם, מי בחרו, דהיינו הנכרי בחר אלו שאין להם הנפוחה הגדולה הניכרת מבחוץ, וד"ל, וע"ז סומכין שלא לבדוק כלל.

ובאמת שאין הטענה על השוחט ולא על הרב המכשיר, רק על פי"ב, איך העלים מהרב המכשיר השאלה שהיה אתמול, שאחר שחתכו בהכרכולת ראו השוחטים שיש מכה מוגלא בפנים, וגם לספר להרב המכשיר מה שנעשו שהנכרי בחר אלו שלא נראה מבחוץ ריעותא, ועי"ז עלה בידו להטעות את הרב המכשיר, והכשיל את החרדים שמהדרין לקנות שם, עם חשש מריפות ממש.

*

ה) השוחט כתב וכל זה מבלי להכנס בעצם ההלכה אם מיעוט המצוי של ריעותות צריכין בדיקה מדינא (כידוע שנחלקו בזה גדולי עולם הבית אפרים והמשכנות יעקב).

עיין ענין זה באורך בדרכי תשובה סי' ל"ט ס"ק ג' אמנם להלכה הוא דבר ידוע ומפורסם שבדקין כל דבר שיש מיעוט המצוי ואף פחות מעשרה אחוזים, ובכן אין שום מענה להעלים עין משאלה כזאת אף אילו היה רק אחוז קטן, וכאן לפי דברי השוחט הי' שלשים אחוז, ובפרט שעשו כאן דבר חדש שחתכו הכרכולת, וקרוב הדבר לוודאי שמסיבה זו נתהוו הריעותות, וגם חוץ מהשלשים אחוז הנ"ל הי' בהם שאר ריעותא שנתוודע להם אחר שפתחו בסכין הכרכולת כנ"ל, וגם כם נמצא בועות עם מוגלא בפנים, אינו תלוי שוב במחלוקת הפוסקים, רק כולם מודים שאסור בלא בדיקה. וגם כיון שכל הריעותות ביחד הם יותר הרבה, ולכן יתכן שהם הרוב, ואין לכאן שום שייכות במחלוקת הבית אפרים והמשכנות יעקב.

*

ו) השוחט כתב והדין בנאבד הראש בלי בדיקת הגלגולת (עיין דרכ"ת ס"ס ל').

כוונתו למ"ש בדרכי תשובה סי' ל' ס"ק מ"ב בענין עוף שיש נגע בראשם, אמנם אין הנידון שם דומה לכאן, ששם אם נמצא נגע בראשם, והעופות יש להם חזקת כשרות, וחוששין שמא בעוף זה ניקב הגלגולת, צריכין לבדוק אם הנגע גרם נקיבת הגלגולת, ואם לא בדקו בדיעבד כשר, אבל בנידון דידן

שעשו דבר חדש שחתכו הכרבות, דהיינו שעשו מעשה בגוף העופות, ורואים שהם נפוחות ומלאים מוגלא, ולפי דברי השוחט מהריעות הגדולות בלבד היו כשלשים אחוז, וגם בהעופות שלא היו בהם ריעותא ניכרת מבחוץ נמצאו בפנים מכה ומוגלא, וקרוב הדבר לוודאי לומר שנגרם ע"י שחתכו הכרבות, ובפרט שחתכו הכרבות בעופות צעירים בתוך שבוע שנולדו, אין כאן חזקת כשרות, ואם לא בדקו אפילו בדיעבד אסור לאוכלם.

בעזה"ת

כרוזא קרא בחי'ל

ביום חמישי פ' חיי שרה, שחטנו (בבית השחיטה בבירדסבארא) העוף חדש תרנגול שנחתכו הכרבות, שנמצאו עליהם חשש טריפות ודאי, נקובת הגלגול - וקרום של מוח, כמו שהעידו השוחטים שהעופות שנחתכו הכרבות, שיש מכה ומוגלא (אייטער) בהכרבות בעומק עד הראש.

חוץ החשש טריפות שעלול להיות בחיתוך הכרבות (נקובת הגלגול - וקרום של מוח) אף בלי מכה ומוגלא, מלבד שהוא דבר חדש, שלא נשמע בישראל לעשות כזאת. וגם רואים מזה שהוא עוף חדש שיש לו כרבות משונה.

ובעלי התרנגול המציאו, שמה שנמצאו בתוך הכרבות מוגלא, הם רק לכלוך ("שמוץ"), ולחלוחית שמצאו בתוכם, ועוד תירוצים שונים שמחדשים בכל יום, ואין קץ לדברי רוח.

ומה שאומרים "בעלי התרנגול" ששאלו להרופאים ואמרו שאין בזה חשש טריפה, שזה רק לכלוך ("שמוץ") ולחלוחית, אמרו הרבנים הגה"צ שליט"א, שזה בלבד הוא מכשול נורא, שעפ"י דברי הרופאים יכולין להתיר טריפות ודאי ח"ו. וידועים דברי הריב"ש (סימן תמ"ז) שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומצותיה עפ"י חכמי הטבע והרפואה, שאם נאמין לדבריהם, אין תורה מן השמים חלילה, כי כן הניחו הם במופתיהם הכוזבים, ואם תדין בדיני הטריפות על פי חכמי הרפואה, שבר הרבה תטול מן הקצבים, כי באמת יהפכו רובם ממות לחיים ומחיים למות, ויחליפו חי במת וכו'. כי לא מפי הטבע והרפואה אנו חיון, ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך אפילו יאמרו לנו על ימין שהוא שמאל, שהם קבלו האמת ופירושי המצוה איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, לא נאמין אל חכמי היונים והישמעאלים שלא דברו רק

מסברתם ועל פי איזה נסיון מבלי שישניחו על כמה ספיקות יפלו בנסיון ההוא וכו', ע"כ לשון הריב"ש שם.

ואמרו לי הרבנים הגה"צ שליט"א, המתחיל במצוה אומרים לו גמור, שמחויב אני לפרסם בשער בת רבים,

**שהבשר של עוף חדש "תרנגול" הנמצאים בשוק
יש עליהם חשש מריפות ודאי.**

חזן משאר החששות שיש על עצם העוף "תרנגול", וגם נתברר "בבירור גמור" שאין זה העוף "לעגהארן" שהכלל ישראל אוכלין מזה הביצים בכל רחבי תבל, זה יותר משבעים שנים, רק הוא עוף חדש שאין לנו מסורה עליו, וידוע מ"ש מרן בשו"ת דברי חיים (ח"ב יור"ד סימן מ"ה) האוכל עוף בלי מסורה, אוכל ממש עוף טמא.

ומי שהשתמש בהם, יעשה שאלת חכם אם צריך להכשיר הכלים.
ויש בזה מוסר השכל שלא לחפש חדשות, רק לאכול מה שאכלו אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע, ובוה אנו בטוחים שלא יכשלו במאכלות אסורות בעזה"ת.

ותלי"ת כבר נתברר שהעוף ה"ברוילער" שהכלל ישראל אוכלין בכל רחבי תבל זה יותר מחמישים שנים, כשרים למהדרין מן המהדרין, ויאכלו עננים וישבעו.

ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר.

והשי"ת יעזור שילמדו תועים בינה, ושנזכה לילך בדרך אבותינו ורבותינו הק' זיעועכ"י אמן.

עזבעה"ח יום א' לסדר הקל קול יעקב וגו' (תולדות) תש"פ לפ"ק

אברהם לויפער

אברק"ק דאראג

מכתב ה'

RABBI A. LAUFER

25 Ross St. Brooklyn N.Y. 11249

718-388-5080 – Fax. 388-4207

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג יצ"ו

ברוקלין ניו יארק

בעזה"ת

יום ג' לסדר ותחי רוח יעקב אביהם (ויגש) - ג' טבת תש"פ לפ"ק

שלומים מרובים כמל וברכיבים אל מעלת כבוד הרבנים הגאונים הצדיקים שליט"א גודרי גדר ועומדים בפרץ, יהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, להקים עולה של תורה ולהעמיד הדת על תלה מתוך נחת והרחבה וסייעתא דשמיא.

אח"ד שה"ט באה"ר כראוי וכיאות לכבודה של תורה, הנני בזה להציע שאלה נחוצה בדבר שנוגע לקדושתן של ישראל, במאכלות אסורות שמטמטם הלב, אשר מסרו נפשם על זה כל בר ישראל וכל הצדיקים שבכל הדורות, לאכול רק מאכלים כשרים בלי פיקפוק, והנה ידוע בשער בת רבים שמעכש"ת שליט"א טרוד בענינים רבים ונחוצים, אבל כיון שהדבר נוגע לרבים ולדורות, ע"כ באנו לבקש שיועיל בטובו לעבור עליו ולהשיב תשובה ברורה להלכה ולמעשה, בכדי שיוקבע הלכה לדורות.

ותלי"ת זכינו לפרסם ברכים שיש חששות חמורות על העוף החדש תרנגול - לענהארן, והרבנים הגאונים שליט"א עוררו את האגשים הסרים למשמעתם, שלא לאכול העוף החדש, והרבה אנשים יראי ה' פסקו מליקח העוף החדש, אבל לדאבונינו נשארו עוד "מתי מעט" שסוברין שיש הידור לאכול העוף החדש, ותלי"ת זכינו לאחרונה שכמה רבנים כתבו תשובות להלכה (רצו"פ), וכמובן שזה מעורר את הציבור שלא להתפטם במאכלות אסורות, ובעזה"ת אם יתאחדו הרבנים יראי השם לכתוב תשובות להלכה, או לבוא בקצרה בדבר ד' זו הלכה, יתנזרו יראי השם מלאכלם, ובתפלה לאל בורא עולם שיאמר לצרותינו די, ויבטל הדבר לגמרי, ויהי' בזה מוסר השכל שלא לחפש חדשות, רק לאכול מה שאכלו אבותינו ורבנותינו הקדושים זי"ע.

קודם שנציע השאלה, אספר דברים כהוייתן השתלשלות הענינים. שקמו בת חדשה באצטלי דרבנן כאילו להעמיד יסוד והידור בכשרות המאכלים, שמטרתם להחזיר עטרה ליושנה, וכבר נפלו ברשתם

כמה רבנים חשובים יראי ד' באמת, ובאמת יסודתם להביא עופות חדשים אשר לא ידעו מהם אבותינו, בלי מסורת, ולערער על כל העופות הישנים שיש לנו מקובל מסורה ברורה וחזקה עליהם, וכוונתם לעקור המסורת בישראל, לאמר אין מסורה בישראל רח"ל, שכבר נשתכחה המסורה המקובלת לנו על ידי אבותינו ורבתינו זה מאה וחמישים שנה, רח"ל מהאי דעתא.

והבת החדשה חידשו תורה חדשה שהמחלך האמיתי במסורת הוא מה שהמציאו לחלק מיני העופות לשני סוגים, א) הסוג הראשון קוראין לה "עופות ישנים", ואומרים שבזמן הפוסקים הי' המסורה רק על צורה אחת של תרנגולים, ואותו הצורה אף אם יש בו שינויים מהמקובל אצלנו הוא הוא המין התרנגול מששת ימי בראשית (על כן קראו שם העוף שלהם בשם "תרנגול"). ואם משונה מהצורה ההוא, אף שהשוחטים מעדיין ששחטו עוף זה ויש להם מסורה חזקה, אבל לפי שיטתם החדשה אין בדברי השוחטים כלום. ב) והסוג השני קראו לה "עופות חדשים", ואומרים שבמאה וחמישים שנים האחרונות הובאו עופות חדשות בלי מסורה ונתערבו בעופות תערובות שונות, וע"כ כל העופות המקובלים לנו מאז והלאה נקראו עופות חדשים, ואם העוף נראה כמו הסוג שהחליטו לקרוא לה "העופות הישנים", יש לה מסורה ברורה, אף אם יש לה שינויים מהמקובל, ואם העוף נראה כהסוג שקורין לה "העופות החדשים" שוב אין לה מסורה כלל, אף שעוף זה אכלו אבותינו ואבות אבותינו. והתוצאה משיטה זו הוא לטהר טמאים ולטמא טהורים.

לטמא טהורים - אם העוף הוא לשיטתם מן "העופות החדשים", אפילו יש לנו מסורה ברורה על עוף ההוא שאכלו אותו אבותינו ורבתינו ואף מלפני המלחמה, לא יהי' נחשב לנו כמסורה כיון שלשיטתם אינה דומה "לעופות הישנים", ולכן אף העופות הידוע לנו במסורתם הברורה, שמקובל שאכלו אותן אבותינו ורבתינו, הרי לפי שיטתם החדשה, הכל הבל, ולא חשוב מסורה, כיון שאין עליהם צורות "עופות הישנים". באופן שהם מטמאין טהורים, כל העופות המקובלים לנו במסורתם המהודרת.

לטהר טמאים - גם נמצא לפי התורה החדשה, דהעוף הנראה לשיטתם כמו "העופות הישנים", זה נקרא מסורה, אף שיש בו שינויים מהמקובל ולא קיבלו עליהם שום מסורה כלל, כיון דמכל מקום הרי נראה כמו "העופות הישנים". ולכן לפי שיטתם אין צריכין להסתכל על צורות העופות אם הוא במקובל, רק אם הוא דומה כמו "העופות הישנים" ואז שוב אין צריך להם מסורה כלל, רח"ל מהאי דעתא.

והנה לאחרונה הכת הנ"ל שחידשו ה"תורה חדשה" עם עופות ישנים, יש להם "פארעם חדש" בקוראי שמו "תרנגול" ופירסמו שיש להם העוף לעגהארן שיש לנו מסורה עליה, וגם אוכלין הביצים מזה התרנגול הנקרא לעגהארן זה למעלה משבעים שנה. ואמרו שיש בהעוף הלעגהארן ב' התיקונים האלו, (א) שהוא עוף שאין עליה חשש תערובות מעופות שאין עליהם מסורה, (ב) וגם יעמדו עליה השגחה מעולה שלא יתערב בהם עוף שאין עליה מסורה.

ומתחלה במושכל ראשון הי' נראה דאין שום מקום לחשוש עליהם שכוונתם לבוא עם עוף זה להשתמש בו בכסות עינים לכוונה אחרת, ואדרבה הי' נראה שברצונם להביא עוד עוף לאכילה עם מסורת לצורך הציבור, דלפי דעתם זה מהודר מחמת שנתברר שאין בהם חשש תערובות שאר עופות בהלעגהארן, וגם שיהי' להם השגחה תדירות שלא יהי' עליהם חשש שיערכו עופות אחרים מכאן ולהבא, אדרבה מה טוב, יהי' זה לתועלת הציבור תיקון חשוב.

אמנם אחרי שהרבנים הגאון"צ שליט"א נכנסו בעובי הקורה לברר את כל ונוכחת, נתברר להם שאין המדובר כאן בעוף לעגהארן הרגיל, רק בעוף אחר שצורתן משונה ממנו הרבה, וכשרצו הרבנים לברר מה טיבו של עוף חדש זה השתמשו בערמימיות שונות ומשונות, כאשר יראה מעכ"ת בג' הקונטרסים הרצו"פ, דרכם ומהלכם וכל פרטי הדברים.

והנני בזה להציע לפני מעכש"ת שליט"א מה שנתברר בבירור גמור החששות שיש על עוף החדש "תרנגול", ויכולים לברר אמיתות הדברים אצל הרבה רבנים הגאון"צ שליט"א, ומהם הגה"צ רבי משולם פאלאטשעק שליט"א אב"ד מגד יהודה - הגה"צ רבי חיים דוד כ"ץ שליט"א דומ"ץ סאטמאר בארא פארק - הגה"צ רבי יצחק שטיין שליט"א דומ"ץ פאלטישאן וראב"ד קארלסבורג - הגה"צ רבי שמעון משה וואלדמאן שליט"א דומ"ץ דק"ק בני יואל בקרית יואל - הרה"ג ר' חיים לוקי שליט"א העוסק במלאכת הכשרות זה הרבה שנים אצל האירגון הכשרות או. יו. O.U.

(א) עוף חדש - אחרי בירורים על ידי כמה מומחים, נתברר בבירור גמור דהעוף של המפעל "דיקאלב", הוא "עוף חדש" מעובד, ממדינת דאט"ש האלאנ"ד וממדינת פרענט"ש, ואין אנו יודעים בדיוק מהו, ומה שעירבו בה במשך כל הזמן שהי' במדינת האלאנ"ד, וצריך לדון עליה כדין עוף חדש הצריך מסורת מדינא. והיות שאין לנו מסורה עליה, אסור לאכלו כדין עוף טמא כמש"כ בשו"ת דברי חיים, דעוף שאין עליה מסורת דינו כעוף טמא.

(ב) מעורב עופות שאין להם מסורת - נתברר בבירור גמור דיש בעוף החדש הזה של המפעל "דיקאלב" חשש שנתערב בה עופות שאין לנו עליהם מסורה, וגם כתבו המומחים בפירוש שהוא עוף לעגהארן של מדינת דאט"ש האלאנ"ד, ועוף לעגהארן של מדינת פרענט"ש, וכשהובא תמונת אלו העופות לפני כמה רבנים ושוחטים מובהקים אמרו שיש בו שינויים מהמורגל אצלינו, אשר על כולם אין לנו מסורת עליהם.

כגון דא צריך למודעי שנתברר בבירור גמור מהמומחים הנכרים במסית לפי תומן, שמעורב בתרגול עופות שאין להם מסורה, וכשנתפרסם הדברים אמרו בעלי התרגול להמומחים שזה מפריע המסחר שלהם, ות"ח אחד שבירר כל הנ"ל מהמומחים סיפר, שהמומחים אמרו לו שבעלי התרגול קראו להם אחרי שהשיבו תשובתם הראשונה שמעורב בהם עופות שאין להם מסורה, שמקלקלים בזה כל המסחר, וד"ל. וכמובן שאחר כן התחילו המומחים לכתוב כפי מה שאמרו בעלי התרגול לכתוב, ונתגלה קלונם של בעלי תרגול שידם במעל הזה, שכתבו המומחים הנכרים במכתבם, שכעת הוא חודש אלול ונתגלה לעין כל, שכל מה שכתבו אחר כך אינם מסיחין לפי תומם, רק כותבין מה שבעלי התרגול אמרו להם שיכתבו.

(ג) התערובות של העוף הוא סוד - נתברר בבירור גמור וכתבו המומחים של המפעל דיקאלב, דהתערובות שבתוך עוף החדש הזה הוא שמור אצליהם בסוד, ואינם רוצים לגלותם לכל, אבל כותבים שנרכבו עם עופות אחרים שאינם ממין זה. וידוע העובדא שהיה בארץ ישראל אצל הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל שאסר העופות הנקרא "קאביר" אחר שראה איזה שינויים בהעופות, מפני שהתערובות של העוף הי' סוד שמור אצל המגדלים ולא רצו לגלותם.

(ד) שינויים על העוף - אחר העיון בפרטיות על העוף החדש של המפעל דיקאלב"ב על ידי כמה שוחטים יראי ה' נתברר בבירור גמור שהעוף החדש הזה משונה בכמה דברים מן העוף לעגהארן מהמפעל הייליי"ן, וגם המומחים של המפעל דיקאלב בעצמם העידו שהעוף שלהם משונים בכמה דברים מהעוף לעגהארן של הייליי"ן, ובאופן שבצירוף כל השינויים צריך לדון עליה כדין עוף חדש שצריך מסורה חדשה, וכיון שאין לנו עליה שום מסורה עליה אסור מדינא לאכלו כדין עוף טמא.

(ה) חשש עוף טמא דוכיפת — יש בזה חשש שהוא העוף טמא דוכיפת המבואר בגמרא (חולין דף ס"ג ע"א) שהודו כפות, ופירש"י וז"ל (א) כרבלתו עבה, (ב) ודומה כמי שכפולה לתוך הראש, (ג) וכפותה שם, (ד) והוא עוף גדול כתרגול ע"כ. והכרבות של העוף החדש מהמפעל דיקאלב הוא ממש בכל הפרטים כמו העוף דוכיפת, כמו שתיארו השוחטים דהכרבות הוא עבה (גרא"ב און

דיקלע"ך) וכפולה (געדאפעלט) וכפותה (כפות=שאינן יכולים להגביהן). ולעומת זה כל העופות שמשמשין בהם ויש לנו מסורת עליהם, וכן הלעגהארן של המפעל הייליי"ן, אינו עבה, וגם על הרוב הכרבות עומדת ישר, וגם המיעוט המצוי שהכרבות נתעקם על הראש, נפילה הוא, ויכולים להגביהו, ולא כפולה וכפותה שם.

ובפרט שכעת שעשו דבר חדש שחותכין הכרבות כאשר יבואר להלן, כבר עוררו הרבה רבנים ות"ח שרואים מזה שהוא עוף חדש, וגם כנים הדברים שכתבתי אודות החשש שהוא ה"עוף דוכיפת".

וסיפר לי ת"ח אחד, שזה חמישים שנים שרואה העופות שנוהגין לשחטם, והלך לראות העופות תרנגול בעת שהובאו קודם יום הקדוש לכפרות, וראה שהכרבות היה משונה מאוד מאוד, גדולה ותלויה למטה, ולא ראה עוד כזו, והתבטא שהוא גועל נפש לראותם בלבד, ואמר שהוא תמוה מאוד איך שוחטין אותם בלי מסורה וקבלה על זה.

הערמימיות שעושין – סיפר לי דומ"ץ אחד שיש לו מומחיות בעופות, והוא תלמיד מובהק של הגה"צ המפורסם מוה"ר משה זאב זארגער שליט"א דומ"ץ דק"ק סאטמאר ירושלים, כשראה העופות של "תרנגול", קרא לרבו הגרמ"ז שליט"א ואמר לו שהכרבות כפולה, וכששמע זאת נחרד הגרמ"ז שליט"א חרדה גדולה, ואמר הגרמ"ז שליט"א שיש בזה שאלה של עוף טמא "דוכיפת", וצריכין לברר המסורה עליו. – ובכאב לב אמר הגרמ"ז שליט"א שבאסיפת הרבנים ביום ה' פ' טהרה ו' ניסן תשע"ט שהיה נוכח שם הביאו לפניו עוף עם כרבות זקוף, ולא נשמע כזאת לרמות את הרבנים וד"ל.

ובאמת הדבר כואב מאוד, שמפרסמין בעצמם ב"גליון" שהם בעצמם הדפיסו, תמונת מאסיפת הרבנים, ורואים בעליל שהביאו לפני הרבנים, עוף שהכרבות זקוף, לרמות את הרבנים שהעוף שלהם הכרבות זקוף, ותמה תמה אקרא למה לא הביאו העופות שלהם שהרבנים ידונו בזה. וגם בהגליון שלהם הדפיסו תמונות גדולות מהלעגהארן של הייליי"ן קאמפאני, ולא זו בלבד אלא שהתמונות הנדפס בהגליון שיכולים לראות שהכרבות כפופה, משמשו את מקום הכרבות שלא יכלו לראותם.

מה נאמר ומה נדבר שזהו רק דוגמא אחת מהזיופים שעושים עם הרבנים ועם הציבור. וכשאמרתי זאת להגה"צ המפורסם מוה"ר ר' משה מנחם מירנויער שליט"א דומ"ץ ור"מ סאטמאר מאנטריאל

יצ"ו שבאסיפת הרבנים רימו אותו, אמר שאינו יכול להאמין שרימו אותו, ומסתמא התמונה הוא שקר, אמרתי לו שהם הדפיסוהו בעצמם ב"גליון" שלהם וד"ל.

ואמר לי אחד מהרבנים שליט"א שאינו מאמין לכל המעשה הזאת שאינו מתקבל על הלב, ואטו ברשיעי עסקינן, שילכו לרמות הרבנים ולהביא עוף אחר שידונו בזה הרבנים, ושמסתמא כ"ז הוא דמיון שוא, ואי אפשר שיהיה זה אמת, אמנם לאחרונה קרא אותי הרב הנ"ל, וסיפר שבהשגחה פרטית נודמן לו להוכיח שכל דברינו אמת ויציב, ולא נפל דבר א' מכל דברינו, שמצא א' מירידיו שיש לו תרנגולים בחצירו וסיפר לו כמסיח לפי תומו שמחצר שלו לקחו התרנגולים להביאו לפני הרבנים, ושכרו קאר שיבא דרך שעה וחצי ליקחם ולהחזירם אחרי האסיפה, ושאל לו שאינו מבין דהלא העופות שלו הם "הייליין" והם אומרים שהביאו "דיקאלב", והשיב ששניהם הם לעגהארען. ועמד משתומם כשעה חדא איך העיזו לרמות את הרבנים הגה"צ שליט"א.

ו) חשש עוף טמא שהאם חולקת את רגליה – הגה לפני כמה שנים יצא ערעור על עוף לעגהארן שחולק את רגליו, ומבואר בשו"ע יורה דעה (סימן פ"ב סעיף ב') אם כשמעמידים אותו על חוט חולק את רגליו, שתי אצבעות לכאן, ושתי אצבעות לכאן, בידוע שהוא דורס, וכל עוף שהוא דורס בידוע שהוא ממינים הטמאים. ונסעו אז כמה רבנים ואתם עמם הגה"צ המפורסם רבי יצחק שטיין שליט"א אב"ד פאלטישאן וראב"ד ביד"צ אבני שיש, בקי נפלא במסורות העופות, למקומות שמגדלין העופות ונתברר שאין בהם שום חשש, וכן בארץ ישראל יצא הערעור הנ"ל, ונעתיק כאן מה שכתב בשו"ת קנה בשם (ח"ד סימן מ"ו) וז"ל,

אלא מה שעומד בעיקר כעת לנגדינו הוא, על מה שיצא הערעור שהוא חולק את רגליו שהוא מורה על סימני דריסה, אשר לכאורה ריעותא גדולה היא, אמנם האמת יורה דרכו כי כבר לפני כמה שנים שבאו גם אצלינו הביד"צ דפה עיה"ק ירושת"ו לערער על זה, כי העופות המטילות ביצים הם חולקים את רגליהם, ונכון הדבר כי בהשקפה הראשונה ששמענו מזה חששנו מאד, וזוכרני כי הגאון הגדול הראב"ד מה"ר ישראל יעקב פישער זצלה"ה חרד על זה כי שאלה נוראה היא, אמנם למעשה יצאנו אז בכמה וכמה מקומות לברר נידון זה, ועשינו כמה וכמה מבחנים בזה, והעמדנו אותם על חוט מתוח או חוט ברזל עבה, ונתברר לנו אם כי נכון הדבר שביני ביני עד שמתיישבים שפיר על החוט ישנם לפעמים שהם חולקים אצבעותיהם, אמנם הדבר נראה וניכר שאינם עומדים ומיושבים היטב בבטיחות רק עם כל השלשה אצבעותיהם יחד, ובדקנו גם בעופות טמאים וראינו בזה הבדל גדול בין חלוקת רגליהם של עופות הטמאים שהם מסודרים היטב, שנראה וניכר הוא שזהו טבעם אשר נבראו בזה, משא"כ בתרנגולים אלו דאפילו כשהם עומדים בחלוקת אצבעותיהם על חוט המתוח, נראה

וניכר בהם שאין עמידתם ביציבות, ושאין זה עמידתם הטבעית אלא באקראי בעלמא עד שהם מתיישבים שפיר על עמדם, כן ראינו בעינינו וכן נתברר לנו לאחר החקירה ודרישה בזה, ועל סמך זה החליטו הבריד"צ שאין שום חשש בזה בעוה"ת, עכ"ד הקנה בשם שם.

וככל הדברים הנ"ל שכתב באריכות הקנה בשם הנ"ל, נתברר כאן באמריקא שאין בהם שום חשש שחולקת את רגליה.

ועתה כשנתפרסם התמונה מההורים מה שהמפעל (קאמפאני) מפרסמין, עורר הגה"צ המפורסם רבי יצחק שטיין שליט"א אב"ד פאלטישאן וראב"ד ביד"צ אבני שיש, שהוא שאלה חמורה כיון שרואים בשעה שהאם עומדת בבטיחות על החוט אצל האב שהיא חולקת רגליה, כמו שרואים על התמונות שהמפעל מפרסמים. וזה כמה שבועות שעורר על זה שהוא שאלה חמורה, ולא שמענו שום תשובה על זה.

ז) הביאו עוף הבראקעל לאמריקא - וחזן מכל זה נודע הדבר להרבנים הגאון"צ שליט"א שביירו הדבר בבירור גמור שהכת של בעלי הבראקעל, עשו שכס אחד עם הכת החדש בעלי תרנגול-לעגהארן, עד כדי כך, כי בעלי תרנגול-לעגהארן הוציאו מכיסם שני מאות וארבעים אלף דולער (\$240,000.00), והכניסו עוף הבראקעל אשר נאסר על ידי גדולי הדור בארה"ק ובחו"ל, כדי להמשיך לגדלם פה באמריקא, על מנת למוכרם להציבור החרדי, דבהמשך הזמן כשיתרגלו להעוף של תרנגול-לעגהארן, ימכרו ג"כ העוף הבראקעל הטמא.

והדברים האלה צריך לעורר את כל אשר בשם ישראל יכונה, עד כמה שצריך כל אחד ואחד לבוא לעזרת ה' בגיבורים, לבטל הכת החדש הזה בעלי התרנגול-לעגהארן, ולצעוק להם צא טמא מחוץ למחנה, דהרי העוף הבראקעל נאסר על ידי הרבה גדולי ישראל, ופעולות אלו מורים באצבע, שעסקנים אלו, כבר אבדה נאמנותם, ושוב אין להאמינם כלל על שום ענין, כי מי יודע מה יעלה על רוחם ליום מחר, כי רואים אנו מעשיהם המקולקלים. וגם כתבו כתבי פלסתר ודברי ליצנות על זה, נעתק במכתב שכתבתי א' וירא י"ב חשון תש"פ (רצו"פ).

ח) נתוודע שיש עליהם חשש מדיפות - ביום שלישי פ' לך דהאי שתא הביאו העופות החדשות "תרנגול" לבית השחיטה, ואיזה שוחטים עוררו שנראה שינוי בהכרבות, ונעשה עיקולי ופישורי, שאמרו בעלי התרנגול שהסיבה הוא שלפני זמן חתכו הכרבות של כל העופות, ובשביל זה נעשה השינוי בהכרבות ומותר לשחטם, עד שבדקו הכרבות ונמצאו שיש להם מכה בפנים (אינפעקשאן

בלע"ז) – עם מוגלא (אייטער בלע"ז), והמשגיח שאל השאלה להגה"צ רבי משה מנחם טירנויער שליט"א דומ"ץ סאטמאר מאנטריאל, והורה שיש עליהם חשש טריפות, כיון שיש שם מכה (אינפעקשאן בלע"ז) ומוגלא, על כן אין להשתמש בהם, וכן הורה אח"כ הגה"צ רבי הלל וויינבערגער אבדק"ק סערדאהעלי שליט"א. ובאותו יום הרגו שם עשרת אלפים (10,000) עופות (ופרטי הדברים – ועדות השוחטים כתבתי במכתב במוצש"ק פ' וירא תש"פ, רצו"פ).

והנה לחתוך הכרבולת של העופות, אף אילו לא נולדו ריעותות כאלו שנתגלה כעת, עצם הדבר לעשות מעשה לחתוך בסכינים חדים לאלפי עופות ע"י פועלים נכרים ממש אצל המקום שעושה אותה טריפה בנקב כל שהוא, פוגע בחששות של טריפות, והוא דבר שלא נשמע מעולם, וכ"ש שנתגלה שאכן נתהוו בו מכות עם מוגלא, ומתחתיו עמד הבהרת. בודאי הם מעשים אשר לא יעשו.

ואחד מן הרבנים הנ"ל העיר, שצריכים לחקור ולברר הדברים כשמלה באיזה גיל חותכין אותו, בן יומם או בן שבוע או שתי שבועות, ובאיזה אופן חותכין אותו, וכמה פעמים חותכין אותו, ושמעתי מהשוחטים, שלפי ידיעתם ממה שנתוודע להם, חתכו הכרבולת בתוך שבוע ראשון מיום שנולדו, ויש שהבינו שתיכף ביום ראשון שמגיע להפארעם שלהם, חותכין הכרבולת, והדבר צריך בירור אימתי חתכו הכרבולת.

ועל זה תמה תמה אקרא, וכי יש הוה אמינא בעולם להתיר לחתוך בסכין חד ממש אצל הגלגולת הרך של אפרוחים צעירים שנקובתו במשהו עושה אותה טריפה ודאית.

ועוד העיר אחד מן הרבנים הנ"ל, דכיון שנראה מחזה כזה שעשרת אלפים עופות נעשו "אינפעקטעד" והרגו אותם, צריכין לידע אם אין זה שמסיבת חתיכת הכרבולת פשתה ריעותא זו, ולפי זה יש חשש גדול על כל העופות אף אם אין אנו רואים בהם ריעותא, כיון שגם מהם חתכו הכרבולת באותו אופן שחתכו באלו שנתוודעה הריעותא.

וראוי לציין שקרא אותי מומחה גדול בעופות ואמר לי, שצריכין לברר גם באיזה דבר חתכו, שכהיום הנכרים חותכין הכרבולת בברזל רותח מאוד, כמו אש ממש, וע"כ חותכין בברזל רותח, שע"ז אין יוצא דם בעת שחותכין אותו שע"י רתיחת הברזל נתייבש המקום וכו'. ויש בזה צער גדול להעופות, ויש חשש של ניקב הגלגולת – וקרום של מוח, וגם יש חשש שנצרר הדם בהמות. ועוד אמר לי המומחה הנ"ל, שיש מקומות שחותכין את הכרבולת בתוך השבוע שנולד העוף, ואז הגלגולת רכה מאוד, וקרוב לודאי שנגרם חשש טריפות ממש.

כאשר נתפרסם הדברים שעשו דבר מוזר כזה, לחתוך הכרבות, נתעוררו הרבה ת"ח ובראשם הרבנים הגאונים שליט"א, לשאול מה זה ועל מה זה עושין בעופות תרנגול דבר מוזר כזה לחתוך הכרבות דבר שלא נשמע כזאת, ומה אירע בעופות תרנגול שחותכין כרבות. ומה בלבד רואין שהעופות שלהם משונין משאר עופות, ויש כאן עוף חדש שצריכין לדון בזה, כמו שהארכנו בהמכתב מיום כ"ח תמוז העל"ט, וד"ל. והנה באמת אין אנו יכולים לחתוך אחרי דרכי עקלקלותם, כשכבר נתברר שכל מעשיהם מלאים בערמוניות, ואדרבה ימים ידברו, ובעל כרחם יבואו הם במעשיהם ויעידו על עצמם.

ט) הכשילו את הרבים אחרי שיצאה ההוראה להטריף - ולא יאומן כי יסופר, שאחר שהורו שלא להשתמש עם העופות והרגו העופות, אמרו להנכרי העובר במקום שמגדלין העופות, שיבחר אלו שאינם נראים נפוחים מבחוץ, ואין להם כתמים שחורים, ולשלוח שש מאות עופות ל"קאהן בוטשער סטאר", וכן עשו. וביום ד' לך הובאו העופות שנחתכו כרבותם לחנות הנ"ל ולא הודיעו מתחילה שום דבר שיש עליו שאלה, רק שנתודע לבעלי החנות ממקום אחר שהי' עליו שאלה, ולמעשה לא בדקו אז שום כרבות בפנים אם יש בו מוגלא, ושחטו אותם והכשילו את הרבים, כאשר מבואר פרטי הדברים במכתבים הרצו"פ, ולא אמרו רבנן בכפילא.

ות"ח אחד העיר, שכעת שנתברר בבירור גמור שעשו מעשה נבלה כזו, שאחר שנמצאו ריעותות גדולות וקטנות, והורו הרבנים המכשירים שלא להשתמש בהם והרגו אותם, אמרו לנכרי לברר העופות שיש להם הריעותות הגדולות ולהשליכם, ולהשתמש עם השאר, איך יכולין לאכול התרנגול, מי יודע אם לא נמצאו בהם שאר שאלות של טריפות, ואומרים לנכרים לברר אותם כנ"ל, ולפי דעתו אסור מדינא לאכול מהתרנגול, מחסרון נאמנות.

י) השתדלותם להכשיר את הטריפות - ע"י הרופאים רח"ל - אחרי שנתפרסם הדברים שהכשילו את הרבים בחשש טריפות, הביאו ביום שני פ' חיי שרה "רופאת" (דאקטארין) להפארעם, ואישרה שאין בזה חשש טריפה, ושהמוגלא (אייטער) הוא רק שמוץ, ואח"כ הזמינו את שני הרבנים שנותני הכשר על תרנגול שיבואו ביום רביעי פ' חיי שרה לאסיפה, "הרופאת" הנ"ל הסבירה לפניהם את דעתה דמוגלא זו היא רק "לכלוך" (שמוץ) שמצאו בתוכו, ואין בזה שאלה, ואף שהוא נפוחה זהו מחמת ה"לכלוך" (שמוץ), ואח"כ ביום ה' חיי שרה הביאו לבית השחיטה ברידסבארא עופות אלו לשחוט, מהעופות שנחתכו הכרבות שהי' בהם הריעותות של טריפות הנ"ל.

ואמרו לי הרבנים הגאון צ' שליט"א שדבר זה בלבד הוא מכשול נורא לילך לשאול ברופאים על ענין חשש טריפות, שלפי דברי הרופאים יכולין להתיר אף טריפות ודאי ח"ו. וידועים דברי הריב"ש (סימן תמ"ז) שאין לנו לדון בדיני תורתנו ומצותיה עפ"י חכמי הטבע והרפואה, שאם נאמין לדבריהם, אין תורה מן השמים חלילה, כי כן הניחו הם במופתיהם הכוזבים, ואם תדין בדיני הטריפות על פי חכמי הרפואה, שכר הרבה תטול מן הקצבים, כי באמת יתפכו רובם ממות לחיים ומחיים למות, ויחליפו חי במת וכו'. כי לא מפי הטבע והרפואה אנו חייך, ואנחנו על חכמינו ז"ל נסמוך אפילו יאמרו לנו על ימין שהוא שמאל, שהם קבלו האמת ופירושי המצוה איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, לא נאמין אל חכמי היונים והישמעאלים שלא דברו רק מסברתם ועל פי איזה נסיון מבלי שישגיחו על כמה ספיקות יפלו בנסיון ההוא וכו', ע"כ לשון הריב"ש שם.

ותל"ת מאז פ' חיי שרה עד פ' ויגש לא שחטו עוד "העוף החדש", שכיון שנתוודע החששות החמורות שיש על העוף החדש, מתגזרים מהם יראי ד', רק ביום ג' פ' וישב העבר לדאבונינו הובאו רק 600 עופות שנחתך מהם הכרכולת, לבית השחיטה בווייליאמסבורג - "קאהן בוטשער" ונשחטו שם, ות"ח אחד לקח מהאשפה חמשה ראשים מהעופות הנ"ל שנחתך הכרכולת ושנשחטו שם, והי' שם הריעותות שחשבנו לעיל, וגם בעומקו שהוא ממש ע"ג הגלגולת הי' מוגלא, ולדאבונינו אינם נסוגים אחור מלהכשיל את הרבים באיסורי טריפות רח"ל על סמך דברי הרופאה הנ"ל, אוי לנו שכך עלתה בימינו.

בעוף החדש - מצוי בהם טריפות

וגם כמה שהם אומרים שבחעוף החדש "תרנגול - לענהארען" הם נקיים מחשש טריפות, אכן נודע שאין הדבר כן. שביום הנ"ל ג' פ' וישב, שהובאו רק שש מאות עופות לשחיטה, הי' בו הרבה ריעותות של טריפות, שבחמש עשרה עופות היה טריפות ודאי בצומת הגידין, שהגידין היו נפסקין ממש, וחוצץ מזה הרבה עופות היה בהם ריעותות בצומת הגידין, והטריפו אותם. וגם הרבה עופות נמצאו שהדקין במקום ה"יתר" נתמסמס ממש עד שנפסק לשנים, והטריפו אותם.

*

היוצא לנו מכל הנ"ל "שלשה שאלות" יש כאן.

(א) עוף החדש "תרנגול" - אם מותר לאכלם, ויש בזה חשש, א) עוף שאין לו מסורה, וידוע מ"ש מרן בשו"ת דברי חיים (ח"ב יור"ד סימן מ"ה) האוכל עוף בלי מסורה, אוכל ממש עוף

טמא. ב) מעורב בעופות שאין להם מסורה. ג) עוף ממא, שחולק את רגליו. ד) שהוא עוף ממא, עוף דוכיפת, מחמת צורת כרבלתו העבה וכפולתו וכפותה.

ב) אם יש נאמנות לבעלי התרנגול, א) אחרי שנתברר שעושיין ערמומיות, ומסתירין מעשיהם. ב) הכשילו את הרבים בחשש טריפות. ג) שאלו ברופאים להתיר חשש טריפות. ד) הביאו עוף הבראקל לאמריקא.

ג) אם מותר לחתוך כרכולת של אלפי עופות בסכינים חדין – או ע"י ברזל רותח מאוד, ע"י פועלים נכרים, אם צריכים לחשוש לנקיבת הגלגולת – וקרום של מוח. שמבואר דינו ברמ"א יורה דעה (סימן ל' סעיף ב'), שבעוף אפילו ניקב רק עצם הגלגולת בכל שהוא טריפה.

בעצם הדבר מותר לחתוך כרכולת, כמבואר באבן העזר (סימן ה' סעיף י"ג בהג"ה שם), והטורי זהב (שם ס"ק י"א) כתב, על מה שכתב הרמ"א (שם סעיף י"ד) וז"ל, כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים, לית ביה משום צער בעלי חיים, ולכן מותר למרוט נוצות מאוזות חיות, וליכא למיחש משום צער בעלי חיים, ומכל מקום העולם נמנעים דהוי אכזריות עכ"ל הרמ"א שם. כתב על זה הטורי זהב (שם) אכזריות, ולפי זה גם כרבלתו של תרנגול לא יטול עיי"ש.

אמנם זהו על עצם החתיכה שאיש א' הולך וחותר כרכולת התרנגולים שיש לו, וכמובן שאם נעשה איזה שאלה הולך לרב ושואל עליו, אמנם שהקאמפאני יחתכו אלפי תרנגולים בסכינים חדים או ע"י ברזל רותח, ע"י פועלים נכרים, יש בזה חשש טריפות ודאי.

וכבר דברנו עם הרבה רבנים העומדים על משמרת הכשרות, ואמרו כיון שהוא "שאלה חדשה" שלא שמענו מעולם לחתוך כרכולת, ואין לנו מסורה וקבלה בזה, אין בידינו לדון בזה, וכולם אמרו שבשביל זה לבד, השומר נפשו ירחק מזה, וד"ל.

אם חתכו הכרכולת מה דינו

א) אם נאמר שאסור לחתוך הכרכולת מטעמים הנ"ל, אם עשו כן, אם מועיל בדיקה, ואם חתכו בהכרכולת ובדקו, ואין רואין שום ריעותא מותר לאכלם, או אין מועיל בדיקה, ואסור לאכלם.

ב) מה הוא הדין כשאין רואין שום שינוי בהכרכולת מבחוץ, אם צריכים לבדוק בפנים הכרכולת אם נתהווה בהם ריעותא.

האשל מסורת העוף ברמה רצמ

ג) ומה דינו אם רואין שינוי בהכרבות מבחויז, אבל אין רואין מבחויז שיש בתוכו מכה ומוגלא, אם צריכים לבדוק אם נתהווה ריעותא בפנים הכרבות.

ד) אם חתכו בהכרבות לבדקם, ורואים שיש בהם ריעותא, א) מה דינו בעוף זה, אם מועיל בדיקה שלא ניקב הגלגולת או קרום של מוח, או לא מועיל בדיקה, כיון שעשו מעשה בגוף העוף שחתכו הכרבות. ב) אם אז צריכים גם כן לבדוק שאר עופות שחתכו גם כן הכרבות ואין רואין בהם שינוי מבחויז, אם יש בהם ריעותא. או אינו מועיל עוד בדיקה, כיון שמצאו בהם ריעותא, אסור לאכלם.

באתי בזה לבקש ממעכש"ת שליט"א העומד לנש עמו וגורד גדר ועומד בפרץ, שיכתב בזה תשובה מאתה, ויהי בזה הוראה ברורה לרבים ולדורות.

והנני בזה דו"ש כבוד תורתו הרמה, באה"ר וברגשי כבוד כערכו הרם והנשא

אברהם לויפער

אבדק"ק דאראג

ג"ב, רצו"פ תשובות מאת הגה"צ ממשאמה שליט"א - הגה"צ הגר"מ בראנדסדארפער שליט"א - הגר"ח ראטער שליט"א - הגרש"א אינדיג שליט"א.